

Samenstelling van alle fiches en tabellen

Waar vind ik meer informatie?

De afdeling Landbouwsteun en Productkwaliteit van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij is de beherende instantie voor de verzamelaanvraag. Deze afdeling heeft twee regio's waar u terecht kunt voor meer informatie. Alle contactgegevens vindt u terug op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onder '[Contact](#)'.

Kunstmatige creatie van voordelen

Iedere vorm van bedrijfsorganisatie of aangifte die artificeel opgezet wordt met het oog op het veilig stellen van steunbetalingen of het verkrijgen van meer betalingen, evenals het ontlopen van verplichtingen zoals conditionaliteit ... wordt beschouwd als 'het kunstmatig creëren van voorwaarden om een voordeel te bekomen' conform artikel 62 van verordening (EU) nr. 2021/2116. Deze beoordeling zal over campagnes heen gebeuren en kan aanleiding geven tot correctieve acties.

Disclaimer

Het Vlaams Gewest heeft deze fiches met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld op basis van de meest actuele beschikbare informatie. Het Vlaams Gewest kan evenwel geen enkele garantie geven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze fiches. U mag deze informatie niet als een persoonlijk, professioneel of juridisch advies of een equivalent daarvan beschouwen. Het Vlaams Gewest/de Vlaamse Gemeenschap kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor schade die u zou ondervinden door het gebruik van de informatie die in deze fiches/website is opgenomen.

INHOUDSTAFEL

////////////////////////////////////	
Inhoudstafel	2
Nieuw in 2026: Verzamelaanvraag, conditionaliteit en maatregelen aan te vragen via de verzamelaanvraag	4
Indienen en wijzigen van de verzamelaanvraag	10
Interregionale landbouwers	17
Gebruik	24
Teelt, teeltcodes en gespecialiseerde productiemethode	27
Subsidiabiliteit van landbouwareaal	40
Subsidiabiliteit landbouwareaal: gebruik van percelen voor andere doeleinden	50
Overname percelen	54
Conditionaliteit - Inleiding	60
Administratieve sancties conditionaliteit	63
Conditionaliteit – Behoud blijvend Grasland (GLMC 1)	66
Conditionaliteit – Bescherming van wetlands en veengebieden (GLMC 2)	69
Conditionaliteit – Handhaving organisch bodemmateriaal (GLMC 3)	71
Conditionaliteit – Bufferstroken langs waterlopen (GLMC 4)	74
Conditionaliteit – Bodembewerkingsbeheer om erosie tegen te gaan (GLMC 5)	77
Conditionaliteit – Minimale bodembedekking (GLMC 6)	85
Conditionaliteit – Gewasrotatie op bouwland (GLMC 7)	89
Conditionaliteit – Instandhouding Niet-productieve elementen voor meer Biodiversiteit op landbouwbedrijven (GLMC 8)	94
Conditionaliteit - Bescherming van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (GLMC 9 & 10)	96
Conditionaliteit – Kaderrichtlijn Water (RBE 1)	98
Conditionaliteit – nitraatrichtlijn (RBE 2)	103
Conditionaliteit – Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (RBE 3 en RBE 4)	110
Conditionaliteit – Verordening voedselveiligheid (RBE 5)	114
Conditionaliteit – Hormonenrichtlijn (RBE 6)	119
Conditionaliteit – Verordening op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen	120
Conditionaliteit – Richtlijn duurzaam gebruik van pesticiden (RBE 8)	122
Conditionaliteit – dierenwelzijn (RBE 9, 10 en 11)	126
Sociale Conditionaliteit	135
Actieve landbouwer - 2026	144
Actieve landbouwer - Bezwaren	151
Basisinkomenssteun voor duurzaamheid	157
Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	160
Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers 2026	161
Betalingsrechten uit de Vlaamse reserve	165
Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen	169
Ecologisch beheerd grasland	175
Tijdelijk grasland naar blijvend grasland	179
Behoud meerjarig grasland	183
Omschakeling naar de biologische productiemethode	187
Toepassing van de biologische productiemethode	191
Controlekosten biologische productiemethode	194
Precisielandbouw: Automatische GPS- of RT	196
Precisielandbouw: plaatsspecifiek bekalken	201
Bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau	204
Inzaai van eenjarige ecoteelten - Eiwitteelt	208
Inzaai van eenjarige ecoteelten biodiversiteitsvriendelijke teelten	211
Inzaai van eenjarige ecoteelten	215
Teelt van meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige teelten (ecoteelten)	218

Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen	224
Mechanische onkruidbestrijding	229
Verhogen organische koolstofgehalte	232
Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken	239
Bufferstroken 2026	242
Meerjarige bloemenstroken in de fruitteelt	252
Duurzame zoogkoeienhouderij	257
Reductie antibioticagebruik	267
Voedermanagement bij rundvee	270
Behoud van lokale veerassen - Runderen	275
Behoud van lokale schapen- en geitenrassen	278
Behoud van lokale varkensrassen	282
Aanplantsubsidie boslandbouwsystemen	286
Onderhoud boslandbouwsystemen	290
Bebossing van landbouwgrond – Lopende verbintenissen	293
Subsidie voor brede weersverzekering	297

////////////////////////////////////

Hieronder volgt een korte beschrijving van de nieuwigheden in 2026 met betrekking tot de aangifte in de verzamelaanvraag, de inhoudelijke wijzigingen rond conditionaliteit en de maatregelen aan te vragen via de verzamelaanvraag. Als er nog wijzigingen doorgevoerd worden tijdens de campagne, worden ze ook in deze fiche opgenomen.

1 WIJZIGINGEN AAN CONDITIONALITEIT EN MAATREGELEN AAN TE VRAGEN VIA DE VERZAMELAANVRAAG

1.1 JONGE LANDBOUWER

- Voorwaarde zeggenschap bij maatschap of groepering van natuurlijke personen:
De zaakvoerder beschikt over minstens 15% van de aandelen EN 15% van het stemrecht volgens UBO-register. Daarnaast blijft een samenuitbatingscontract dat officieel geregistreerd is, nodig.

1.2 DIERLIJKE PREMIES

- ▶ Duurzame zoogkoeienhouderij, de coregeling voedermanagement en de AMKM behoud van lokale rundveerassen
 - > Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte identificatie en registratie van runderen:
 - * Bij een administratieve vaststelling over de registratie in Sanitel (bv. een laattijdige melding) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige runderen.
- ▶ AMKM behoud van lokale schapen- en geitenrassen en behoud van lokale varkensrassen
 - > Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte toepassing van de stamboekvoorwaarden:
 - * Bij een administratieve vaststelling over de voorwaarden uit het technische reglement van het stamboek (bv. een laattijdige melding aan het stamboek) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige dieren.

1.3 CONDITIONALITEIT

1.3.1 Waterkwaliteit (afstandsregels langs waterlopen, bemesting, watercaptatie, ...) (GLMC 4 + RBE 1 + 2)

- De afstandsregels langs VHA waterlopen (blauw) zijn afgestemd op de afstandsregels van de beschermingsstroken (VLM).

Percelen...	Afstandsregels vanaf de bovenste rand van het talud van de VHA-waterloop
▶ in SBZ-H (Habitatrichtlijngebied) in alle gebiedstypes en voor alle hoofdteelten ▶ in groene bestemmingen (bos, natuur en reservaat, ...) in alle gebiedstypes en voor alle hoofdteelten ▶ in gebiedstype 2 en 3, met nitraatgevoelige hoofdteelt	▶ 5 m beschermingsstrook bestaande uit 1 m teeltvrije strook en 4 m met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas* ▶ 5 m pesticidevrije strook ▶ 5 m bemestingsvrije strook (Begrazing is toegestaan langsheen begraasde weilanden. Langs andere percelen met gewassen kan enkel tijdelijk begraasd worden als onderhoudsmaatregel.)**
▶ in gebiedstype 2 en 3, met niet-nitraatgevoelige hoofdteelt ▶ in gebiedstype 0 en 1	▶ 3 m beschermingsstrook bestaande uit 1 m teeltvrije strook en 2 m met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas* ▶ 3 m pesticidevrije strook ▶ 3 m bemestingsvrije strook (Begrazing is toegestaan langsheen begraasde weilanden. Langs andere percelen met gewassen kan enkel tijdelijk begraasd worden als onderhoudsmaatregel.)**

* Als meerjarig buffergewas komen ondermeer in aanmerking: gras, meerjarige vlinderbloemigen of meerjarige mengsels met vlinderbloemigen, ... De Vlaamse Landmaatschappij zal later nog meer gedetailleerd communiceren..

** Als een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), geldt een bemestingsvrije strook van 10 meter.

1.3.2 Gewasrotatie (GLMC 7)

U bent vrijgesteld van controles en sancties bij de GLMC 7 norm – gewasrotatie als u maximaal 30 ha subsidiabel areaal hebt in België.

1.4 ECOREGELINGEN EN AGROMILIEUKLIMAATMAATREGELEN

1.4.1 Boslandbouwsysteem

- ▶ Binnen de maatregel ‘Onderhoud van een boslandbouwsysteem’ is pleksgewijze toepassing van herbicide mogelijk waar dit strikt noodzakelijk is.

1.4.2 Eenjarige ecoteelten

- ▶ Voor de ecoregeling ‘eenjarige ecoteelten: eenjarige eiwitteelten (EEE)’ is ook de teelt van kikkererwten toegestaan (teeltcode ‘933’).
- ▶ Voor de ecoregeling ‘eenjarige ecoteelten: voordeel biodiversiteit, klimaat en milieu (EEH)’ zijn enkele teelten toegevoegd en andere geschrapt.

- > Voor de hoofddeelten die niet mogen geoogst worden is er geen steun meer voor gele mosterd en bladrammenas als reinteelt. Vanaf volgend jaar kan u kiezen om tagetes of een niet-productief mengsel van groenbedekkers als hoofddeelt in te zaaien. Het mengsel (teeltcode '662' en de nieuwe teeltcode '663') bestaat overwegend uit minstens twee soorten uit een beperkte lijst van groenbedekkers. De soorten uit deze lijst moeten ook op het veld de dominante teelt vormen. Aan het mengsel mogen bijkomend granen of andere componenten toegevoegd worden, maar geen grassen.
- > Voor de hoofddeelten die mogen geoogst worden, is het mogelijk om steun aan te vragen voor de teelt van dedert (teeltcode 48), goudsbloem (teeltcode 47), bruine (sarepta) mosterd (teeltcode '655') en gele mosterd (teeltcode '643').
- Voor de ecoregeling '**eenjarige ecoteelten: voordeel biodiversiteit, klimaat en milieu (EEH)**' is het voor de niet-productieve teelten niet meer nodig dat de teelt wordt ondergewerkt.
- Voor de ecoregeling '**eenjarige ecoteelten: fauna-vriendelijke nateelten (EEN)**' is het niet meer mogelijk om steun aan te vragen.
- Voor de ecoregeling '**eenjarige ecoteelten: fauna-vriendelijke teelten**' is het niet meer mogelijk om steun aan te vragen voor voorjaarsbraak met late inzaai mais (EEB).
- Voor de ecoregeling '**eenjarige ecoteelten: fauna-vriendelijke teelten (EEF)**' is er een wijziging in de samenstelling van het mengsel. Het mengsel mag maximaal 10% Brassicae bevatten (ipv 5-10 %). U mag ook kiezen voor een mengsel zonder Brassicae.

1.4.3 Verhogen organische koolstofgehalte

- Voor de ecoregeling '**Verhogen organische koolstof – aanvoer van stalmest en champost**'
 - > Het minimumtonnage stalmest is aangepast van 10 naar 15 ton/ha. Voor champost blijft dit 10 ton/ha.
 - > Vanaf 2026 zijn er geen foto's meer nodig als bewijs voor zowel stalmest als champost.
- Voor de ecoregeling '**Verhogen organische koolstof – aanvoer van houtsnippers**' is er geen verplichting meer voor het onderwerken van de houtsnippers. Voor houtsnippers blijven foto's als bewijs nodig.

1.4.4 Bufferstroken

- De ecoregeling 'Aanleg van een bufferstrook: grasbufferstrook langs waterlopen (BUW)' is niet meer mogelijk.
- De ecoregeling 'Aanleg van een bufferstrook plus: graskruidenmengsel (BUK/BUKN)' is niet meer mogelijk.

Langs VHA-waterlopen (blauwe waterlopen) zijn op de aan te houden beschermingsstroken twee nieuwe acties mogelijk:

- Beheer bufferstrook langs waterlopen, waarbij buiten de periode van het maaiverbod gemaaid wordt met een klepelmaaier of met afvoer van het maaisel (BMKL): €1.000/ha;
- Beheer bufferstrook langs waterlopen, waarbij buiten de periode van het maaiverbod gemaaid wordt met afvoer van het maaisel (BMAF): €1.250/ha.

Deze aanpassingen aan de ecoregeling bufferstroken zijn onder voorbehoud van definitieve goedkeuring.

De andere acties binnen de ecoregeling bufferstroken (aanleg van een erosiegrasbufferstrook, een grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen of een bufferstrook met bloemenmengsel) kunnen vanaf 2026 niet langer aangevraagd worden langs VHA-waterlopen, wel op andere locaties. De grasbufferstrook

langs kwetsbare landschapselementen kan aangevraagd worden langs niet-VHA waterlopen (in paars aangeduid op kaartmateriaal).

1.4.5 Meerjarige bloemenstroken fruit

Wat de samenstelling van het bloemenmengsel betreft, tot en met 2025 mochten enkele plantensoorten zoals melganzevoet, groot kaasjeskruid, zwarte parelpeper en gele ganzenbloem, niet in het mengsel opgenomen zijn. Vanaf 2026 komt deze voorwaarde te vervallen.

1.5 HENNEP

- ▶ Er is geen verplichte aparte teeltmelding of teelttoelating meer. Het aanmelden van de teelt van hennep verloopt volledig via de verzamelaanvraag.
- ▶ Er is geen verplichte bloeimelding meer.
- ▶ Het verplicht opsturen van het origineel certificaat hennep valt weg en wordt vervangen door een digitale foto/scan van het officiële certificaat (landbouwer moet zelf origineel 5 jaar bijhouden)

1.6 VASTE BEHEEROVEREENKOMSTEN VLM

- ▶ Vanaf 2026 zal een verhoogde vergoeding worden toegekend voor kruidenrijke akkerranden.
- ▶ Beheerovereenkomsten die langs VHA waterlopen liggen, zullen een overlap hebben met beschermingsstroken. De VLM zal de betrokken landbouwers informeren over de mogelijkheden.

2 TECHNISCHE WIJZIGINGEN IN DE VERZAMELAANVRAAG

2.1 TEELTCODES

Omschrijving		Teeltcode
NIEUW	Onrijp geoogste granen (voor- en nateelt)	385
NIEUW	Mengsel van groenbedekkers zonder gras (als hoofdteelt)	663
GESCHRAPT	Voorjaarsbraak (ikv geschrapte ecoregeling EEB)	83

2.2 BIJKOMENDE BESTEMMINGEN

Omschrijving		Bestemmingscode
GESCHRAPT		EEB
GESCHRAPT		EEN
GESCHRAPT		BUW
GESCHRAPT		BUK/BUKN

	Omschrijving	Bestemmingscode
NIEUW		BMAF
NIEUW		BMKL

2.3 GESPECIALISEERDE PRODUCTIEMETHODES

Type perceel	Omschrijving	Code gespecialiseerde productiemethode 2026
NIEUW	Niet-nitraatgevoelige hoofdteelt op aangrenzend perceel. Deze code moet opgegeven worden in het kader van beschermingsstroken. Wanneer een beschermingsstrook langs een VHA-waterloop in gebiedstype 2 of 3 gelegen is en smaller is dan 6 meter. Indien deze code niet opgegeven wordt, gaat de administratie er vanuit dat de strook buffert voor een nitraatgevoelige hoofdteelt en wordt tot 5m langs VHA-waterlopen afgetrokken van de mestafzetruimte. Mét GPM, in deze specifieke situatie, wordt tot 3 meter overlap afgetrokken.	NNG

2.4 NIEUWE OVERNAMECODE VLM

NIEUW	Omschrijving	Bestemmingscode
NIEUW	Overnamecode wanneer een perceel tijdelijk in seizoenspacht wordt overgenomen. Zo kan VLM hier rekening mee houden bij ontheffingen van nultbemesting of toekennen van tegemoetkoming in kader van de compensatieregeling.	SPO

2.5 NIEUWE KAARTLAGEN

Volgende kaartlagen worden ter beschikking gesteld via de lagenkiezen:

In het kader van het aanhouden van beschermingsstroken:

- ▶ Water – 3m beschermingsstrook
- ▶ Water – 5m beschermingsstrook
- ▶ Groene bestemmingen en SBZ-H [IN OPMAAK - voorjaar 2026]

In het kader van het **verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen**:

- ▶ Actieplan pesticiden:
 - > Kwetsbare groepen 2026
 - > Kwetsbare gebieden 2026

In het kader van **plaagorganismen**:

- ▶ Knolcyperus 2026
- ▶ Bruinrot 2026
- ▶ Curobacterium besmette percelen 2025
- ▶ Melo besmette percelen 2025
- ▶ Melo bewakingszones 2025

Allerlei:

- ▶ Ruilverkaveling Leie-Schelde (nieuwe percelen zijn zichtbaar bij het kiezen voor 'overnemen' als het perceel wordt ingetekend.)

3 WIJZIGINGEN TIJDENS CAMPAGNE 2026

Dit hoofdstuk wordt indien nodig doorheen het jaar nog verder aangevuld.

INDIENEN EN WIJZIGEN VAN DE VERZAMELAANVRAAG

Met de verzamelaanvraag zorgt u voor de registratie van uw percelen voor onder meer de toepassing van het Mestdecreet, voor het verkrijgen van de basisinkomenssteun, om betalingsrechten uit de reserve, biocertificering, premie jonge landbouwer, subsidies voor de ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen en andere plattelandsmaatregelen aan te vragen. Het is dus belangrijk dat u deze verzamelaanvraag tijdig en correct indient. Wijzigingen aan de ingediende aangifte blijven mogelijk in de verzamelaanvraag via het e-loket. Wijzigingen aan de bedrijfssituatie (bv. identificatie,...) moet u steeds melden via info@lv.vlaanderen.be;

- ▶ **Uiterste indieningsdatum : donderdag 30 april 2026** (ook voor Waalse en Vlaamse interregionale landbouwers);

We onderscheiden verschillende periodes waarin u wijzigingen kunt indienen in Vlaanderen. Wijzigingen in de verschillende periodes hebben verschillende gevolgen voor behandeling en uitbetaling:

- ▶ wijzigingen tot en met zondag 31 mei 2026;
- ▶ wijzigingen na 31 mei 2026.

1 INDIENEN VAN DE VERZAMELAANVRAAG

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij werkt volledig digitaal. Dit houdt onder meer in dat de procedure voor het indienen van de verzamelaanvraag via het e-loket Landbouw en Zeevisserij verloopt.

Voor problemen bij het invullen van de elektronische verzamelaanvraag kunt u terecht op info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u voor 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte'). Op de website kunt u onder 'Help' meer informatie vinden over het e-loket. Deze informatie is ook bereikbaar via de webpagina '[Zoekt u informatie over het e-loket?](#)'.

1.1 EERSTE INDIENING UITERLIJK OP 30 APRIL 2026

- ▶ Als u via de verzamelaanvraag steun wil aanvragen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (basisinkomenssteun, aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers, aanvragen voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen,...) moet de verzamelaanvraag **uiterlijk op 30 april 2026** ingediend worden. De mogelijkheden tot wijzigingen worden verder toegelicht.
- ▶ De uiterste indieningsdatum van 30 april 2026 is ook van toepassing voor (Waalse of Vlaamse) interregionale landbouwers. Dit geldt zowel voor het Vlaamse als het Waalse luik van de verzamelaanvraag.
- ▶ Als aangifteplichtige in het kader van het Mestdecreet moet u eveneens uw verzamelaanvraag indienen ten laatste op donderdag 30 april 2026. Hebt u geen verzamelaanvraag ingediend op 30 april of ontbreekt een inventaris van de percelen en objecten van een actieve exploitatie op 30 april, dan legt de VLM een administratieve boete op van 250 euro. Bij herhaling binnen de 5 jaar bedraagt de VLM-boete 500 euro.

1.2 GEVOLGEN VAN HET TE LAAT INDIENEN VAN DE INITIËLE AANVRAAG IKV GLB

- ▶ **Tot en met maandag 25 mei 2026:** Indien u pas na 30 april 2026 een eerste maal uw verzamelaanvraag voor campagne 2026 indient, wordt een vermindering met 1% per werkdag vertraging toegepast op alle rechtstreekse steunbedragen (basisinkomenssteun, aanvullende herverdelende inkomenssteun, aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer, premie voor duurzame zoogkoeienhouderij), de steun voor ecoregelingen, agromilieuklimaatverbintenissen en plattelandsmaatregelen beheerd door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, de beheerovereenkomsten beheerd door de VLM en andere subsidies waarvoor de verzamelaanvraag dient als betalingsaanvraag (brede weersverzekering, controlekost bio,...).
- ▶ **Na 25 mei 2026:** Indien u pas na 25 mei 2026 een eerste maal uw verzamelaanvraag voor campagne 2026 indient, is geen uitbetaling van steun meer mogelijk voor dat campagnejaar.

1.3 OPMERKINGEN IN DE VERZAMELAANVRAAG

- ▶ Tijdens het invullen van de verzamelaanvraag worden verschillende opmerkingen berekend op basis van de aangifte. Dat kan gaan over onverenigbaarheden, grafische overlappingsen,... maar ook over aandachtspunten. Omdat niemand verplicht kan worden om steun aan te vragen, zijn vele van deze opmerkingen geen blokkerende maar wel belangrijke of informatieve opmerkingen. Het is belangrijk dat u alle opmerkingen over uw aanvraag bekijkt (zowel blokkerend als niet blokkerend). Deze kunnen immers een grote invloed hebben op uw uitbetaling, bemestingsrechten, enz.
- ▶ Echter, niet alles zit vervat in opmerkingen. Het is dus niet omdat er geen opmerkingen zijn, dat alles automatisch aanvaard wordt.

2 WIJZIGEN VAN UW AANVRAAG

Als blijkt dat na het indienen van uw verzamelaanvraag nog niet alle gegevens correct zijn doorgegeven, dan kunt u deze aanpassen in uw verzamelaanvraag via het e-loket <https://lv.vlaanderen.be/e-loket>.

- ▶ Alle wijzigingen moeten steeds en onmiddellijk aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij meegedeeld worden. **De verzamelaanvraag moet ten allen tijde overeenstemmen met de werkelijke situatie.**
- ▶ Het al dan niet aanvaarden van meegedeelde wijzigingen is afhankelijk van onder meer het tijdstip van melding, uitgevoerde controles, type steunaanvraag...
- ▶ Na een controle of een melding van een controle op een bepaalde maatregel of een bepaald aspect van de verzamelaanvraag, wordt een wijziging voor die maatregel of dat aspect niet meer aanvaard.
- ▶ Als een wijzigingsversie wordt opgestart, is deze maar tijdelijk aanpasbaar. Tot 30 april kan een wijzigingsversie gedurende 4 dagen worden aangepast, na 30 april is deze 2 dagen aanpasbaar. Na de termijn van 4 of 2 dagen, wordt de wijziging geblokkeerd. U moet dan de geblokkeerde wijziging verwijderen (met de aangebrachte aanpassingen) en een nieuwe wijziging opstarten.

In Vlaanderen wordt er een onderscheid gemaakt in verschillende periodes waarin u wijzigingen kunt indienen. Afhankelijk van het tijdstip van indienen en de aard van de wijziging is er een mogelijk verschillend gevolg naar behandeling en uitbetaling.

- ▶ Wijzigingen tot en met zondag 31 mei 2026;
- ▶ Wijzigingen na zondag 31 mei 2026;
- ▶ Wijzigingen na zaterdag 31 oktober 2026.

2.1 WIJZIGINGEN TOT EN MET 31 MEI 2026

U kan uw ingediende verzamelaanvraag wijzigingen via het e-loket van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij tot met zondag 31 mei.

- ▶ Als de eerste versie van de verzamelaanvraag tijdig is ingediend (voor 1 mei) **én** er nog geen controle werd uitgevoerd of aangekondigd, worden wijzigingen zonder meer aanvaard. Deze wijzigingen leiden niet tot verlaging op de uitbetaling van de steunbedragen.
- ▶ **Opgelet!**
 - > Als een controle of een melding van een controle plaatsvindt voor 31 mei, is een wijziging van de gecontroleerde maatregel op het perceel ook tot en met 31 mei 2026 niet meer mogelijk.
 - > Het verwisselen van percelen voor een bepaalde maatregel (op basis van de hoofdteelt) is slechts mogelijk tot en met 31 mei 2026, nadien kan enkel de bijkomende bestemming van een perceel worden geschrapt.

2.2 WIJZIGINGEN NA 31 MEI 2026

Ook na 31 mei moeten alle wijzigingen op het perceel meegedeeld worden zoals aanpassingen aan:

- ▶ intekening;
- ▶ gewas;
- ▶ perceelsbestemming (verwijderen);
- ▶ gebruik;
- ▶ overname
- ▶ wijzigingen die een invloed kunnen hebben op de naleving van de conditionaliteit of de ecoregelingen, agromilieuklimaatmaatregelen of andere plattelandsmaatregelen.
- ▶ duurzame praktijken (wijziging tot 31 oktober mogelijk)

Na 31 mei 2026 hangt het aanvaarden van een wijziging af van het type wijziging. Na een controle (administratief of ter plaatse) of een melding van een controle is er geen wijziging meer mogelijk voor alle gegevens op het perceel die verband houden met de gecontroleerde maatregel.

Er kan geen extra steun aangevraagd worden voor een maatregel als die niet uiterlijk op 31 mei 2026 is aangevraagd. Ook het verwisselen van percelen binnen een bepaalde maatregel (die op basis van de hoofdteelt wordt aangevraagd) is niet meer mogelijk na 31 mei 2026.

2.2.1 Hoofd- en nateeltwijzigingen

De hoofdteelt kan tot 31 augustus 2026 gewijzigd worden via e-loket tenzij er een controle op het perceel werd uitgevoerd. Na 31 augustus 2026 kan dit enkel mits bewijs zoals een foto die met LV-Agrilens genomen werd terwijl de hoofdteelt op het perceel aanwezig was, tenzij er een controle op het perceel plaatsvond.

Uitzonderingen:

- ▶ Het wisselen van hoofdteelt 201/202 is mogelijk op e-loket t.e.m 15 december (dit in kader van de ecoregeling “verhogen OC via teeltplan”) zonder bijkomend bewijs.
- ▶ De hoofdteelt van hennep kan slechts aangegeven worden tot 31 mei. Na 31 mei kunnen geen nieuwe percelen hennep meer toegevoegd worden en kan ook de hoofdteelt niet meer gewijzigd worden naar hennep. Het hennepas kan wel nog gewijzigd worden tot 30 juni. Indien een hennep perceel wil gewisseld worden na 31 mei, dan kan dit enkel via melding aan info@lv.vlaanderen.be

De nateelt is wijzigbaar tot 31 oktober 2026. Wijzigen na 31 oktober 2026 is enkel nog mogelijk mits melding bij de regio en bewijs zoals een foto die met LV-AgriLens genomen werd terwijl de nateelt op het perceel aanwezig is en als er geen controle op de nateelt plaatsvond.

Uitzondering: Wil je hennep telen als nateelt dan kan deze nateelt slechts tot 30 juni worden aangegeven in de verzamelaanvraag. Na deze datum wordt de nateelt niet meer houden en kan er voor deze campagne geen nateelt hennep meer worden geregistreerd.

Voor foto's die via LV-Agrilens worden doorgestuurd in kader van laattijdige hoofdteelt- en nateeltwijzigingen wordt gevraagd om dit ook via mail te melden aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. De mail met wijzigingsaanvraag moet het klantnummer, het perceelsnummer en de hoofd-/nateeltwijziging vermelden.

2.2.2 Verklaring actieve landbouwer

Verklaringen in het kader van actieve landbouwer zijn niet meer wijzigbaar na 31 mei 2026.

2.2.3 Basisinkomenssteun, herverdelende betaling en steun voor jonge landbouwer

De verzamelaanvraag moet uiterlijk 30 april 2026 ingediend zijn en de steun (basisinkomenssteun, herverdelende betaling en steun jonge landbouwer) moet uiterlijk 31 mei 2026 aangevraagd zijn, net zoals de aangifte van percelen voor activatie van de betalingsrechten. Deze steunaanvragen (basisinkomenssteun, herverdelende betaling en steun jonge landbouwer) en percelen kunnen uit de verzamelaanvraag geschrapt worden tot 31 oktober.

2.2.4 Agromilieuklimaatmaatregelen

Nieuwe agromilieuklimaatmaatregelen (AMKM) kunnen na 31 mei 2026 niet meer toegevoegd worden. De meerjarige maatregelen kunnen in het eerste jaar van de aanvraag wel geschrapt worden op het perceel tot 31 december. Als van een bepaalde AMKM de bestemming van het perceel geschrapt wordt in het eerste jaar, zal de verbintenis aanvraag geannuleerd worden.

Een uitzondering is de AMKM antibioticareductie. Deze kan nooit geschrapt worden na 31 mei 2026.

Bij lopende vaste meerjarige verbintenissen (de maatregel is gekoppeld aan het betrokken perceel) worden de bestemmingen van AMKM automatisch opgeladen op de betrokken percelen bij het begin van de campagne. Ze kunnen in de volgende verbintenisjaren niet meer via de verzamelaanvraag verwijderd worden. Indien niet meer aan de voorwaarden van de maatregel voldaan kan worden, moet dit schriftelijk via info@lv.vlaanderen.be aan de regio gemeld worden en zal er een terugvordering gebeuren van de reeds uitbetaalde steun. Indien de melding gebeurt voor 31 mei 2026, zal de terugvordering enkel op de voorgaande jaren van toepassing zijn. Meldingen na 31 mei zullen ook een weerslag hebben op het lopende jaar.

Voor de agromilieuklimaatmaatregel meerjarige ecoteelten – eiwitteelten kan de verbintenis na het tweede jaar verlengd worden met een derde jaar. Het derde jaar geldt dan als een vrijwillige verlenging en wordt niet als eerste jaar van verbintenis beschouwd. Een aangevraagde verlenging kan dus na 31 mei 2026 niet meer

geschrapt worden. Het schrappen (na melding) na 31 mei betekent een stopzetting van de verbintenis en een terugvordering van de 2 voorgaande jaren.

2.2.5 Ecoregelingen

Ecoregelingen kunnen na 31 mei 2026 niet meer toegevoegd (en dus ook niet gewisseld) worden op percelen. De basisregel is wel dat de bijkomende bestemmingen voor ecoregelingen kunnen geschrapt worden tot 31 december, tenzij er een controle werd aangekondigd of uitgevoerd voor een betrokken ecoregeling.

Ecoregelingen waar het inzaaien van een bepaalde hoofdteelt de basis vormt of die enkel toegepast moeten worden in de periode van de hoofdteelt, daarvoor kan de bijkomende bestemming slechts tot 31 augustus 2026 **geschrapt** worden.

Het betreft de bijkomende bestemmingen van de ecoregelingen:

- ▶ Teelt van éénjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen. Het betreft dus de subsidie voor eenjarige eiwitteelten, hennep, dedert, goudsbloem, gele en bruine mosterd, hoofdteelten zonder oogst (mengsel van groenbedekkers, tagetes), faunavriendelijke zomergranen in soortenbeschermingsgebied en faunamengsel,.
- ▶ Stimuleren van teelttechnische erosiebestrijding (drempels in aardappelen, niet kerend bewerken).
- ▶ Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen.

Voor bepaalde ecoregelingen kunnen **wijzigingen** van de bijkomende bestemming op het e-loket nog na 31 mei toegestaan worden als dit eigen is aan de maatregel op voorwaarde dat de deelnameverklaring van de betrokken ecoregeling uiterlijk 31 mei in de verzamelaanvraag aangevinkt werd:

- ▶ Voor de maatregel precisielandbouw, actie plaatsspecifiek bekalken kan een wijziging van perceel nog aangegeven worden tot en met 31 augustus 2026.

Ook het gebruik van producten met een hoog koolstofgehalte (houtsnippers, stalmest of compost) kan in het najaar gebeuren door de bijkomende bestemming aan te geven op andere percelen dan gepland en kan men na 31 mei 2026 nog wijzigen tot en met 31 oktober.

2.2.6 Gekoppelde steun, duurzame zoogkoeienhouderij

De aanvraag voor gekoppelde steun moet uiterlijk 31 mei 2026 gebeuren. Nadien is deze wel schrapbaar tot en met 31 december 2026.

2.3 WIJZIGINGEN TOT 31 DECEMBER 2026

Een aantal zaken kunnen nog worden gewijzigd tot en met 31 december 2026 zonder bewijsstukken:

- ▶ Andere weilanden toevoegen: In het kader van de premie voor het behoud van de gespecialiseerde zoogkoeienhouderij en de agromilieuklimaatmaatregelen voor het behoud van lokale rundvee- en schapenrassen, kunnen steeds extra adressen/locaties worden opgegeven op de pagina 'Andere weilanden' wanneer er dieren zullen lopen op percelen die u zelf niet aangeeft in uw verzamelaanvraag (inschарingspercelen in 2026 en in het najaar van 2026 voor inschарingspercelen 2027).
- ▶ Een eerste aangifte voor een nieuwe landbouwer of een aangifte van een nieuwe overgenomen exploitatie. In deze aangifte kan echter geen steun meer aangevraagd worden.
- ▶ Het toevoegen van bijlagen, invullen van detail boomgaarden en paspoortplichtige planten.

- Een nieuw perceel toevoegen. Als het perceel al in gebruik was op 31 mei zal er een sanctie onderaangifte worden toegepast. Het nieuwe perceel zal niet in aanmerking komen voor steun als het aangegeven is na 31 mei. Het komt niet in aanmerking voor bemestingsrechten als het na 30 juni wordt aangegeven.

2.4 SAMENVOEGEN VAN PERCELEN

Percelen kunnen maar tot de uiterste indieningsdatum worden samengevoegd. Na 30 april kunnen percelen niet meer samengevoegd worden. Het samenvoegen van percelen na deze datum zorgt voor foutieve berekeningen van opmerkingen en steunmaatregelen.

Het samenvoegen van percelen is niet toegelaten als er op één van de percelen een meerjarige verbintenis rust (verbintenis wordt afgesloten op een vast perceel).

2.5 AANDACHTSPUNTEN BIJ HET SPLITSEN VAN PERCELEN NA 31 MEI

Als u een perceel met premieaanvraag splitst via het e-loket na de uiterste wijzigingsdatum van 31 mei moet u zeker gebruik maken van de splitstool. Elk nieuw perceelnummer (van een perceel dat op een andere manier ontstaan is dan door gebruik te maken van de splitstool) toegevoegd na 31 mei komt NIET in aanmerking voor premie.

Het vergroten van de intekening van een perceel na 31 mei 2026 heeft geen verhoging van de aangegeven oppervlakte tot gevolg. De bijhorende steun kan bijgevolg niet worden toegekend.

Na de uiterste wijzigingsdatum kan de gewasgrens van **twee aangrenzende percelen** niet zomaar worden verlegd.

Als de grens tussen twee percelen verschuift, moet u voor deze aanpassing gebruikmaken van de splitstool anders wordt de oppervlaktevergroting van het ene perceel niet aanvaard. Grafisch stroomt de oppervlaktevergroting door, maar de aangegeven oppervlakte wijzigt niet mee.

Het perceel dat te groot werd getekend, moet gesplitst worden waardoor twee percelen ontstaan. Alleen bij splitsen kan de totale aangegeven oppervlakte behouden blijven om in aanmerking te komen voor de premies. Om alle steun te kunnen blijven ontvangen, moeten de bijkomende bestemmingen van het perceel dat gesplitst wordt, op de twee delen behouden blijven.

Het afgesplitste deel blijft als een apart perceel bestaan en moet de hoofdteelt krijgen van het te vergroten perceel. Voor de rest van het teeltseizoen blijven het twee aparte percelen met een zelfde teelt.

2.6 IMPACT VAN WIJZIGINGEN OP MESTBANKASPECTEN

- De Mestbank houdt alleen rekening met de aangifte zoals gekend op 30 juni 2026 voor wat betreft de voorsteelt, de hoofdteelt en opgeven van de gespecialiseerde productiemethode. Wijzigingen na 30 juni 2026 zullen door VLM niet worden weerhouden. Ook nieuwe percelen toegevoegd na 30 juni worden door VLM niet in rekening gebracht.
- Voor wat betreft de nateelt(en), aangifte van duurzame praktijken (inclusief datum inzaai), houdt de Mestbank rekening met de aangifte zoals gekend op 31 oktober.

3 WIJZIGEN VAN IDENTIFICATIEGEGEVENS

Wijzigingen van identificatiegegevens kunt u altijd doorgeven via info@lv.vlaanderen.be. Wijzigingen van contactgegevens (e-mail, telefoonnummer, GSM, fax) kunt u ook online op het e-loket doorgeven onder 'Mijn gegevens' of onder 'Landbouwergegevens raadplegen'.

4 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Vergeet de (wijzigingen van de) verzamelaanvraag niet effectief in te dienen. Het vergeten in te dienen kan zware gevolgen hebben zoals het niet in aanmerking komen voor betalingen. U kan dit nakijken op basis van de ontvangst van een bevestigingsmail of doordat uw verzamelaanvraag met de status 'Ingediend' op het e-loket is terug te vinden.
- ▶ Kijk alle opmerkingen goed na. Ook de niet blokkerende opmerkingen kunnen zeer belangrijk zijn en een grote impact hebben op de uitbetalingen (bijvoorbeeld in het kader van meerjarige verbintenissen).
- ▶ Het aanbrengen van wijzigingen is mogelijk tot bepaalde tijdstippen. Hou deze goed in de gaten.
- ▶ Kijk uw aangifte grondig na ten laatste op de uiterste wijzigingsdatum van 31 mei 2026. Zo bent u zeker dat u door wijzigingen na deze datum geen steun verliest.
- ▶ Maak gebruik van de splitstool bij het verleggen van perceelsgrenzen na 31 mei 2026.
- ▶ Het is niet meer mogelijk om wijzigingen aan te brengen voor aspecten waarvoor een controle aangekondigd is of heeft plaatsgevonden.
- ▶ Hoewel de verzamelaanvraag een gezamenlijk formulier is voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en de Mestbank, geldt dit enkel voor de perceelsaangifte in het kader van de eenmalige perceelsregistratie. Als u op een bepaald moment in het kalenderjaar 2 ha of meer landbouwgrond in gebruik heeft en/of teelt op een oppervlakte groeimedium van 50 are of meer en/of een oppervlakte permanent overkapte landbouwgrond gebruikt van 50 are of meer en/of een productie/opslag aan dierlijke mest heeft groter dan of gelijk aan 300 kg P₂O₅ op jaarbasis, dan bent u ook verplicht om uiterlijk 15 maart uw mestbankaangifte in te dienen bij de Mestbank.

5 OVERZICHT VAN ALLE INDIENINGS- EN WIJZIGINGSDATA

- ▶ Een overzicht van alle uiterste indiendata en wijzigingsdata is te vinden in de tabel 'Indienen en wijzigen van de verzamelaanvraag' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.
- ▶ **Opgelet! Het is niet mogelijk om wijzigingen aan te brengen voor onderdelen/aspecten waarvoor een controle aangekondigd is of heeft plaatsgevonden.**

INTERREGIONALE LANDBOUWERS

Vlaanderen en Wallonië dienden afzonderlijk een GLB Strategisch Plan in. Hierdoor zijn er, nog meer dan vroeger, grote verschillen in de toepassing van het Vlaamse en het Waalse landbouwbeleid. Voor landbouwers die in beide regio's actief zijn ('interregionale landbouwers') zijn er specifieke afspraken gemaakt. Als u een interregionale landbouwer bent, is het belangrijk hiermee rekening te houden.

1 INTERREGIONALE LANDBOUWER

U bent een interregionale landbouwer als uw officiële adres, zoals beschikbaar in de Kruispuntbank van Ondernemingen of het Rijksregister, in het ene gewest ligt en u tegelijk ook één of meerdere percelen of exploitaties heeft in het andere gewest (onder hetzelfde ondernemingsnummer). U moet dan in beide regio's een verzamelaanvraag indienen volgens de regels van die regio (zie punt 10).

2 VLAAMSE OF WAALSE INTERREGIONALE LANDBOUWER

U heeft als interregionale landbouwer slechts één klantnummer dat zowel bij de Vlaamse als de Waalse instanties gekend is. Het officiële adres van de landbouwer, zoals beschikbaar in de Kruispuntbank van Ondernemingen of het Rijksregister, bepaalt of u een Vlaamse of een Waalse interregionale landbouwer bent.

- ▶ Uw officieel adres ligt in het Vlaamse of Brussels Hoofdstedelijke Gewest?
 - > U bent een Vlaamse interregionale landbouwer en uw beherende organisatie is het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Uw officieel adres ligt in het Waalse Gewest?
 - > U bent een Waalse interregionale landbouwer en uw beherende organisatie is DGARNE, Département des Aides.

Hieronder wordt toegelicht waar u rekening moet mee houden als interregionale landbouwer. Het is hierbij belangrijk te weten of u als Vlaamse of Waalse interregionale landbouwer beschouwd wordt.

3 CONDITIONALITEIT

Voor alle conditionaliteitsvoorwaarden gelden de regels van de regio waar de percelen gelegen zijn. Zo wordt voor het bepalen van vrijstellingen voor GLMC7 'gewasrotatie' enkel gerekend met de arealen van de regio van de landbouwer.

Voor de vrijgesteld van specifieke controles op de naleving van de verplichtingen binnen de conditionaliteit wordt wel gekeken naar het ganse Belgische grondgebied. Zo zijn landbouwers met een landbouwareaal van maximaal 10 hectare in België vrijgesteld van de specifieke controles op de naleving van de verplichtingen

binnen de conditionaliteit en zullen zij ook geen administratieve sancties opgelegd krijgen voor het niet-naleven van de conditionaliteitsverplichtingen.

4 BETALINGSRECHTEN ACTIVEREN IN 2026

Als interregionale landbouwer is het mogelijk dat u zowel over Vlaamse als over Waalse betalingsrechten beschikt.

- ▶ Op percelen gelegen in het Vlaamse of Brussels Hoofdstedelijke Gewest kunt u Vlaamse betalingsrechten activeren. Hiervoor moet u het Vlaamse deel van de verzamelaanvraag tijdig indienen bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Op percelen gelegen in het Waals Gewest kunt u Waalse betalingsrechten activeren. Hiervoor moet u het Waalse deel van de verzamelaanvraag tijdig indienen bij DGARNE, Département des Aides.
- ▶ Een Vlaamse interregionale landbouwer moet steeds een verzamelaanvraag indienen in Vlaanderen om zijn Waalse betalingsrechten te kunnen laten uitbetalen (zie verder onder 'Indienen verzamelaanvraag').

5 AANVRAAG BETALINGSRECHTEN UIT DE VLAAMSE RESERVE

Zowel Vlaamse als Waalse interregionale nieuwe en jonge landbouwers kunnen in 2026 voor percelen in het Vlaamse of Brussels Hoofdstedelijke Gewest een **aanvraag indienen** voor het verkrijgen van Vlaamse betalingsrechten uit de Vlaamse reserve. Deze aanvraag verloopt via het Vlaamse deel van de verzamelaanvraag. Voor Waalse betalingsrechten verloopt dit via het Waalse deel van de verzamelaanvraag.

Of een jonge landbouwer of een nieuwe landbouwer al dan niet voldoet aan de voorwaarden met betrekking tot de definitie van jonge landbouwer of nieuwe landbouwer om zo toegang te hebben tot de reserve, zal bekeken worden in functie van de regio waartoe de jonge of nieuwe landbouwer behoort. Bent u Vlaams interregionale landbouwer, dan moet u voldoen aan de Vlaamse **voorwaarden** van de definitie van jonge en nieuwe landbouwer om toegang te krijgen tot de reserve, zowel in Vlaanderen als Wallonië. Let op, de aanvraag moet u wel in elke regio doen waar u toegang wil tot de reserve.

6 HERVERDELENDE BETALING

Steun kan ontvangen worden voor in totaal 30 subsidiabele hectaren. Voor een Vlaamse interregionale landbouwer zal eerst steun toegekend worden voor de subsidiabele hectaren gelegen in het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan het subsidiebedrag vastgelegd in Vlaanderen. Indien 30 ha nog niet bereikt is en er zijn percelen in het Waals gewest, zullen deze percelen betaald worden aan het subsidiebedrag vastgelegd in het Waals Gewest (tot max 30 hectare bereikt is op bedrijfsniveau). Voor een Vlaamse interregionale landbouwer is er enkel een betaling op bedrijfsniveau en niet op persoonsniveau gezien de Vlaamse voorwaarden van toepassing zijn.

Waalse landbouwers moeten deze bijkomende betaling aanvragen in het Waalse deel van hun verzamelaanvraag. Voor Waalse interregionale landbouwers gelden de Waalse voorwaarden en zullen de Waalse subsidiabele hectaren eerst betaald worden. De Vlaamse percelen van deze landbouwers worden betaald aan het Vlaamse subsidiebedrag indien de bovengrens van 30 ha nog niet bereikt is in Wallonië.

7 BETALING VOOR JONGE LANDBOUWERS

Als Vlaamse interregionale landbouwer kunt u ook in 2026 via uw Vlaams deel van de verzamelaanvraag een aanvraag indienen voor de betaling voor jonge landbouwers. U moet hierbij voldoen aan de Vlaamse voorwaarden. U kunt voor een maximum van 90 subsidiabele hectaren steun ontvangen waarbij u een hoger steunbedrag krijgt voor de hectaren van 0 tot en met 45 (schijf 1) en een lager bedrag wordt toegekend voor de hectaren vanaf 45,01 tot en met 90 (schijf 2). Deze steun kan per jonge landbouwer in het landbouwbedrijf die voldoet aan de voorwaarden aangevraagd worden voor elke unieke hectare (er kan nooit meerdere keren worden betaald voor eenzelfde oppervlakte), waarbij eerst de hectaren in de hoogste schijf (schijf 1) worden betaald. Voor duidelijke voorbeelden van berekening raadpleeg de fiche 'aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers', die u terugvindt op de webpagina ['Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers'](#). Deze extra betaling per subsidiabele hectare wordt toegekend ongeacht of het gaat om Vlaamse of Waalse subsidiabele hectaren. Omgekeerd geldt hetzelfde voor Waalse interregionale landbouwers. Waalse landbouwers moeten deze bijkomende betaling aanvragen in het Waalse deel van hun verzamelaanvraag.

U moet deze premie **jaarlijks** aanvragen. Dus ook als u in de voorbije jaren (eventueel zelfs onder het vorige GLB) een aanvraag heeft ingediend die goedgekeurd is, en u in de komende jaren nog in aanmerking komt, moet u in deze volgende jaren expliciet een aanvraag tot betaling voor jonge landbouwers indienen via de verzamelaanvraag.

8 DIERGEBONDEN MAATREGELEN

8.1 GEKOPPELDE PREMIE DUURZAME ZOOGKOEIENHOUDERIJ (VLAAMSE PREMIE)

Landbouwers (onafhankelijk of ze Waals of Vlaams (interregionale) landbouwer zijn) kunnen gekoppelde steun ontvangen als het adres van het veebeslag in Vlaanderen of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelegen is. De Vlaamse voorwaarden gelden in dit geval.

Om in aanmerking te komen voor de subsidiemaatregel, moet ook aan perceelsgerelateerde instapvoorwaarden voldaan zijn:

- ▶ Behoud van blijvend grasland op de percelen gelegen in het Vlaamse Gewest of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
- ▶ Duurzaam graslandbeheer en voederproductie en -diversificatie

Deze perceelsgerelateerde instapvoorwaarden zijn enkel gekoppeld aan de percelen in Vlaanderen.

8.2 AMKM BEHOUD LOKALE RASSEN (RUNDEREN, SCHAPEN, GEITEN, VARKENS)

Landbouwers (onafhankelijk of ze Waals of Vlaams (interregionale) landbouwer zijn) kunnen enkel steun ontvangen als het adres van het veebeslag in Vlaanderen gelegen is.

8.3 ECOREGELING VOEDERMANAGEMENT

Landbouwers (onafhankelijk of ze Waals of Vlaams (interregionale) landbouwer zijn) kunnen enkel steun ontvangen als het adres van het veebeslag in Vlaanderen of Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelegen is.

8.4 AMKM ANTIBIOTICAREDUCTIE

Landbouwers (onafhankelijk of ze Waals of Vlaams (interregionale) landbouwer zijn) kunnen enkel steun ontvangen als het adres van het veebeslag in Vlaanderen gelegen is.

9 PERCEELSGEBONDEN ECOREGELINGEN, AGROMILIEUKLIMAATMAATREGELEN, AANPLANT BOSLANDBOUWSYSTEMEN EN BREDE WEERSVERZEKERING

Voor ecoregelingen, agromilieuklimaatmaatregelen en aanplant boslandbouwsystemen gelden de regels van de regio waar de percelen gelegen zijn. Dat geldt ook voor het bepalen van bedrijfsgebonden voorwaarden, of indien voor een ecoregeling een gemiddelde voor een bedrijf bepaald wordt.

Bijvoorbeeld ecoregeling 'Verhogen organische koolstof op bouwland' door middel van het teeltplan: Er moet een gemiddelde EOC waarde van 1250 kg/ha bouwland behaald worden. Dit gemiddelde wordt enkel berekend met percelen bouwland gelegen in het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk gewest.

De brede weersverzekering kan enkel aangevraagd worden op Vlaamse percelen en dit zowel door Vlaamse als door Waalse interregionale landbouwers.

10 INDIENEN VERZAMELAANVRAAG

Als Vlaamse of Waalse interregionale landbouwer dient u zowel een Vlaams als een Waals deel van uw verzamelaanvraag in bij de respectievelijke instanties. Als Vlaamse interregionale landbouwer bepaalt de indieningsdatum van uw Vlaams deel of uw Waalse betalingsrechten (volledig) kunnen worden betaald.

Dit geldt ook als u als Vlaamse interregionale landbouwer uitsluitend over Waalse percelen (en Waalse betalingsrechten) beschikt. In concreto dient er in het laatste geval een lege verzamelaanvraag in Vlaanderen te zijn en vult u uw Waalse verzamelaanvraag in

- ▶ Vlaamse landbouwer: het Vlaamse en Waalse deel van de verzamelaanvraag moet uiterlijk op 30 april 2026 ingediend worden.
- ▶ Waalse landbouwer: het Vlaamse en Waalse deel van de verzamelaanvraag moet uiterlijk op 30 april 2026 ingediend worden.

11 BETALINGEN EN NIET-NALEVINGEN (SOCIALE) CONDITIONALITEIT

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij betaalt de maatregelen die uitgevoerd zijn op Vlaams en Brussels grondgebied aan zowel Vlaamse als Waalse interregionale landbouwers. De betalingen voor de maatregelen uitgevoerd op het Waalse grondgebied gebeurt door het Waalse betaalorgaan. Meer informatie over de uitbetalingen vindt u in de betaalkalender (<https://lv.vlaanderen.be/steun/uitbetalingen>).

Als er niet-nalevingen worden vastgesteld voor de conditionaliteit en de sociale conditionaliteit, wordt steun voor areaal- en diergebonden maatregelen verminderd ongeacht waar de niet-naleving heeft plaatsgevonden en dit zowel voor de steun aangevraagd in Vlaanderen als deze in Wallonië.

12 MEER INFORMATIE

Op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij (landbouwbeleid EU-gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)) vindt u onder '[Informatie bij de verzamelaanvraag - 2026](#)' per maatregel informatiefiches met de meest recente informatie.

Ook alle informatie over conditionaliteit en sociale conditionaliteit is op de website (<https://lv.vlaanderen.be/bedrijfsvoering/conditionaliteit-en-randvoorwaarden/conditionaliteit-2023-2027>) terug te vinden.

Hebt u vragen of problemen? Stel uw vragen via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte'). Onze diensten staan klaar om u te helpen.

Voor bijkomende informatie over de Waalse regels en voorwaarden kunt u terecht op de website van de Waalse landbouwadministratie (<http://agriculture.wallonie.be/pac>).

13 CONTACTGEGEVENS WAALSE BUITENDIENSTEN

BUREAU DE WAVRE

Compétent pour les arrondissement de Nivelles et de Namur

Service public de Wallonie – DGARNE

Département des aides

Direction extérieur – Bureau de Wavre

Avenue Einstein 12, 1300 Wavre

Tel. 010 23 37 40

wavre.opw@spw.wallonie.be

BUREAU D'ATH

Compétent pour les arrondissement de Tournai, Ath, Mouscron et Soignies

Service public de Wallonie – DGARNE

Département des aides

Direction extérieur – Bureau de Ath

Chemin du Vieux Ath 2C, 7800 Ath

Tel. 068 27 44 00

ath.opw@spw.wallonie.be

BUREAU DE MALMEDY

Compétent pour les arrondissement de Verviers

Service public de Wallonie – DGARNE

Département des aides

Direction extérieur – Bureau de Malmédy

Avenue des Alliés 13, 4960 Malmédy

Tel. 080 44 06 10

malmedy.opw@spw.wallonie.be

BUREAU DE CINEY

Compétent pour les arrondissement de Marche-en-Famenne, Philippeville et Dinant, sauf les communes de Gedinne, Bièvre et Vresse-sur-Semois

Service public de Wallonie – DGARNE

Département des aides

Direction extérieur – Bureau de Ciney

Rue de la Croix Limont 7B, 5590 Ciney

Tel. 083 23 07 40

ciney.opw@spw.wallonie.be

BUREAU DE THUIN

Compétent pour les arrondissements de Thuin, Charleroi et Mons

Service public de Wallonie - DGARNE

Département des aides

Direction extérieur - Bureau de Thuin

Rue du Moustier 13, 6530 THUIN

Tel. 071 59 96 00

thuin.opw@spw.wallonie.be

BUREAU DE HUY

Compétent pour l'arrondissement de Liège, Huy et Waremme

Service public de Wallonie - DGARNE

Département des aides

Direction extérieur - Bureau de Huy

Chaussée de Liège, 39 – 1er étage, 4500 HUY

Tel. 085 27 34 30

huy.opw@spw.wallonie.be

BUREAU DE LIBRAMONT

Compétent pour les arrondissements de Neufchâteau, Bastogne, Virton et Arlon, et pour les communes de Gedinne, Bièvre et Vresse-sur-Semois

Service public de Wallonie - DGARNE

Département des aides

Direction extérieur - Bureau de Libramont

Rue des Genêts, 2 – 2e étage 6800 LIBRAMONT

Tel. 061 26 08 30

libramont.opw@spw.wallonie.be

SERVICE PUBLIC DE WALLONIE (SPW)

Direction générale opérationnelle de l'Agriculture, des Ressources naturelles et de l'Environnement

Département des Aides

Direction des surfaces agricoles

Chaussée de Louvain, 14, 1er étage

5000 NAMUR

GEBRUIK

Voor elk perceel dat u aangeeft via de verzamelaanvraag, moet u het gebruik invullen in de kolom 'Code gebruik'. Zowel voor-, hoofd-, als nateelt moeten opgegeven worden, ook als u een van deze niet zelf verbouwt.

Volgens het Mestdecreet worden de bemestingsrechten voortaan toegekend aan de gebruiker van de hoofdteelt en niet langer aan de gebruiker op 1 januari.

Enkel deze twee codes kunnen gebruikt worden:

- Code 'P': perceel in gebruik voor de hoofdteelt en mestrechten
- Code 'N': perceel uitsluitend in gebruik voor de nateelt

1 GEBRUIK

Alle percelen die u gebruikt voor de hoofdteelt, waar u het financiële risico van de hoofdteelt draagt en waarvoor er een gebruiksrecht is, moeten worden aangegeven in de verzamelaanvraag. Daarnaast moeten ook de percelen die u enkel in het kader van de nateelt gebruikt, door u worden aangegeven. Voor elk perceel moet bijgevolg het gebruik worden opgegeven. Op basis van dat gebruik en de eigenschappen van het perceel, zoals de hoofdteelt of de productiemethode, wordt bepaald of het perceel in aanmerking komt voor steun of toekenning van mestrechten.

Het aanvragen van premies gebeurt door het plaatsen van een bijkomende bestemming of door het aanvinken van een verklaring. Ook het activeren van betalingsrechten is een verklaring. Deze verklaring wordt standaard voor elke landbouwer aangevinkt, maar kan terug worden afgevinkt.

2 HOE AANGEVEN

2.1 GEBRUIK 'P' VOOR DE HOOFDTEELT

- Deze code gebruik 'P' moet u gebruiken als u de **hoofdteelt** verbouwt, al dan niet met daaropvolgend de nateelt. De mestrechten worden aan deze gebruiker toegekend.

OPGELET:

- Een perceel kan u enkel aangeven voor gebruik voor de hoofdteelt, wanneer je zowel gebruiksrecht als feitelijk gebruik (en dus financieel risico) hebt.
- Voor sommige maatregelen is het verplicht om het **perceel** een heel jaar zelf te verbouwen en **in gebruik** te hebben. Hierdoor kan er geen nateelt door een andere landbouwer worden aangegeven. Voor sommige maatregelen is het **behoud van de hoofdteelt** het hele jaar verplicht en kan er geen nateelt worden verbouwd, ook niet door uzelf.

De specifieke gebruiksvoorwaarden van een maatregel vindt u in de betreffende fiche op www.vlaanderen.be/landbouw/steun-percelen-en-dieren.

- Elke gebruiker van een perceel moet het volledige teeltplan opgeven, dus de voor-, hoofd- en nateelt, ook als u deze niet zelf verbouwt.

2.2 GEBRUIK 'N' VOOR DE NATEELT

- ▶ Als een perceel **uitsluitend voor de nateelt** in gebruik is, moet het aangegeven worden met de code 'N'. Het volledige teeltplan moet opgegeven worden, dus ook voortteelt en de hoofdteelt, ook al heeft u die niet zelf verbouwt.
- ▶ Net zoals bij het gebruik voor de hoofdteelt wordt de landbouwer die de nateelt of winterteelt verbouwt, geacht verantwoordelijk te zijn voor het zaaien of planten, eventuele teelthandelingen of oogst in het daaropvolgende jaar.
- ▶ In de verzamelaanvraag geeft u de overnamedatum in. Deze datum ligt ná 31 mei 2026 en stemt overeen met de datum waarop het perceel effectief in gebruik genomen is voor de nateelt.
- ▶ U bent ook verplicht het perceel aan te geven in de verzamelaanvraag als u het perceel wil omschakelen naar de biologische productie en u neemt het in gebruik na 31 mei 2026 of als u een brede weersverzekering heeft afgesloten voor de nateelt op het perceel.

2.3 OVERZICHT

U heeft het perceel in eigen gebruik	Code 'gebruik'	Activatie van betalingsrechten	Bemestingsrechten en - plichten
Voor de hoofdteelt	P	ja (als het perceel subsidiabel is en in gebruik voor landbouwdoeleinden ¹)	ja
Enkel voor de nateelt	N	neen	neen

Een overzicht van de percelen die in aanmerking komen voor activatie van betalingsrechten vindt u in uw verzamelaanvraag op het e-loket onder 'overzicht steun'. Een overzicht van de percelen die in aanmerking komen voor bemestingsrechten vindt u onder 'overzicht bemesting'.

2.4 WIJZIGINGEN MESTDECREET

- ▶ Volgens het Mestdecreet worden sinds 2025 de bemestingsrechten toegekend aan de gebruiker van de hoofdteelt.
- ▶ Dat houdt ook in dat het formulier 4 'Gebruik van een perceel van een particulier enkel voor bemestingsrechten' niet meer gebruikt kan worden.

3 GEBRUIK VAN PERCELEN VOOR ANDERE DOELEINDEN

Als een landbouwperceel geheel of gedeeltelijk in gebruik genomen wordt voor andere doeleinden, kan dat gevolgen hebben voor de subsidiabiliteit of de mogelijkheid tot aanvragen van steun. Welke gevolgen en hoe te registreren in de verzamelaanvraag wordt uitgebreid toegelicht in de fiche 'Subsidiabiliteit landbouwareaal: gebruik van percelen voor andere doeleinden' op de webpagina ['Perceelsaangfite'](#)

¹ wanneer een perceel wel of niet subsidiabel is, is terug te vinden in de fiche 'subsidiabiliteit van landbouwareaal'

4 TIJDELIJKE SCHRAPPEN VAN PERCELEN

- ▶ Een perceel dat tijdelijk (voor de duur van het teeltseizoen) door een andere landbouwer wordt gebruikt voor het verbouwen van de hoofdteelt kan u in uw verzamelaanvraag 2026 schrappen met de schrappingscode 'TVP' ('tijdelijk verhuurd perceel'). Het perceel zal automatisch opnieuw voorgedrukt worden in uw verzamelaanvraag 2027.
Deze code werd voorzien om het tijdelijk gebruik van percelen voor bijvoorbeeld de teelt van aardappelen of vlas administratief eenvoudiger te maken.
- ▶ Deze code is niet gelinkt aan het al dan niet verhuren van betalingsrechten. Als de betalingsrechten verhuurd worden, kan dat apart via de tegel 'Betalingsrechten' worden ingediend.
- ▶ **Opgelet:** deze code mag enkel gebruikt worden door de verhuurder van het perceel. Wanneer de huurder het perceel tijdelijk huurde in 2025 en niet meer gebruikt in 2026, moet hij het perceel in zijn verzamelaanvraag 2026 schrappen met de schrappingscode 'AGB' ('andere gebruiker').

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Alle landbouwers die op een bepaald perceel een teelt verbouwen (of het nu hoofdteelt en/of nateelt/wintersteelt is), moeten **het volledige teeltplan** van dat jaar op dat perceel in hun verzamelaanvraag aangeven.
- ▶ Als een teelt het hele jaar door blijft staan op een perceel moet u deze teelt enkel als hoofdteelt in de kolom 'Hoofdteelt' invullen aan de hand van de teeltcode (bv jaarrond gras op een perceel). U hoeft dit niet als voor- en nateelt aan te geven. De voorsteelt of nateelt wordt enkel aangegeven als er specifiek een nieuwe inzaai aan vooraf gaat.
- ▶ Percelen die u op geen enkel ogenblik tijdens het lopende kalenderjaar in eigen gebruik heeft, mag u **niet aangeven** in de verzamelaanvraag. Misbruiken hierop met het oog op het verkrijgen van perceel- of gebruiksinformatie kunnen financieel beboet worden.
- ▶ Oneigenlijke aangifte van percelen kan worden **beboet**. Een perceel dat in gebruik is voor de mestrechten EN de hoofdteelt moet met code gebruik 'P' worden aangegeven. Een perceel dat wel voor de hoofdteelt wordt gebruikt maar waar de mest van een andere gebruiker komt, moet worden aangegeven met code gebruik 'P', u blijft verantwoordelijk voor de bemesting en er zullen dus mesttransportdocumenten moeten aangemaakt worden.
- ▶ Naar aanleiding van een administratieve controle of een controle ter plaatse kan een bewijs van gebruiksrecht opgevraagd worden. Het bewijs van gebruiksrecht kan een pacht-, huur-, of gebruiksovereenkomst of een ondertekende verklaring van de eigenaar zijn.

6 LEES OOK

Op de pagina '[Perceelsaangifte](#)' vindt u de fiche 'Subsidiabiliteit van landbouwareaal'. In de fiche 'Subsidiabiliteit van landbouwareaal' kan u nalezen welke percelen die u gebruikt voor de hoofdteelt in aanmerking worden genomen voor activatie van betalingsrechten.

TEELT, TEELTCODES EN GESPECIALISEERDE PRODUCTIEMETHODE

////////////////////////////////////
AANPASSINGEN FICHE (zie groene tekst):

(1) 23/02/2026: toevoegen NNG onder punt 6

Iedere gebruiker van een perceel moet in zijn verzamelaanvraag steeds het volledige teeltplan (voor-, hoofd- en nateelt) van het perceel opgeven.

- ▶ **Hoofddeelt:** De teelt die volgens de gangbare teeltpraktijk overwegend aanwezig is op een perceel in de periode van 15 mei tot en met 31 augustus. Aardappelen en wintergewassen², met uitzondering van onrijp geoogste wintergranen en onrijp geoogste wintergranen met vlinderbloemigen, worden altijd beschouwd als hoofddeelt.
- ▶ **Voortelt:** de teelt die in 2026 geoogst wordt voor de inzaai van de hoofddeelt 2026.
- ▶ **Eerste nateelt:** de teelt die in 2026 nog ingezaaid/geplant wordt na het oogsten van de hoofddeelt 2026.
- ▶ **Tweede nateelt:** de teelt die in 2026 nog ingezaaid/geplant wordt na het oogsten van de eerste nateelt.

Iedere teelt heeft een specifieke teeltcode. Hieronder leest u een bijkomende toelichting over een aantal bijzondere teeltcodes. Voor de volledige lijst van teeltcodes zie tabel 'Teeltcodes (bijlage 3)' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

Voor sommige percelen kunt u bijkomende informatie opgeven wat teelttechniek of teeltomstandigheden betreft. Deze info kunt u toevoegen onder het veld 'Gespecialiseerde productiemethode'.

1 HOOFDTEELT

1.1 DEFINITIE HOOFDTEELT

Definitie Hoofddeelt:

De teelt die volgens de gangbare teeltpraktijk overwegend aanwezig is op een perceel in de periode van 15 mei tot en met 31 augustus. Aardappelen en wintergewassen², met uitzondering van onrijp geoogste wintergranen en onrijp geoogste wintergranen met vlinderbloemigen, worden altijd beschouwd als hoofddeelt.

Het komt voor dat gewassen zoals bv. wintergranen door gunstige weersomstandigheden vroeger dan normaal geoogst kunnen worden. Hoewel deze daardoor niet overwegend aanwezig zijn tijdens de periode van 15 mei tot 31 augustus worden aardappelen en wintergewassen steeds beschouwd als hoofddeelt.

Groenten die aanwezig zijn in de periode van 15 mei tot en met 31 augustus zijn steeds de hoofddeelt (uitgezonderd voorjaarspinazie) voor zover er geen aardappelen, zomergranen of wintergewassen aanwezig zijn (met uitzondering van wintergranen en wintergranen met vlinderbloemigen die onrijp geoogst worden). Als er twee groenten na elkaar staan, is de eerste groente de hoofddeelt (uitgezonderd voorjaarspinazie).

² wintergewas: een gewas dat geen gras is en dat wordt ingezaaid in het najaar met het oog op landbouwproductie (oogst) in het daaropvolgende jaar, met inbegrip van wintergranen en wintergranen met vlinderbloemigen. Groenbedekkers vallen dus niet onder de wintergewassen.

- ▶ De hoofdteelt is de teelt die de primaire gebruiksdoelstelling van het perceel weerspiegelt. Bv. een wijngaard met veel gras wordt aangegeven als 'Wijnstokken', niet als 'Gras'.
- ▶ Bij **onderzaai** wordt een groenbedekker (bv gras) gelijktijdig ingezaaid met de hoofdteelt (bv maïs) of als de hoofdteelt nog op het veld staat. Na de oogst van de hoofdteelt blijft de groenbedekker aanwezig op het veld en moet de onderzaai na de oogst van de hoofdteelt nog ten volle tot ontwikkeling komen. Het gewas in onderzaai moet als nateelt aangegeven worden, het gewas dat daaraan bovengeschied is als hoofdteelt.

1.1.1 Onrijp geoogste winterteelten

Wintergewassen worden steeds beschouwd als hoofdteelt. Een uitzondering hier is onrijp geoogste wintergranen en onrijp geoogst wintergranen met vlinderbloemigen. Met onrijp oogsten wordt het groen oogsten bedoeld, m.a.w. het maaien en hakselen van wintergranen of wintergranen met vlinderbloemigen in een groen stadium in de periode april-mei.

Een mengteelt van onrijp geoogst wintergranen (met vlinderbloemigen) die vorig jaar werd ingezaaid als nateelt, moest in de verzamelaanvraag van 2025 zijn opgegeven als de nateelt en wordt ook in de verzamelaanvraag 2026 aangegeven als voortteelt omdat het een oogst oplevert, waarna u een andere hoofdteelt kan aangeven. Indien de inzaai in het najaar gebeurt, geeft u in het najaar de winterteelten op als nateelt. Dit is belangrijk zowel in het kader van de conditionaliteit gewasrotatie, maar ook als minimale bedekking van percelen, aanbreng van organische koolstof, mestwetgeving en vanggewassen. Het is belangrijk de juiste code te gebruiken voor de onrijp geoogste nateelt als deze winterteelt niet de hoofdteelt zal zijn in 2027.

Onrijp geoogste winterteelten:

- ▶ Onrijp geoogste granen= teeltcode 385
- ▶ Winterméteil (onrijp geoogste wintergranen met een vlinderbloemige) = teeltcode 398
- ▶ Snijrogge = teeltcode 639

1.2 VERANTWOORDELIJKE VAN DE HOOFDTEELT

Van de landbouwer die een perceel gebruikt voor de hoofdteelt wordt verwacht dat hij **verantwoordelijk is voor: het bemesten, het zaaien of planten, de teelthandelingen tijdens het teeltseizoen** zoals bespuiten tot het oogsten. Enkel dat laatste, het oogsten, kan kort voor de oogst overgedragen worden door een verkoop op stam. Dat betekent dat de facturen voor aankoop van zaaizaad of plantgoed, pesticiden, loonwerk, ... op naam moeten staan van de landbouwer die verantwoordelijk is voor de hoofdteelt.

Doorfactureren van huurder naar verhuurder wordt **niet** aanvaard als een manier om de verhuurder verantwoordelijke van de hoofdteelt te maken.

1.3 AANGIFTE VAN DE HOOFDTEELT IN DE VERZAMELAANVRAAG

- ▶ De verantwoordelijke van een perceel voor de hoofdteelt geeft dat aan in de verzamelaanvraag zoals omschreven in de infofiche 'gebruik'.
- ▶ De hoofdteelt is bepalend voor o.a. de basisinkomenssteun, de ecoregelingen, de agromilieuklimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten, bemestingsnormen en de brede weersverzekering.
- ▶ Iedere gebruiker van een perceel moet in zijn verzamelaanvraag steeds **het volledige teeltplan** (voor-, hoofd- en nateelt) van het perceel opgeven. Dat is ook belangrijk om de juiste bemestingsnormen te

kunnen toekennen. Ook voor de norm gewasrotatie en voor de deelname aan ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen is dat van belang.

> Als een teelt het hele jaar door blijft staan op een perceel moet u deze teelt enkel als hoofddeelt in de kolom 'Hoofddeelt' invullen aan de hand van de teeltcode (bv jaarrond gras op een perceel). U hoeft dit niet als voor- en nateelt aan te geven.

► Ook voor **serres en niet-permanente overkappingen** gelden dezelfde definities van hoofddeelt. Als u meerdere teelten tegelijkertijd verbouwt op een oppervlakte (bv verschillende groenten die je door mekaar teelt op een perceel), kiest u voor de teelt die hoofdzakelijk aanwezig is.

► Als u teelt:

> Met behulp van een **stelling**, moet u de teelt op de stelling aangeven als hoofddeelt, ook al zaait u het perceel bijvoorbeeld ook in met gras. Gras is dan niet de hoofddeelt.

> Op **etages**, waarbij er verschillende teelten (met uitzondering van gras) aanwezig zijn per etage, dan is de hoofddeelt de teelt met de grootste oppervlakte op de etages.

2 MENGSEL EN MENGTEELT

► Een **mengsel** is een teelt waarbij zaden van verschillende gewassoorten samen een zaadmengsel vormen en gelijktijdig ingezaaid worden. De teelten bij een mengsel zijn niet als afzonderlijke rijen onderscheidbaar.

► Bij de **mengteelt** kan de inzaai in verschillende werkgangen gebeuren, zoals bv. bij sommige granen en vlinderbloemigen.

► Een mengsel of mengteelt wordt als één teelt verbouwd en moet aangegeven worden met de juiste teeltcode (voor grasklaver gebruikt u teeltcode 700, ...). Een mengsel met gras (vb grasklaver, grasluzerne, graskruiden,...), wordt altijd als grasland of grasachtige beschouwd (bv GLMC 1, in de voorwaarden van de ecoregeling bufferstroken,...) tenzij anders vermeld. Specifiek voor de ecoregeling 'vruchtafwisseling met een vlinderbloemige' kan een mengsel met een vlinderbloemige ook behoren tot de vruchtafwisselingsgroep van 'vlinderbloemige mengsels' (voorwaarden: zie infofiche 'vruchtafwisseling met vlinderbloemige').

3 VOORTEELT OF NATEELT

Het is belangrijk dat u voldoende aandacht besteedt aan de **opgave van een eventuele voortelt, eerste nateelt of tweede nateelt**. Zo worden bijvoorbeeld gras voorafgaand aan maïs als voortelt beschouwd. Als u meerdere nateelten na elkaar teelt waarbij na de eerste nateelt hetzelfde jaar nog een teelt ingezaaid wordt (bijvoorbeeld een wintergraangewas, vanggewas of groente), dan moet u in de verzamelaanvraag ook deze tweede nateelt opgeven.

Voor een correcte toekenning van de **bemestingsnormen** is het belangrijk om de **juiste opeenvolging** van alle teelten, inclusief de voor- en nateelt(en), aan te geven als die in 2026 worden geoogst of ingezaaid (zie ook punt 8. Aandachtspunten in deze fiche).

Een vanggewas of groenbedekker dat ingezaaid is als nateelt op het einde van het voorgaande jaar en in het huidige jaar wordt ondergewerkt zonder dat er geoogst werd, moet niet als voortelt aangegeven worden.

Ingezaaid gras waar nog een snede af gehaald wordt, of een wintergraan dat groen wordt geoogst in het voorjaar, moet wel als voorteelt aangegeven worden.

4 BRAAKLIGGEND LAND

Braakliggend land is bouwland waarop geen landbouwproductie plaatsvindt maar waarop

- ▶ ofwel een spontane vegetatie tot ontwikkeling komt
- ▶ ofwel een maatregel wordt genomen om de biodiversiteitsvoordelen te vergroten, bv door inzaai van een bloemenmengsel.

Percelen blijvend grasland uit de voorgaande campagne komen niet in aanmerking als braakliggend land.

Percelen tijdelijk grasland (zonder oogst) kunnen wel. (Let op, ook een perceel dat in de voorgaande campagne het vijfde jaar opeenvolgend grasland was (status blijvend grasland 'BG5'), kan niet worden aangegeven als braak). Inzaai van gras wordt ook toegelaten als braak (teeltcode '82'), zolang het gras niet wordt geoogst.

5 TEELTCODES

- ▶ De **teeltcodes** voor de teelten staan vermeld in de tabel 'Teelt' (zie de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'). Deze tabel bevat zowel subsidiabele als niet-subsidiabele teelten. Deze teeltcodes kunnen gebruikt worden voor zowel **de aangifte van voor-, hoofd- of nateelt**.
- ▶ In sommige gevallen zijn er **nateeltcodes** die specifiek gebruikt worden voor ecoregelingen, agromilieuklimaatmaatregelen of codes die bepalend zijn voor de bemestingsberekeningen. Deze kan u niet gebruiken voor het aangeven van een hoofdteelt.
- ▶ Net zoals aan gewassen werd ook aan bedrijfsgebouwen een gedetailleerde code toegekend.

5.1 NIEUWE TEELTCODES IN 2026

In onderstaande tabel worden de nieuwe teeltcodes van 2026 opgelijst.

Omschrijving		Teeltcode
NIEUW	Onrijp geoogste granen (voor- en nateelt)	385
NIEUW	Mengsel van groenbedekkers zonder gras (als hoofdteelt)	663
GESCHRAPT	Voorjaarsbraak (ikv geschrapte ecoregeling EEB)	83

5.2 DETAILOPGAVE VAN DE INFRASTRUCTUUR

Landbouwers moeten de verschillende gebouwen in de verzamelaanvraag aangeven. De gebouwen worden geregistreerd op basis van het Grootchalig Referentie Bestand (GRB). Deze worden voorgedrukt als aparte polygonen. Zo is het onder andere mogelijk de **correcte locatie** van de stallen te bepalen. Het is belangrijk de infrastructuur zo goed mogelijk te definiëren. Het erf, silo's, mesthoop, windmolens... zijn geen gebouwen en

moeten niet worden ingetekend. De VLM neemt deze infrastructuur codes van de stallen over uit de verzamelaanvraag. Vanaf 2026 moet u bepaalde diergegevens per stal doorgeven bij de Mestbankaangifte bij de Vlaamse Landmaatschappij en deze stallen worden overgenomen uit de verzamelaanvraag. Voor mobiele kippenstallen geeft u de 'stal' eenmalig aan met de code '11'. In de naamgeving kan eventueel aangeven worden dat het de mobiele kippenstal betreft.

Enkele veelvoorkomende fouten zijn:

- ▶ Een gebouw is aangeduid als loods (code 12) in plaats van een stal (code 11);
- ▶ Een nieuwe stal is niet aangegeven;
- ▶ Een afgebroken stal is niet geschrapt;
- ▶ Het hele erf is als één gebouw aangegeven.

Het kan gebeuren dat een gebouw ontbreekt in het voorbereidingsformulier of dat een gebouw voorgedrukt is terwijl het niet (meer) bestaat. Een gebouw dat **niet meer bestaat**, moet **geschrapt** worden. Als het **gebouw ontbreekt** in de voorbereiding en het betreft een gebouw van één van verder omschreven types, dan moet het gebouw als een nieuw perceel **toegevoegd** worden.

Er is ook nood aan verfijnde, correcte, stabiele locatie en informatie van de plaats van een **woonhuis**, in het kader van ruimtelijke ordening en vergunningen met betrekking tot ruimtelijke landbouwstructuur, behoud van landbouwkarakter en adviesverlening, ... Dat laatste volgt uit artikel 35§12 van het **Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning**.

De locatie en het gebruik van gebouwen volumes voor bewoning is o.a. relevant voor de advisering van **omgevingvergunningaanvragen** die de toepassing van Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) art 4.3.6 (vrijstaand) en VCRO art 4.4.23 (hoofdzakelijk vergund) vragen.

5.2.1 Loodsen en serres

Loodsen en serres worden aangegeven aan de hand van **een teeltcode en een gespecialiseerde productiemethode**. Loodsen (bv. loodsen voor de forcerie van witloof) worden aangegeven met de teeltcode van de betreffende teelt en de gespecialiseerde productiemethode 'LOO'. Een serre met teelt van tomaten op groeimedium blijft de teeltcode '8552/9552' + gespecialiseerde productiemethode 'SGM' (serre op groeimedium).

5.2.2 Andere gebouwen

Andere gebouwen worden aangegeven met de overeenkomstige "teelt-/objectcode" volgens de tabel hieronder:

Type	Teelt-/objectcode	Omschrijving
Stal	11	Bedrijfsgebouw voor het houden van dieren
Loods (bv. voor machines, opslag,...)	12	Loods voor materiaal, opslag, sortering oogst,...
Niet nader omschreven gebouw	13	Code waarmee de gebouwen die nog niet gekend zijn, voorgedrukt zijn in de verzamelaanvraag
Woonhuis	14	Gebouw voor bewoning
Gebouw i.k.v. verbreding	15	Gebouw dat dienst doet als hoevewinkel, ijssalon, B&B, ontvangstruimte,...

Type	Teelt-/objectcode	Omschrijving
Ander gebouw	16	Gebouwen die niet onder bovenstaande vallen

5.2.3 Meerdere activiteiten in hetzelfde gebouw

- ▶ Als u de intekening kan splitsen, mag u dat doen en elk deel aanduiden met de juiste code. Hou wel rekening met de vereisten voor de Mestbankaangifte (zie hoger voor aandachtspunten).
- ▶ Als u de intekening niet kan splitsen, mag één teeltcode gebruikt worden voor het geheel. U moet dan wel gebruik maken van de code die het hoogst in de tabel staat (dus laagste nummer). Het is hierbij belangrijk dat de locatie van de stallen gekend is omdat VLM deze overneemt voor de mestbankaspecten.

Bijvoorbeeld:

Een gebouw dat zowel als stal als voor opslag gebruikt wordt, moet aangegeven worden met code '11'.
Een woonhuis en B&B in hetzelfde gebouw moet aangegeven worden onder code '14'.

5.3 AANGIFTE AARDAPPELEN

5.3.1 Aardappelsoorten

Hieronder zijn enkele typische aardappelrassen per teeltcode uit de tabel 'Teeltcodes' opgenomen:

- ▶ **Aardappelen (geplande oogst vanaf 1/9) – '901'**: o.a. Fontane, Bintje, Challenger, Innovator, Royal, Marquis, Nicola, Charlotte, VR808, Lady Claire;
- ▶ **Aardappelen (pootgoed) – '907' en '908'**: in principe alle rassen;
- ▶ **Aardappelen (geplande oogst voor 1/9) – '904'**: o.a. Amora, Première, Anosta, Sinora, Frieslander, Ibiza, Berber, Fresco, Felsina.

5.3.2 Aangifte aardappelpootgoed

Voor de aangifte van aardappelpootgoed zijn er twee teeltcodes:

- ▶ '907 – aardappelen - gecertificeerde pootgoed'
- ▶ '908 – aardappelen - hoevepootgoed'

5.3.2.1 Gecertificeerde pootaardappelen – teeltcode '907'

Gecertificeerde pootaardappelen zijn partijen van *Solanum tuberosum* L die enkel geteeld mogen worden door telers die erkend zijn door de Vlaamse overheid, Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Partijen gecertificeerde pootaardappelen moeten voldoen aan de vereiste normen, vastgelegd in Europese en Vlaamse regelgeving.

De producent moet de teelt voor de productie van gecertificeerde pootaardappelen aangeven bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Er worden officiële controles uitgevoerd op grondmonsters vóór de teelt, op de teelt zelf tijdens de veldkeuringen en op de knollen bij de oogst. Bij het certificeren is er een visuele partijkeuring en bemonstering. Als aan alle normen is voldaan, worden de partijen gecertificeerd en mogen ze daarna in de handel gebracht worden.

Als bewijs van goedkeuring moet elke verpakkingseenheid geïdentificeerd zijn door een officieel certificaat van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Elk certificaat is ook een EG-plantenpaspoort wat erop wijst dat de

partij vrij is van quarantaine-organismen en gereguleerde niet-quarantaine-organismen of RNQP's. Voor de afgifte van plantenpaspoorten moet de producent van pootaardappelen een erkenning voor de afgifte van plantenpaspoorten aanvragen bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Meer informatie vindt u op de website Agentschap Landbouw en Zeevisserij onder [Gecertificeerde pootaardappelen | Landbouw en Zeevisserij](#)

5.3.2.2 Hoevepootgoed – teeltcode '908'

Hoevepootgoed zijn niet-gecertificeerde partijen van *Solanum tuberosum* L bestemd voor opplant, die uitsluitend door de producent gebruikt mogen worden en niet in de handel mogen gebracht worden.

Percelen beplant met hoevepootgoed moeten bij het Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid (FAVV) aangegeven worden.

In bepaalde gevallen is het hoevepootgoed plantenpaspoortplichtig en de producent zal bij het FAVV de erkenning voor de afgifte van plantenpaspoorten moeten aanvragen. Voor plantenpaspoortplichtig hoevepootgoed moet er een officiële perceelbemonstering en een bemonstering gebeuren voor de opsporing van bruin- en ringrot.

De opslag, de vermeerdering (= productie hoevepootgoed) en het uitplanten van die oogst in het volgende seizoen (= gebruik hoevepootgoed) voor de productie van consumptieaardappelen of nieuw hoevepootgoed moeten gebeuren op de productie-eenheid van de producent: dat gaat over het geheel aan opslaginfrastructuur en gronden gelegen in de gemeente waar de activiteit door middel van een adres geïdentificeerd is bij het FAVV, alsook in de aangrenzende gemeenten.

Meer informatie vindt u op de website FAVV op de pagina [Omzendbrieven "Plantenbescherming en Veiligheid van de Plantaardige producten" | Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen](#)

5.3.2.3 Aanmelden hoevepootgoed aardappelen (teeltcode '908')

Als u dit jaar gebruik maakt van pootgoed dat u vorig jaar geoogst heeft op het eigen bedrijf (het zogenaamde hoevepootgoed), bent u wettelijk verplicht aan de kweker een billijke vergoeding af te dragen voor het gebruik van zijn ras(sen). Hiervoor moet u het consumptieareaal dat u dit jaar heeft uitgeplant met dit hoevepootgoed, **jaarlijks vóór 1 juni** melden op de website: www.hoevepootgoed.be. Op deze website kunt u ook terecht voor meer informatie over afdrachtplichtige rassen, hoogte van de billijke vergoeding en kwekersrechtregulering in het algemeen.

5.4 AANMELDEN HOEVEZAAD

Hoevezaad is zaad dat afkomstig is van het eigen bedrijf met het doel om opnieuw ingezaaid te worden. Hoevezaad is enkel toegelaten voor inzaai op het eigen bedrijf (dus geen handel toegestaan) en is enkel toegelaten voor een limitatieve lijst van een aantal soorten granen, voedergewassen en olie- en vezelhoudende gewassen. Als u gebruik maakt/gemaakt heeft van hoevezaad, dan bent u wettelijk verplicht aan de kweker een billijke vergoeding af te dragen voor het gebruik van zijn ras(sen). Wanneer u uw hoevezaad laat triëren door een in Vlaanderen erkende loontrieerder, dan wordt deze billijke vergoeding via de factuur van de loontrieerder aangerekend (conform interprofessionele afspraken). De loontrieerder stort deze door naar de Beroepsvereniging van de kwekers. Wanneer u geen beroep doet op een erkende loontrieerder, moet u het areaal én de gebruikte (en te factureren) hoeveelheid uitgezaaid hoevezaad melden via mail naar info@seedabel.be.

Meer informatie vindt u op de webpagina '[Loontriage](#)'.

5.5 'BEGRAASDE NIET-LANDBOUWGROND' (TEELTCODE '6')

Er is een teeltcode voor het gebruik van **niet-landbouwgrond** die wordt **begraasd** in het kader van **onderhoud** en waarvoor u een **overeenkomst** heeft met de beherende instantie (bv. de provincie). Deze niet-landbouwgronden moet u in de verzamelaanvraag aangeven. Zij komen **niet** in aanmerking voor **premies** maar kunnen **wel** voor **bemestingsrechten** in rekening worden gebracht (bv. begrazen van bermen met overeenkomst door schapen). Deze percelen krijgen de teeltcode '6'.

5.6 'FAUNAMENGSEL' (TEELTCODE '98') EN 'BLOEMENMENGSEL' (TEELTCODE '9831')

- ▶ Percelen die u inzaait met een mengsel van granen of kruiden die ongeogst op het veld blijven staan als **wintervoedsel** voor **wilde diersoorten** geeft u aan als **faunamengsel**. De teeltcode die u voor dit faunamengsel gebruikt is '98'. Dit is onder meer het geval voor percelen waarop u de beheerovereenkomst 'Akkervogelbeheer – vogelvoedselgewassen', de beheerovereenkomst 'Faunavoedselgewas' of de ecoregeling 'Inzaai milieu-, klimaat- en biodiversiteitsvriendelijke teelten – faunavriendelijke teelten' toepast.
- ▶ Als u steun wil aanvragen voor de beheerovereenkomst of ecoregeling, dan kan er geen faunamengsel als hoofdteelt worden aangegeven als er vorig jaar een nateelt wintergewassen werd aangegeven. Een faunamengsel kan wel na een nateelt onrijp geoogst wintergraan (nateeltcode 385 of 398), grassen of groenbedekkers. Deze onrijp geoogste wintergranen moeten in de verzamelaanvraag ook als voorteeelt worden geregistreerd omdat er een oogst in het voorjaar plaatsvindt.
- ▶ Randen of bloemenstroken die u inzaait met een **één- of meerjarig bloemenmengsel** geeft u aan als bloemenmengsel. De code die u voor dit bloemenmengsel gebruikt is '9831'. Dit is onder meer het geval voor percelen waarop u de beheersovereenkomst 'Aanleg en onderhoud bloemenstrook', de agromilieuklimaatmaatregel 'Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt' of de ecoregeling 'Bufferstrook met bloemenmengsel' toepast.

5.7 'VOLKSTUINPARK' (TEELTCODE '8')

- ▶ De teeltcode '8 – **volkstuintpark**' wordt gebruikt voor een verzameling van volkstuintjes met een totale oppervlakte van > 2 ha. Deze percelen komen in aanmerking voor de bemestingsrechten maar niet voor subsidies.

5.8 PERMACULTUUR (TEELTCODE '898')

- ▶ **Permacultuur** wordt met een aparte teeltcode aangegeven, namelijk '898'. Permacultuur wordt gebruikt voor een perceel waarop veel verschillende gewassen samen geteeld worden in (eventueel) verschillende lagen, met daartussen (eventueel) niet beteelde stroken. Het streeft naar de ontwikkeling van een landbouwecosysteem dat duurzaam en veerkrachtig is en baseert zich op patronen en kenmerken uit natuurlijke ecosystemen. Het perceel kan worden gebruikt voor het aanwenden van subsidies indien het op landbouwgrond is gelegen.

5.9 BIOLOGISCHE NIET-LANDBOUWGROND (TEELTCODE '17')

- ▶ Biologische niet-landbouwgrond is niet subsidiabel en wordt gebruikt voor percelen die voor biocertificering aangemeld moeten kunnen worden, zoals bijvoorbeeld voor wildpluk. Het is bedoeld voor gebieden die biologisch beheerd worden maar niet rechtstreeks voor landbouwproductie gebruikt worden.
- ▶ Biologische niet-landbouwgrond is specifiek voor niet-productieve biologische gebieden, terwijl permacultuur gericht is op duurzame landbouwsystemen die productie en ecologie integreren.

5.10 ROTATIETEELT VAN GROENTENGEWASSEN (BV. PLUKTUIN) (TEELTCODE '899') – SIERTEELT (TEELTCODE '9577')

- ▶ Groentenpercelen met veel verschillende teelten op één perceel, bijvoorbeeld pluktuinen, kunnen aangegeven worden met de teeltcode '899' **'Rotatieteelt van groentengewassen'** (bv. pluktuin).
- ▶ Er bestaan ook **pluktuinen voor sierbloemen**. Enkel eenjarige sierbloemen komen in aanmerking. Als de landbouwer een pluktuin heeft met sierbloemen waar er tov het voorgaande jaar een rotatie is op het perceel met andere sierbloemen, mag de teeltcode '9577 – snijbloemen andere dan rozen (< 5 jaar)' worden aangegeven.
- ▶ Voor **pluktuinen van fruit** is er geen specifieke teeltcode en kiest men voor de teelt die overwegend aanwezig is.

5.11 WITLOOFTEELT EN GESPECIALISEERDE PRODUCTIEMETHODE 'LOO', 'LVG' OF 'PLA'

- ▶ Teelt van witloofwortelen in volle grond: code '9561 - **witloofwortel**'. Deze teeltcode gaat niet samen met een of andere beschutting als gespecialiseerde productiemethode.
- ▶ De forcerie van witloofwortelen (zowel hydroteelt als in volle grond) moet worden aangegeven met code '8515' (Industrie) of '9515' (Vers) in combinatie met een gespecialiseerde productiemethode 'LOO' (productieloods met verharde vloer), 'LVG' (productieloods op vollegrond) of 'PLA' (buiten onder niet permanente overkapping):

Alleen de oppervlakte van het deel waar het witloof geforceerd wordt, moet ingetekend worden. Evenmin mag de oppervlakte van de stellingen in rekening gebracht worden.

 - > 'LOO': De forcerie gebeurt op een verharde vloer. Het gebouw of het deel van het gebouw met een verharde vloer waarin witloof geforceerd wordt, mag u in de verzamelaanvraag niet aangeven als een perceel. U geeft het aan met een gewascode voor witloof en de gespecialiseerde productiemethode LOO. Deze code zal meestal voor hydrocultuur worden gebruikt, maar voor de forcerie van witloof in containers met aarde (grondwitloof) kan ook 'LOO' worden gebruikt.
 - > 'LVG': Bij deze forcerie staan de wortels in contact met de ondergrond (vb. Vlaams-Brabant grondwitloof). De loods is opgetrokken boven de grond en heeft geen verharde vloer.
 - > 'PLA': De forcerie gebeurt buiten onder verplaatsbare koepels.

Voor de percelen waar witloof geforceerd wordt, moet ook op de pagina 'perceeldetail' de equivalente oppervlakte wortelen en de manier waarop de forcerie gebeurt (volle grond of via hydrocultuur), opgegeven worden.

De equivalente oppervlakte wortelen (ha) is de oppervlakte aan wortelen die op uw bedrijf geforceerd wordt. Ook de oppervlakte van de wortelen die u aankoopt, moeten meegeteld worden.

5.12 BLIJVENDE TEELTEN

Blijvende teelten, met inbegrip van kwekerijen, worden niet als bouwland beschouwd. Definitie blijvende teelt: 'de teelten van gewassen die geen blijvend grasland zijn en die niet in de vruchtwisseling zijn opgenomen. Blijvende teelten nemen het land gedurende ten minste vijf jaar in beslag. Blijvende teelten zijn teelten die geregeld een oogst kunnen opleveren, met inbegrip van producten van kwekerijen en hakhout met korte omlooptijd';

Voorbeelden: pitfruit, frambozen, bessen, asperges, hop, rabarber.

Definitie kwekerijen: arealen met jonge houtachtige planten in openlucht, bestemd om later te worden verplant, en wel kwekerijen van:

- ▶ Wijnstokken en moederplanten;
- ▶ Vruchtbomen en kleinfruitgewassen;
- ▶ Siergewassen;
- ▶ Voor de verkoop bestemde bosplanten, excl. de in het bos gelegen bosboomkwekerijen voor de eigen behoefte van het bedrijf;
- ▶ Bomen en heesters ter beplanting van tuinen, parken, straten en wegbermen (bijvoorbeeld rozen, haagplanten en andere sierheesters, sierconiferen), alsook onderstammen en jonge zaailingen ervan.

Houtachtige, meerjarige sierteelten in de kwekerijen, ook al blijven ze er **geen vijf jaar** staan, zijn dus **een blijvende teelt**. **Niet-houtachtige gewassen** die **meer dan vijf jaar niet in de vruchtwisseling** worden opgenomen, maar wel **een regelmatige oogst** opleveren, ook al worden de bovengrondse plantendelen geoogst en niet de vruchten (bessen) zoals bij de houtachtige gewassen, zijn een **blijvende teelt**.

Meerjarige kruiden, wanneer de reguliere teelt veronderstelt dat die toch 5 jaar wordt aangehouden, worden ook als blijvende teelt beschouwd.

Aardbeiplanten en artisjokken hebben een regelmatige oogst en zijn niet-houtachtig. Ze zijn wel meerjarig, maar korter dan vijf jaar en worden daarom **niet** als blijvende teelt beschouwd.

In de tabel 'Teeltcodes met aanduiding bouwland' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)' vindt u welke teelten als bouwland of als blijvende teelt beschouwd worden.

6 GESPECIALISEERDE PRODUCTIEMETHODE

Voor sommige percelen kunt u bijkomende informatie opgeven wat teelttechniek of teeltomstandigheden betreft. Deze info kunt u toevoegen onder het veld 'Gespecialiseerde productiemethode'.

Tabel: Overzicht gespecialiseerde productiemethodes:

Type	Afkorting	Omschrijving
Overkapping / groeimedium	SER	serres met teelt in volle grond
Overkapping / groeimedium	SGM	serres met teelt op groeimedium
Overkapping / groeimedium	PLA	niet-permanent overkapte teelt in volle grond (plastic)
Overkapping / groeimedium	NPO	niet-permanent overkapte teelt op groeimedium
Overkapping / groeimedium	CON	teelt op groeimedium in open lucht (bv. containervelden) – dit geldt ook voor de hydrocultuurteelt in open lucht (vb prei)

Type	Afkorting	Omschrijving
Overkapping / groeimedium	CIV	teelt in containers op/in volle grond (bv. chrysanten) in open lucht
Overkapping / groeimedium	LOO	productieloods verharde vloer (voor plantaardige productie, bv. Witloof hydrocultuur)
Overkapping / groeimedium	LVG	productieloods volle grond (voor plantaardige productie, bv. vollegrondswitloof)
Overkapping / groeimedium	NTV	nateelt in volle grond bij hoofddeelt op groeimedium
Overkapping / groeimedium	VNTV	voorteelt en nateelt in volle grond bij hoofddeelt op groeimedium
Overkapping / groeimedium	VTV	voorteelt in volle grond bij hoofddeelt op groeimedium
Grasbeheer	MAA	hoofddeelt gras wordt uitsluitend gemaaid en geoogst
Grasbeheer	BGG	blijvend grasland met voorgedrukte status BG dat in 2026 gescheurd is of zal worden gescheurd. Ook als opnieuw gras ingezaaid wordt, moet deze code geplaatst worden. Dit geldt ook voor scheuren van gras in het najaar voor het inzaaien van wintergranen.
Grasbeheer	NNG ⁽¹⁾	Niet-nitraatgevoelige hoofddeelt op aangrenzend perceel. Deze code moet opgegeven worden in het kader van beschermingsstroken. Wanneer een beschermingsstrook langs een VHAwaterloop in gebiedstype 2 of 3 gelegen is en smaller is dan 6 meter. Indien deze code niet opgegeven wordt, gaat de administratie ervan uit dat de strook buffert voor een nitraatgevoelige hoofddeelt en wordt tot 5m
Erosie gerelateerd	ECJ	ecoregeling 'bufferstrook' wordt gebruikt om te voldoen aan de erosieverplichtingen in het kader van de conditionaliteit
Erosie gerelateerd	ECN	ecoregeling 'bufferstrook' wordt niet gebruikt om te voldoen aan de erosieverplichtingen in het kader van de conditionaliteit
Boslandbouw	BL	boslandbouwsysteem aangeplant vanaf winter 2011/voorjaar 2012 (in het kader van vrijstelling aanvraag kapvergunning)
Subsidiabiliteit	BMN	bouwland met meer dan 200 bomen per ha
Subsidiabiliteit	ZON	Zonnepanelen op subsidiabel landbouwareaal (agrivoltaics)
Biologische productie	UIT	uitloop pluimvee en varkens

Deze perceelsbestemmingen zijn van belang voor de mestwetgeving, ecoregelingen, de agromilieuklimaatmaatregelen, de subsidiabiliteit en de conditionaliteit.

Gespecialiseerde productiemethodes CON/SGM/NPO/LOO/BMN zijn niet subsidiabel, CIV/SER/PLA/LVG zijn wel subsidiabel

Het niet (correct) invullen kan gevolgen hebben voor:

- de mestregelgeving;
- de uitbetaling van de steun.
- de gewasrotatie in kader van de conditionaliteit

6.1 BESCHUTTE TEELTEN, CONTAINER- EN STELLINGTEELTEN

Voor sommige teelten en productiewijzen is het niet altijd mogelijk om de specifieke gespecialiseerde productiemethode op te geven.

Hierbij moet met het volgende rekening gehouden worden:

- ▶ De aanduidingen voor containerteelt slaan altijd op teelt in open lucht
- ▶ De aanduidingen SER of SGM slaan altijd op teelt onder permanente constructies
- ▶ Stellingenteelt/hydrocultuur wordt ook beschouwd als teelt op groeimedium

Voorbeelden: De teelt van azalea in potten in een plastic, permanente serre, moet hierom aangegeven worden met de code SGM – serres met teelt op groeimedium. Stellingenteelt van aardbeien in open lucht moet aangegeven worden met CON - teelt op groeimedium in open lucht.

Voor overkapte percelen of teelten in containers is het belangrijk dat u de gespecialiseerde productiemethode aangeeft. Zowel voor de gewasrotatie binnen de conditionaliteit, subsidiabiliteit binnen het GLB, de verplichte N-bemestingadvisering als de nitraatresidubepaling is de aangifte van de correcte productiemethode een belangrijk gegeven.

- ▶ CIV en CON zijn openlucht, SER, SGM, PLA en NPO zijn beschut tijdens teeltseizoen. SER en SGM zijn permanente constructies.
- ▶ CON, SGM, NPO zijn op groeimedium
- ▶ CIV, SER en PLA in volle grond of tenminste contact met de bodem (CIV) in kader van subsidiabiliteit en Mestdecreet.
- ▶ De teelt van planten in een serre in een container in volle grond wordt aangegeven met SER.

Tabel: Schematisch overzicht van de gespecialiseerde productiemethode

Openlucht: Op groeimedium	Openlucht:		Beschut: Op groeimedium	Beschut In volle grond of ten minste contact met de bodem
	In volle grond of ten minste contact met de bodem			
CON	CIV	SGM: Onder vaste meerjarige constructie NPO: Onder tijdelijk constructie	SER: Onder vaste meerjarige constructie PLA: Onder tijdelijk constructie	

7 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Als een teelt het hele jaar door blijft staan op een perceel moet u deze teelt enkel als hoofdteelt in de kolom 'Hoofdteelt' invullen aan de hand van de teeltcode (bv jaarrond gras op een perceel). U hoeft dit niet als voor- en nateelt aan te geven.
- ▶ Indien een teelt wordt geoogst als hoofdteelt en dezelfde teelt wordt opnieuw ingezaaid in het najaar mag de teelt zowel als hoofdteelt en als nateelt worden aangegeven.

SUBSIDIABILITEIT VAN LANDBOUWAREAAL

////////////////////////////////////

Een correcte aangifte van uw bedrijfsareaal is essentieel. In deze fiche krijgt u duiding over de basisbegrippen landbouwareaal, bouwland, blijvende teelten, blijvend grasland, landbouwactiviteit, onderhoud, landbouwperceel en subsidiabele oppervlakte. Daarnaast wordt een schematisch overzicht gegeven van welke gronden en landschapselementen behoren tot het landbouwareaal en welke niet.

1 EEN 'LANDBOUWAREAAL'

Een landbouwareaal is om het even welke grond die wordt gebruikt als bouwland, als blijvend grasland en blijvend weiland, of voor blijvende teelten.

2 'LANDBOUWACTIVITEIT'

Een landbouwactiviteit is:

- ▶ het telen van landbouwproducten en de eerste verwerking hiervan tot landbouwproduct;
- ▶ het melken van dieren en de eerste verwerking hiervan tot landbouwproduct;
- ▶ het fokken van dieren voor landbouwdoeleinden;
- ▶ het houden van dieren voor landbouwdoeleinden, exclusief paarden voor sport -en recreatiedoeleinden;
- ▶ onderhoud van landbouwareaal (zie punt 3).

3 BOUWLAND, BLIJVENDE TEELTEN, BLIJVEND GRASLAND EN HET ONDERHOUD ERVAN

3.1 BOUWLAND

DEFINITIE: Land dat niet voldoet aan de definitie van blijvende teelten of blijvend grasland en

- ▶ dat voor de teelt van gewassen wordt gebruikt of
- ▶ dat daarvoor beschikbaar is, maar braak ligt; ongeacht of die grond zich al dan niet onder een serre of onder een vaste of verplaatsbare beschutting bevindt.

ONDERHOUD: Dit moet gebeuren op braakliggend land of natuurlijke graslanden (zie punt 3.3 voor onderhoud van natuurlijke graslanden) zonder productie die nog als bouwland beschouwd worden. Het bestaat uit het beperken van opslag van houtige planten en verruiging zodoende dat dit zorgt voor een staat die beweiding of teelt mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan het gebruik van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines.

Braakliggend land wordt jaarlijks gemaaid, waarbij het maaisel ter plaatse blijft liggen. Een tweejaarlijkse maaiverplichting geldt op braakliggend land waarop vrijwillige maatregelen worden genomen om de biodiversiteitsvoordelen te vergroten, zoals de inzaai van wildbloemenzaadmengsels.

3.2 BLIJVENDE TEELTEN

DEFINITIE: Teelten van gewassen die geen blijvend grasland zijn en die niet in de vruchtwisseling zijn opgenomen. Blijvende teelten nemen het land gedurende ten minste vijf jaar in beslag. Blijvende teelten zijn teelten die geregeld een oogst kunnen opleveren, met inbegrip van producten van kwekerijen en hakhout met korte omlooptijd

ONDERHOUD: Onderhoud op een perceel blijvende teelten wordt geverifieerd door na te gaan of verruiging beperkt wordt en het gewas moet in een voor productie geschikte toestand zijn.

Het onderhoud op gronden met blijvende teelten bestaat uit volgende maatregelen:

- ▶ in geval van houtige teelt: deze houtige planten onderhouden om verruiging tegen te gaan;
- ▶ het gras tussen de rijen maaien, indien van toepassing;
- ▶ het beperken van opslag van houtige planten.

3.3 BLIJVEND GRASLAND

DEFINITIE: Land dat wordt gebruikt voor een natuurlijke of ingezaaide vegetatie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen en dat minimaal vijf jaar niet in de vruchtwisseling van het bedrijf is opgenomen

ONDERHOUD: Dit moet gebeuren op natuurlijke graslanden en bestaat uit het beperken van verruiging zodoende dat dit zorgt voor een staat die beweiding of maaien mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan het gebruik van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines.

Het onderhoud bestaat uit een van de volgende maatregelen:

- ▶ het jaarlijks maaien;
- ▶ het laten begrazen van de percelen.

3.4 'LANDBOUWPERCEEL'

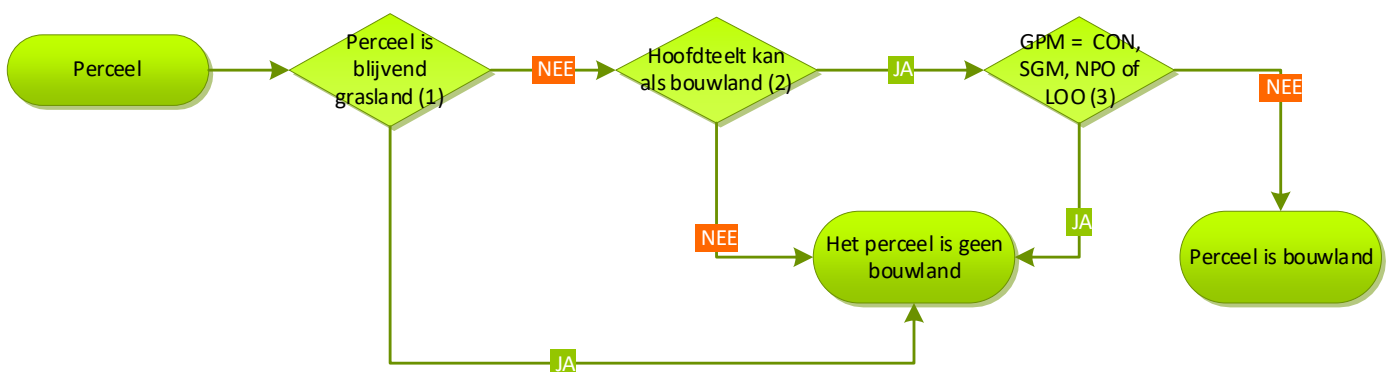
Een landbouwperceel is een door de landbouwer aangegeven stuk grond dat aaneengesloten is en niet meer dan één enkele teelt omvat en indien van toepassing, dat wordt begrensd door een ecoregeling, agromilieuklimaatmaatregel of beheerovereenkomst (bv als u op slechts op een gedeelte van een perceel een ecoregeling zou uitvoeren, wordt dit gedeelte van het perceel beschouwd als één landbouwperceel).

De minimumgrootte van een landbouwperceel dat aangegeven mag worden en waarvoor betalingsrechten aangevraagd kunnen worden, bedraagt 0,01 hectare.

4 HOE GAAT U NA OF EEN PERCEEL BOUWLAND IS EN WELK AREAAL BOUWLAND OP HET BEDRIJF AANWEZIG IS?

Voor een aantal ecoregelingen (bv ecoregeling vruchtafwisseling met vlinderbloemige) is één van de voorwaarde dat het perceel 'bouwland' is. Daarnaast is ook het totale areaal bouwland belangrijk voor de norm gewasdiversificatie binnen de conditionaliteit.

- Of een perceel bouwland is, kan u raadplegen op het e-loket in de verzamelaanvraag onder 'Samenvatting – Perceelsinformatie'.
- Het areaal bouwland kan u raadplegen op het e-loket in de verzamelaanvraag onder 'Conditionaliteit gewasrotatie'.
- Berekenen van het areaal bouwland van uw bedrijf.
Om het **areaal bouwland** zelf te **berekenen**, kunt u onderstaand beslissingsmodel volgen waarbij u per perceel kunt beslissen of het meetelt als bouwland of niet. Let op, u moet ook het schema met betrekking tot subsidiabiliteit doorlopen om uw totale oppervlakte subsidiabel bouwland te kennen.

Figuur 1: Bepaling bouwland op basis van de perceelsaangifte

Uitleg bij de opeenvolgende stappen (1) tot (3) in het beslissingsmodel (Figuur 1):

(1): de meest **actuele status blijvend grasland** vindt u op het e-loket:

- > onder conditionaliteit- blijvend grasland- alle aangegeven percelen met een graslandcode worden opgelijst en er wordt weergegeven of het blijvend grasland is, meerjarig grasland. Indien het geen code heeft in de kolom blijvend grasland, gaat het om een perceel bouwland
- > op elke kaart onder 'info over een gekozen punt'. Als een perceel een BG-status heeft staat er 'BG – Blijvend grasland'. Dit kunt u ook in elk scherm met een kaart raadplegen.
- > onder Samenvatting -> Perceelsinfo.

(2): in de teeltenlijst in de tabel 'Teeltcodes met aanduiding van bouwland' (zie webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)') is aangeduid in de kolom 'bouwland' of het perceel in aanmerking komt voor bouwland als de betrokken hoofdteelt aangegeven is.

(3): in de perceelsaangifte vindt u de codes: 'CON', 'SGM', 'NPO' of 'LOO', in de kolom 'gespecialiseerde productiemethode' ('GPM'). U vindt meer uitleg over deze codes in de tabel 'Gebruikte codes in de verzamelaanvraag' (zie webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)').

5 'SUBSIDIABELE OPPERVLAKTE'

Een subsidiabele hectare of subsidiabele oppervlakte is:

- ▶ Ieder landbouwareaal van het bedrijf dat wordt gebruikt voor een landbouwactiviteit, met inbegrip van hakhout met korte omlooptijd dat aan de volgende voorwaarden voldoet:

- > De omlooptijd is maximaal acht jaar
- > De minimale aanplantplantdichtheid bedraagt 1000 bomen per hectare
- > De aanplant uit één of meerdere van de volgende boomsoorten:

- * zwarte els;
- * fladderolm;
- * gladde olm;
- * hazelaar;
- * gewone esdoorn;
- * gewone es;
- * alle populieren- en wilgensoorten;
- * zomerlinde;
- * winterlinde;
- * Amerikaanse eik;
- * zomereik;
- * wintereik;
- * lijsterbes;
- * haagbeuk;
- * ruwe berk;
- * boskers;
- * tamme kastanje.

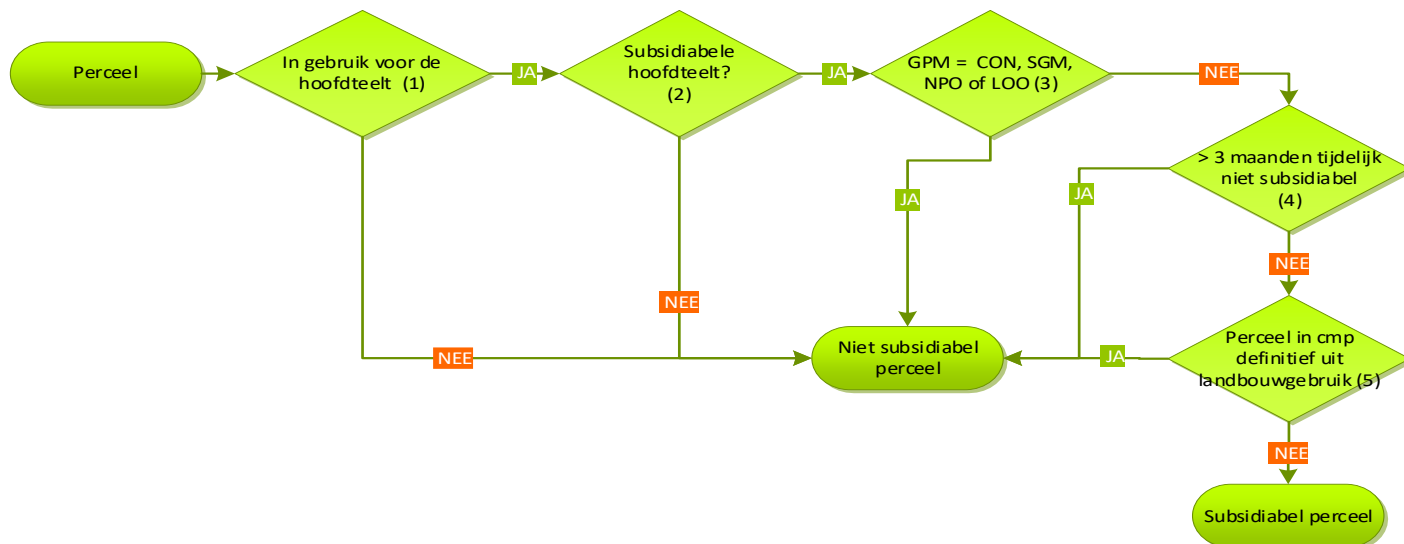
- ▶ Beboste gebieden die vallen onder het 'Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO)'.

Tijdelijke niet-landbouw gerelateerde activiteiten op een subsidiabel landbouwperceel of een deel ervan wijzigen de subsidiabiliteit van het perceel niet als aan de onderstaande voorwaarden is voldaan:

- ▶ De activiteiten op het perceel zijn tijdelijk van aard en duren in totaal, al dan niet aaneensluitend, niet langer dan drie maanden van het kalenderjaar in kwestie.
- ▶ Op het perceel kan na elke niet-landbouw gerelateerde activiteit opnieuw een landbouwactiviteit uitgeoefend worden.

6 HOE GAAT U NA OF EEN PERCEEL SUBSIDIABEL IS?

Om te bepalen of een perceel subsidiabel is, kunt u voor elk perceel onderstaand beslissingsmodel volgen.

Figuur 2: Subsidiabiliteit van een perceel op basis van de perceelsaangifte

Uitleg bij de opeenvolgende stappen (1) tot (5) in het beslissingsmodel (Figuur 2):

- (1): als u niet zeker bent of u het perceel in eigen gebruik heeft voor de hoofddeelt, kunt u dit nagaan aan de hand van de code gebruik: is de code gebruik P, dan is het perceel in gebruik voor de hoofddeelt.
- (2): in de Tabel 'Teeltcodes' (zie webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)') is aangeduid in de kolom subsidiabel of de aangegeven hoofddeelt subsidiabel is.
- (3): in de perceelsaangifte vindt u deze codes 'CON', 'SGM', 'NPO' of 'LOO', in de kolom 'gespecialiseerde productiemethode' ('GPM'). Indien deze codes voorkomen, dan is het perceel niet subsidiabel. U vindt ook meer uitleg in de tabel 'Gebruikte codes in de verzamelaanvraag'.
- (4): tijdelijke niet-subsidiabiliteit, zie definitie van 'subsidiabele oppervlakte'. Als een perceel meer dan 3 maanden tijdelijk niet subsidiabel is, wordt het perceel de hele campagne als niet-subsidiabel beschouwd. Meer informatie kan u vinden op de volgende webpagina: 'Subsidiabiliteit landbouwareaal: gebruik van percelen voor andere doeleinden'.
- (5): een landbouwperceel kan definitief uit de landbouw gaan, bijvoorbeeld als het bebouwd wordt. Zelfs als het perceel pas op het einde van de campagne bebouwd wordt, wordt het perceel de hele campagne als niet-subsidiabel beschouwd.

7 TYPES AREALEN EN AANGIFTE IN UW VERZAMELAANVRAAG?

Als actieve landbouwer moet u jaarlijks alle landbouwpercelen op het bedrijf, en ook niet-landbouwareaal waarvoor u steun aanvraagt, aangeven in de verzamelaanvraag.

Het schema op de volgende pagina geeft een overzicht van de gronden die al dan niet tot het bedrijfsareaal of tot het landbouwareaal behoren.

Bedrijfsareaal - Subsidiabel Landbouwareaal (bouwland, blijvend grasland, permanente teelten)	Bedrijfsareaal - Niet- subsidiabel Landbouwareaal (bouwland, blijvend grasland, permanente teelten)	Bedrijfsareaal - Niet- landbouwareaal	Geen bedrijfsareaal
Gronden met productie	> 200 bomen/ha	Heide	Tuinen
Braakliggend land met onderhoud	Braakliggend land zonder onderhoud	Tuin met hoogstamboomgaarden	Niet-begraasde dijken en bermen
Natuurlijke graslanden met onderhoud	Natuurlijke graslanden zonder onderhoud	Begraasde niet- landbouwgrond	Niet-begraasde parken
Gronden met ≤ 200 bomen/ha (indien het over geïsoleerde fruitbomen gaat die geregeld een oogst opleveren geldt er geen maximale densiteit van bomen). Een uitzondering op dit maximum geldt voor percelen waarvoor een afwijking van dit maximum werd goedgekeurd bij de toekenning van de subsidie voor de aanleg van boslandbouwsystemen	Vlaamse lijst van niet- subsidiabele gronden: ► Volkstuinparken ► Safety zones/landingsbanen ► Begraasde bermen ► Begraasde parken ► Begraasde openbare plaatsen ► Grondstroken die langs waterlopen, wegen, bossen, serres en gebouwen liggen en die niet geschikt zijn voor landbouwactiviteiten vanwege hun onverenigbaarheid met de gangbare landbouw op basis van historische achtergrond, de ligging of het gebruik ervan	Gronden waarop bedrijfsgebouwen staan die niet gebruikt worden voor de teelt van gewassen en gronden van de omliggende niet- bebouwde delen van het landbouwerf	Niet-begraasde openbare plaatsen
Containers in volle grond	Container- en substraatteelt	Gebouwen	Gazons
Landschapselementen gelegen op subsidiabel areaal: ► Poelen ≤ 0,10 ha	-	Sloten > 2 m en ≤ 6 m breed	Brandgangen

Bedrijfsareaal - Subsidiabel Landbouwareaal (bouwland, blijvend grasland, permanente teelten)	Bedrijfsareaal - Niet- subsidiabel Landbouwareaal (bouwland, blijvend grasland, permanente teelten)	Bedrijfsareaal - Niet- landbouwareaal	Geen bedrijfsareaal
▶ Houtkanten ≤ 10 m breed ▶ Akkerranden ▶ Heggen en hagen ≤ 2 m breed ▶ Sloten ≤ 2 m breed ▶ Geïsoleerde bomen ▶ Bomenrijen ▶ Bomengroepen ≤ 0,01 ha ▶ Hoogstamboomgaarden			
Bossen (aangelegd onder PDPO)	-	Niet-landbouwgrond om te laten certificeren voor biologische productie (vb. wildpluk)	Poelen > 0,10 ha
Bomengroepen > 0,01 ha en ≤ 0,30 ha	-	-	Sloten > 6 m breed
Blijvende teelten met onderhoud	-	-	Heggen en hagen > 2 m breed
-	-	-	Houtkanten > 10 m breed
-	-	-	Bomengroepen > 0,30 ha
-	-	-	Bossen (niet aangelegd onder PDPO)

Bedrijfsareaal - Subsidiabel Landbouwareaal (bouwland, blijvend grasland, permanente teelten)	Bedrijfsareaal - Niet- subsidiabel Landbouwareaal (bouwland, blijvend grasland, permanente teelten)	Bedrijfsareaal - Niet- landbouwareaal	Geen bedrijfsareaal
-	-	-	Gronden die op basis van hun ligging, historische achtergrond, beperkte beschikbaarheid voor landbouwactiviteiten of de aanwezigheid van vaste inrichtingen, onmiskenbaar en blijvend voor andere primaire doelstellingen gebruikt worden dan de landbouwactiviteit. Die primaire doelstelling sluit niet noodzakelijk uit dat landbouwers op die gronden bepaalde onderhoudswerkzaamheden of landbouw gerelateerde nevenactiviteiten uitvoeren

U moet alle landbouwareaal aangeven in uw verzamelaanvraag. Zowel het subsidiabele (komt in aanmerking om betalingsrechten mee te activeren) als het niet-subsidiabele landbouwareaal;

- Het niet-landbouwareaal moet u in volgende gevallen aangeven:
 - > Alle gebouwen die behoren tot uw bedrijfsareaal;
 - > Al uw niet-landbouwareaal dat wordt begraasd;
 - > 'Heide' enkel wanneer dit areaal wordt begraasd;
 - > 'Sloten > 2 meter en ≤ 6 meter breed' (niet productieve elementen) hoeft u nooit afzonderlijk aan te geven, deze maken immers deel uit van het Grootschalig Referentiebestand van het Agentschap Informatie Vlaanderen;
 - > Alle 'Bomengroepen > 0,01 hectare en ≤ 0,30 hectare' (niet productieve elementen) liggend op of grenzend aan bouwland EN die u ter beschikking heeft;
- Alle gronden die bij de groep 'Geen bedrijfsareaal' horen mag u niet aangeven in uw verzamelaanvraag.

Aanvullende definities bij het schema in deze fiche (alfabetisch)

Term	Definitie
Akkerrand	Een strook landbouwgrond, grenzend aan bouwland.
Berm	Een strook grond, meestal een grasstrook, die de scheiding vormt tussen wegeninfrastructuur, zoals wegen, spoorwegen, fietspaden of trottoirs, aan de ene kant en een andere vaste grens, zoals een waterloop, een talud of een eigendomsgrens, aan de andere kant.
Blijvend grasland	Land dat wordt gebruikt voor een natuurlijke of ingezaaide vegetatie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen en dat minimaal vijf jaar niet in de vruchtwisseling van het bedrijf is opgenomen.
Blijvende teelt	Niet in de vruchtwisseling opgenomen teelten van gewassen, andere dan blijvend grasland en blijvend weiland, die de grond gedurende ten minste vijf jaar in beslag nemen en die geregeld een oogst opleveren, met inbegrip van producten van kwekerijen en korte-omloophout.
Bomenrij	Een lijnvormig vrijstaand landschapselement, bestaande uit minstens drie bomen in één rij geplant met maximaal twintig meter tussen de stammen.
Bouwland	Grond die voor de teelt van gewassen wordt gebruikt of daarvoor beschikbaar is maar braak ligt, ongeacht of die grond zich al dan niet onder een kas of onder een vaste of verplaatsbare beschutting bevindt.
Braakliggend land	Bouwland waarop geen landbouwproductie plaatsvindt maar waarop ofwel een spontane vegetatie tot ontwikkeling komt (zwarte braak) ofwel een maatregel wordt genomen om de biodiversiteitsvoordelen te vergroten (aanbrengen van een faunamengsel).
Groep van bomen	Bomen in groep met overlappende kruinen. Een groep van bomen heeft een maximale oppervlakte van 0,30 hectare.
Heg / haag	Een rij bomen of struiken die vlak naast elkaar zijn geplaatst en de doorkijk en doorgang belemmeren. Een heg / haag is overal minder dan 2 meter breed.
Heide	Gronden met dwergstruikenformatie, gedomineerd door struikheide of dopheide, zonder of met weinig bomen en struiken en met een doorgaans goed ontwikkelde moslaag.
Houtkant	Een vrijstaande en uitgestrekte vegetatiestrook die bestaat uit struiken of uit bomen die geen doorkijk toelaten. Een houtkant is maximaal 10 meter breed.
Houtwal	Een houtkant die op een verhoging ligt.
Korte-omloophout	Korte-omloophout of hakhout met een korte omlooptijd is een areaal beplant met meerjarige houtgewassen waarvan de wortelstokken of stronken na de oogst in de grond blijven en die in het daaropvolgende seizoen nieuwe scheuten vormen. De omlooptijd (dit is de tijd tussen het aanplanten en de eerste oogst of tussen elke oogst) is daarbij beperkt. Om subsidiabel te zijn bedraagt deze omlooptijd maximaal 8 jaar.
Natuurlijk grasland	Gronden met ruige grassen, grassen met een belangrijke aanwezigheid van mossen, kruidachtige gewassen of andere weinig voedzame grassoorten, of ouder weidegras met een zekere graad van spontane ontwikkeling van kruidachtige gewassen.
Poel	Een geïsoleerd watervlak, in een natuurlijke laagte, in een uitgraving of in een geconstrueerd waterbekken dat het grootste deel van het jaar met water gevuld is en niet verbonden is met waterlopen. Een poel heeft een maximale oppervlakte van 0,10 hectare.
Sloot	Een waterloop in een natuurlijke of aangelegde laagte, van maximaal 6 meter breed en geschikt voor afvoer van water. Waterlopen met betonnen wanden worden niet als sloot beschouwd.

8 ONDERHOUD NATUURLIJKE GRASLANDEN

In het kader van onderhoud is het maaien van natuurlijke graslanden ook mogelijk na 1 oktober.

9 MEER INFORMATIE

Hebt u vragen of problemen? Stel uw vragen via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte'). Onze diensten staan klaar om u te helpen.

SUBSIDIABILITEIT LANDBOUWAREAAL: GEBRUIK VAN PERCELEN VOOR ANDERE DOELEINDEN

Wanneer een landbouwperceel geheel of gedeeltelijk in gebruik genomen wordt voor andere doeleinden, kan dit gevolgen hebben voor subsidiabiliteit, de mogelijkheid tot aanvragen van steun voor ecoregelingen of andere premies, enz.

Welke gevolgen en hoe dit te registreren in de verzamelaanvraag, hangt af van verschillende factoren:

- ▶ Betreft het een tijdelijke of definitieve onderbreking,
- ▶ Gaat het om een vrijwillige of verplichte onderbreking.

1 PERCELEN DEFINITIEF UIT LANDBOUWGEBRUIK

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij hanteert onderstaande principes in het kader van subsidiabiliteit van percelen indien een (deel) van een landbouwperceel definitief uit landbouwgebruik gaat. Het gaat om percelen waar bijvoorbeeld een gebouw op komt, een weg wordt aangelegd, delen van percelen waar een electriciteitscabine geplaatst wordt, enz.

In het kader van subsidiabiliteit speelt het hierbij geen rol of de oorzaak vrijwillig of verplicht is. Enkel voor de Mestbank is er een onderscheid in of het nog mogelijk was een hoofdteelt te verbouwen of niet voor de berekening van de mestafzetruimte.

1.1 VÓÓR HET VERBOUWEN VAN DE HOOFDTEELT

Als een perceel in het kalenderjaar definitief uit landbouwgebruik gaat **vóór het verbouwen** van de hoofdteelt dan mag dit perceel niet worden aangegeven in de verzamelaanvraag. Als er slechts een deel van het perceel in het kalenderjaar definitief uit landbouwgebruik gaat, moet dit deel afgesplitst worden van het perceel. Het perceel dat definitief uit landbouw gaat, moet geschrapt worden met schrappingscode 'GLG'.

1.2 NÁ HET VERBOUWEN VAN DE HOOFDTEELT

Als een perceel **ná het verbouwen** van de hoofdteelt maar in de loop van het kalenderjaar definitief uit landbouw gaat, moet dit perceel aangegeven worden in de perceelskolom 'reden niet subsidiabel' met de code 'DEF'. Als een deel van het perceel in het kalenderjaar definitief uit landbouwgebruik gaat ná het verbouwen van de hoofdteelt, moet dit deel afgesplitst worden van het perceel en aangegeven worden in de perceelskolom 'reden niet subsidiabel' met de code 'DEF'. Het perceel komt niet in aanmerking voor premies, wel voor de berekening van de mestafzetruimte omdat het in gebruik is voor de hoofdteelt.

2 PERCELEN TIJDELIJK UIT LANDBOUWGEBRUIK

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij hanteert onderstaande principes in het kader van subsidiabiliteit van percelen indien op een (deel) van een landbouwperceel het landbouwgebruik **tijdelijk** uitgesloten is. Er wordt onderscheid gemaakt in

- ▶ activiteiten waar de landbouwer geen andere keuze heeft dan deze toe te laten, zoals nutsvoorzieningen, zie punt 2.1;
- ▶ activiteiten waar de landbouwer wel de keuze heeft deze te laten doorgaan, zoals bijvoorbeeld een festival, scoutskamp, plaatsing werfketen, opslag van materiaal, ... Zie punt 2.2.

2.1 VERPLICHTE INNAME VAN PERCELEN VOOR NIET-LANDBOUWACTIVITEITEN (INGEVOLGE WERKEN VOOR ALGEMEEN NUT (NUTSVOORZIENINGEN): BV FLUXYS, AQUAFIN, NMBS, ELIA...)

2.1.1 U wilt enkel betalingsrechten activeren:

- ▶ Het perceel mag 1 geheel blijven. De werfzone moet dus niet afgesplitst worden van het perceel.
- ▶ De ingezaaide of reeds aanliggende (hoofd)teelt mag aangegeven worden. Kan er niet ingezaaid worden dan gebruikt u teeltcode 82 (braakliggend land met onderhoud). Uitzondering hierop zijn percelen met blijvend grasland. Deze mogen altijd met een code voor grasland aangegeven blijven. Zie hiervoor punt 2.1.4.
- ▶ Het hele perceel kan gebruikt worden om betalingsrechten te activeren. Dit soort werken wordt als een overmachtssituatie aanzien.
- ▶ Als het perceel dient opgesplitst te worden omwille van een ecoregeling of een agromilieuklimaatregel (AMKM) kunnen de gesplitste delen nog gebruikt worden om betalingsrechten te activeren (zie punt 2.1.2).

2.1.2 U wilt een ecoregeling aanvragen of agromilieuklimaatmaatregel (AMKM) starten:

- ▶ Als men op een deel van het perceel toch de mogelijkheid heeft om een ecoregeling of agromilieuklimaatmaatregel (AMKM) aan te vragen, dan moet u het perceel splitsen. Het perceel wordt gesplitst in een werfzone en één of meerdere niet-werfzones.
- ▶ In het afgesplitste deel met de werfzone kan geen ecoregeling of AMKM aangevraagd worden. Dit deel kan enkel dienen voor het activeren van betalingsrechten (zie punt 2.1.1).
- ▶ In het afgesplitste deel zonder werfzones kan wel een ecoregeling of AMKM aangevraagd worden (vandaar dat het perceel moet opgesplitst worden). Let op, de voorwaarden voor de ecoregeling of AMKM moeten wel gerespecteerd worden (bv. minimale oppervlakte 0,30 ha).
- ▶ De (hoofd)teelt van de werfzone is de ingezaaide of reeds aanliggende teelt. Kan er niet ingezaaid worden dan gebruikt u code 82 (braakliggend land met onderhoud). Uitzondering hierop zijn percelen met blijvend grasland. Deze mogen altijd met een code voor grasland aangegeven blijven. Zie hiervoor punt 2.1.4.
- ▶ De hoofdteelt van de niet-werfzone(s) is deze zoals ingezaaid of reeds aanliggend.
- ▶ Voor AMKM maatregelen (meerjarige verbintenissen) is het van belang het perceel in de verzamelaanvraag niet opnieuw samen te voegen tot de verbintenis van de nieuw aangevane AMKM is afgelopen.

2.1.3 Wat met lopende agromilieuklimaatmaatregelen (AMKM) (LV) en beheerovereenkomsten (BO) (VLM)?

- ▶ Het perceel moet niet gesplitst worden. U plaatst in de verzamelaanvraag de code 'TIJD' in de perceelskolom 'reden niet subsidiabel'.
- ▶ Door deze code worden de verbintenissen niet stopgezet maar in het jaar van de werken wordt het volledige perceel niet uitbetaald. In individuele gevallen kunnen ze ook stopgezet worden zonder terugvordering. Contacteer in dat geval uw regio.

2.1.4 Wat met de status blijvend grasland op het perceel?

Percelen die blijvend grasland zijn (met status 'BG'), blijven deze status behouden zodat hier geen gevolg is voor de instapvoorwaarde 'behoud blijvend grasland' voor de gekoppelde premie duurzame zoogkoeienhouderij of voor het behoud van grasland op het bedrijf in het kader van de AMKM 'De omzetting van tijdelijk naar blijvend grasland (TBG)' en de ecoregeling 'Behoud van meerjarig grasland (BMG)'. Daarom is het belangrijk om in de verzamelaanvraag de hoofdteelt gras te behouden als het perceel blijvend grasland was, zowel voor de delen van het perceel in de werfzone als de delen niet in de werfzone. Op die manier worden de werken voor nutsvoorzieningen niet als scheuren van grasland aanzien. Na afloop van de werken moet het gras opnieuw ingezaaid worden.

2.2 VRIJWILLIG TER BESCHIKKING STELLEN VAN PERCELEN VOOR NIET LANDBOUWACTIVITEITEN (BV. PLAATSEN VAN WERFKEET, GRONDOPSLAG, MOTORCROSS, FESTIVAL, KAMPPLAATS VOOR JEUGDBEWEGING ⁽³⁾....)

2.2.1 U wilt enkel betalingsrechten activeren:

2.2.1.1 De niet landbouwactiviteiten nemen minder dan drie maand in een kalenderjaar in beslag

Indien een (deel van het) perceel minder dan 3 maanden niet in landbouwgebruik is dan hoeft u voor de basisinkomenssteun niets te doen. De aangifte in de verzamelaanvraag kan ongewijzigd blijven en er is geen gevolg voor de uitbetaling van de basisinkomenssteun. De voorwaarden voor conditionaliteit moeten wel gerespecteerd blijven.

2.2.1.2 De niet-landbouw activiteiten nemen meer dan 3 maand in een kalenderjaar in beslag

Als de niet-landbouwactiviteiten niet verhinderen dat een hoofdteelt wordt verbouwd op een deel of het volledige perceel dat meer dan 3 maanden niet in landbouwgebruik is, moet het afgesplitste deel of het volledige perceel aangegeven worden met de code 'TIJD3MMH' in de perceelskolom 'reden niet subsidiabel'. Het perceel komt niet in aanmerking voor premies, wel voor de berekening van de mestafzetruimte omdat het in gebruik is voor de hoofdteelt.

Als de niet-landbouwactiviteiten verhinderen dat er een hoofdteelt wordt verbouwd, en een (deel van het) perceel meer dan 3 maanden niet in landbouwgebruik is, moet u het (deel van het) perceel aangeven met teeltcode 81 (braak zonder onderhoud) met de code 'TIJD3MZH' in de perceelskolom 'reden niet subsidiabel'. Dit (deel van het) perceel komt niet in aanmerking voor premies.

³ Binnen de landbouwwetgeving is de landbouwer vrij om zijn perceel ter beschikking te stellen als kampplaats. Geïnteresseerde landbouwbedrijven kunnen hiervoor terecht op de website www.soszomerkamp.be. Let wel, naast de landbouwwetgeving zal de inrichter van de activiteit ook rekening moeten houden met andere geldende wetgevingen die gecorreleerd zijn aan de niet-landbouwactiviteit.

2.2.2 Wat met beheerovereenkomsten (BO) VLM, ecoregelingen en AMKM:

Het vrijwillig ter beschikking stellen van percelen of een deel ervan met een beheerovereenkomst, ecoregeling of AMKM, voor niet-landbouwactiviteiten is niet toegestaan.

Dit houdt in dat op deze percelen geen nieuwe beheerovereenkomsten, ecoregelingen of AMKM kunnen aangegaan worden.

Vrijwillige niet-landbouwactiviteiten worden niet beschouwd als overmacht waardoor geen afwijking kan toegestaan worden.. Indien u toch dergelijke niet-landbouwactiviteiten toestaat moet u de code 'TIJDVRW' in de perceelskolom 'reden niet subsidiabel' opgeven. U kan hiervoor gesanctioneerd worden.

3 MEER INFORMATIE

Vaak worden voor werken voor nutsvoorzieningen, afspraken gemaakt en hierover protocollen afgesloten tussen de nutsbedrijven en landbouworganisaties. Deze protocollen zijn over het algemeen terug te vinden op de website van de nutsbedrijven.

Hebt u vragen of problemen? Stel uw vragen via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte'). Onze diensten staan klaar om u te helpen.

OVERNAME PERCELEN

////////////////////////////////////
In de verzamelaanvraag moet u niet voor elk perceel dat u overneemt een overnamedatum invullen. Het opgegeven gebruik bepaalt voornamelijk de overnamedatum. Die datum is van belang voor de agromilieuklimaatmaatregelen, ecoregelingen....

1 OVERNAME PERCEEL VAN ANDERE GEBRUIKER

Heeft u een perceel overgenomen voor of op 1 januari en u verbouwt de hoofdteelt, dan vult u als 'code gebruik' 'P' in. Ambtshalve wordt overnamedatum 1 januari 2026 ingevuld. Deze datum kan u niet wijzigen.

Heeft u een overgenomen perceel enkel in gebruik voor de nateelt of tweede teelt, dan vult u 'code gebruik' 'N' in en moet u een overnamedatum invullen die na 31 mei 2026 valt.

Opletten met de gebruiksperiode voor beheerovereenkomsten, agromilieuklimaatmaatregelen, ecoregelingen in lopende en vorige campagne!

2 OVERNAMECODES

Overnamecodes worden gebruikt in het kader van de Mestbankaangifte VLM. De overnamecode moet voor een perceel ingevuld worden als de gebruiker met de bemestingsrechten wijzigt t.o.v. het voorgaande campagnejaar.

- ▶ Concreet moet u dus een code invullen als u als gebruiker van de hoofdteelt in 2026 (gebruik P) in de verzamelaanvraag van 2025 niet de gebruiker voor de mestrechten was (gebruik M of P).
 - > **Neemt u een perceel (definitief) over in 2026?**
Deze overname moet correct worden geregistreerd aan de hand van de overnamecodes te vinden onder punt 2.2.
 - > **Heeft u een perceel in seizoenspacht in 2026?**
Bij een seizoenspacht op een perceel in een natuur-, bos- of overige groene bestemming is het heel belangrijk om de tijdelijke overname in het kader van de seizoenspacht te registreren. Dit kan gebeuren via een nieuwe overnamecode 'SPO'. Meer informatie over deze overnamecode is te vinden onder punt 2.1.
- ▶ Om de bemestingsrechten juist te kunnen toekennen, is het belangrijk te weten over welk type overname het gaat (tussen natuurlijke personen, rechtspersonen, verwantschappen,...).
 - > De overnamecode is vooral heel belangrijk als een perceel onder de nulbemestingsregeling valt en men **de ontheffing of de mogelijkheid tot compensatievergoeding bij vervroegd instappen naar nulbemesting (PAS-verhaal) en de flankerende maatregelen wil behouden**. Door een recente wijziging in het Mestdecreet is dit laatste nu ook mogelijk binnen familiale (definitieve) overdracht of bij seizoenspacht.

2.1 BIJ SEIZOENSPACHT (SPO)

Door het gewijzigd Mestdecreet van 18 december 2024 heeft de gebruiker van de hoofdteelt de bemestingsrechten in plaats van de gebruiker op 1 januari. Dit betekent in het geval van seizoenspacht dat de seizoenspachter de hoofdteelt aangeeft **en bijgevolg ook de bemestingsrechten heeft**.

Daarnaast voorziet het gewijzigd Mestdecreet dat

- ▶ als een perceel in een groene bestemmingszone ligt, en de **onthefving** van toepassing is of
 - ▶ als het perceel gevat is door de verstrenging van de nulbemesting in een groene bestemming in Speciale BeschermingsZones van de Habitatrichtlijn (SBZ-H) als gevolg van het Stikstofdecreet (maar momenteel de nulbemesting nog niet van kracht is) en recht op de **compensatievergoeding** heeft,
- de verpachter de ontheffing en/of eventueel zijn recht op de compensatievergoeding bij instap voor het volgende jaar kan behouden.

De seizoenspacht moet dus kunnen geïdentificeerd worden op deze percelen in natuur-, bos- of overige groene bestemmingen. Daarom moet vanaf 2025 **de seizoenspachter** voor deze percelen in zijn verzamelaanvraag **de overname melden met de overnamecode 'SPO'**.

Indien een perceel in seizoenspacht **niet in een groene bestemmingszone ligt**, moet deze overnamecode niet verplicht opgegeven worden. In dat geval kan een andere overnamecode worden geregistreerd die meer het verwantschap tussen de beide partijen weergeeft (zie punt 2.2.). Als u geen overnamecode invult, vult het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ambtshalve 'AND' (andere) in.

Het is nuttig om uw **Mestbankloket** te raadplegen. Als een landbouwer gevolgen ondervindt van het Stikstofdecreet, wordt dit per perceel aangegeven via de kennisgeving PAS onder de rubriek Gronden > Natuurgebieden. Of een perceel in natuur-, bos- of groene bestemming ligt, kan een landbouwer dan weer nagaan door het rapport 'Berekening mestgebruiksruimte' onder de rubriek Gronden > Bemestingsnormen te raadplegen, waar per perceel wordt weergegeven of het perceel in groen SBZ-H ligt en of het bemestingsregime Natuur van toepassing is.

2.2 BIJ (DEFINITIEVE) OVERNAME

Als u de verwantschap met de vorige gebruiker van de bemestingsrechten en hoofdteelt (op 31 mei 2025) niet kent, dan moet steeds de overnamecode AND (andere) ingevuld te worden.

▶ **Overnemer is een natuurlijk persoon:**

- > **ECH:** overname van het bedrijf van de echtgeno(o)t(e);
- > **BED:** overname binnen hetzelfde bedrijf. De percelen worden binnen hetzelfde bedrijf gewisseld van exploitatie. De percelen worden geschraapt in de ene exploitatie en toegevoegd in de andere;
- > **FAM:** overname binnen rechtstreekse verwantschap;
- > **NPE:** overname door natuurlijke persoon van een rechtspersoon waarin de natuurlijke persoon de oorspronkelijke overdrager aan de rechtspersoon was;
- > **AND:** overname van een andere landbouwer.

▶ **Overnemer is een rechtspersoon en neemt perce(e)l(en) over van een natuurlijk persoon:**

- > **RPN:** overname waarbij de natuurlijke persoon één van de zaakvoerders, beherende vennoten of bestuurders is;
- > **RPF:** overname waarbij de echtgeno(o)t(e) van de natuurlijke persoon, zijn afstammelingen of aangenomen kinderen zaakvoerder, beherende vennoot of bestuurder zijn.
- ▶ **Er is een wijziging van mandaat van de bestuurders, beherende vennoten of zaakvoerders van de rechtspersoon** en het bedrijf heeft percelen met ontheffing van de nulbemesting. Deze percelen met ontheffing moeten geschrapt worden en toegevoegd worden als nieuw perceel één van de volgende codes:
 - > **VNF:** de zaakvoerder, beherende vennoot of bestuurder wordt binnen dezelfde rechtspersoon opgevolgd door zijn echtgeno(o)t(e), zijn afstammelingen of aangenomen kinderen;
 - > **VNN:** de zaakvoerder, beherende vennoot of bestuurder wordt binnen dezelfde rechtspersoon niet opgevolgd door zijn echtgeno(o)t(e), zijn afstammelingen of aangenomen kinderen, maar door een persoon met een andere verwantschap.
- ▶ **Overnemer is een rechtspersoon en de overname betreft een andere verwantschap dan de hierboven vermelde mogelijkheden:**
 - > **BED:** overname binnen hetzelfde bedrijf. Binnen het bedrijf wisselen de percelen van exploitatie;
 - > **AND:** overname van een andere landbouwer.
- ▶ **De overnemer of overlater is een vennootschap of vereniging zonder rechtspersoonlijkheid (VVZRL):**
 - > **VVA:** er wordt een VVZRL gevormd bestaande uit:
 1. de overlatende natuurlijk persoon (NP) + de echtgeno(o)t(e).

Voorbeeld:

NP (man)	→	VVZRL (man + vrouw)
----------	---	---------------------

2. De overlatende VVZRL + de echtgeno(o)t(e) van één of meerdere leden van de overlatende VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (man)	→	VVZRL (man+vrouw)
-------------	---	-------------------

3. de overlatende VVZRL – één of meerdere leden van de overlatende VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + zoon 1 + zoon 2)	→	VVZRL (zoon 1 + zoon 2)
VVZRL (vader + zoon)	→	NP (zoon)

4. combinatie van 2) en 3): één of meerdere leden stappen uit de overlatende VVZRL én de echtgeno(o)t(e) van één of meerdere leden van de overlatende VVZRL stappen in de VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + zoon)

→

VVZRL (zoon + echtg. zoon)

- > **VVB:** er wordt een VVZRL gevormd bestaande uit:

1. de overlatende natuurlijk persoon (NP) + afstammelingen.

Voorbeeld:

NP (vader)

→

VVZRL (vader + zoon)

2. de overlatende VVZRL + afstammelingen van één of meerdere leden van de overlatende VVZRL, al dan niet in combinatie met uittredende leden uit de overlatende VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + echtg. vader)

→

VVZRL (vader + zoon)

VVZRL (vader + broer vader)

→

VVZRL (vader + schoonzoon)

VVZRL (vader + zoon1)

→

VVZRL (zoon 1 + zoon 2 + echtg. zoon 2)

- > **AND:** er wordt een VVZRL gevormd bestaande uit:

1. de overlatende VVZRL + geen afstammelingen (neven, nichten, broers, zussen, personen met geen familieverbandschap,...), al dan niet in combinatie met uittredende leden uit de overlatende VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + zoon)

→

VVZRL (zoon + neef)

VVZRL (vader + broer)

→

VVZRL (vader + schoonzus)

VVZRL (vader + zoon)

→

VVZRL (vader + zoon + broer vader)

2. de overlatende VVZRL + een tweede zoon die niet samen met de eerste zoon toetrad tot de VVZRL, al dan niet in combinatie met uittredende leden uit de overlatende VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + echtg. vader)

→

VVZRL (vader + zoon 1)

→

VVZRL (zoon 1 zoon 2)

Deze laatste stap moet gemeld worden door de code AND in te vullen in het veld 'Overnamecode'.

- **De overlater is een vennootschap of vereniging zonder rechtspersoonlijkheid (VVZRL), waarvan minstens één van de leden een rechtspersoon is en minstens één van de leden een natuurlijk persoon is:**

- > **VNF:** binnen de rechtspersoon, die deel uitmaakt van de VVZRL, wordt de zaakvoerder, beherende vennoot of bestuurder opgevolgd door zijn echtgeno(o)t(e), zijn afstammelingen of aangenomen kinderen.

Voorbeelden:

VVZRL RP(zaakvoerder= vader) + NP

→

VVZRL RP(zaakvoerder=zoon1) + NP

VVZRL RP(zaakvoerder=man) + NP1 + NP2

→

VVZRL RP(zaakvoerder=echtge.) + NP1 + NP2

- ▶ De overnemer is een vennootschap of vereniging zonder rechtspersoonlijkheid (VVZRL) waarvan minstens één van de leden een rechtspersoon is en minstens één van de leden een natuurlijk persoon is:

- > **RPN:** overname waarbij de natuurlijke persoon van de VVZRL een van de zaakvoerders, behorende vennoten of bestuurders wordt van de rechtspersoon in de VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + zoon)

→

VVZRL (RP(vader) + zoon)

- > **RPF:** overname waarbij de echtgeno(o)t(e) van de natuurlijke persoon van de VVZRL, zijn afstammelingen of aangenomen kinderen de zaakvoerder, behorende vennoot of bestuurder wordt van de rechtspersoon in de VVZRL.

Voorbeeld:

VVZRL (vader + zoon1)

→

VVZRL (RP(zoon2) + zoon1)

Als u een perceel overneemt en geen overnamecode invult, vult het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ambtshalve 'AND' in.

Nieuwe percelen, overgenomen na 1 januari 2026, mag u niet samenvoegen met een voorgevuld perceel dat u in 2025 al in gebruik had.

Bij overname van percelen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden en natuurreservaten kan de ontheffing van de nulbemesting verloren gaan, waardoor het perceel de bemestingsnorm van 2 GVE/ha/jaar krijgt.

3 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Als u een perceel overneemt en de 'code gebruik' is 'P' (mestrechten en hoofdteelt) dan vult het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ambtshalve de overnamedatum 1 januari 2026 in. Als de 'code gebruik' 'N' (nateelt) is, dan vult u zelf een overnamedatum in. De datum moet na 31 mei 2026 vallen.
- ▶ De overnamedatum is de datum waarop u het perceel in gebruik neemt en niet de datum waarop u het perceel verworven heeft (in eigendom werd verkregen).
- ▶ Als u het perceel heeft overgenomen vóór 1 januari 2026, moet u geen datum invullen. De 'code gebruik' is in dat geval 'P' waardoor automatisch 1 januari 2026 wordt ingevuld.
- ▶ De overnamecode moet ingevuld worden als er een andere gebruiker is voor de mestrechten op het perceel dan in de vorige campagne.

Conditionaliteit

CONDITIONALITEIT - INLEIDING

De conditionaliteit behoort samen met ecoregelingen, agromilieuklimaatmaatregelen en de beheerovereenkomsten tot de basispijlers van de groene architectuur van het huidige gemeenschappelijk landbouwbeleid, die invulling geeft aan de hogere milieu- en klimaatambities.

Samenvattende info:

- ▶ Conditionaliteit omvat normen voor een goede landbouw- en milieuconditie van landbouwgrond alsook beheerseisen voortvloeiend uit de Europese wetgeving.
- ▶ Landbouwers die rechtstreekse betalingen ontvangen of steun voor agromilieuklimaatmaatregelen of beheerovereenkomsten moeten de conditionaliteit naleven om administratieve sancties te vermijden.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

1 WAT IS DE CONDITIONALITEIT?

De conditionaliteit bouwt verder op de randvoorwaarden uit de vorige GLB-periode, maar om de hogere milieu- en klimaatambitie van het gemeenschappelijk landbouwbeleid waar te maken, zijn er enkele belangrijke wijzigingen aangebracht. Met het verdwijnen van de vergroeningsbetaling uit het vorige GLB, zijn de voorwaarden voor het verkrijgen van de vergroeningsbetaling in de conditionaliteit geïntegreerd. Ook zijn er enkele nieuwe elementen toegevoegd.

Alle landbouwers die rechtstreekse betalingen ontvangen of die steun krijgen voor het nemen van agromilieuklimaatmaatregelen, met inbegrip van de beheerovereenkomsten, moeten de verplichtingen opgenomen in de conditionaliteit naleven om eventuele sancties te vermijden.

U bent als landbouwer verantwoordelijk voor de naleving van de conditionaliteit op elk perceel dat u gedurende de campagne in gebruik heeft. Echter, wanneer u een perceel overlaat aan een overnemer of overneemt van een overlater die geen landbouwer is die rechtstreekse betalingen of agromilieuklimaatbetalingen ontvangt, dan bent u gedurende de gehele campagne verantwoordelijk voor de naleving van de conditionaliteit, dus ook in de periodes tijdens dewelke u het perceel niet zelf in gebruik heeft.

Net zoals de randvoorwaarden is de conditionaliteit opgebouwd uit enerzijds beheerseisen voortvloeiend uit Europese wetgeving en anderzijds uit normen voor een goede landbouw- en milieuconditie.

Deze laatste normen zijn opgebouwd rond de thema's klimaat, water, bodem en biodiversiteit & landschap. Bij de beheerseisen gaat het over de thema's milieu, volksgezondheid, gezondheid van planten en dierenwelzijn.

2 WAT ZIJN DE GEVOLGEN WANNEER IK NIET VOLDOE AAN DE VERPLICHTINGEN VAN DE CONDITIONALITEIT

Bij niet-naleving van de conditionaliteit wordt de steun met een bepaald percentage verminderd. Is een eerste niet-naleving het gevolg van een nalatigheid van de landbouwer? Dan wordt de steun in principe verlaagd met

3%. Afhankelijk van de ernst, de omvang en het permanente karakter van de niet-naleving kan dat percentage worden aangepast tot 1% of 10%. Betreft het een herhaling van een niet-naleving binnen een periode van drie opeenvolgende jaren? Dan wordt het verlagingspercentage 10%. Bij verdere herhaling wordt de inbreuk vanaf dan als opzettelijk beschouwd.

Betreft het een opzettelijke niet-naleving van één van de normen of beheerseisen? Dan wordt de steun in principe verlaagd met ten minste 15%. Afhankelijk van de ernst, de omvang of het permanente karakter van die opzettelijke niet-naleving kan dat verlagingspercentage worden verhoogd tot maximaal 100%. In de fiche 'Administratieve sancties Conditionaliteit' vindt u meer uitgewerkt hoe de administratieve sanctie zal toegepast worden.

3 LANDBOUWERS MET EEN LANDBOUWAREAAL TOT EN MET 10 HA

Landbouwers met een landbouwareaal van maximaal 10 hectare zijn vrijgesteld van specifieke controles op de naleving van de verplichtingen binnen de conditionaliteit en zullen dan ook niet langer administratieve sancties opgelegd krijgen voor het niet-naleven van de conditionaliteitsverplichtingen. Om te bepalen of aan deze voorwaarde voldaan is, wordt het totale landbouwareaal (= bouwland + blijvend grasland + blijvende teelten), zowel in Vlaanderen als Wallonië in rekening gebracht.

Let op! Heel wat verplichtingen binnen de conditionaliteit zijn ook vervat in andere Vlaamse en federale regelgeving. De bevoegde instanties blijven wel controleren op de naleving van deze verplichtingen en sancties in het kader van de handhaving blijven mogelijk.

4 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF OP HET E-LOKET?

De verzamelaanvraag vermeldt of een perceel een specifieke status heeft en/of het in speciale beschermingszones ligt. Deze informatie is belangrijk in het kader van de conditionaliteit. Volgens de status of ligging van een perceel zijn er immers specifieke voorwaarden van toepassing.

5 WAAR VIND IK MEER INFORMATIE?

Op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij vindt u onder Informatie bij de verzamelaanvraag per maatregel informatiefiches met de meest recente informatie.

Op de webpagina '[Conditionaliteit](#)' vindt u de fiches van de verschillende normen voor een goede landbouw en milieuconditie en de beheerseisen, een algemene checklist en ook de verschillende formulieren met betrekking tot erosie.

Contacteer 02 214 48 48 of mail naar info@lv.vlaanderen.be voor bijkomende informatie.

6 AANDACHTPUNTEN

Heel wat verplichtingen binnen de conditionaliteit zijn ook vervat in andere Vlaamse en federale regelgeving. De bevoegde instanties controleren op de naleving van deze verplichtingen en sancties in het kader van de handhaving ervan blijven mogelijk.

ADMINISTRATIEVE SANCTIES CONDITIONALITEIT

‘Conditionaliteit’ is de nieuwe term voor de randvoorwaarden uit het vorige GLB waarin ook al een aantal ‘normen voor een goede landbouw en milieuconditie’ (GLMC) waren opgenomen. De verplichtingen zijn nog meer gericht op verduurzaming en omvatten ook verplichtingen die in het vorige GLB golden voor het ontvangen van de vergroeningspremie.

De conditionaliteit vormt samen met de ecoregelingen, de agromilieuklimaatmaatregelen en de beheerovereenkomsten, de basispijl van de groene architectuur, die invulling geeft aan de hogere milieu- en klimaatambities van het huidige gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Samenvattende info

Het niet-naleven van de conditionaliteit geeft aanleiding tot administratieve sancties waarbij een deel van de steun tot mogelijks de volledige steun niet wordt uitbetaald.

De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: ‘Noden volgens maatregelen’ op de webpagina [‘Gebundelde fiches, tabellen en formulieren’](#)

1 GEVOLGEN BIJ NIET-NALEVEN VAN DE CONDITIONALITEIT

Indien bij controle (hetzij ter plaatse, hetzij via een administratieve controle) wordt vastgesteld dat de landbouwer aan één of meer voorwaarden van de conditionaliteit niet voldoet, zal er afhankelijk van de ernst, omvang en permanent karakter van de niet-naleving een verlaging op de uitbetaling van de premies van het kalenderjaar waarin de niet-naleving heeft plaatsgevonden, toegepast worden. Wanneer wordt vastgesteld dat dezelfde niet-naleving (ononderbroken) gedurende meerdere kalenderjaren (binnen 3 opeenvolgende kalenderjaren) heeft plaatsgevonden, zal een verlaging toegepast worden in elk kalenderjaar waarin de niet-naleving heeft plaatsgevonden.

Deze administratieve sanctie heeft zowel invloed op de rechtstreekse inkomenssteun (basisinkomenssteun voor duurzaamheid, aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers, aanvullende herverdelende inkomenssteun, gekoppelde inkomenssteun voor duurzame zoogkoeienhouderij en de ecoregelingen) als op de betalingen van de agromilieu- en klimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten van het Vlaams GLB strategisch plan.

Let wel, als een landbouwbedrijf na een controle eventueel een verlaging in het kader van de conditionaliteit krijgt opgelegd, betekent dit niet dat de gevolgen die door andere instanties (hetzij leefmilieuadministraties of het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen) kunnen worden opgelegd (boetes, juridische opvolging, ...) in het kader van hun eigen werking, komen te vervallen.

Een administratieve sanctie (verlaging) in het kader van de conditionaliteit, kan enkel worden toegepast als de niet-naleving betrekking heeft op de landbouwactiviteit of het bedrijf van de begunstigde. Een verlagingpercentage bepaalt de hoeveelheid waarmee de steun in datzelfde kalenderjaar wordt verlaagd. Dit percentage wordt bepaald na evaluatie van de ernst, de omvang, het permanente karakter en de herhaling van de niet-naleving.

1.1 NALATIGHEID VAN DE LANDBOUWER

Als de niet-naleving het gevolg is van een nalatigheid van de landbouwer, wordt de steun in principe verminderd met 3%. Afhankelijk van de ernst, de omvang en het permanent karakter van de niet-naleving kan dit percentage verlaagd worden tot 1% of verhoogd worden tot maximaal 10% ingeval de niet-naleving ernstige gevolgen heeft of een direct risico vormt voor de volksgezondheid of diergezondheid. Indien de niet-naleving geen of slechts onbeduidende gevolgen heeft, kan in bepaalde gevallen geoordeeld worden om geen administratieve sanctie toe te passen.

De verlagingpercentages van alle niet-nalevingen worden vervolgens bij elkaar opgeteld, maar met een maximum tot 5% binnen eenzelfde kalenderjaar indien geen van de niet-nalevingen ernstige gevolgen heeft of met een maximum tot 10% binnen eenzelfde kalenderjaar indien minstens één van de niet-nalevingen ernstige gevolgen heeft of een direct risico vormt voor de volksgezondheid of diergezondheid.

1.2 HERHALING VAN EEN NIET-NALEVING

Bij een eerste herhaling van dezelfde niet-naleving wordt een verlagingpercentage van 10 % toegepast. Een herhaling van een niet-naleving wordt gedefinieerd als een meer dan eenmaal binnen een periode van drie opeenvolgende jaren geconstateerde niet-naleving van dezelfde beheerseis of norm, mits de landbouwer van de eerdere niet-naleving in kennis gesteld is en de mogelijkheid gehad heeft om de nodige maatregelen te nemen.

De verlagingpercentages van alle herhalingen worden vervolgens bij elkaar opgeteld, maar met een maximum tot 20% binnen eenzelfde kalenderjaar.

Een verdere herhaling van dezelfde niet-naleving zal beschouwd worden als een opzettelijke niet-naleving met een verlagingpercentage van minstens 15%.

1.3 OPZETTELIJKE NIET-NALEVING

Als de niet-naleving van één van de voorwaarden van de conditionaliteit het gevolg is van opzet, wordt in principe een verlagingpercentage toegepast van 15%. Dit percentage kan, afhankelijk van de ernst, de omvang of het permanente karakter van deze opzettelijke niet-naleving, verhoogd worden tot maximaal 100%.

De verlagingpercentages van alle opzettelijke niet-nalevingen worden vervolgens bij elkaar opgeteld met een maximum tot 100% binnen eenzelfde kalenderjaar.

2 AANSPRAKELIJKHEID

Als bij een controle een niet-naleving van de conditionaliteit wordt vastgesteld, wordt de verlaging van de steun toegepast bij de landbouwer aan wie de niet-naleving toe te schrijven is of die verantwoordelijk is voor het perceel.

De landbouwer die het perceel in de verzamelaanvraag heeft aangegeven zal dus niet meer aansprakelijk gesteld worden voor een niet-naleving begaan door de overnemer of overlater, tenzij deze overnemer of overlater geen landbouwer is of geen steunbetalingen ontvangt.

3 LANDBOUWERS MET EEN LANDBOUWAREAAL TOT EN MET 10 HA

Landbouwers met een landbouwareaal van maximaal 10 hectare zijn vrijgesteld van specifieke controles op de naleving van de verplichtingen binnen de conditionaliteit en zullen dan ook niet langer administratieve sancties opgelegd krijgen voor het niet-naleven van de conditionaliteitsverplichtingen. Om te bepalen of aan deze voorwaarde voldaan is, wordt het totale landbouwareaal (= bouwland + blijvend grasland + blijvende teelten), zowel in Vlaanderen als Wallonië in rekening gebracht.

Let op! Heel wat verplichtingen binnen de conditionaliteit zijn ook vervat in andere Vlaamse en federale regelgeving. De bevoegde instanties blijven wel controleren op de naleving van deze verplichtingen en sancties in het kader van de handhaving blijven mogelijk.

CONDITIONALITEIT – BEHOUD BLIJVEND GRASLAND

(GLMC 1)

////////////////////////////////////
Blijvend grasland slaat veel koolstof op in de bodem. Het behoud van het areaal blijvend grasland is dus belangrijk in de strijd tegen de klimaatverandering.

Samenvattende info:

- ▶ Zolang de ratio blijvend grasland / totaal landbouwareaal met niet meer dan 3% daalt ten opzichte van de referentieratio 2018, zijn er geen specifieke verplichtingen
- ▶ Wanneer de ratiodalering meer dan 3% bedraagt, komt er een omzettingsverbod voor blijvend grasland en zullen landbouwers die blijvend grasland hebben omgezet verplicht worden, opnieuw blijvend grasland aan te leggen.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE ALGEMENE REGELING VOOR HET BEHOUD VAN BLIJVEND GRASLAND

De concrete verplichtingen in 2026 hangen af van de waarde van de Vlaamse ratio blijvend grasland. De ratio wordt berekend op basis van de subsidiabele percelen van alle Vlaamse actieve landbouwers die rechtstreekse betalingen ontvangen. Het is de verhouding van het areaal blijvend grasland ten opzichte van het totale areaal landbouwgrond. De waarde van de Vlaamse ratio blijvend grasland wordt in elke campagne vergeleken met de Vlaamse ratio voor het referentiejaar 2018. In functie van het resultaat van deze vergelijking zullen de concrete verplichtingen voor uw bedrijf verschillen.

- ▶ Ratio is **met niet meer dan 3% gedaald** t.o.v. referentiejaar 2018

In dat geval moet u op uw bedrijf in 2026 geen bijkomende specifieke verplichtingen nakomen bovenop het strikte behoud van percelen die als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland zijn aangeduid, volgens de verplichtingen van GLMC 9 en 10.

- ▶ Ratio is **met meer dan 3% gedaald** t.o.v. referentiejaar 2018

In dat geval:

- > Mag u op uw bedrijf in 2026 en 2027 geen enkel perceel blijvend grasland omzetten.
- > Moet u eventueel (naargelang u in de voorgaande jaren percelen blijvend grasland omzette of niet) blijvend grasland heraanleggen.

- * De administratie zal actieve landbouwers die in 2026 beschikken over een perceel dat volgens de verzamelaanvraag in 2025 of 2024 nog blijvend grasland was, verplichten om het omgezette areaal gedeeltelijk of volledig heraan te leggen.

Als heraanleg op de oorspronkelijke percelen niet mogelijk is, mag u een overeenkomstige oppervlakte als grasland inzaaien of een perceel dat u al in de voorgaande jaren met gras ingezaaid heeft, aanduiden. In deze gevallen zullen de percelen vanaf 2026 als 'blijvend grasland' beschouwd

worden en moeten ze ook voor de volgende vijf opeenvolgende jaren als blijvend grasland behouden blijven wanneer het een nieuw met gras ingezaaid perceel betreft. Een perceel dat al als grasland was aangegeven, moet u minstens zo lang als grasland behouden tot de termijn van vijf jaar is volgemaakt. De herinzaai moet uiterlijk op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag voor 2026 gerealiseerd zijn.

- * Als het niet volstaat om terug te kijken naar 2025 en 2024 om de ratiotaling onder de 3% te krijgen, zal de inzaaiverplichting ook opgelegd worden op percelen die in de campagne 2023 of vroeger nog blijvend grasland waren.
- > Percelen die blijvend grasland zijn geworden als gevolg van een ecoregeling, een agromilieuklimaatmaatregel of een beheerovereenkomst zijn vrijgesteld van de herinzaaiverplichting of het omzettingsverbod wanneer na afloop van een dergelijke engagement het blijvend grasland wordt omgezet.
- > De administratie zal u hiervan op de hoogte brengen in het laatste kwartaal van 2026.

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

Elk perceel dat u gedurende een periode van vijf opeenvolgende jaren aanhoudt als 'Grassen en andere kruidachtige voedergewassen', wordt 'Blijvend grasland' (BG).

De administratie kent de status 'BG' toe aan een perceel, op basis van de gewascodes die u de voorbije jaren in de verzamelaanvraag aan dat perceel heeft toegekend.

Een perceel krijgt de status 'BG' als het **gedurende vijf opeenvolgende jaren** (onafhankelijk van wie het perceel aangeeft,) wordt aangegeven met een teeltcode voor grassen en andere kruidachtige voedergewassen. Het gaat om volgende codes:

- ▶ 9 onverharde landingsbaan of veiligheidszones op vliegvelden
- ▶ 60 grasland
- ▶ 601 zaaizaad grassen
- ▶ 63 graskruidenmengsel
- ▶ 638 festulolium
- ▶ 660 grasluzerne
- ▶ 700 grasklaver
- ▶ 745 mengsel van gras en vlinderbloemigen (andere dan grasklaver of grasluzerne)
- ▶ 955 graszoden
- ▶ 9823 weiland met niet-oogstbare bomen (> 200 bomen/ha)
- ▶ 9827 weiland met oogstbare hoogstambomen (> 200 bomen/ha)
- ▶ 9828 natuurlijk grasland met onderhoud
- ▶ 9829 natuurlijk grasland zonder onderhoud

Deze status kunt u raadplegen via de elektronische verzamelaanvraag op het e-loket op de pagina 'Conditionaliteit' – 'Blijvend grasland'.

Omgezette percelen blijvend grasland kan u raadplegen via de aparte grafische laag 'Referentiepercelen blijvend grasland' in de verzamelaanvraag op het e-loket onder de laagkiezer (linksboven) op de kaart.

3 OMZETTEN PERCEEL BLIJVEND GRASLAND

Allereerst moet u omzichtig omspringen met uw areaal blijvend grasland. Door het omzetten van blijvend grasland kan de Vlaamse ratio blijvend grasland met meer dan 3% dalen waardoor een algemeen omzettingsverbod van kracht wordt en u verplicht zal worden om opnieuw blijvend grasland aan te leggen.

Een perceel blijvend grasland dat niet aangeduid is als EKBG, zou dus zolang de daling van de Vlaamse ratio blijvend grasland minder dan 3% bedraagt, mogen geploegd worden, maar naast de verplichtingen in het kader van deze GLMC-norm moet u ook rekening houden met de bepalingen van het Natuurdecreet. Niet alle graslanden die onder de bescherming van het Natuurdecreet vallen, zijn immers aangeduid als EKBG.

Wanneer u een perceel dat geen EKBG is, toch zou willen omzetten, moet u dus steeds nagaan of dit ook volgens de natuur- of andere wetgeving mogelijk is. De 'Checklist bij het omzetten en ploegen van graslanden' kan u daarbij helpen. U vindt de checklist op de webpagina '[Conditionaliteit](#)'. Via de datavindplaats van Digitaal Vlaanderen kunnen op geopunt ([Datavindplaats | Vlaanderen.be](#) – tab catalogus – zoek op 'HPG' – open op geopunt-kaart) alle 'historische permanente graslanden en andere permanente graslanden beschermd door natuurwetgeving' worden geraadpleegd (dus zowel aangeduid als EKBG als daarbuiten). De percelen die rood kleuren op de kaart kunnen dus bijkomend niet worden omgezet of geploegd, deze die oranje kleuren, kunnen enkel mits het verkrijgen van een vergunning worden gewijzigd.

Het niet naleven van het verbod op het wijzigen van de vegetatie of de omgevingsvergunningplicht voor vegetatiewijziging is meteen een inbreuk op de conditionaliteit, namelijk op de beheerseis voortvloeiend uit de Habitat- en Vogelrichtlijn (zie fiche Conditionaliteit – Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (RBE 3 en RBE 4) op de webpagina '[Conditionaliteit](#)').

CONDITIONALITEIT – BESCHERMING VAN WETLANDS EN VEENGEBIEDEN (GLMC 2)

Wetlands en veengebieden zijn belangrijke reservoirs van organische koolstof in de bodem. Het behoud van deze koolstofstocks is van belang in de strijd tegen de klimaatverandering.

Samenvattende info:

- ▶ Respecteer het verbod op het omzetten, omploegen en draineren van graslanden gelegen in veengebieden en wetlands
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

1 VERPLICHTINGEN TER BESCHERMING VAN WETLANDS EN VEENGEBIEDEN

- ▶ Graslanden gelegen in wetlands en veengebieden mogen niet omgezet, niet geploegd en niet gedraineerd worden. Ook het verbranden van de vegetatie en turfwinning zijn niet toegelaten in deze gebieden.
- ▶ Op basis van de natuurwetgeving zijn wetlands en veengebieden zowel binnen als buiten Natura 2000-gebieden beschermd aangezien er een verbod geldt op het wijzigen van de vegetatie van o.a. vennen en heiden, moerassen en waterrijke gebieden, met inbegrip van hoog- en laagveen. Dit verbod op het wijzigen van de vegetatie betekent concreet dat elke handeling die een impact heeft op de typische vegetatie van wetlands en veengebieden niet zijn toegelaten, met inbegrip van drainage.
- ▶ Voor zover de handelingen niet verboden zijn volgens het voorgaande punt, geldt er ook een vergunningsplicht voor het rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, dichten, alsook het wijzigen van het overstromingsregime van vegetatie in verschillende bestemmingsgebieden met ecologische waarde volgens de ruimtelijke planning in Vlaanderen.
- ▶ Binnen Natura 2000-gebieden zijn alle blijvend graslanden gelegen in wetlands en veengebieden al aangeduid als ecologisch kwetsbaar. Deze ecologisch kwetsbare blijvende graslanden mogen conform GLMC 9, niet omgezet noch omgeploegd worden. Aangezien ze ook onder het verbod op het wijzigen van de vegetatie vallen, is drainage niet toegelaten.
- ▶ Het naleven van het verbod op het wijzigen van de vegetatie en de vergunningsplicht voor het wijzigen van de vegetatie, beide op basis van de natuurwetgeving, maken deel uit van de beheerseisen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (RBE 3 & 4).

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

De laag met aanduiding wetland/veengebieden is beschikbaar op het e-loket. Het percentage (range) van overlapping van perceel met de betreffende laag wordt weergegeven.

CONDITIONALITEIT – HANDHAVING ORGANISCH

BODEMMATERIAAL (GLMC 3)

////////////////////////////////////

Een goede bodemstructuur staat garant voor een bodem in goede conditie. Het organische koolstofgehalte is samen met de zuurtegraad een belangrijke indicator voor de bodemstructuur van een landbouwperceel.

Samenvattende info:

- ▶ Stoppels mogen na het oogsten niet afgebrand worden, behalve om fytosanitaire redenen.
- ▶ Minstens één geldig analyseresultaat OC en pH per schijf van 5 ha areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking.
- ▶ Bij een te laag OC-gehalte: advies dat bij het analyseresultaat is gevoegd, aantoonbaar volgen.
- ▶ Bij een te lage pH-waarde: bekalken en dit kunnen aantonen.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 NORM STOPPELBEHEER OP BOUWLAND

Na de oogst mogen stoppels en oogstresten niet afgebrand worden. Zo kunnen deze bijdragen tot de opbouw van organische stof in de bodem. Van dit verbod kan enkel afgeweken worden wanneer het afbranden opgelegd wordt vanuit fytosanitair oogpunt.

2 NORM AANTAL ANALYSERESULTATEN C EN PH

De bodemvruchtbaarheid en de bodemstructuur zijn essentiële voorwaarden voor een bodem in goede conditie. Een goede bodemstructuur garandeert een goede ontwikkeling van het wortelstelsel. Dit is belangrijk voor de begingroei van het gewas. Van een goede start profiteert het gewas tijdens de rest van zijn ontwikkeling. Een goed ontwikkeld wortelgestel kan de aangeboden voedingsstoffen optimaal benutten zodat de mestgift verminderd kan worden.

Aangezien de zuurtegraad (pH) en het gehalte aan organische koolstof (OC) in belangrijke mate de bodemstructuur beïnvloeden en perceelsgebonden zijn, zijn zij een geschikte indicator hiervoor. Een regelmatige representatieve grondontleding moet u dan ook de noodzakelijke kennis over de bodemvruchtbaarheid en de bodemstructuur verschaffen.

Om die reden moet u de zuurtegraad en het gehalte aan organische koolstof van een aantal van uw percelen, die geen grasland zijn of die geen permanente bedekking hebben, laten bepalen door een erkend laboratorium. U moet de bijhorende analyseresultaten, verkregen via gestandaardiseerde staalname- en analysemethoden, kunnen voorleggen. Bovendien zorgt u over de jaren heen dat de ontleding gebeurt voor alle percelen van uw bedrijf door middel van een rotatiesysteem.

Elk analyseresultaat is vijf jaar geldig. Wanneer het organische koolstofgehalte onder de limietwaarde/actiegrens ligt, moet u op dat perceel voor de komende vijf jaar ieder jaar minstens de minimale

dosis effectieve organische koolstof toedienen zoals beschreven in het analyseresultaat dat zich baseert op de code van goede praktijk bodembescherming. In het analyseresultaat staat dit advies voor het organische koolstofgehalte gerapporteerd onder de vorm van een minimale jaarlijkse aanbreng van effectieve organische koolstof (kg C/ha). U moet zelf jaarlijks bijhouden en kunnen aantonen hoe u dit advies op het betrokken perceel heeft opgevolgd.

Wanneer uit de analyseresultaten blijkt dat de zuurtegraad van een perceel onder de limietwaarde/actiegrens ligt dan moet u het perceel bekalken volgens het advies gegeven op basis van het analyseresultaat. U moet kunnen aantonen hoe u aan dit advies gevolg hebt gegeven.

Afhankelijk van uw totale areaal landbouwgrond exclusief grasland en permanente bedekking moet u per begonnen schijf van vijf hectare minstens één geldig analyseresultaat kunnen voorleggen.

Het vereiste minimumaantal geldige analyses wordt bijkomend begrensd door het aantal aangegeven percelen landbouwgrond die geen grasland zijn of geen permanente bedekking hebben.

Onder percelen met een permanente bedekking verstaan we:

- ▶ teelten onder glas of in loodsen (in de verzamelaanvraag aangeduid met de gespecialiseerde productiemethodes):
 - > SER: serres met teelt in volle grond;
 - > SGM: serres met teelt op groeimedium;
 - > NPO: niet-permanent overkapte teelt op groeimedium;
 - > CON: teelt op groeimedium in open lucht (bv. containervelden);
 - > CIV: teelt in containers op/in volle grond (bv. chrysanten);
 - > LOO: loods (voor plantaardige productie, bv. witloof);
 - > LVG: loods volle grond.
- ▶ teelten die meerdere jaren op het perceel aanwezig blijven. Dit zijn de teelten die het volledige jaar een bedekking bieden (code JT in de kolom 'erosiegevoeligheid van de teelt' in de bijlage van de toelichting bij de verzamelaanvraag) alsook de meerjarige teelten (code MT in diezelfde kolom).

De lijst met erkende laboratoria kunt u terugvinden op de VLM-pagina '[Erkende labo's en staalnemers](#)' of kan u opvragen door contact op te nemen met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij via het telefoonnummer 02 214 48 48 of via het mailadres info@lv.vlaanderen.be.

3 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

Op het e-loket is het minimumaantal geldige analyses waarover u moet beschikken, vermeld.

4 AANDACHTSPUNTEN

Elk analyseresultaat is vijf jaar geldig, te rekenen vanaf de datum waarop de staalname is uitgevoerd. Vergeet niet tijdig de analyse aan te vragen zodat datum van de nieuwe staalname vóór of aansluit op het te vervallen

analyseresultaat. Wanneer u over meerdere analyseresultaten voor hetzelfde perceel beschikt, is enkel het meest recente analyseresultaat geldig.

Enkel analyseresultaten waarbij de staalname is uitgevoerd op een perceel dat geen grasland is of dat geen permanente bedekking heeft, zijn geldig. Het analyseresultaat telt wel mee wanneer er achteraf tijdens geldigheidsperiode het betrokken perceel grasland is of een permanente bedekking heeft.

Wanneer het organische koolstofgehalte onder de limietwaarde/actiegrens ligt, moet u steeds de mestwetgeving respecteren bij het volgen van het advies organische koolstof beschreven in het analyseresultaat dat zich baseert op de code van goede praktijk bodembescherming. Ook door aanpassingen in het teeltplan kunt u aan het advies gevolg geven, bijvoorbeeld door de inzaai van groenbedekkers of te kiezen voor teelten met een hoge aanvoer van effectieve organische koolstof.

U moet zelf het bewijs van opvolging van het advies bij een te lage organische koolstofgehalte of een te lage zuurtegraad op het perceel bijhouden. U moet kunnen aantonen dat het advies binnen de periode van geldigheid van het analyseresultaat is opgevolgd. Concreet voor de opvolging van een te laag koolstofgehalte moet u kunnen aantonen dat er elk jaar voor de periode van vijf jaar voldoende organische koolstof op het betreffende perceel is aangebracht.

CONDITIONALITEIT –BUFFERSTROKEN LANGS WATERLOPEN

(GLMC 4)

Bufferstroken spelen een belangrijke rol in het voorkomen van verontreiniging van waterlopen. Ze beperken de afspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen van het perceel naar de waterlopen.

Samenvattende info:

Te respecteren langs alle waterlopen:

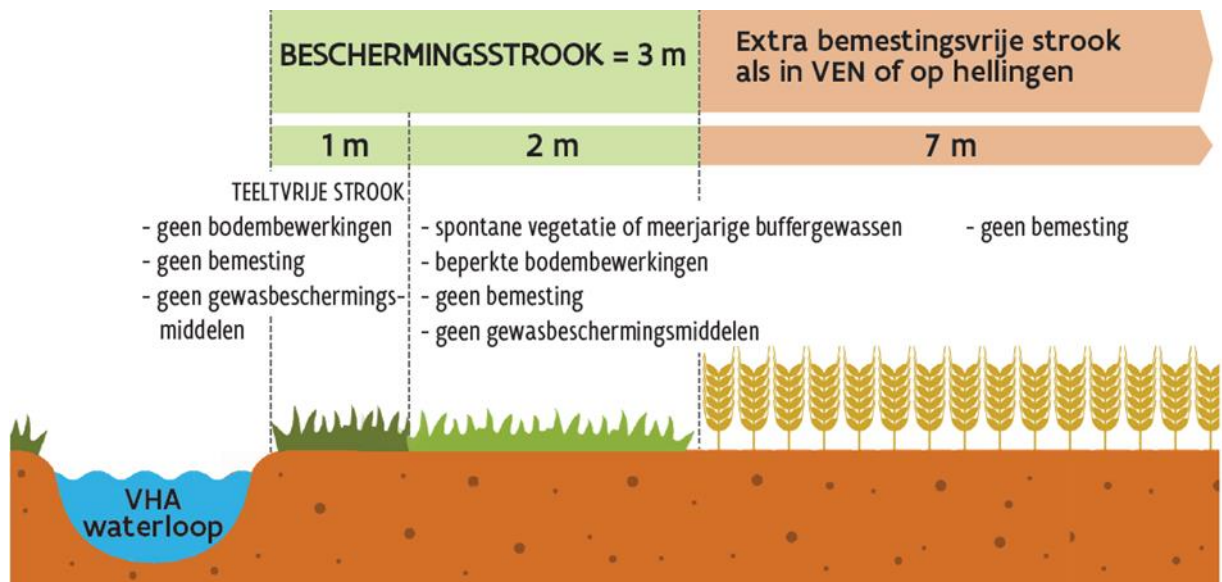
- ▶ 1 m teeltvrije strook
- ▶ 3 m pesticidevrije en bemestingsvrije strook bij niet-nitraatgevoelige teelt en nitraatgevoelige teelt in GT 0 en 1, met spontane vegetatie of meerjarig buffergewas
- ▶ 5m pesticidevrije en bemestingsvrije strook bij nitraatgevoelige teelt in GT 2 en 3 of teelt in groene bestemmingen (bos, natuur en reservaat,...), met spontane vegetatie of meerjarig buffergewas
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 NORM

Langs alle waterlopen, opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA), moet u, landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud, de volgende bufferstroken respecteren:

- ▶ Voor alle niet-nitraatgevoelige teelten (ongeacht het gebiedstype) of voor nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 0 en 1:
 - > 1 m teeltvrije strook;
 - > 3 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas;
 - > 3 m pesticidevrije strook;
 - > 3 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing waarbij begrazing is toegestaan langsheen begraasde weilanden. Langs andere percelen met gewassen kan enkel tijdelijk begraasd worden als onderhoudsmaatregel;
- ▶ Voor alle nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 2 en 3 en voor zowel nitraatgevoelige als niet-nitraatgevoelige teelten in groene bestemmingen (bos, natuur en reservaat,...):
 - > 1 m teeltvrije strook;
 - > 5 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas;
 - > 5 m pesticidevrije strook;
 - > 5 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing waarbij begrazing is toegestaan langsheen begraasde weilanden. Langs andere percelen met gewassen kan enkel tijdelijk begraasd worden als onderhoudsmaatregel;

Deze verplichtingen zijn van toepassing langs alle Vlaamse waterlopen, inclusief ontwaterings- en irrigatiesloten en waterlopen die gedurende een deel van het jaar opdrogen, die opgenomen zijn in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA).

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

De waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) worden in het **blauw** voorgedrukt op de fotoplannen van de verzamelaanvraag (blauw gearceerde polygoenen of blauwe stippellijnen).

Op de fotoplannen zijn eveneens **paars** gearceerde polygoenen terug te vinden. Dit zijn de oppervlaktewaterlichamen die niet als waterloop zijn opgenomen in de VHA. Langs deze oppervlaktewaterlichamen moet u op basis van de beheerseisen voortvloeiend uit de kaderrichtlijn Water (RBE 1), eveneens een 1 m teeltvrije strook en een 5 m (10 m in VEN of op hellingen) bemestingsvrije strook

respecteren. Ook moet u op basis van de beheerseisen voortvloeiend uit de verordening voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen (RBE 7) een pesticidevrije strook van minstens 1 m respecteren.

3 AANDACHTSPUNTEN

Op de 1m teeltvrije strook langs alle waterlopen mogen er geen grondbewerkingen zijn en geen teelten staan, bovenop de hierboven vermelde beperkingen op het gebruik van pesticiden en bemesting.

Op de pesticidevrije strook langs alle waterlopen mag er geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Pleksgewijze bestrijding van akkerdistel is hier niet toegelaten, via maaibeheer kunt u akkerdistels op pesticidevrije stroken bestrijden indien u dit wenst. Ook de pleksgewijze chemische bestrijding van andere probleemkruiden zoals knolcypereus is niet toegelaten in de pesticidevrije strook.

Indien tussen de VHA-waterloop en het perceel een strook aanwezig is die niet tot het subsidiabel landbouwareaal behoort, zoals een wandelweg, dan mag op het gedeelte van het perceel dat nog binnen de strook van 3 of 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van de waterloop gelegen is, geen reguliere teelt voorkomen. Op het overlappende gedeelte van het perceel met de 3 of 5 meter beschermingsstrook blijft het bemestingsverbod en verbod op het gebruik van pesticiden gelden.

Zowel met behulp van de LV-Agrilens-app als via het Geoloket Landbouw kunt u terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort. Daar vindt u ook de waterlopen terug die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'Waterloop (binnen VHA)' als blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen.

De lijst van nitraatgevoelige teelten en niet-nitraatgevoelige teelten kunt u terugvinden op de website van de VLM: <https://www.vlm.be/nl/SiteCollectionDocuments/Mestbank/Algemeen/Teelttabel.xls>

[In deze tabel is eveneens aangeduid welke teelten als meerjarige buffergewas aanvaard worden.]

CONDITIONALITEIT – BODEMBEWERKINGSBEHEER OM EROSIE TEGEN TE GAAN (GLMC 5)

////////////////////////////////////
Bodemerosie vermindert de bodemvruchtbaarheid en de opbrengsten op lange termijn, draagt bij tot het ontstaan van modderstromen en overmatige ruimings- en baggerspecie.

Samenvattende info:

- ▶ Op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid moeten maatregelen toegepast worden uit vier maatregelpakketten, afhankelijk van de teelt en erosiegevoeligheid.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 NORM

Op percelen met een zeer hoge en hoge erosiegevoeligheid (paars en rood) bent u verplicht om maatregelen te nemen om erosie tegen te gaan; afhankelijk van het type teelt en de erosiegevoeligheid van het perceel moet u maatregelen kiezen uit 4 maatregelenpakketten.

De erosiegevoeligheid van een perceel wordt bepaald door de subentiteit van het beleidsdomein Omgeving bevoegd voor bodembescherming, op basis van de modelmatige berekening van de gemiddelde potentiële jaarlijkse erosie per hectare aan de hand van de herziene universele bodemverliesvergelijking of RUSLE (Revised Universal Soil Loss Equation). Op die manier wordt zowel hellingsgraad, hellingslengte en bodemtype in rekening gebracht. Er zijn zes erosiegevoeligheidsklassen: zeer hoog (paars), hoog (rood), medium (oranje), laag (geel), zeer laag (lichtgroen) en verwaarloosbaar (groen).

Landbouwers die aan de hand van een analyse van een bodemstaal kunnen aantonen dat het organischekoolstofgehalte minstens 1,7% bedraagt en de pH zich in de optimale zone bevindt (zie tabel 1), kunnen een aanvraag indienen bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij om de erosiegevoeligheid van het desbetreffende perceel dat geen blijvend grasland is, met één klasse te laten dalen. Dit kan via het mailadres 'info@lv.vlaanderen.be' of via het postadres van de regio's 'Agentschap Landbouw en Zeevisserij – dienst Coördinatie Controle - Koning Albert II-laan 15 bus 363, 1210 Brussel'.

De monsterneming en analyse van het bodemstaal wordt uitgevoerd door een erkend laboratorium in de discipline bodem, deeldomein bodembescherming.

Bodemtype	Optimale zone zuurtegraad (pH KCl)
Zand	5,0 - 6,0
Zandleem	5,5 - 6,5
Leem	6,5 - 7,5
Klei	7,0 - 8,0

Tabel 1: Optimale pH-zone volgens bodemtype.

De bodemanalyse heeft een geldigheidsduur van vijf jaar vanaf de datum waarop de staalname heeft plaatsgevonden. De herklassering van een perceel loopt per kalenderjaar: ze vangt aan op 1 januari van het jaar waarin de aanvraag voor herklassering wordt goedgekeurd en eindigt op 31 december van het jaar dat voorafgaat aan de einddatum van de maximale geldigheidsduur van de bodemanalyse. Als het perceel van vorm verandert, blijft de herklassering geldig voor zover het perceel voor minstens 80% overlapt met het oorspronkelijk perceel waarop de staalname die aan de basis lag voor de herklassering, is uitgevoerd.

Alle landbouwteelten zijn opgedeeld in de volgende vier teeltcategorieën:

- ▶ teelten die het jaar rond een volledige bedekking van de bodem bieden, bv. grasland;
- ▶ teelten ingezaaid vóór 1 januari, bv. wintergranen;
- ▶ teelten ingezaaid na 1 januari, bv. suikerbieten, maïs, groenten, ruggenteelten;
- ▶ meerjarige teelten, bv. fruitteelt, boomkwekerij.

Tot welke teeltcategorie een teelt behoort, is terug te vinden in de kolom erosiegevoeligheid van de 'Tabel teeltcodes - combinaties ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen' onder de rubriek 'Perceelsaangifte en teeltcodes' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#) bij de verzamelaanvraag 2026 van de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

2 VERPLICHTINGEN OP PERCELEN MET EEN ZEER HOGE EROSIEGEVOELIGHEID:

Afhankelijk van de teeltcategorie moet u de volgende maatregelen nemen:

- ▶ Het omzetten van blijvend grasland naar akkerland is verboden, met uitzondering van blijvend grasland dat is aangelegd ter uitvoering van een beheerovereenkomst of een overeenkomst gesloten in het kader van het erosiebesluit.
- ▶ Voor teelten ingezaaid vóór 1 januari moet u zowel een maatregel toepassen uit het basispakket (zie verder) als een maatregel uit ofwel het keuzepakket bufferstroken (zie verder), ofwel het keuzepakket teelttechnische maatregelen (zie verder), ofwel het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken (zie verder).
- ▶ Voor teelten ingezaaid na 1 januari hebt u 2 keuzemogelijkheden: een maatregel toepassen uit het basispakket alsook een maatregel uit zowel het keuzepakket bufferstroken als het keuzepakket teelttechnische maatregelen, ofwel een maatregel toepassen uit het basispakket en een maatregel uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.

- ▶ Voor meerjarige teelten moet u ofwel er voor zorgen dat de bodem voor minstens 80 % bedekt is door de combinatie van enerzijds de teelt zelf en van anderzijds gras of een andere waterdoorlatende bodembedekking tussen de rijen, ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.

3 VERPLICHTINGEN OP PERCELEN MET EEN HOGE EROSIEGEVOELIGHEID:

Afhankelijk van de teeltcategorie moet u de volgende maatregelen nemen:

- ▶ Voor teelten ingezaaid vóór 1 januari moet u een maatregel toepassen uit ofwel het basispakket ofwel het keuzepakket bufferstroken, ofwel het keuzepakket teelttechnische maatregelen, ofwel het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.
- ▶ Voor teelten ingezaaid na 1 januari moet u een maatregel toepassen uit het basispakket alsook een maatregel uit ofwel het keuzepakket bufferstroken, ofwel het keuzepakket teelttechnische maatregelen, ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken. Indien u een maatregel uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken toepast, is het toepassen van een maatregel uit het basispakket niet verplicht.
- ▶ Voor meerjarige teelten moet u ofwel er voor zorgen dat de bodem voor minstens 80 % bedekt is door de combinatie van enerzijds de teelt zelf en van anderzijds gras of een andere waterdoorlatende bodembedekking tussen de rijen, ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket bufferstroken ofwel een maatregel toepassen uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken.

4 MAATREGELEN VERVAT IN HET BASISPAKKET EN DE KEUZEPAKKETTEN:

4.1 BASISPAKKET

- ▶ Als de teelt geoogst wordt vóór 15 oktober, moet u minstens één van de volgende maatregelen toepassen:
 - > het inzaaien van een groenbedekker vóór 1 december;
 - > het inzaaien van een andere teelt vóór 1 december.
- ▶ Als de teelt geoogst wordt na 15 oktober, moet u minstens één van de volgende maatregelen toepassen:
 - > het inzaaien van een groenbedekker vóór 1 december;
 - > de bodem niet-kerend bewerken vóór 1 december;
 - > het inzaaien van een andere teelt vóór 1 december;
 - > het behouden van een bodembedekking door oogstresten bij korrelmais, spruiten en andere koolsoorten tot de inzaai van de volgende teelt;
 - > het toepassen van winter-voorploegen (winterlabeur) op percelen met een leem- en kleibodem (op basis van de bodemkaart of bodemstaal).

- ▶ Als de teelt niet geoogst is op 1 december, moet u minstens één van de volgende maatregelen toepassen:
 - > het behouden van de teelt of van de teeltresten tot de inzaai van de volgende teelt;
 - > het toepassen van winter-voorploegen (winterlabeur) op percelen met een leem- en kleibodems (op basis van de bodemkaart of bodemstaal).

Let op! Wanneer u het basispakket moet toepassen, moet u ook rekening houden met de verplichtingen voor een minimale bodembedekking (GLMC 6). Wat dat concreet inhoud is beschreven in hoofdstuk drie van de fiche Minimale bodembedekking (GLMC 6).

4.2 KEUZEPAKKET BUFFERSTROOK VOOR EEN PERCEEL MET EEN ZEER HOGE EROSIEGEVOELIGHEID (PAARS PERCEEL)

Minstens één van de volgende maatregelen moet u uitvoeren:

- ▶ het hebben of aanleggen van een grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij een perceel met uniforme helling, in samenwerking met een erosiecoördinator;
- ▶ het hebben of aanleggen van een grasgang van minstens 12 m breed bij een perceel met een zink of een droge vallei, in samenwerking met een erosiecoördinator;
- ▶ het hebben of aanleggen van een graszone bij een perceel met een complexe topografie, in samenwerking met een erosiecoördinator;
- ▶ het hebben of aanleggen van een dam uit plantaardige materialen bij een perceel met complexe topografie, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook, in samenwerking met een erosiecoördinator.

4.3 KEUZEPAKKET TEELTTECHNISCHE MAATREGELEN VOOR EEN PERCEEL MET EEN ZEER HOGE EROSIEGEVOELIGHEID (PAARS PERCEEL)

Minstens één van de volgende maatregelen moet u uitvoeren:

- ▶ Bij vlakkeveldsteelten:
 - > niet kerende bodembewerking toepassen voor de inzaai van de teelt;
 - > directe inzaai toepassen;
 - > strip-till toepassen bij de inzaai van de teelt;
- ▶ Bij ruggenteelten:
 - > bij niet-biologische aardappelen is het aanleggen van drempels sowieso verplicht;
 - > bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor drempels;
 - > bij andere ruggenteelten dan aardappelen is het aanleggen van drempeltjes of het toepassen van een diepe tandbewerking verplicht.

4.4 KEUZEPAKKET BUFFERSTROOK VOOR EEN PERCEEL MET EEN HOGE EROSIEGEVOELIGHEID (ROOD PERCEEL)

Minstens één van de volgende maatregelen moet u uitvoeren:

- ▶ het hebben of aanleggen van een grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij een perceel met een uniforme helling;
- ▶ het hebben of aanleggen van een grasgang van minstens 12 m breed bij een perceel met een zink of een droge vallei;
- ▶ het hebben of aanleggen van een graszone bij een perceel met een complexe topografie, in samenwerking met een erosiecoördinator;
- ▶ het hebben of aanleggen van een dam uit plantaardige materialen bij een perceel met complexe topografie, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook, in samenwerking met een erosiecoördinator.

4.5 KEUZEPAKKET TEELTTECHNISCHE MAATREGELEN VOOR EEN PERCEEL MET EEN HOGE EROSIEGEVOELIGHEID (ROOD PERCEEL)

Minstens één van de volgende maatregelen moet u uitvoeren:

- ▶ Bij vlakkeveldsteelten:
 - > niet kerende bodembewerking toepassen voor de inzaai van de teelt;
 - > directe inzaai toepassen;
 - > strip-till toepassen bij de inzaai van de teelt;
 - > zaaien volgens de hoogtelijnen bij andere dan ruggenteelten;
 - > onbeteelde zones (kopakkers) inzaaien met gras in de groeifase van de teelt
- ▶ Bij ruggenteelten:
 - > bij niet-biologische aardappelen is het aanleggen van drempels sowieso verplicht;
 - > bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor drempels;
- ▶ bij andere ruggenteelten dan aardappelen is het aanleggen van drempeltjes of het toepassen van een diepe tandbewerking verplicht;

4.6 KEUZEPAKKET STRUCTURELE EROSIEBESTRIJDINGSWERKEN

Het pakket “Structurele erosiebestrijdingswerken” is een keuzemogelijkheid bij alle betreffende percelen om voorzieningen permanent aan te leggen om erosieproblemen van één of meerdere percelen te vermijden. Deze structurele werken worden aangelegd om afstromend water en sediment tijdelijk op te vangen in een bufferzone of in een uitgegraven erosiepoel achter een (aarden) dam, waarbij het sediment bezinkt en het water vertraagd wordt afgevoerd of om het afstromend (modder)water af te leiden van bedreigde locaties naar een lager gelegen structureel erosiewerk. Op deze manier vermindert de kans op bodemerosie stroomafwaarts en worden wegen en bebouwing beschermd tegen water- en modderoverlast en wordt het afvoerdebiet naar het grachtenstelsel en waterlopen beperkt.

In tegenstelling tot de meeste andere maatregelen, zijn structurele erosiewerken ook effectief bij extreme neerslagbuien. M.a.w. structurele erosiewerken bieden een ‘ultieme’ bescherming van afwaarts gelegen woonwijken, infrastructuur en waterlopen bij extreme weersomstandigheden.

Minstens één van de volgende maatregelen moet u uitvoeren:

- ▶ het hebben of aanleggen van een bufferende aarden dam met een erosiepoel (eventueel met een geleidende aarden dam);

- het hebben of aanleggen van een bufferbekken (eventueel met een geleidende aarden dam).

De maatregelen zijn gebonden aan de volgende voorwaarden:

- De aanleg van de structurele erosiebestrijdingswerken voldoet aan de code goede praktijk voor erosiebestrijdingswerken en gebeurt verplicht onder coördinatie van een erosiecoördinator. De aanleg van de maatregel moet goedgekeurd worden door de overheid of uitgevoerd worden in het kader van het Erosiebesluit van de Vlaamse Regering.
- Ook reeds aangelegde structurele erosiebestrijdingswerken komen in aanmerking nadat deze zijn goedgekeurd door de overheid of aangelegd werden in het kader van het erosiebesluit.
- De maatregel moet aanwezig zijn op een akkerbouwperceel dat de landbouwer zelf gebruikt; maatregelen aanwezig op een openbaar domein komen niet in aanmerking.
- Enkel het oorspronkelijke perceel waarop de maatregel is aangelegd voldoet aan het pakket 'structurele erosiebestrijdingswerken'. Andere percelen waarvan water en sediment in de buffervoorziening terecht komen, voldoen niet aan het pakket structurele erosiebestrijdingswerken. Voor deze percelen moet u maatregelen uit de andere pakketten kiezen.

4.7 ENKELE BEGRIPPEN UIT DE KEUZEPAKKETTEN:

- directe inzaai: het direct inzaaien in een voldoende bodembedekking. Om gunstige zaaicondities te creëren wordt bij directe inzaai toegestaan dat de bodem, vóór de insnijding van de zaaikouters, wordt geopend en verkruimeld. Concreet gaat het om schijven of een combinatie van schijven en tanden die werkzaam zijn in dezelfde lijn als de zaaikouter en met een werkbreedte per schijf van maximaal 3 cm;
- strip-till: de techniek waarbij de teelt ingezaaid wordt op een strook bewerkte grond van maximaal 30 cm breed, terwijl de rest van het veld onbewerkt blijft en een voldoende bodembedekking heeft;
- drempeltjes: aanaarthingen aangebracht dwars tussen de ruggen met een aangepaste machine.
- In samenwerking met een erosiecoördinator: De standaardinvulling van het keuzepakket bufferstrook bestaat uit de aanleg van een grasbufferstrook van minstens 9 m breed onderaan elk afhellend gedeelte van het perceel en de aanleg van een grasgang van minstens 12 m breed in elke droge vallei in het perceel. Wanneer u van deze standaardinvulling afwijkt, moet u aan de hand van een schriftelijk attest of een equivalent bewijs kunnen aantonen dat de genomen maatregelen gevalideerd zijn door een erosiecoördinator. In gemeenten waar een erosiecoördinator actief is, is deze persoon het eerste aanspreekpunt. Wanneer er geen erosiecoördinator actief is in de gemeente, kunt u beroep doen op een bedrijfsplanner van de Vlaamse Landmaatschappij. Indien u een passende beheersovereenkomst heeft afgesloten, volstaat dit om de samenwerking aan te tonen.

5 GESPECIALISEERDE PRODUCTIEMETHODE 'ECJ' EN 'ECN'

Als u bufferstroken hebt aangelegd kunt u deze stroken niet gebruiken om én te voldoen aan de conditionaliteit 'bodembewerkingsbeheer erosie' (GLMC 5) én om de steun voor de ecoregeling 'grasbufferstroken' aan te vragen. Indien er verplichtingen zijn in het kader van erosiegevoeligheid, moet u beslissen of u de bufferstrook wilt gebruiken voor bodembewerkingsbeheer (GLMC 5) of als ecoregeling.

- Wilt u de strook voor conditionaliteit gebruiken dan moet u de gespecialiseerde productiemethode 'ECJ' opgeven. De resterende oppervlakte van de bufferstrook kan dan uitbetaald worden voor de ecoregeling

op voorwaarde dat de minimale breedte van de ecoregeling bovenop de verplichte breedte voor de conditionaliteit wordt behaald.

- ▶ Wanneer u de bufferstrook niet wilt gebruiken om aan uw verplichting te voldoen omdat u uw verplichting via een andere maatregel kunt invullen, kunt u de gespecialiseerde productiemethode 'ECN' gebruiken.
- ▶ In beide gevallen geeft u de gespecialiseerde productiemethode en de overeenkomstige bijkomende bestemming voor bufferstroken op en zal de steun voor ecoregeling bufferstroken volledig of deels worden uitbetaald.

6 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

De beschikbare gegevens in verband met de erosiegevoeligheid van een bepaald perceel worden voorgedrukt op de verzamelaanvraag. Zo heeft u een duidelijke indicatie op welke percelen u erosiemaatregelen moet nemen.

Het bodemtype van uw perceel kunt u raadplegen in de kolom 'Bodemtype' onder 'Overzicht – Perceelsinfo' in de verzamelaanvraag op het e-loket, alsook in het tabblad 'Bodem' in uw Bodempaspoort op het e-loket. Op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij kunt u meer info over [het Bodempaspoort](#) terugvinden.

7 WAAR VIND IK MEER INFORMATIE OVER EROSIEBESTRIJDING?

De Vlaamse erosiecoördinatoren hebben hun expertise gebundeld op de website www.erosie.be waar landbouwers kunnen nagaan welke maatregelen het meest geschikt zijn om hun percelen te wapenen tegen afstromende modder.

8 AANDACHTSPUNTEN

Een erosiebufferstrook is verplicht aan te leggen op een

- ▶ Paars perceel bij inzaai van een zomerteelt, samen met de toepassing van een teelttechnische maatregel en met een maatregel uit het basispakket;
- ▶ Paars perceel bij inzaai van een winterteelt, samen met een maatregel uit het basispakket;
- ▶ Rood perceel bij inzaai van een zomerteelt, samen met een maatregel uit het basispakket.

De erosiebufferstrook moet gedurende heel het kalenderjaar er liggen. In het najaar mag de bufferstrook enkel ondergewerkt worden voor de inzaai van een wintergraan of voor de inzaai van een groenbedekker. Drempels zijn aanaandingen aangebracht dwars tussen de ruggen met een aangepaste machine. De drempels zorgen ervoor dat water niet zomaar kan afstromen tussen de ruggen. Ze moeten daarom voldoende hoog zijn en met de gepaste frequentie aangelegd worden zodat de drempels het regenwater kunnen opvangen.

Bij een niet-kerende bodembewerking moeten er voldoende gewasresten op de bodem liggen zodat deze na de bewerking in de toplaag zijn terug te vinden.

CONDITIONALITEIT – MINIMALE BODEMBEDEKKING

(GLMC 6)

Kale bodems zijn kwetsbaar voor erosie en uitspoeling van nutriënten. Het bedekt houden van de bodem zorgt dan ook voor bescherming in de meest kwetsbare periodes.

Samenvattende info:

- ▶ De bodem maximaal bedekt houden tijdens de winter door:
 - > Het inzaaien van een groenbedekker of een nateelt;
 - > Het behouden van de stoppels en opslag
 - > Het behouden van de gewasresten na de oogst
 - > Het behouden van de teelt
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 NORM

U moet zorgen voor een minimale bodembedekking tijdens de winter. Hieraan voldoet u door op minstens 80% van het totale bouwlandareaal van het bedrijf, één van de volgende maatregelen te nemen die u minstens aanhoudt in de periode van 1 december tot en met 31 januari zodat tijdens de winter een minimale bodembedekking aanwezig is:

- ▶ ofwel zaait u een groenbedekker of een nateelt in. Tot aan de start van de veldwerkzaamheden voor de inzaai van de groenbedekker of de nateelt behoudt u de stoppels en opslag of laat u de plantenresten van de hoofdteelt aan de oppervlakte liggen om voor een bedekking van de bodem te zorgen;
- ▶ ofwel behoudt u de stoppels en opslag na de oogst van de hoofdteelt;
- ▶ ofwel laat u de plantenresten van de hoofdteelt aan de oppervlakte liggen om voor een bedekking van de bodem te zorgen
- ▶ ofwel behoudt u de teelt tijdens de winterperiode.
- ▶ Kerende bodembewerkingen waarbij de plantenresten worden ondergewerkt zoals ploegen, spitten, frezen of diepfrezen alsook niet-kerende bodembewerkingen waarbij de plantenresten grotendeels in de bodem worden ingewerkt waardoor er nog amper gewasresten aan de oppervlakte achterblijven, zijn **niet** toegestaan tot de start van de veldwerkzaamheden voor de inzaai van de groenbedekker of de nateelt die als voorteelt of hoofdteelt zal dienen in de volgende campagne.

Met opslag wordt het kiemen bedoeld van zaden die na de oogst op het veld zijn achtergebleven, dus zowel oogstverliezen als andere kruiden kunnen voor opslag zorgen. Ook het laten doorgroeien van oogstresten van bloemkool, rode kool, savooikool en witte kool vallen onder deze bepaling.

Als na de oogst onvoldoende oogstresten achterblijven of te verwachten is dat die oogstresten snel verteerd zullen zijn om nog te zorgen voor een bodembedekking tot en met 31 januari, dan is de inzaai van een groenbedekker of een nateelt de enige mogelijkheid als u het perceel wil laten meetellen om op minstens 80% van het totale bouwlandareaal minimale bedekking te realiseren.

2 UITZONDERING VOOR KLEI- EN LEEMBODEMS

Op percelen met een zware bodemtextuur, namelijk met een klei- of leembodem, is winterploegen toegestaan

- ▶ vanaf 15 oktober op de andere kleibodems dan deze gelegen in de landbouwstroken Polders en Duinen, en
- ▶ vanaf 1 december op de leembodems

Voor percelen met een kleibodem gelegen in de landbouwstreek Polders en Duinen is winterploegen altijd toegestaan.

Landbouwstreek	Vroegste ploegdatum op kleibodem	Vroegste ploegdatum op leembodem
Polders en Duinen	-	1 december
Zandstreek, Kempen, Zandleemstreek, Leemstreek, Weidestreek (Luik)	15 oktober	1 december

Hierbij houdt u de bodem na de oogst van de hoofdteelt tot de aanvang van het winterploegen bedekt door:

- ▶ ofwel de inzaai van een groenbedekker of een nateelt na de oogst van de hoofdteelt,
- ▶ ofwel het behouden van de stoppels en opslag,
- ▶ ofwel het aan de oppervlakte laten liggen van de plantenresten na de oogst van de hoofdteelt.

Wanneer u op de klei- of leembodem een nateelt inzaait die voor een bodembedekking in de winter zorgt, is ook aan deze GLMC-voorwaarde voldaan.

Een kleibodem wordt volgens de bodemkaart gekarakteriseerd met de codes U (zware klei) of E (klei) of vergelijkbare bodems in de Zeepolders of in de bodemstaalanalyse met de codes 50 (klei), 60 (lichte polder), 70 (polder).

Een leembodem wordt volgens de bodemkaart gekarakteriseerd met de codes A (leem) of in de bodemstaalanalyse met de codes 35 (lichte leem), 40 (leem) en 45 (zware leem), of een combinatie van deze codes U, E, A.

De bodemkaart kunt u terugvinden op de website van [Databank Ondergrond Vlaanderen](#).

Het bodemtype van uw perceel kunt u raadplegen in de kolom 'Bodemtype' onder 'Overzicht – Perceelsinfo' in de verzamelaanvraag op het e-loket, alsook in het tabblad 'Bodem' in uw Bodempaspoort op het e-loket. Op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij kunt u meer info over [het Bodempaspoort](#) terugvinden.

Zware gronden met bodemtextuur klei en leem moeten kunnen geploegd worden vóór de winter om een goede bodemstructuur te kunnen behouden. De bodemtexturen klei en leem zijn immers texturen die minder gemakkelijk te bewerken zijn en gevoelig zijn voor structuurschade. Deze zwaardere grondtypes worden voor de winter diep bewerkt (ploegen) zodat de ruwe grond door uitvriezen tijdens de winter kan verweren in een fijn zaibed dat dan in het voorjaar nog oppervlakkig bewerkt kan worden. Hoe meer klei of leem aanwezig is in de bodem, hoe zwaarder het bodemtype is en hoe fragieler de bewerkbaarheid van de grond.

3 HOE TOEPASSEN OP PERCELEN MET EEN HOGE EN ZEER HOGE EROSIEGEVOELIGHEID

Deze basisnorm is tevens van toepassing op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid. Wanneer u op deze percelen conform GLMC 5 het basispakket moet toepassen en dat basispakket in strengere voorwaarden voorziet, moet u deze strengere voorwaarden toepassen. Op percelen met een hoge en zeer hoge erosiegevoeligheid gelden daarom de volgende verplichtingen in het kader van het basispakket in combinatie met de verplichtingen op basis van de GLMC-norm 6:

Wanneer de hoofdteelt vóór 15 oktober geoogst wordt, zaait u vóór 1 december ofwel een groenbedekker ofwel een nateelt in.

Tot aan de inzaai van de groenbedekker of de nateelt behoudt u de stoppels en opslag of laat u de plantenresten aan de oppervlakte liggen om voor een bedekking van de bodem te zorgen.

- ▶ Wanneer de hoofdteelt geoogst wordt na 15 oktober maar vóór 1 december, minstens één van de volgende maatregelen toepassen:
 - > u zaait een groenbedekker of een andere teelt in, waarbij u tot de inzaai ervan de stoppels en opslag behoudt of de plantenresten aan de oppervlakte laat liggen om voor een bedekking van de bodem te zorgen;
 - > bij korrelmais, spruiten en andere koolsoorten laat u de plantenresten aan de oppervlakte liggen om voor een bedekking van de bodem te zorgen tot de inzaai van de volgende teelt;
 - > u past winterploegen (winterlabeur) toe op percelen met een leem- en kleibodem (op basis van de bodemkaart of bodemstaal), waarbij een perceel met een kleibodem vanaf 15 oktober kan geploegd worden en een perceel met een leembodem vanaf 1 december⁽¹⁾. Hierbij houdt u de bodem na de oogst van de hoofdteelt tot de aanvang van het ploegen bedekt door:
 - * ofwel de inzaai van een groenbedekker na de oogst van de hoofdteelt,
 - * ofwel het behouden van de stoppels en opslag,
 - * ofwel de plantenresten aan de oppervlakte te laten liggen.
- ▶ Wanneer de hoofdteelt niet geoogst is op 1 december, moet u minstens één van de volgende maatregelen toepassen:
 - > u behoudt de teelt of de plantenresten na het oogsten tot de inzaai van de volgende teelt;
 - > u past winterploegen (winterlabeur) toe op percelen met een leem- en kleibodem (op basis van de bodemkaart of bodemstaal). Hierbij houdt u de bodem na de oogst van de hoofdteelt tot de aanvang van het ploegen bedekt door de stoppels te behouden en plantenresten te laten liggen.
- ▶ Voor meerjarige teelten: ofwel zorgt u er voor dat de bodem voor minstens 80 % bedekt is door de combinatie van enerzijds de teelt zelf en van anderzijds gras of een andere waterdoorlatende bodembedekking tussen de rijen, ofwel past u een maatregel toe uit het keuzepakket structurele erosiebestrijdingswerken. Op percelen met hoge erosiegevoeligheid kunt u ook een maatregel uit het keuzepakket bufferstroken kiezen (zie keuzepakketten vermeld bij GLMC 5).

4 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Na het oogsten van o.a. aardappelen, bieten,... blijven er meestal weinig gewasresten achter op het perceel die voor een bodembedekking tot en met 31 januari kunnen zorgen. Daarom is de inzaai van een groenbedekker of nateelt hier nodig om een minimale bodembedekking te verzekeren tot en met 31 januari als u het perceel wil laten meetellen voor de realisatie van een minimale bodembedekking op minstens 80% van het totale bouwlandareaal..
- ▶ Bij het inzaaien van groenbedekkers of nateelt moet u tot aan de veldwerkzaamheden hiervan de stoppels behouden of plantenresten aan de oppervlakte laten liggen om zo de bodem bedekt te houden.
- ▶ Indien u na de oogst van korrelmaïs een kerende of niet-kerende bodembewerking toepast waardoor de plantenresten in de bodem worden onder- of ingewerkt en er nog amper gewasresten aan de oppervlakte achterblijven, is de bodem niet langer als bedekt te beschouwen. In dat geval moet u nog een groenbedekker of een nateelt (wintergewas) inzaaien als u het betrokken perceel wilt laten meetellen voor de realisatie van een minimale bodembedekking op minstens 80% van het totale bouwlandareaal.

CONDITIONALITEIT – GEWASROTATIE OP BOUWLAND

(GLMC 7)

Door het roteren van de gewassen op een perceel wordt bodemuitputting vermeden en kan de ontwikkeling van bodempathogenen afgeremd worden, zodat het bodempotentieel behouden blijft.

Samenvattende info:

- ▶ Pas gewasrotatie toe op perceelsniveau
- ▶ Als alternatief kunt u ook gewasdiversificatie toepassen op uw bedrijf
- ▶ Aardappelen: slechts éénmaal om de drie jaar op eenzelfde perceel, voor gecertificeerde pootaardappelen: éénmaal om de vier jaar
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 BASISNORM GEWASROTATIE

Op **perceelsniveau** zorgt u ervoor dat u elk jaar gewasrotatie toepast op elk bouwlandperceel door:

- ▶ Ofwel een hoofdteelt te telen die behoort tot een andere gewasgroep dan de gewasgroep waartoe de hoofdteelt van het voorgaande jaar behoort;
- ▶ Ofwel na de hoofdteelt van het voorgaande jaar een nateelt aan te houden die minstens twaalf weken op het perceel aanwezig blijft. De nateelt behoort tot een andere gewasgroep dan de hoofdteelt van het betrokken jaar;
- ▶ Deze voorwaarde geldt niet voor percelen die in het voorgaande jaar meerjarige gewassen, grassen en andere kruidachtige voedergewassen of braakliggend land als teelt hadden.
- ▶ Een hoofdteelt verschilt van de hoofdteelt van het voorgaande jaar wanneer deze teelt tot een andere gewasgroep (zie punt 3) behoort.

2 ALTERNATIEF VOOR DE BASISNORM GEWASROTATIE: GEWASDIVERSIFICATIE

Wanneer u niet aan de basisnorm gewasrotatie voldoet of kan voldoen, is er wel een alternatief om ook aan deze verplichting te voldoen, namelijk door gewasdiversificatie toe te passen op uw bedrijf en dit op de volgende manier:

Als het bouwlandareaal van uw bedrijf:

- ▶ meer dan 10 hectare en niet meer dan 30 hectare bedraagt, moet u op dat bouwland minstens 2 verschillende hoofdteelten telen. De omvangrijkste teelt mag daarbij niet meer dan 75% van het areaal bouwland innemen.
- ▶ meer dan 30 hectare bedraagt, moet u op dat bouwland minstens 3 verschillende hoofdteelten telen. De omvangrijkste teelt mag niet meer dan 75% van het areaal bouwland beslaan en de twee omvangrijkste gewassen samen niet meer dan 95%.
- ▶ Met verschillende hoofdteelten worden teelten bedoeld die tot een verschillende gewasgroep (zie punt 3) behoren.

3 DEFINITIE GEWASGROEP

Een gewasgroep voor de norm gewasrotatie is een groep van teelten die behoren tot hetzelfde geslacht of dezelfde soort. Zo is er de gewasgroep 'Bieten' (geslacht) waartoe voederbiet, suikerbiet en rode biet behoren. Een ander voorbeeld is de gewasgroep 'Koolachtigen' (soort) waartoe broccoli, bloemkool, spruitkool, rode kool, ... behoren. Op het e-loket wordt deze opdeling voor u gemaakt. De opdeling vindt u ook op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)' in de bijhorende tabel 'Gewasgroepen gewasrotatie'.

Winterteelten en zomerteelten worden als afzonderlijke gewasgroepen beschouwd, ook al behoren ze tot hetzelfde geslacht. Zo worden bijvoorbeeld wintertarwe en zomertarwe als twee verschillende gewasgroepen beschouwd. Spelt (*Triticum spelta*) wordt aanzien als een aparte gewasgroep ten aanzien van gewassen die behoren tot hetzelfde geslacht.

Silomais, korrelmais of een mengsel van mais met een andere teelt (vb. vlinderbloemigen) worden allemaal aanzien als mais en behoren tot dezelfde gewasgroep. Het afwisselen van deze teelten, zorgt dus niet voor een gewasrotatie op het perceel.

4 TOEGESTANE AFWIJKINGEN VAN DE BASISNORM VOOR GEWASROTATIE

De volgende **bedrijven** zijn vrijgesteld van de toepassing van de basisnorm voor gewasrotatie:

- ▶ Bedrijven waarbij meer dan 75 % van het bouwland in 2026 ofwel wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, ofwel braak ligt, ofwel wordt gebruikt voor de teelt van vlinderbloemige gewassen ofwel wordt gebruikt voor een combinatie van deze toepassingen.
- ▶ Bedrijven waarbij meer dan 75 % van het subsidieerbare landbouwareaal in 2026 ofwel blijvend grasland is, ofwel wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen.
- ▶ Bedrijven waarvan het bouwlandareaal in 2026 niet meer dan 10 hectare bedraagt.

Volgende **percelen bouwland van de voorgaande campagne** zijn vrijgesteld van de basisnorm voor gewasrotatie, deze vrijstellingen gelden dus niet bij de alternatieve invulling via gewasdiversificatie:

- ▶ Percelen met meerjarige gewassen, grassen en andere kruidachtige voedergewassen of braakliggend land.
 - > Onder de meerjarige gewassen vallen o.a. de teeltcodes meerjarige klaver (722), rode klaver (723), meerjarige luzerne (732), artisjok (8586, 9586) en bieslook (865 en 965)

- > Onder de grassen en andere kruidachtige voedergewassen vallen de teeltcodes gras (60), graskruiden (63), festulolium (638) grasluzerne (660), grasklaver (700), mengsel gras en vlinderbloemigen (745), zaaizaad gras (601), graszoden (955), weiland met oogstbare bomen (9827) en natuurlijk grasland met onderhoud (9828).
- > Onder braak vallen de teeltcodes braak met onderhoud (82), faunabraak (98) en bloemenmengsels (9831).
- Percelen met teelten onder vaste overkapping in volle grond (gespecialiseerde productiemethode 'SER' of 'LVG').
- Percelen met sierplanten in containers op en in volle grond (gespecialiseerde productiemethode 'CIV').
- Percelen met knolbegonia (teeltcode 9571).
- Percelen met aardbeien (teeltcodes 9516 en 9724) en forcerie van witloof (teeltcodes 8515 en 9515)
- Percelen die in voorgaande jaren een lopende beheerovereenkomst hadden met VLM.
- Op percelen besmet met knolcyperus is mais na mais toegelaten tot wanneer het perceel vrij van knolcyperus is. De vrijstelling geldt voor elk aangemeld perceel ongeacht de omvang van de besmetting. Deze afwijking is toegestaan om knolcyperus effectief te kunnen bestrijden. Op basis van de verplichtingen voor geïntegreerde bestrijding (IPM) is de bestrijding van knolcyperus verplicht. Enkel in de maisteelt kunnen nog in België erkende selectieve herbiciden voor de bestrijding van knolcyperus gebruikt worden. Voor een succesvolle bestrijding van knolcyperus is het van belang dat op besmette percelen de maisteelt continu kan doorgezet worden tot het perceel vrij is van besmetting. Een te vroege onderbreking van de behandeling geeft de nog niet volledig verdwenen knolcyperus de kans zich opnieuw uit te breiden waardoor de bestrijding over een langere periode zou moeten aangehouden worden. Enkel percelen die in de verzamelaanvraag aangemerkt zijn als besmet met knolcyperus komen voor deze afwijking in aanmerking. Percelen die voor knolcyperus aangemeld zijn, kunnen niet samengevoegd worden met omliggende percelen tot het moment dat ze terug 'vrij van knolcyperus' zijn. Percelen waarop u knolcyperus vaststelt, moet u melden aan de regio met een foto van de besmetting op het perceel zelf. Daarnaast vermeldt u de graad van besmetting (oppervlakte in m²) en of het gaat om een haard of diffuse besmetting. Dat kan via info@lv.vlaanderen.be of de LV-Agrilens-app.
- Percelen met een subsidiabele teelt maar die omwille van de productiemethode (groeimedium) niet subsidiabel zijn en dus geen bouwland zijn (productiemethode serre groeimedium 'SGM', loods met teelt op betonvloer 'LOO', niet-permanente overkapping op groeimedium 'NPO', teelt op groeimedium in open lucht (containerveld) 'CON').

Volgende percelen worden beschouwd als voldaan aan de gewasrotatieverplichting:

Biologisch gecertificeerde percelen in de voorgaande campagne. Dat geldt voor alle bio-gecertificeerde percelen en percelen in omschakeling die door de controleorganen zijn bevestigd. Niet-bevestigde bio-percelen of te laat aangemelde bio-percelen moeten net als de gangbare percelen van het bedrijf wel voldoen aan gewasrotatie.

Percelen van CSA-bedrijven of pluktuinen met veel verschillende teelten op 1 perceel in het voorgaande jaar en die in de opeenvolgende jaren (ruimtelijk) roteren. De percelen zijn aangegeven met volgende teeltcodes:

- > Rotatieteelt van groentegewassen (teeltcode '899')
- > Rotatieteelt van snijbloemen andere dan rozen (teeltcode '9755')

5 SPECIFIEKE NORM VOOR AARDAPPELEN

Op een perceel waar u aardappelen teelt, moet u minstens twee jaar een ander gewas telen alvorens u opnieuw aardappelen op dat perceel kunt telen. Deze verplichting geldt niet voor de teelt van aardappelen onder niet verplaatsbare serres. Bij de teelt van gecertificeerd pootgoed is dit minstens drie jaar. Om fytosanitaire redenen mag er voor de nieuw aangelegde percelen aardappelen geen overlap zijn met percelen waar in de voorgaande jaren aardappelen werden geteeld.

6 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG IN DE VERZAMELAANVRAAG OP HET E-LOKET?

6.1 ROTATIE AARDAPPELEN

Op het e-loket kunt u van elk perceel de teelthistoriek raadplegen onder 'informatie over een punt'. Ook kunt u daar de rotatiestatus aardappelen nagaan. De rotatiestatus aardappelen is eveneens terug te vinden onder de rubriek "Perceelsinfo" – "Algemeen".

6.2 GEWASROTATIE

In de verzamelaanvraag op het e-loket kunt u nagaan aan de hand van de bijgaande schema's of u al dan niet voldoet aan gewasrotatie of, als alternatief, aan gewasdiversificatie.

PERCELEN

VERKLARINGEN

INKOMENSSTEUN

CONDITIONALITEIT

Gewasrotatie op bouwland

Blijvend grasland

BIO

DIER

PLANT/BODEM

BUILAGEN

COMMENTAAR

OVERZICHT

DOWNLOADS

OPMERKINGEN

HISTORIEK

GA NAAR

VERZAMELAANVRAAG ZOEKEN

BETALINGSRECHTEN

AGRILENS

AGROMILIEU- EN PLATTELANDSMAATREGELEN

AMICO - LIJST PERCEELSGEBONDEN

BETALINGSAANVRAGEN

Bereken

Naar percelen

Naar opmerkingen

Gewasrotatie op bouwland (GLMC 7)

De voorwaarde "Conditionaliteit - Gewasrotatie op bouwland" (GLMC 7) werd nageleefd door gewasrotatie op perceelsniveau en/of gewasdiversificatie op bedrijfsniveau. (CDROOK)

Overzicht

De tabel wordt altijd berekend, ook voor landbouwers die vrijgesteld zijn of geen premies aanvragen. Meer informatie over conditionaliteit en gewasrotatie op bouwland (GLMC 7) vindt u op [onze website](#).

Optie 1	Optie 2
Gewasrotatie	Gewasdiversificatie
Niet voldaan	Voldaan

Detail

Gewasrotatie

Gewasdiversificatie

In uw aangifte	
Aantal percelen bouwland	36
Aantal percelen geroteerd	18
Aantal percelen niet geroteerd	9
Aantal percelen vrijgesteld	9
Niet voldaan	

Percelen

Filteren: Percelen 2025 en bouwland in 2024

Nr	Perceelsnaam	Referentie oppervlakte	Hoofdteltegroep	Rotatie	
				Geroteerd	Reden
> 2		1,77	Grassen	vrijgesteld	grassen
> 3		2,03	Grassen	vrijgesteld	grassen
> 4		3,72	Mais	geroteerd	

Perceel 2024

Overlap (ha)	Klantnaam	Rechtsvorm	Nr	Hoofdteltegroep	Nateeltgroep	Nateelt2groep	Rotatie	Geroteerd	Reden
3,72			4	Mais	Grassen		geroteerd		
> 5	voorstroom		1,43	Mais		vrijgesteld			grassen

PERCELEN

VERKLARINGEN

INKOMENSTEUN

CONDITIONALITEIT

Gewasrotatie op bouwland

Blijvend grasland

BIO

DIER

PLANT/BODEM

BUILAGEN

COMMENTAAR

OVERZICHT

DOWNLOADS

OPMERKINGEN

HISTORIEK

GA NAAR

VERZAMELAANVRAAG ZOEKEN

BETALINGSRECHTEN

AGRILENS

AGROMILIEU- EN PLATTELANDSMAATREGELEN

AMICO - LIJST PERCEELSGEBONDEN BETALINGSAANVRAGEN

Bereken
Naar percelen
Naar opmerkingen

Gewasrotatie op bouwland (GLMC 7)

De voorwaarde "Conditionaliteit - Gewasrotatie op bouwland" (GLMC 7) werd nageleefd door gewasrotatie op perceelsniveau en/of gewasdiversificatie op bedrijfsniveau. (CDROOK)

Overzicht

De tabel wordt altijd berekend, ook voor landbouwers die vrijgesteld zijn of geen premies aanvragen. Meer informatie over conditionaliteit en gewasrotatie op bouwland (GLMC 7) vindt u op [onze website](#).

Optie 1		Optie 2	
Gewasrotatie		Gewasdiversificatie	
Niet voldaan		Voldaan	

Detail

Gewasrotatie Gewasdiversificatie ●

Te voldoen		In uw aangifte		
Oppervlakte bouwland		60,11 ha		
Aantal verschillende teeltgroepen	Minstens 3	3		Voldaan
Maximum % grootste teeltgroep	75 %	52,74 %		Voldaan
Maximum % 2 grootste teeltgroepen	95 %	81,73 %		Voldaan

Teeltgroepen gewasdiversificatie

Teeltgroep		Totale oppervlakte teeltgroep (ha)	Verhouding teeltgroep/bouwland (%)
Mats		31,70	52,74
Grassen		17,43	29,00
Aardappelen		10,98	18,27

Nr	Perceelsnaam	Referentie oppervlakte	Hoofchteelt	Hoofchteelt vastgesteld	Hoofchteeltgroep
17		1,21	904		Aardappelen
19		1,10	904		Aardappelen
32		3,03	904		Aardappelen
53		1,05	904		Aardappelen
55		4,59	904		Aardappelen

Totaal aantal: 5

Totaal aantal: 3

7 AANDACHTSPUNTEN

Landbouwers die moeten voldoen aan IPM (Integraal Pest Management), moeten wel voldoen aan volgende rotatie bij maïs (silomaïs en korrelmaïs):

- ▶ Mais mag maximaal 3 op 4 jaar worden geteeld op een perceel.
- ▶ IPM -checklist 2025: https://lv.vlaanderen.be/sites/lv/files/2025-02/IPM_richtlijnen_Checklist_2025%20met%20aanpassing%20maisrotatietekst.pdf

In de algemene checklist werd voor de teelt van maïs (silomaïs en korrelmaïs) een nieuw punt (NIV 2 in 2026) opgenomen die stelt dat de rotatie maximaal 3 op 4 kan zijn tenzij het perceel of/en gemeld of gekend is voor de aanwezigheid van knolcyperus bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. In aanwezigheid van knolcyperus is maïs de aangewezen teeltkeuze aangezien het de enige teelt is waarin er een behoorlijke bestrijding van knolcyperus mogelijk is. De punten rond teeltrotatie in de checklist zijn van toepassing op alle landbouwers die aan IPM moeten voldoen ongeacht of zij premies ontvangen in kader van het GLB. ‘

CONDITIONALITEIT – INSTANDHOUDING VAN NIET-PRODUCTIEVE ELEMENTEN VOOR MEER BIODIVERSITEIT OP LANDBOUWBEDRIJVEN (GLMC 8)

Deze norm moet er toe bijdragen dat:

- ▶ waardevolle landschapselementen in het landbouwlandschap in stand worden gehouden,
- ▶ vogels tijdens de broedperiode worden beschermd,
- ▶ de inzet van gewasbeschermingsmiddelen in de strijd tegen invasieve planten beperkt blijft.

Samenvattende info:

- ▶ Behoud de landschapselementen
- ▶ Snoei niet tijdens het broedseizoen
- ▶ Bestrijd invasieve plantensoorten
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 INSTANDHOUDEN LANDSCHAPSELEMENTEN

U moet binnen én buiten de zones aangeduid in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000-gebieden) het verbod op het wijzigen van landschapselementen, de (omgevings)vergunningsplicht voor het wijzigen van landschapselementen en de voorwaarden opgenomen in de vergunning, naleven. Voor meer uitleg zie fiche 'Conditionaliteit – Vogelrichtlijn en habitatrichtlijn (RBE 3 EN RBE 4)'.

2 VERBOD OP HET SNOEIEN TIJDENS HET BROEDSEIZOEN.

Om verstoring van broedende vogels te vermijden is het tijdens het broedseizoen (indicatief is dat van 15 maart tot 15 juni) verboden om heggen en bomen te snoeien.

3 BESTRIJDING VAN INVASIEVE PLANTENSOORTEN

3.1 BESTRIJDING KNOLCYPERUS

Op percelen besmet met knolcyperus is de teelt van knol-, bol- en wortelgewassen niet toegestaan.

Een perceel is besmet met knolcyperus wanneer er 10 m² of meer duidelijk besmet is met knolcyperus. Eén m² is duidelijk besmet als er minimaal 10 planten/m² staan ofwel een minimale bodembedekking van 50% is (vanaf aan één van deze voorwaarden voldaan is, telt de m² mee).

Percelen waarop een besmetting met knolcyperus wordt vastgesteld, zullen in de verzamelaanvraag aangemerkt worden. Een perceel waarop u zelf een besmetting met knolcyperus vaststelt, meldt u aan de regio met een foto van en op de haard genomen en de vermelding van de graad van besmetting (oppervlakte in m²) en of het gaat om een haard of diffuse besmetting. Dit kan via de Agrilens app of via info@lv.vlaanderen.be.

Wanneer uw perceel besmet is met knolcyperus, neemt u best contact op met een praktijkcentrum met ervaring in de bestrijding van knolcyperus voor verdere begeleiding, zoals Inagro, Proefhoeve Bottelare, Hooibeekhoeve of PVL Bocholt.

CONDITIONALITEIT - BESCHERMING VAN ECOLOGISCH KWETSBAAR BLIJVEND GRASLAND (GLMC 9 & 10)

Ecologisch kwetsbaar blijvend grasland is aangeduid omwille van de grote biodiversiteitswaarde door aanwezige fauna, flora of een specifiek reliëf. Het behoud van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland is en blijft ook belangrijk omwille van de opgeslagen koolstof in de bodem.

Samenvattende info

- ▶ Ploeg geen ecologisch kwetsbaar blijvend grasland
- ▶ Zet geen ecologisch kwetsbaar blijvend grasland om
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN TER BESCHERMING VAN ECOLOGISCH KWETSBAAR BLIJVEND GRASLAND

Er zijn twee types van 'Ecologisch kwetsbaar blijvend grasland' (EKBG):

- ▶ EKBG dat onder de landbouwwetgeving beschermd is, maar ook onder de bescherming van natuurwetgeving valt door een verbod op of vergunningsplicht voor het wijzigen van de vegetatie:
 - > mag u nooit omzetten of ploegen;
 - > mag u de vegetatie door geen enkele handeling wijzigen (bv. toepassen van gewasbeschermingsmiddelen,...);
 - > mag u nooit bewerken waardoor het reliëf (inclusief microreliëf zoals laantjes) wijzigt;
 - > mag u nooit doorzaaien;
 - > is horizontaal rood gearceerd weergegeven op het e-loket.
- ▶ EKBG dat enkel onder de landbouwwetgeving (GLB) beschermd is:
 - > mag u nooit ploegen;
 - > mag u niet omzetten naar andere vormen van grondgebruik dan 'Grassen en kruidachtige voedergewassen';
 - > mag u nooit bewerken waardoor het reliëf (inclusief microreliëf zoals laantjes) wijzigt;
 - > mag u wel doorzaaien;
 - > mag u wel als een gewoon grasland beheren;
 - > is verticaal rood gearceerd weergegeven op e-loket.

De bemesting van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland valt onder de toepassing van het mestdecreet. Er zijn 2 regimes:

- ▶ Op landbouwgronden die in kwetsbaar gebied 'Natuur' liggen, geldt een bemestingsverbod. Dat betekent dat elke vorm van bemesting verboden is met uitzondering van de bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing (maximaal 2 GVE/ha op jaarbasis). De kwetsbare gebieden 'Natuur' komen overeen met de bestemmingen 'Natuurgebieden', 'Natuurontwikkelingsgebieden', 'Natuurreservaten' en 'Bosgebieden' op de gewestplannen of de bestemmingen 'Natuur en reservaat' en 'Bos' volgens de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP's). Binnen die gebieden kan voor sommige percelen onder bepaalde voorwaarden vrijstelling van het bemestingsverbod verkregen worden door twee bepalingen: de ontheffing en de huiskavel. De ontheffing is uitdovend en gaat verloren door overdracht van het gebruik van het perceel. Op de website van de Vlaamse Landmaatschappij (www.vlm.be) is hierover een brochure terug te vinden, samen met twee toelichtingen. In deze brochure zijn alle rechten en plichten geduid alsook de overdrachtsbepalingen toegelicht.
- ▶ Op landbouwgronden die niet in kwetsbaar gebied natuur liggen, gelden de algemene bemestingsnormen van het mestdecreet.

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OP HET E-LOKET?

- ▶ De laag met aanduiding EKBG al dan niet beschermd onder natuurwetgeving, is beschikbaar op het e-loket. Open de keuzelijst van de kaartlagen op de kaart via het icoon 'kaartlagen' linksboven en selecteer 'Andere lagen > extra informatie raadplegen 2026'. Daar staat de laag "EKBG – Ecologisch kwetsbaar blijvend grasland 2026" staat in de lijst met de volgende legende:
 - > Verticaal rood gearceerd perceel: enkel beschermd onder landbouwwetgeving
 - > Horizontaal rood gearceerd perceel: zowel beschermd onder natuur- als onder landbouwwetgeving.
- ▶ Het percentage (range) van overlapping van een landbouwgebruiksperceel met de EKBG-laag wordt weergegeven op het e-loket onder de pagina 'Overzicht - 'Perceelsinfo' in de attributen van het perceel (de kolom moet eerst opengeklapt worden in het kolomhoofd door op het pijltje te klikken bij de kolom grasland).

3 AANDACHTSPUNTEN

Voor percelen die als ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (EKBG) zijn aangeduid geldt een verbod op het omzetten alsook op het ploegen van deze percelen. Van het ploegverbod voor EKBG kan worden afgeweken om schade door wilde dieren of invasieve soorten aan EKBG te herstellen. De vrijstelling kan enkel gebruikt worden voor het herstel van de beschadigde grasvegetatie.

Voorwaarden:

- ▶ Een melding aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij is nodig.
- ▶ Waar het EKBG valt onder een verbod op of vergunningsplicht voor het wijzigen van de vegetatie is ook een ontheffing of vergunning nodig van het Agentschap Natuur en Bos (ANB).

CONDITIONALITEIT – KADERRICHTLIJN WATER (RBE 1)

Door de grote druk op de waterreserves in Vlaanderen worden landbouwers aangezet tot doordacht en duurzaam omgaan met water. Om de watervoorraden en de waterkwaliteit in Vlaanderen veilig te stellen en in lijn te brengen met de Europese doelstellingen, zorgen het waterwetboek en zijn uitvoeringsbesluiten voor de omzetting van de Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) in Vlaamse wetgeving.

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van de kaderrichtlijn water onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info

- ▶ Respecteer de vergunnings- of meldingsplicht en de voorwaarden voor het onttrekken van grondwater of oppervlaktewater voor landbouwkundig gebruik
- ▶ Voorkom verontreiniging van oppervlaktewaterlichamen met fosfaten door het respecteren van de 1 meter teeltvrije strook en de 5 meter bemestingsvrije strook langs oppervlaktewaterlichamen, naast de verplichtingen die voortvloeien uit de mestwetgeving en die toegelicht worden in de fiche “Nitraatrichtlijn (RBE 2)”
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: ‘Noden volgens maatregelen’ op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE KADERRICHTLIJN WATER

1.1 ONTTREKKING VAN WATER VOOR GEBRUIK IN DE LANDBOUW

1.1.1 Grondwater

Voor het oppompen van grondwater voor gebruik bij landbouwactiviteiten is er een [meldingsplicht of een vergunningsplicht](#). Die vergunning is een onderdeel ([rubriek 53.8](#)) van de algemene omgevingsvergunning. Welke indeling van klasse grondwaterwinning en welke type vergunning u nodig heeft, kunt u terugvinden op de volgende website:

<https://www.dov.vlaanderen.be/page/vlarem-rubriek-538>

Hierop gelden twee uitzonderingen:

- ▶ Grondwaterwinning waarbij het water uitsluitend met een hand- neus of voetspomp wordt opgepompt gelegen buiten een beschermingszone type III afgebakend rond een drinkwaterwinning
- ▶ Grondwaterwinning van max. 150 m³/jaar, waarvan het water alleen wordt gebruikt voor huishoudelijke toepassingen gelegen buiten een beschermingszone type III afgebakend rond een drinkwaterwinning.

Elke grondwaterwinning moet beschikken over [een verzegelde debietmeter](#). Dat geldt ook voor grondwaterwinningen aangewend voor de irrigatie in open lucht in de land- en tuinbouw. Debietmeters zijn echter niet verplicht voor:

- ▶ grondwaterwinningen uitgerust met een handpomp;
- ▶ grondwaterwinningen voor huishoudelijke doeleinden tot maximum 150 m³/jaar. Echter, vanaf 1 juli 2025 vervalt deze uitzondering voor nieuw geïnstalleerde grondwaterwinningen. Vanaf 1 juli 2035 vervalt de uitzondering voor bestaande grondwaterwinningen.
- ▶ draineringen nodig om het gebruik of de exploitatie van bouw- en weilanden mogelijk te maken.

Ook mobiele pompen voor de irrigatie in open lucht voor land- en tuinbouw moeten over een meter beschikken. Er moet een logboek worden bijgehouden. Deze verplichting geldt niet voor mobiele pompen waarmee enkel grondwater wordt opgepompt uit één en dezelfde watervoerende laag binnen één en dezelfde vergunning. Bij het ontbreken van een meter legt Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een boete op.

Wanneer de verzegeling van uw debietmeter wordt verbroken, moet u dit [onmiddellijk schriftelijk melden met behulp van het meldingsformulier](#) aan de Vlaamse Milieumaatschappij. De VMM-verzegelaar zal dan na een controle de installatie opnieuw verzegelen, als ze aan de vereisten voldoet.

1.1.2 Oppervlaktewater

Bij onttrekking van water moet u in een verzegelde debietmeter voorzien. Het totale volume onttrokken water moet u verplicht meten en registreren. Een debietmeter is niet verplicht als de onttrekking op jaarbasis minder dan 500 m³ bedraagt en het gaat over:

- ▶ een onttrekking bestaande uit een weidepomp om dieren te drenken;
- ▶ een onttrekking om een spuittoestel te vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken;
- ▶ een onttrekking om een water- of aalton van maximaal 10 m³ te vullen;
- ▶ een onttrekking met behulp van een pomp om een of meerdere haspels te voeden met een effectief debiet kleiner dan 10 m³ per uur. Indien de pomp meerdere haspels voedt, telt het effectief debiet van de gezamenlijke haspels;
- ▶ zonnepompen voor weidevogels en pompen voor veedrinkpoelen.

De voorwaarden voor het capteren van oppervlaktewater hangen af van het soort waterloop.

1.1.2.1 Watercaptatie uit bevaarbare waterlopen

Om water uit havens te mogen capteren moet u een aanvraag indienen bij het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen.

Om water uit kanalen en rivieren te mogen gebruiken/capteren:

- ▶ bij watercaptatie van minder dan 500 m³ per jaar volstaat een melding via het e-loket van De Vlaamse Waterweg nv. De algemene voorwaarden watercaptaties minder dan 500 m³ kunt u terugvinden op: [algemene voorwaarden watercaptaties minder dan 500 m³ 0.pdf \(vlaamsewaterweg.be\)](#)

- bij watercaptatie vanaf 500 m³ per jaar is een captatievergunning verplicht en aan te vragen bij De Vlaamse Waterweg nv. De algemene voorwaarden watercaptaties meer dan 500 m³ kunt u terugvinden op: [algemene voorwaarden watercaptaties meer dan 500 m³ 1.pdf \(vlaamsewaterweg.be\)](#)

1.1.2.2 Watercaptatie uit onbevaarbare waterlopen

Om water uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht te onttrekken moet u een onttrekkingsticket aanvragen via het e-loket www.wateronttrekking.be.

- Een tijdelijke captatie moet u melden aan de waterloopbeheerder. De waterloopbeheerder kan dan nagaan of de waterbeschikbaarheid en onttrekkingen niet uit evenwicht zijn. Om dit vlot te laten verlopen, is er een e-loket wateronttrekkingen. voor alle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten, beheerd door de gemeentes, de polders en wateringen, de provincies en de Vlaamse Milieumaatschappij.
- Voor een permanente installatie voor de onttrekking van water moet u een machtiging aanvragen via het e-loket www.wateronttrekking.be.

1.1.2.3 Onttrekkingsverbod voor kleine, ecologisch zeer kwetsbare waterlopen

De provinciegouverneur heeft de bevoegdheid om in periodes van droogte en waterschaarste onttrekkingsverboden in te stellen en mag ook preventief onttrekkingsverboden en -beperkingen instellen voor kwetsbare waterlopen.

- permanent onttrekkingsverbod: ecologisch zeer kwetsbare waterlopen zijn waterlopen met een hoge ecologische waarde én een klein debiet. Als er water wordt onttrokken, heeft dit direct een grote impact. Daarom stellen de provinciegouverneurs van Limburg, Antwerpen, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant voor de kwetsbare waterlopen op hun grondgebied, een permanent onttrekkingsverbod in. In Oost-Vlaanderen geldt een zomer-captatieverbod voor deze waterlopen (tussen 1/04 en 31/10). Waar er welk type onttrekkingsverbod geldt, kunt u raadplegen op www.wateronttrekking.be of op [de kaart met onttrekkingszones \(Vlaamse Milieumaatschappij-VMM\)](#). Deze kaarten geven de actuele onttrekkingsverboden aan. Als er extra onttrekkingsverboden ingesteld worden, wordt de kaart meteen geactualiseerd.
- Tijdelijk onttrekkingsverbod: in functie van de droogtetoestand kunnen de provinciegouverneurs ook tijdelijke onttrekkingsverboden instellen voor de ecologisch kwetsbare waterlopen op hun grondgebied.
- Voor overzicht van permanente en tijdelijk ingestelde onttrekkingsverboden: zie [Droogtemaatregelen | Vlaanderen.be](#)

1.2 VERPLICHTE VEREISTEN TER BEHEERSING VAN DIFFUSE BRONNEN VAN VERVUILING DOOR FOSFATEN:

Naast de beheerseisen die van toepassing zijn op basis van de nitraatrichtlijn en die voorvloeien uit de mestwetgeving en die opgenomen zijn in de fiche “Nitraatrichtlijn (RBE 2)”, gelden in dit kader de bepalingen die met betrekking tot de bufferstroken zijn opgenomen in het Vlaamse Waterwetboek.

Concreet houdt dit in dat u langs alle oppervlaktewaterlichamen die niet zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische atlas (VHA), landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud het volgende naleeft:

- 1 m teeltvrije strook (geen grondbewerking, bovenop de hierna vermelde beperkingen op het gebruik van pesticiden en bemesting);

- ▶ 5 m bemestingsvrije strook (10 m langs hellingen en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is in deze strook verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing.

Langs de waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) moet u een beschermingsstrook respecteren zoals ook opgenomen onder de norm 'Bufferstroken langs waterlopen' (GLMC 4):

Landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud, moet u dan de volgende bufferstroken respecteren:

- ▶ Voor alle niet-nitraatgevoelige teelten (ongeacht het gebiedstype) of voor nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 0 en 1:
 - > 1 m teeltvrije strook;
 - > 3 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas;
 - > 3 m pesticidevrije strook;
 - > 3 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing op grasland;
- ▶ Voor alle nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 2 en 3 en voor zowel nitraatgevoelige als niet-nitraatgevoelige teelten in natuurgebied:
 - > 1 m teeltvrije strook;
 - > 5 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas;
 - > 5 m pesticidevrije strook;
 - > 5 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing op grasland.

De oppervlaktewaterlichamen die als waterloop zijn opgenomen in de VHA, zijn op het e-loket in het blauw aangeduid en de oppervlaktewaterlichamen die geen deel uitmaken van het VHA-waterloppennetwerk zijn op het e-loket in het paars aangeduid.

Ook indien tussen de VHA-waterloop en het perceel een strook aanwezig is die niet tot het subsidiabel landbouwareaal behoort, zoals wandelweg, dan moet op het gedeelte van het perceel dat nog binnen de strook van 3 of 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van de waterloop gelegen is, als beschermingsstrook aangehouden worden en blijft het bemestingsverbod en verbod op het gebruik van pesticiden daar gelden.

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

Alle oppervlaktewaterlichamen worden in het paars voorgedrukt op de fotoplannen van de verzamelaanvraag (paars gearceerde polygonen). Dit zijn de oppervlaktewaterlichamen die niet als waterloop zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA).

Op de fotoplannen zijn eveneens blauwe gearceerde polygonen en blauwe stippellijnen terug te vinden. Dit zijn de waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA).

Ook kunt u voor elk perceel zien tot welk gebiedstype het volgens de mestwetgeving behoort.

Met behulp van de LV-Agrilens-app of via het Geoloket Landbouw kunt u eveneens terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort. Daar vindt u ook de waterlopen terug

die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'Waterloop (binnen VHA)' als blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen.

3 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Overzicht van de wettelijke verplichtingen en van de verschillende gevallen waar een vergunning of melding nodig is en van wie de vergunning verleent: [Wettelijke verplichtingen | Landbouw en Visserij \(vlaanderen.be\)](#).
- ▶ Contactgegevens Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) [Contact — Vlaamse Milieumaatschappij \(vmm.be\)](#).
- ▶ Meer info over de werking van het e-loket wateronttrekking vindt u bij [Melding voor het onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop](#) (Vlaanderen) of [Water onttrekken uit onbevaarbare waterlopen](#) (Vlaamse Milieumaatschappij - VMM). Bekijk ook het [webinar e-loket captatie onbevaarbare waterlopen](#).
- ▶ Eind 2024 heeft het Vlaams Parlement een decreet aangenomen dat het decreet over het integraal waterbeleid (Waterwetboek) en het Mestdecreet wijzigt. De wijzigingen hebben een belangrijke impact op de mestafzetruijnte wat van invloed is op de mestbalans. Meer informatie over deze wijzigingen zijn terug te vinden op de website van de VLM: [Nieuwe mestmaatregelen vanaf 2026 | Vlaamse Landmaatschappij](#).
- ▶ Deze decreetwijziging houdt in dat vanaf 2026 langs alle oppervlaktewaterlichamen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas, beschermingsstroken moeten gerespecteerd worden zoals nader omschreven in deze fiche onder 1.2 en de fiche over de GLMC-norm 'Bufferstroken langs waterlopen' (GLMC 4). Zowel via de verzamelaanvraag op het e-loket als met behulp van de LV-Agrilens-app of via het Geoloket Landbouw kunt u terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort. Daar vindt u ook de waterlopen terug die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'Waterloop (binnen VHA)' als blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen.
- ▶ Zie ook de fiche "Nitraatrichtlijn (RBE 2)".

CONDITIONALITEIT – NITRAATRICHTLIJN (RBE 2)

Om de waterkwaliteit in Vlaanderen te verbeteren en in lijn te brengen met de Europese doelstellingen zorgen het Mestdecreet en zijn uitvoeringsbesluiten voor de omzetting van de Richtlijn voor de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (91/676/ EEG) in Vlaamse wetgeving. De Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij staat in voor de praktische uitvoering van het Mestdecreet.

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van de nitraatrichtlijn onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Respecteer de uitrijregeling voor meststoffen
- ▶ Zorg voor voldoende opslagcapaciteit
- ▶ Respecteer de voorwaarden voor de opslag van dierlijke mest
- ▶ Leef de regels voor de opslag van meststoffen op landbouwgrond na
- ▶ Respecteer het verbod op mestlozing
- ▶ Leef de regels voor het inzaaien van vanggewassen na
- ▶ Respecteer het verbod op mestspreiding langs waterlopen of op drassig land of op steile hellingen
- ▶ Zorg voor een emissiearme aanwending van mest
- ▶ Hou het kunstmestregister bij
- ▶ Zorg voor een correcte mestbalans
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE NITRAATRICHTLIJN

1.1 UITRIJREGELING VOOR MESTSTOFFEN

Bemesting gebeurt best op een ogenblik dat het gewas stikstof nodig heeft voor de vorming van bladeren en wortels. Dan zijn de hoeveelheden stikstof die in het grond- en oppervlaktewater terechtkomen door uitspoeling relatief kleiner. Om die reden is het spreiden van mest aan vaste regels onderworpen en in bepaalde periodes niet toegestaan. U moet het uitrijverbod voor mest naleven.

Meststoffen met gelijkaardige eigenschappen op vlak van stikstofvrijstelling, hebben dezelfde uitrijregeling. Het type meststof bepaalt m.a.w. in welke periode de meststof mag opgebracht worden en onder welke voorwaarden. De meststoffen zijn opgedeeld in drie types:

- ▶ **meststoffen van type 1:** stalmest, champost en traagwerkende meststoffen
 - > stalmest: een mengsel van stro, houtkrullen, vlaslemen of miscanthus en uitwerpselen van runderen, paarden, schapen, geiten of varkens, met een drogestofgehalte van minimaal 20 procent. De vaste mest in het mengsel moet afkomstig zijn van dieren die zijn gehuisvest in ingestrooide stallen of van het bewerken van dierlijke mest met stro, houtkrullen, vlaslemen of miscanthus. Mengsels met uitwerpselen van pluimvee worden niet beschouwd als stalmest.

- > champost: afge oogste champignonmest, die overblijft na het telen van champignons.
- > traagwerkende meststoffen: boerderijcompost, gecertificeerde gft- en groencompost of bewerkte dierlijke mest en andere meststoffen met een attest als traagwerkende meststof.

► **meststoffen van type 2: alle meststoffen die niet tot type 1 of 3 behoren**

► **meststoffen van type 3: kunstmest, spuistroom en effluënten**

- > kunstmest;
- > spuistroom: drainwater dat niet hergebruikt wordt als voedingswater, afkomstig van de teelt van planten op groeimedium;
- > effluënten: meststoffen ontstaan uit de biologische behandeling van dierlijke of andere meststoffen door middel van nitrificatie of denitrificatie, met uitzondering van het ontstane slib van de biologische verwerking.

De uitrijperiode is voor bepaalde types meststoffen daarnaast afhankelijk van:

- de **teelt** (akkerland, grasland of specifieke teelten) en
- het **bodemtype** (zware kleigrond of niet).

Meer uitleg over de uitrijregeling, vind u terug op de pagina [uitrijregeling](#) van de website van de Vlaamse Landmaatschappij.

1.2 VOLDOENDE OPSLAGCAPACITEIT

Elk landbouwbedrijf moet beschikken over een mestopslagcapaciteit voor dierlijke mest van ten minste:

- 9 maanden voor dieren die steeds op stal staan;
- 6 maanden voor dieren met buitenloop;
- 3 maanden voor stalmest.

De tijdelijke opslag van vaste dierlijke mest op landbouwgrond of op de kopakker (het uiteinde van het veld) telt niet mee als permanente opslagcapaciteit

De verplichting geldt niet als u kan aantonen dat elke hoeveelheid mest boven de werkelijke opslagcapaciteit op een voor het leefmilieu onschadelijke wijze zal worden verwijderd.

1.3 VOORWAARDEN VOOR DE OPSLAG VAN DIERLIJKE MEST

Om verliezen naar het milieu te voorkomen moet de opslag van dierlijke mest voldoen aan bepaalde voorwaarden:

1.3.1 De voorwaarden voor vaste dierlijke mest

De voorwaarden voor vaste dierlijke mest zijn:

- de mestopslag is omgeven door mestdichte wanden;
- het drain- en regenwater wordt opgevangen en verzameld in mestdichte gesloten opslagruimten (aalputten);
- er zijn geen afleidingskanalen of overstorten naar oppervlaktewater, openbare riolering, grondwater, kunstmatige afvoerwegen voor regenwater of naar verliesputten.

1.3.2 De voorwaarden voor mengmest

De voorwaarden voor mengmest zijn:

- ▶ er zijn geen afleidingskanalen of overstorten naar oppervlaktewater, openbare riolering, grondwater, kunstmatige afvoerwegen voor regenwater of naar verliesputten;
- ▶ er zijn mestdichte voorzieningen om gemorste mengmest op te vangen. Opslagplaatsen voor mengmest moeten afgesloten zijn van de buitenlucht.

De bodem en wanden moeten mestdicht zijn en vervaardigd uit duurzame materialen.

1.4 VOORWAARDEN VOOR OPSLAG VAN MESTSTOFFEN OP LANDBOUWGROND

De opslag van meststoffen van type 1 (stalmest, champost en traagwerkende meststoffen) op landbouwgrond is toegestaan vóór het uitspreiden. Meststoffen van type 2 en 3 mogen niet opgeslagen worden op landbouwgrond of de kopakker, tenzij in een mestzak.

Het opslaan van type 1 meststoffen op landbouwgrond, moet aan de volgende regels voldoen:

- ▶ Er mag op het perceel niet meer mest worden opgeslagen dan er zal worden uitgespreid.
- ▶ De afstand tot de perceelsgrens en het oppervlaktewater bedraagt minstens 10 meter. Bij regen voorkomt dit afvloeien van mestsappen buiten het perceel. Let vooral op bij hellende percelen, aangezien de landbouwer in alle omstandigheden moet voorkomen dat mestsappen afvloeien buiten het perceel ook al heeft hij de afstandsregels gerespecteerd.
- ▶ De afstand tot woningen van derden of tot publiek toegankelijke gebouwen bedraagt minstens 100 meter. Dat minimaliseert de geurhinder.
- ▶ In de periode van 1 november t.e.m. 15 januari, moet de opslag afgedekt zijn op een luchtdoorlatende, semipermeabele wijze die verhindert dat er regenwater insijpelt.
- ▶ Buiten de periode van 1 november t.e.m. 15 januari hoeft de opslag van type 1 meststoffen niet afgedekt te zijn op voorwaarde dat de meststoffen niet langer dan twee maanden vóór het uitspreiden worden opgeslagen.
- ▶ De opslag van boerderijcompost en gecertificeerde gft- en groencompost hoeft niet afgedekt te worden en mag langer dan twee maanden vóór het uitspreiden worden opgeslagen.

Bij de opslag van vloeibare meststoffen op landbouwgrond in niet-permanente mestzakken moet de afstand van de opslag tot een oppervlaktewaterlichaam ten minste 10 meter bedragen.

1.5 VERBOD OP MESTLOZING

U mag geen dierlijke mest, andere meststoffen of kunstmest lozen of storten in openbare rioleringen, oppervlaktewateren, grondwater, evenals op openbare wegen, bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond of groeimedium zijn.

1.6 INZAAIEN VAN VANGGEWASSEN

Als basisregel geldt dat u op percelen in gebiedstype 1, 2 en 3, die geen zware kleigrond zijn, na een hoofdteelt, die uiterlijk op 31 augustus werd geoogst, uiterlijk op 15 september een vanggewas moet inzaaien, tenzij u er een nateelt inzaait.

Het vanggewas moet u minstens tot de volgende data aanhouden:

- ▶ op de zware kleigronden: minstens tot en met 15 oktober;
- ▶ op percelen gelegen in de landbouwstreek 'de Leemstreek', die geen zware kleigrond zijn: minstens tot en met 30 november;
- ▶ op alle andere percelen: minstens tot en met 31 januari van het volgende jaar.

Volgens het Mestdecreet kunnen de volgende teelten als vanggewas ingezaaid worden:

- ▶ Bladrammenas, boekweit, festulolium, gele mosterd, gras in onderzaai, grasklaver, graskruidenmengsel, grasland, graszoden, incarnaatklaver, Japanse haver, komkommerkruid, luzerne, nootzoetraapzaad, nyger, phacelia, rode klaver, sareptamosterd, snijrogge, sorghum, tagetes, voederkool (bladkool), winterhaver, winterraapzaad, witte klaver, zaaizaadgrassen, zomerhaver, zomerraapzaad, zwaardherik evenals alle mengsels die voor minimaal 75% bestaan uit een of meerdere van deze teelten.

1.7 VERBOD OP MESTSPREIDING LANGS OPPERVLAKTEWATERLICHAMEN OF OP DRASSIG LAND OF OP STEILE HELLINGEN

Het is verboden meststoffen op of in de bodem te brengen (met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding) langs oppervlaktewaterlichamen die niet de Vlaamse Hydrografische atlas zijn opgenomen:

- ▶ tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam;
- ▶ tot 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam die gelegen is in het Vlaams Ecologisch Netwerk;
- ▶ tot 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam, als een helling grenst aan het oppervlaktewaterlichaam.

Langs de oppervlaktewaterlichamen of waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) moet u een beschermingsstrook respecteren zoals ook opgenomen onder de norm 'Bufferstroken langs waterlopen' (GLMC 4):

Landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud, moet u dan de volgende bufferstroken respecteren:

- ▶ Voor alle niet-nitraatgevoelige teelten (ongeacht het gebiedstype) of voor nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 0 en 1:
 - > 1 m teeltvrije strook;
 - > 3 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas;
 - > 3 m pesticidevrije strook;
 - > 3 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing op grasland;
- ▶ Voor alle nitraatgevoelige teelten in gebiedstype 2 en 3 en voor zowel nitraatgevoelige als niet-nitraatgevoelige teelten in groene bestemmingen (bos, natuur en reservaat,...):
 - > 1 m teeltvrije strook;
 - > 5 m strook met spontane vegetatie of een meerjarig buffergewas;
 - > 5 m pesticidevrije strook;
 - > 5 m bemestingsvrije strook (10 m indien een helling grenst aan de waterloop en in gebieden die behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk). Bemesting is verboden, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing op grasland.

De oppervlaktewaterlichamen die als waterloop zijn opgenomen in de VHA, zijn op het e-loket in het blauw aangeduid en de oppervlaktewaterlichamen die geen deel uitmaken van het VHA-waterlopenennetwerk zijn op het e-loket in het paars aangeduid.

Bij mestspreiding op drassig, ondergelopen, bevroren of besneeuwd land bestaat een groot risico dat de voedingsstoffen aanwezig in de mest afspoelen naar oppervlaktewateren. Daarom is het in die omstandigheden verboden mest op land te brengen.

Drassige gronden zijn plaatsen waar de grondwatertafel zich op het ogenblik van de bemesting op minder dan 20 cm onder het maaiveld bevindt.

Op landbouwgronden met een hellingsgraad van meer dan 8% moeten meststoffen op de volgende wijze op of in de bodem gebracht worden:

- ▶ op beteelde hellingen is voor het op of in de bodem brengen van vloeibare dierlijke mest of vloeibare andere meststoffen, zode-injectie of mestinjectie verplicht;
- ▶ op niet-beteelde hellingen is voor het op of in de bodem brengen van dierlijke mest, andere meststoffen en kunstmest, mestinjectie of directe onderwerking in één werkgang verplicht. In afwijking hiervan moeten vaste dierlijke mest, vaste andere meststoffen en kunstmest in vaste vorm binnen het uur na de aanwending ondergewerkt worden.

Het op of in de bodem brengen van kunstmest of dierlijke mest, met uitzondering van rechtstreekse uitscheiding door begrazing, is verboden op percelen landbouwgrond met een gemiddeld hellingspercentage hoger dan of gelijk aan 15 %.

1.8 METHODEN VOOR HET OP OF IN DE BODEM BRENGEN VAN MESTSTOFFEN

Dierlijke mest en andere meststoffen moet u emissiearm op of in de bodem brengen. Dit betekent dat:

- ▶ bij bemesting de toegediende meststoffen niet mogen afspoelen;
- ▶ u zowel stalmest, champost als andere meststoffen, die arm zijn aan ammoniakale stikstof, binnen 24 uur na het opbrengen moeten inwerken. Deze verplichting geldt echter niet indien u stalmest of champost op grasland opbrengt;
- ▶ u voor dierlijke mest en andere meststoffen die niet onder het bovenvermelde punt vallen, de volgende technieken moet toepassen:
 - > voor grasland: zode-injectie, zodenbemester, sleepslang- en sleepvoettechniek of sleufkouter, wanneer grasland gescheurd wordt mogen de meststoffen ook onmiddellijk ingewerkt worden na het spreiden;
 - > voor niet-beteelde landbouwgrond: mestinjectie of het in twee opeenvolgende werkgangen uitspreiden en inwerken van de mest, waarbij de mest onmiddellijk na het uitspreiden moet zijn ingewerkt op het perceel in kwestie. Onmiddellijk inwerken betekent dat het spreiden en inwerken van de meststoffen ofwel in één werkgang gebeurt, ofwel met twee vervoerscombinaties. Dat wil zeggen dat op hetzelfde perceel al een tweede vervoerscombinatie aanwezig is bij de start van het spreiden van de meststoffen, zodat onmiddellijk gestart kan worden met het onderwerken van de meststoffen nadat de eerste mesttank leeg is;
 - > voor beteelde landbouwgronden andere dan grasland: mestinjectie, zodenbemester, sleufkouter of sleepslangtechniek;
- ▶ u voor ureumhoudende kunstmest emissiearm moet toedienen, via onmiddellijk inwerken na spreiden, via injectie of door gebruik te maken van ureaseremmers.

Bij het opbrengen van kunstmest moet bij de buitenste werkgang het bemesten gebeuren met een kantenstrooier voor het opbrengen van vaste kunstmest, en met een toestel dat uitgerust is met een driftreducerende techniek voor het opbrengen van vloeibare kunstmest om te voorkomen dat er zo kunstmest buiten het bemestbare deel van het eigen perceel terecht komt.

1.9 BIJHOUDEN VAN KUNSTMESTREGISTER

Kunstmest is elke stof die stikstof- of fosforverbindingen bevat en die op het land wordt gebruikt ter bevordering van de gewasgroei, en die met een industrieel proces vervaardigd werd, met inbegrip van het ammoniumsulfaat uit spuiwater (Art 3, §5 Mestdecreet).

Het is verplicht een kunstmestregister bij te houden. In het gebruiksregister houdt u het gebruik van kunstmest op percelen in Vlaanderen bij alsook de gegevens van de meststof, datum van gebruik en identificatie van het perceel. U heeft tot en met de zevende dag van de maand tijd om uw gebruik (het opbrengen) van kunstmest van de vorige maand via het gebruiksregister op het Mestbankloket door te geven.

1.10 CORRECTE MESTBALANS

De mestbalans is een instrument om na te gaan of de productie, het gebruik en de aan- en afvoer van meststoffen op een land- of tuinbouwbedrijf in evenwicht zijn. De Mestbank berekent de mestbalans van een productiejaar onder meer op basis van de gegevens in de mestbankaangifte, de verzamelaanvraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en de mesttransporten. Er wordt altijd een mestbalans opgemaakt voor stikstof én fosfaat. Een mestbalans kan pas berekend worden nadat het productiejaar voorbij is en als alle noodzakelijke gegevens definitief beschikbaar zijn bij de Mestbank.

De Mestbank gebruikt de mestbalans in de risicoanalyse voor de selectie van bedrijven die worden onderworpen aan een doorlichting. Niet zozeer het eindresultaat van de mestbalans, maar vooral de interne samenhang van de verschillende elementen in de mestbalans is een belangrijk criterium. Als na een doorlichting blijkt dat een bedrijf nutriëntenverliezen heeft naar het milieu, kan de Mestbank boetes en/of maatregelen opleggen en kan een sanctie in het kader van de conditionaliteit toegepast worden.

2 AANDACHTSPUNTEN

De Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij staat in voor de praktische uitvoering van het Mestdecreet. Voor meer informatie over de beheerseisen die voortvloeien uit het Mestdecreet kunt u steeds een beroep doen op de Mestbank.

Eind 2024 heeft het Vlaams Parlement een decreet aangenomen dat het decreet over het integraal waterbeleid en het Mestdecreet wijzigt. De wijzigingen hebben een belangrijke impact op de mestafzetruijnte wat van invloed is op de mestbalans. Meer informatie over deze wijzigingen zijn terug te vinden op de website van de VLM: [Nieuwe mestmaatregelen vanaf 2026 | Vlaamse Landmaatschappij](#).

Deze decreetwijziging houdt in dat langs alle oppervlaktewaterlichamen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas, beschermingsstroken moeten gerespecteerd worden zoals nader omschreven in deze fiche onder 1.7 en de fiche over de GLMC-norm 'Bufferstroken langs waterlopen' (GLMC 4).

Zowel via de verzamelaanvraag op het e-loket als met behulp van de LV-Agrilens-app of via het Geoloket Landbouw kunt u terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort.

Daar vindt u ook de waterlopen terug die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'Waterloop (binnen VHA)' als blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen.

CONDITIONALITEIT – VOGELRICHTLIJN EN HABITATRICHTLIJN (RBE 3 EN RBE 4)

Het biodiversiteitsverlies een halt toe roepen en de dalende trend doen keren, ecosysteemdiensten versterken, habitats en landschappen in stand houden en soorten beschermen zijn doelstellingen waaraan het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet bijdragen. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn Europese richtlijnen die bepalen welke soorten en welke habitattypen (als leefgebieden voor soorten) beschermd moeten worden. Het natuurdecreet en zijn uitvoeringsbesluiten geven in Vlaanderen uitvoering aan de verplichtingen opgenomen in deze richtlijnen.

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Respecteer het verbod op of de vergunningsplicht voor het wijzigen van vegetatie en landschapselementen zowel binnen als buiten Natura 2000-gebieden
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 BEHEERSEISEN VOORTVLOEIEND UIT DE VOGELRICHTLIJN (RBE 3) EN DE HABITATRICHTLIJN (RBE 4)

De beheerseisen die voortvloeien uit de Vogelrichtlijn en uit de Habitatrichtlijn zijn sterk gelijklopend. Ze worden hier dan ook samen behandeld. Het komt er op neer dat landbouwers moeten bijdragen tot de instandhouding van vegetatie en landschapselementen zowel binnen alsook buiten Natura 2000-gebieden.

In het kader van deze richtlijnen moet elke lidstaat op basis van wetenschappelijke criteria speciale beschermingszones aanduiden. Deze speciale beschermingszones maken deel uit van het Europese Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 24 vogelrichtlijngebieden (98.243 ha) en 38 habitatrichtlijngebieden (105.022 ha) aangeduid.

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 2009/147/EG inzake het behoud van de vogelstand) heeft als doel vogels alsook hun leefgebied te beschermen (dus ook buiten de speciale beschermingszones). De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna) wil de biologische diversiteit waarborgen door de algemene bescherming en instandhouding van waardevolle habitats.

Om aan de doelstelling van de bescherming van de leefgebieden tegemoet te komen, is de instandhouding van de natuurlijke vegetatie en landschapselementen van belang. Daarom moet u het verbod, de vergunningsplicht en de voorwaarden voor het wijzigen van de vegetatie en landschapselementen naleven zowel binnen als buiten de speciale beschermingszones. Ook buiten de speciale beschermingszones zijn specifieke landschapselementen belangrijk als leefgebied van vogels. Meer informatie over het wijzigen van vegetatie en landschapselementen is terug te vinden in punt 3 van deze fiche.

In het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) mogen vegetaties en kleine landschapselementen niet worden gewijzigd. Dit betekent dat bijvoorbeeld duinen, heiden, moerassen, vennen, poelen, holle wegen en bronnen

beschermd zijn. De graslanden in VEN vragen de nodige aandacht. De soortenrijke graslanden (de historisch permanente graslanden) zijn sowieso volledig beschermd, maar ook blijvend grasland mag niet in akkerland worden omgezet.

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

Op de jaarlijkse verzamelaanvraag kunt u terugvinden welke percelen zich in een speciale beschermingszone (vogelrichtlijngebied en/of habitatrichtlijngebied) bevinden.

3 VOORWAARDEN VOOR HET WIJZIGEN VAN VEGETATIES EN LANDSCHAPSELEMENTEN

3.1 VERBOD OP HET WIJZIGEN VAN SPECIFIEKE VEGETATIES EN VAN BIJZONDERE KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN

3.1.1 Algemene verbodsbepalingen

Het is verboden holle wegen, graften, bronnen, vennen en heiden, moerassen en waterrijke gebieden, duinvegetaties en de ermee samenhangende vegetaties te wijzigen.

In groen-, park-, buffer-, en bosgebied, in beschermd cultuurhistorisch landschap en in de beschermingsgebieden Poldercomplex en het Zwin geldt dat verbod ook voor historisch permanent grasland en poelen.

Binnen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is het eveneens verboden om vegetatie (met inbegrip van meerjarige cultuurgewassen) of kleine landschapselementen te wijzigen.

Op deze verbodsbepalingen zijn echter afwijkingen of ontheffingen mogelijk. De verplichting om te voldoen aan de zorgplicht zoals beschreven in de omzendbrief LNW/98/01 betreffende algemene maatregelen inzake natuurbehoud blijft echter gelden.

De zorgplicht betekent dat iedereen die handelingen verricht die de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving vernietigt of ernstig beschadigt of die opdracht geeft tot zulke handelingen, verplicht is om alle maatregelen te nemen om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of te herstellen.

Voor wijziging van kleine landschapselementen en vegetatie waarvoor er geen verbod geldt, is er in bepaalde gevallen wel een vergunningsplicht.

3.1.2 Afwijking toegestaan door de minister bevoegd voor het natuurbehoud of ontheffing op reglementaire wijze

Het verbod op het wijzigen van vegetatie of landschapselementen geldt echter niet als de werken uitdrukkelijk worden vermeld in een beheers- of inrichtingsplan of als ze plaatsvinden op huiskavels binnen een straal van 100 meter rond een vergunde woning of stal, voor zover die in gebruik is. De straal wordt 50 meter in groen-, park-, buffer- en bosgebieden en de zone wordt beperkt tot het kadastrale perceel waarop de woning of het bedrijfsgebouw zich bevindt. In al die gevallen blijft de zorgplicht uiteraard wel gelden.

Via het Agentschap voor Natuur en Bos kunnen bij gemotiveerd besluit individuele afwijkingen worden toegestaan op voorwaarde dat de aanvrager de zorgplicht naleeft. De afwijkingen moeten schriftelijk worden aangevraagd en de aanvrager krijgt uiterlijk binnen 3 maanden de uitspraak.

Van het verbod op het wijzigen van vegetatie of kleine landschapselementen in de VEN-gebieden kan afgeweken worden wanneer het Agentschap voor Natuur en Bos een individuele ontheffing heeft verleend.

3.2 OMGEVINGSVERGUNNING VOOR VEGETATIEWIJZIGINGEN

Voor vergunningsplichtige wijzigingen wordt onderscheid gemaakt tussen wijzigingen aan vegetatie enerzijds en kleine landschapselementen anderzijds.

3.2.1 Vergunningsplichtige wijzigingen van vegetatie

Voor de wijzigingen van vegetaties die vergunningsplichtig zijn, moet een omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging(en) worden aangevraagd in de volgende zones:

- ▶ groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, natuurontwikkelingsgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of waarde, agrarische gebieden met bijzondere waarde en in al de gebieden met vergelijkbare bestemming, aangeduid op de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening;
- ▶ beschermde duingebieden (aangeduid volgens het Duinendecreet)
- ▶ de speciale beschermingszones aangeduid in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Natura 2000 netwerk);
- ▶ watergebieden van internationale betekenis in het bijzonder als watervogelhabitat (Ramsar),

Volgende wijzigingen van vegetaties zijn vergunningsplichtig:

- ▶ het afbranden van een vegetatie;
- ▶ het vernietigen, beschadigen of doen afsterven van een vegetatie met mechanische of chemische middelen, tenzij deze activiteiten plaatsvinden op percelen met cultuurgewassen;
- ▶ het wijzigen van het reliëf met inbegrip van nivellering van het microreliëf;
- ▶ het rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, dichten, alsook het wijzigen van het overstromingsregime van vegetatie;
- ▶ het wijzigen van historisch permanente graslanden, met inbegrip van het daaraan verbonden microreliëf en poelen, indien deze gelegen zijn:
 - > in valleigebieden, brongebieden, natuurontwikkelingsgebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde en de in de gebieden met vergelijkbare bestemming aangeduid op de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening;
 - > binnen de perimeter van het beschermingsgebied IJzervallei (BE 2500831);
 - > binnen de perimeter afgebakend in uitvoering van de Habitatrichtlijn, in zoverre het type historisch permanent grasland binnen deze perimeter als habitat is aangemeld;
 - > in een gebied waarin bij besluit van de Vlaamse Regering historisch permanente graslanden (HPG's) definitief zijn vastgesteld. De vergunningsplicht geldt voor zover de HPG's definitief zijn vastgesteld én gelegen zijn binnen een van de gebieden beschreven onder de drie voorgaande punten.

3.2.2 Vergunningsplichtige wijzigingen van kleine landschapselementen

Voor de wijzigingen van kleine landschapselementen die vergunningsplichtig zijn, moet een omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging(en) worden aangevraagd in de volgende zones:

- ▶ de hierboven onder 3.2.1. aangehaalde gebieden en zones,
- ▶ de gebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON),
- ▶ de agrarische gebieden en de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden (en vergelijkbare bestemmingsgebieden volgens plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen).

Volgende wijzigingen van kleine landschapselementen of van de vegetatie ervan zijn vergunningsplichtig:

- ▶ het rooien of verwijderen en het beschadigen van houtachtige beplantingen:
 - > op wegbermen, bermen van waterwegen of spoorwegen of op taluds van holle wegen;
 - > langs waterlopen, dijken of taluds;
 - > van heggen, hagen, houtkanten, houtwallen, bomenrijen en hoogstam(boomgaarden).
- ▶ het wijzigen van de vegetatie horende bij de kleine landschapselementen met inbegrip van het afbranden en het vernietigen, beschadigen of doen afsterven van de vegetatie van perceelsrandbegroeiingen en sloten met mechanische of chemische middelen;
- ▶ het uitgraven, verbreden, rechtekken, dichten van stilstaande waters, poelen of waterlopen.

3.2.3 Vrijstellingen

Volgende uitzonderingen zijn belangrijk. Er is geen omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging(en) nodig:

- ▶ voor normale onderhoudswerken;
- ▶ als de activiteiten worden uitgevoerd op huiskavels in een straal van maximaal 100 meter van een vergunde woning of een bedrijfsgebouw, de uitzonderingszone wordt beperkt tot het eigenlijke kadastraal perceel en een straal van maximaal 50 meter in een groengebied, parkgebied, buffergebied of bosgebied; De vergunde woning en/of bedrijfsgebouw moet bewoond of in gebruik zijn.

U moet echter nog altijd de zorgplicht naleven en schade zoveel mogelijk proberen te vermijden. Het verwijderen van zieke, rotte of dode bomen vallen onder de voorwaarden van de vergunningsplicht. Het vervangen met nieuwe bomen wordt aangemoedigd.

Om te weten in welke gebieden percelen liggen, kunt u contact opnemen met de provinciale diensten van het Agentschap voor Natuur en Bos of met de gemeente. Ook op de website van [GeoVlaanderen](#) kunt u deze informatie terugvinden. Meer informatie over het wijzigen van natuur vindt u op de pagina [Natuur wijzigen](#) van de website van het Agentschap voor Natuur en Bos.

CONDITIONALITEIT – VERORDENING VOEDSELVEILIGHEID

(RBE 5)

De doelstelling om de veiligheid van voedsel, dieren en planten in de voedselketen te vrijwaren is opgenomen in de Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden.

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van de verordening voedselveiligheid onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Respecteer het verbod om levensmiddelen en diervoeders die ongeschikt zijn voor consumptie op de markt te brengen en te vervoederen
- ▶ Leef de hygiënevoorschriften na
- ▶ Leef de voorschriften voor gebruik van diergeneesmiddelen na
- ▶ Leef de voorschriften voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden na
- ▶ Respecteer de regels rond traceerbaarheid
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE VERORDENING VOEDSELVEILIGHEID

1.1 VERBOD OM LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS DIE ONGESCHIKT ZIJN VOOR CONSUMPTIE OP DE MARKT TE BRENGEN EN TE VERVOEDEREN

Levensmiddelen mag u niet op de markt brengen wanneer ze onveilig zijn. Onveilige levensmiddelen zijn levensmiddelen die schadelijk zijn voor de gezondheid of die ongeschikt zijn voor menselijke consumptie.

Diervoeders mag u niet in de handel brengen of aan voedselproducerende dieren vervoederen wanneer ze onveilig zijn. Onveilige diervoeders zijn enerzijds diervoeders die beschouwd worden als producten met nadelige effecten op de dierlijke of menselijke gezondheid of anderzijds diervoeders die het levensmiddel geproduceerd uit de voedselproducerende dieren, onveilig voor menselijke consumptie maken.

Wanneer de normen voor levensmiddelen en/of diervoeders in die mate overschreden worden dat er een gevaar is voor de menselijke gezondheid, worden ze uit de handel genomen. Indien de contaminatie zich voordoet op het niveau van het landbouwbedrijf, is er sprake van een niet-naleving van deze beheerseis.

1.2 NALEVEN VAN DE ALGEMENE EN SPECIFIEKE HYGIËNEVOORSCHRIFTEN

U moet ervoor zorgen dat de levensmiddelen en diervoeders in alle stadia van de productie, verwerking en distributie onder uw beheer voldoen aan de algemene hygiënevoorschriften. Hiervoor moet u afdoende maatregelen nemen om:

- ▶ afval en gevaarlijke stoffen zo op te slaan en te hanteren dat verontreiniging voorkomen wordt;
- ▶ rekening te houden met de resultaten van analyses van monsters van primaire producten of andere monsters die van belang zijn voor de voederveiligheid
- ▶ toevoegingsmiddelen voor diervoeders en geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik correct toe te passen overeenkomstig de wetgeving in kwestie;
- ▶ gewasbeschermingsmiddelen correct toe te passen overeenkomstig de wetgeving in kwestie;
- ▶ bijhouden van registers
 - > over de aard en oorsprong van aan de dieren gevoerde diervoeders;
 - > de voor de volksgezondheid belangrijke resultaten van analyses van bij de dieren genomen monsters of van andere monsters voor diagnosedoeleinden;
 - > alle toepasselijke controles van dieren of producten van dierlijke oorsprong;
 - > de resultaten van voor de volksgezondheid relevante analyses van bij planten genomen monsters of van andere monsters.

Voor bovenstaande geldt tevens dat beslagen die vatbaar zijn voor een van bovenstaande zoönoses en zoönoseverwekkers, regelmatig gecontroleerd worden in het kader van een door de bevoegde autoriteit erkend controleprogramma.

Bijkomende hygiënevoorschriften voor de primaire productie van diervoeders:

- ▶ Diervoederbedrijven houden een register bij over het gebruik van genetisch gemodificeerd zaai- en pootgoed.
- ▶ Diervoederbedrijven met handelingen in het stadium van de primaire productie van diervoeders zijn daarenboven verplicht om een voorafgaande erkenning als zelfmenger te hebben ingeval het voeder gemengd wordt met gebruikmaking van toevoegingsmiddelen of voormengsels van toevoegingsmiddelen. Deze mogen uitsluitend voor eigen gebruik aangewend worden.
- ▶ Veehouders dienen het diervoeder bestemd voor voedselproducerende dieren gescheiden van chemische stoffen en andere voor diervoeder verboden producten op te slaan.
- ▶ Gemedicineerde en niet-gemedicineerde diervoeders, bestemd voor verschillende diersoorten of diercategorieën worden op zodanige manier opgeslagen dat het risico van voeding aan dieren waarvoor zij niet bestemd zijn, wordt voorkomen. Niet-gemedicineerde diervoeders worden gescheiden van gemedicineerde diervoeders gehanteerd om verontreiniging te voorkomen.
- ▶ Veehouders gebruiken alleen diervoeders van inrichtingen die geregistreerd en/of erkend zijn.

Voor de productie van rauwe melk gelden de volgende specifieke hygiënebepalingen. Rauwe melk moet afkomstig zijn van dieren die brucellose- en tuberculosevrij zijn en tevens:

- ▶ die in een goede algemene gezondheidstoestand verkeren, geen ziekteverschijnselen vertonen die zouden kunnen resulteren in besmetting van de melk en, in het bijzonder, niet lijden aan aandoeningen van de

voortplantingsorganen waarbij afscheiding plaatsvindt, aan darmontsteking waarbij diarree en koorts optreden of aan een zichtbare uierontsteking;

- ▶ die geen uierletsels vertonen waardoor de melk kan worden aangetast;
- ▶ waaraan geen verboden stoffen of producten zijn toegediend of die geen illegale behandeling in de zin van Richtlijn 96/23/EG hebben ondergaan;
- ▶ waarvoor in het geval van toediening van toegestane stoffen of producten de daarvoor voorgeschreven wachttijd in acht is genomen.

Verdere hygiënevoorschriften voor melkproducenten:

- ▶ De melkinstallaties en de lokalen waar de melk opgeslagen, behandeld of gekoeld wordt, moeten zo gelegen of gebouwd zijn zodat het gevaar voor verontreiniging van de melk zo veel als mogelijk wordt beperkt.
- ▶ De lokalen waar de melk wordt opgeslagen, moeten beschermd zijn tegen ongedierte, goed zijn afgescheiden van de lokalen waar de dieren worden gehuisvest en indien nodig om te kunnen voldoen aan de voorschriften van zesde punt, voorzien zijn van adequate koelapparatuur.
- ▶ Oppervlakten van materieel die bestemd zijn om met melk in contact te komen (gereedschappen, recipiënten, tanks die bestemd zijn voor melken, ophalen of vervoer) moeten gemakkelijk te reinigen en zo nodig te ontsmetten zijn en goed worden onderhouden. Dat houdt in dat glad, afwasbaar en niet-toxisch materiaal wordt gebruikt.
- ▶ Na gebruik moeten dergelijke oppervlakte gereinigd en zo nodig ontsmet worden. Na elke rit of na elke serie van ritten wanneer het tijdsverloop tussen het lossen en opnieuw laden zeer kort is, maar in elk geval ten minste eenmaal per dag, moeten recipiënten en tanks die worden gebruikt voor het vervoer van rauwe melk worden gereinigd en op passende wijze ontsmet alvorens opnieuw te worden gebruikt.
- ▶ Het melken moet onder hygiënische omstandigheden gebeuren en er moet in het bijzonder worden op toegezien dat voordat met het melken wordt begonnen, de tepels, de uier en de nabijgelegen delen schoon zijn en dat dieren die een behandeling hebben ondergaan waardoor residuen van geneesmiddelen in de melk kunnen terechtkomen, kunnen worden opgespoord en dat van zulke dieren verkregen melk voor het verstrijken van de voorgeschreven wachttijd niet voor menselijke consumptie wordt gebruikt.
- ▶ Na het melken moet de melk onmiddellijk worden opgeslagen in een schoon lokaal dat is ontworpen en uitgerust om verontreiniging te voorkomen. De melk moet onmiddellijk tot ten hoogste 8°C worden gekoeld wanneer de melk dagelijks wordt opgehaald en tot ten hoogste 6°C wanneer dit niet het geval is. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven behoeven niet te voldoen aan deze temperatuurvoorschriften indien de melk voldoet aan de kwaliteitscriteria voor rauwe melk wat betreft het kiemgetal en het gehalte aan antibioticaresiduen én indien de melk binnen twee uur na het melken wordt verwerkt of een hogere temperatuur noodzakelijk is om technologische redenen in verband met de vervaardiging van sommige zuivelproducten en de bevoegde autoriteit dat toestaat.

Verdere hygiënevoorschriften voor eierproducenten:

- ▶ Eieren moeten op het bedrijf van de producent schoon, droog en vrij van vreemde geuren worden gehouden en op afdoende wijze worden beschermd tegen schokken en rechtstreeks zonlicht.

1.3 NALEVEN VAN DE VOORSCHRIFTEN EN HET BIJHOUDEN VAN HET GEBRUIK VAN DIERGENEESMIDDELEN

Het bijhouden van een register met de toegediende diergeneesmiddelen voor gebruik of andere behandelingen die de dieren hebben ondergaan, data van toediening of behandelingen valt onder het naleven

van de voorschriften voor gebruik van diergeneesmiddelen. De veehouder houdt per diersoort een register bij dat zowel een deel bevat voor de inkomende geneesmiddelen als een deel voor de uitgaande geneesmiddelen. Het inkomend register bevat chronologisch gerangschikt alle toedienings- en verschaaffingsdocumenten en de voorschriften van de dierenarts. Dit kan zowel elektronisch als op papier. In het uitgaand register houdt de veehouder de informatie bij van elke behandeling die hijzelf uitvoert. Meer informatie over het bijhouden van het diergeneesmiddelregister is terug te vinden in de brochure: '[De strijd tegen antibioticaresistentie en nieuwe wetgeving betreffende de voorwaarden voor het gebruik van diergeneesmiddelen](#)'. Deze brochure kan gedownload worden op de website van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV).

1.4 NALEVEN VAN DE VOORSCHRIFTEN VOOR GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN EN BIOCIDEN

Het registreren van elk gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen omvat minstens de volgende gegevens:

- ▶ de naam van het gebruikte gewasbeschermingsmiddel;
- ▶ het tijdstip van de toepassing;
- ▶ het gewas waarop het gewasbeschermingsmiddel werd gebruikt;
- ▶ de plaatsaanduiding van het behandelde gewas;
- ▶ de toegepaste dosis.

Enkel toegelaten biociden mogen gebruikt worden (zie www.biocide.be) en elk gebruik van biociden wordt bijgehouden in een register met volgende gegevens

- ▶ het type behandelde uitrusting zoals machines, palletkisten en andere recipiënten, opslageenheid, voertuigen, infrastructuur;
- ▶ de gebruiksdatum;
- ▶ de volledige handelsnaam met het toelatingsnummer van het aangewende biocide;
- ▶ de gebruikte dosis.

1.5 TRACEERBAARHEID

Iedere landbouwer moet beschikken over een systeem waarmee hij alle gegevens betreffende de inkomende en uitgaande producten kan aantonen. De inkomende producten betreffen plantaardig en dierlijk vermeerderingsmateriaal, gewasbeschermingsmiddelen en biociden, meststoffen, diervoeders, diergeneesmiddelen, en levende dieren. De uitgaande producten zijn alle plantaardige en dierlijke producten, plantaardig en dierlijk vermeerderingsmateriaal, alsook levende dieren. Er zijn geen specifieke bepalingen over hoe de gegevens betreffende de inkomende en uitgaande producten er moeten uitzien. Dit kan gebeuren aan de hand van facturen, leveringsbonnen, registers, teeltfiches... De minimale gegevens die de landbouwer moet kunnen aantonen zijn:

- ▶ een aanduiding van de aard en identificatie van het product;
- ▶ de hoeveelheid;
- ▶ de datum van ontvangst of levering;
- ▶ de naam van de ontvanger of leverancier.

De producten die de landbouwer op de hoeve rechtstreeks aan de consument verkoopt, vallen niet onder de verplichting tot het bijhouden van de gegevens over uitgaande producten.

CONDITIONALITEIT – HORMONENRICHTLIJN (RBE 6)

De Belgische hormonenwet zorgt voor de omzetting van de richtlijn 96/22/EG over het verbod op het gebruik, in de veehouderij, van bepaalde stoffen met hormonale werking en van bepaalde stoffen met thyreostatische werking, alsmede van β -agonisten.

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van de Hormonenrichtlijn onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Respecteer het verbod op het gebruik van hormonen.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE HORMONENRICHTLIJN

1.1 VERBOD OP HET GEBRUIK VAN HORMONEN RESPECTEREN

Het is verboden om:

- ▶ bepaalde stoffen met hormonale of thyreostatische werking en β -agonisten toe te dienen aan landbouwhuisdieren;
- ▶ deze stoffen op uw bedrijf te bewaren;
- ▶ landbouwhuisdieren waarin deze stoffen aanwezig zijn op uw bedrijf te houden, behalve onder officiële controle;
- ▶ die landbouwhuisdieren in de handel te brengen of te slachten voor menselijke consumptie;
- ▶ het vlees van die dieren in de handel te brengen;
- ▶ dat vlees te verwerken.

Alleen in bepaalde gevallen, zoals bij de toediening voor therapeutische of zoötechnische doeleinden, kunnen soms uitzonderingen toegestaan worden.

CONDITIONALITEIT – VERORDENING OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

(RBE 7)

Voorschriften met betrekking tot de toelating van gewasbeschermingsmiddelen, het op de markt brengen ervan en het gebruik ervan binnen Europa zijn vastgelegd in de Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad

Deze fiche verduidelijkt welke maatregelen op basis van deze verordening onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Gebruik enkel erkende gewasbeschermingsmiddelen
- ▶ Pas de gebruiksvoorschriften van de gewasbeschermingsmiddelen op een correcte manier toe
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN DE VERORDENING OP DE MARKT BRENGEN VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

1.1 VERBOD OP GEBRUIK VAN NIET-ERKENDE GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

- ▶ Als u een gewasbeschermingsmiddel voor landbouwkundig gebruik wil aankopen, in bezit hebben of gebruiken, moet dit gewasbeschermingsmiddel vooraf erkend of toegelaten zijn door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.
- ▶ De lijst van erkende en toegelaten gewasbeschermingsmiddelen kunt u raadplegen op de website www.fytoweb.be.
- ▶ Het erkenningsnummer of het toelatingsnummer voor parallelinvoer staat uitdrukkelijk vermeld op de verpakking, het etiket of de bijsluiter van gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik, samen met de voorschriften voor een veilig en efficiënt gebruik.
- ▶ Producten die op de markt gebracht zijn vóór 18 augustus 2012 hebben een erkenningsnummer dat bestaat uit een getal gevolgd door /B of /P. Vanaf die datum bestaat het erkenningsnummer uit 4 of 5 cijfers gevolgd door de letters "P/B" of "G/B".
- ▶ Zowel het bezit als het gebruik van niet-erkende gewasbeschermingsmiddelen is verboden.

- ▶ Gewasbeschermingsmiddelen die niet langer bruikbaar zijn of hun erkenning verliezen, moet u duidelijk apart stockeren en via een volgende inzamelactie van AgriRecover inleveren.

1.2 GEBRUIK VOLGENS DE BEGINSELEN VAN GOEDE GEWASBESCHERMINGSPRAKTIJKEN EN VOLGENS DE VOORSCHRIFTEN VERMELD OP HET ETIKET

- ▶ Van erkende gewasbeschermingsmiddelen is bewezen dat ze efficiënt werken en bij correct gebruik geen onaanvaardbare schade toebrengen aan de mens, het milieu of de gewassen zelf. Wie niet-erkende producten gebruikt of de gebruiksvoorschriften niet volgt, neemt onverantwoorde risico's en is bovendien strafbaar.
- ▶ Een gewasbeschermingsmiddel mag enkel gebruikt worden voor datgene waartoe het toegelaten is. U moet dus niet enkel aandacht schenken aan het feit of het product zelf toegelaten is, maar ook of het voor de gewenste toepassing toegelaten is (soort gewas, soort bestrijding,...).
- ▶ Om te voorkomen dat de maximale residulimiet (MRL), die bepaald is in de wetgeving, overschreden wordt, is het eveneens noodzakelijk de gebruiksdosissen en de wachttijd (termijn vóór het oogsten) die op het etiket van het product vermeld zijn na te leven. Hetzelfde geldt voor de toepassingsfrequentie (het maximum aantal toepassingen per gewas) die u in geen geval mag overschrijden. Ook de andere voorschriften die op het etiket vermeld zijn, moet u naleven, zoals het respecteren van de spuitvrije stroken langs oppervlaktewaterlichamen.

CONDITIONALITEIT – RICHTLIJN DUURZAAM GEBRUIK VAN PESTICIDEN (RBE 8)

De Richtlijn 2009/128/EG van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden is omgezet in zowel Vlaamse als federale wetgeving. De aspecten die tot de Vlaamse bevoegdheid behoren zijn terug te vinden in het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest. Op federaal niveau is dat het koninklijk besluit van 19 maart 2013 ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen.

Deze fiche verduidelijkt welke de maatregelen op basis van de richtlijn duurzaam gebruik van pesticiden onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Zorg ervoor dat u over een keuringsbewijs beschikt van uw spuittoestellen
- ▶ Zorg ervoor dat u over een fytolicensie beschikt
- ▶ Respecteer het verbod op het gebruik van pesticiden in bepaalde gebieden
- ▶ Respecteer de regels rond hantering en opslag van gewasbeschermingsmiddelen en verwijdering van resten ervan
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

1 VERPLICHTINGEN IN HET KADER VAN RICHTLIJN DUURZAAM GEBRUIK VAN PESTICIDEN

1.1 BESCHIKKEN OVER KEURINGSBEWIJS VOOR SPUITTOESTELLEN

Gewasbeschermingsmiddelen moet u op een deskundige manier toepassen om een maximale werking te verzekeren en het milieu minimaal te belasten. Een belangrijke schakel daarin is het spuittoestel. Enkel wanneer het spuittoestel in prima conditie verkeert, kan het verspreiden van gewasbeschermingsmiddelen op een verantwoorde wijze gebeuren. U moet dan ook beschikken over een geldig keuringsbewijs wanneer het toestel onderworpen is aan de verplichte technische controle.

Het doel van de controle is het opsporen van functiestoornissen en het aanduiden van de oorzaken ervan. Dit moet leiden tot een verbetering van de toestand van de in gebruik zijnde toestellen. Iedereen die een spuittoestel bezit, wordt persoonlijk uitgenodigd.

Alle spuittoestellen moeten om de 3 jaar gecontroleerd worden. Nieuwe toestellen moeten binnen de 3 jaar na de verkoopdatum gecontroleerd worden.

De volgende toestellen hoeven echter geen technische keuring te ondergaan:

- ▶ de kleine toestellen waarin de spuitvloeistof manueel of met behulp van een samengedrukt gas (lucht inbegrepen) onder druk wordt gebracht of waarbij de spuitvloeistof wordt uitgestoten onder invloed van de zwaartekracht;

- ▶ de toestellen die bij normaal gebruik omwille van hun kenmerken door één enkele persoon gedragen kunnen worden (rugspuittoestellen);
- ▶ de lansspuittoestellen.

In het Nederlandstalige landsgedeelte organiseert het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO Eenheid Technologie & Voeding) de controles. Voor het Franstalige en Duitstalige landsgedeelte is dit het Centre wallon de Recherches Agronomiques (CRA Département du Génie Rural). Elke geldige keuring die in een andere EU-lidstaat erkend is, wordt ook erkend in België. De geldigheid van de keuring uit de lidstaat wordt slechts voor de eerste 3 jaar in rekening genomen.

1.2 BESCHIKKEN OVER EEN FYTOLICENTIE VOOR GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

Vanaf 25 november 2015 mogen enkel nog personen die over een fytolicensie beschikken, producten voor professioneel gebruik verkopen of gebruiken. Om de fytolicensie te verkrijgen, moet u aantonen dat u beschikt over de nodige kennis over het correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en dat u door aanvullende opleidingen te volgen op de hoogte blijft van de evoluties omtrent gewasbescherming.

Meer informatie vindt u op de website www.fytolicensie.be.

1.3 VERBOD OP HET GEBRUIK VAN PESTICIDEN IN BEPAALDE SPECIFIEKE GEBIEDEN

Het gebruik van pesticiden is verboden in bepaalde specifieke gebieden:

- ▶ Beschermde gebieden zoals omschreven in de kaderrichtlijn Water (2000/60/EG): de waterwingebieden en de beschermingszones type 1. Daarenboven geldt vanaf 2026 op percelen gelegen in gebiedstype 2 of gebiedstype 3 en waarop als hoofdteelt een nitraatgevoelige teelt wordt verbouwd en die gelegen zijn langs waterlopen die opgenomen zijn in de Vlaamse Hydrografische Atlas, een verbod op het gebruik van pesticiden in de oeverzone en de binnen vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van de waterloop.
- ▶ Gebieden die ten behoeve van de uitvoering van de noodzakelijke natuurbeschermingsmaatregelen zijn aangewezen overeenkomstig de bepalingen van de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG): de percelen met een verbod op het gebruik van pesticiden in VEN-gebieden die eveneens overlappen met de Natura-2000-gebieden.

1.4 REGELS ROND HANTERING EN OPSLAG VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN EN VERWIJDERING VAN RESTEN ERVAN

Wanneer u gewasbeschermingsmiddelen gebruikt of opslaat, mag u de menselijke gezondheid en de voedselveiligheid niet in gevaar brengen. Ook met de verpakkingen en de restanten van producten moet u omzichtig omgaan. Bij de toepassing van vloeibare producten moet u de zorgvuldig geledigde verpakkingen met voldoende water spoelen. De gewasbeschermingsmiddelen moeten zich in de oorspronkelijke verpakking bevinden en moeten het oorspronkelijk etiket dragen zoals ze op de markt zijn gebracht door de erkennings/toelatingshouder. De gereinigde verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen met u apart opslaan en inleveren bij AgriRecover.

Producten voor professioneel gebruik moet u opslagen in een lokaal dat of een kast die voldoet aan volgende voorwaarden:

- ▶ Alle gewasbeschermingsmiddelen toegelaten voor professioneel gebruik worden bewaard in een lokaal of een kast die daarvoor bestemd is en
 - > 1° het lokaal of de kast is droog, doelmatig verlucht en in goede staat van onderhoud en netheid. De inrichting is doelmatig, zodanig dat de goede bewaring van de opgeslagen producten is verzekerd;
 - > 2° het lokaal of de kast is op slot;
 - > 3° de toegang tot het lokaal of de kast wordt voorzien van :
 - a) de tekst 'verboden toegang voor onbevoegden' en gelijkwaardig symbool;
 - b) een geschikt gevaarsymbool;
 - c) de identiteit en contactgegevens identiteit, het nummer van de fytolicensie en de contactgegevens van beheerder van het lokaal of de kast.
- ▶ Alle gewasbeschermingsmiddelen worden bewaard in een specifiek lokaal of kast die slotvast is afgesloten en die fysisch gescheiden is van de gebouwen waar mensen of dieren verblijven. Geneesmiddelen, voedingsstoffen, eetwaren, diervoeders of andere middelen die bestemd zijn om te worden opgenomen door mens of dier worden niet opgeslagen in het lokaal of de kast.
- ▶ Het lokaal of de kast voor bewaring van gewasbeschermingsmiddelen is droog en goed onderhouden waarbij de vervallen middelen of de middelen voor privégebruik gegroepeerd staan
- ▶ Alle gewasbeschermingsmiddelen bevinden zich in de oorspronkelijke verpakking en dragen het oorspronkelijk etiket zoals ze op de markt zijn gebracht door de erkennings/toelatingshouder.
- ▶ De verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen worden gereinigd, apart opgeslagen en ingeleverd AgriRecover

2 WELKE INFORMATIE VIND IK TERUG OP DE VERZAMELAANVRAAG OF HET E-LOKET?

Op de jaarlijkse verzamelaanvraag kunt u terugvinden welke percelen zich in een beschermingszone type 1 bevinden en welke in een VEN-gebied, vogelrichtlijngebied of habitatrichtlijngebied gelegen zijn. Ook kunt u voor elk perceel zien tot welk gebiedstype het volgens de mestwetgeving behoort. De waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) zijn in het blauw voorgedrukt op de fotoplannen van de verzamelaanvraag (blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen). Met behulp van de LV-Agrilens-app of via het Geoloket Landbouw kunt u eveneens terugvinden tot welk gebiedstype volgens de mestwetgeving een bepaald perceel behoort. Daar vindt u ook de waterlopen terug die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) via de laag 'water – 3m fytovrij/1 m teelt- en 5 of 10 m mestvrij als blauw gearceerde polygonen of blauwe stippellijnen.

3 NIEUW IN 2026

Vanaf 2026 geldt op percelen gelegen in gebiedstype 2 of gebiedstype 3 en waarop als hoofdteelt een nitraatgevoelige teelt wordt verbouwd en die gelegen zijn langs waterlopen die opgenomen zijn in de Vlaamse

Hydrografische Atlas, een verbod op het gebruik van pesticiden in de oeverzone en de binnen vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van de waterloop.

CONDITIONALITEIT – DIERENWELZIJN (RBE 9, 10 EN 11)

Het verbeteren van het dierenwelzijn behoort tot de specifieke doelstellingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid waarmee het beleid beter wil inspelen op de maatschappelijke verwachtingen wat voedsel en gezondheid betreft. Landbouwers kunnen hieraan bijdragen door dierenwelzijnsnormen na te leven die zijn opgenomen in de Belgische wetgeving die uitvoering geeft aan de richtlijn 2008/119/EG tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van kalveren (RBE 9), de richtlijn 2008/120/EG tot vaststelling van minimumnormen ter bescherming van varkens (RBE 10) en de richtlijn 98/58/EG inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren (RBE 11).

Deze fiche verduidelijkt welke de maatregelen op basis van de dierenwelzijnsrichtlijnen onder de conditionaliteit zullen opgevolgd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Respecteer de dierenwelzijnsnormen die zijn vastgesteld voor:
 - > Kalveren
 - > Varkens
 - > Landbouwhuisdieren
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#).

1 NALEVEN DIERENWELZIJN KALVEREN (RBE 9)

1. Voor bedrijven waar kalveren (= runderen van ten hoogste zes maanden) gehouden worden, gelden de volgende voorschriften:
 - a) kalveren van meer dan acht weken mogen niet in een individueel hok worden opgesloten, tenzij een dierenarts heeft verklaard dat het dier in verband met zijn gezondheid of zijn gedrag moet worden geïsoleerd om te worden behandeld. De breedte van elk individueel hok moet ten minste gelijk zijn aan de schofthoogte van het kalf, gemeten terwijl het dier rechtop staat, en de lengte moet ten minste gelijk zijn aan de lengte van het kalf, gemeten van de neuspunt tot aan de achterkant van de zitbeenknobbel (tuber ischii) en vermenigvuldigd met 1,1.
Een individueel hok voor kalveren (behalve de hokken voor het isoleren van zieke dieren) mag niet voorzien zijn van muren, maar moet bestaan uit open afscheidingen die een direct visueel en lichamelijk contact tussen de kalveren mogelijk maakt.
 - b) in groepen gehouden kalveren moeten elk over een vrije ruimte beschikken die ten minste gelijk is aan 1,5 m² voor kalveren met een levend gewicht van minder dan 150 kg, 1,7 m² voor kalveren met een levend gewicht van meer dan 150 kg, maar minder dan 220 kg, en 1,8 m² voor kalveren met een levend gewicht van meer dan 220 kg.
Deze bepalingen zijn niet van toepassing op:
 - > bedrijven met minder dan 6 kalveren;
 - > kalveren die door hun moeder gezoogd worden.

2. De stallen voor kalveren moeten zodanig gebouwd en ingericht zijn dat elk kalf ongehinderd kan liggen, rusten, opstaan en zich likken.
3. De materialen gebruikt voor de bouw van stallen, boxen en uitrusting, waarmee de kalveren in aanraking kunnen komen, mogen niet schadelijk zijn voor de kalveren en moeten grondig gereinigd en ontsmet kunnen worden. De kalveren mogen er zich niet kunnen aan kwetsen.
4. De vloeren moeten een stevige, vlakke en stabiele oppervlakte vormen die stroef is maar zonder scherpe uitsteeksels. Zij moeten aangepast zijn aan het gewicht en de grootte van de kalveren. De ligruimte moet behoorlijk gedraineerd, zindelijk en comfortabel zijn. Voor kalveren jonger dan twee weken moet strooisel gebruikt worden.
5. Kalveren mogen niet worden aangebonden tenzij het gaat om in groep gehuisveste kalveren die voor ten hoogste één uur mogen worden aangebonden tijdens het verstrekken van melk of melkvervanger. Wanneer aanbindsystemen gebruikt worden, mogen ze geen verwondingen veroorzaken en moeten ze regelmatig geïnspecteerd en bijgesteld worden, zodat ze gemakkelijk zitten. Elk aanbindsysteem moet zo zijn ontworpen dat de kans op wurging en verwonding vermeden wordt en dat het kalf zich kan bewegen zoals aangegeven in punt 2.
6. Voeder- en drinkinstallaties moeten zo ontworpen, gebouwd, geplaatst en onderhouden worden dat het risico op verontreiniging van voeder of water beperkt wordt.
7. Door middel van isolatie, verwarming en ventilatie van het gebouw moet ervoor worden gezorgd dat de luchtcirculatie, het stofgehalte van de lucht, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en de gasconcentraties binnen zodanige grenzen gehouden worden dat zij niet schadelijk zijn voor de kalveren.
8. Bij gebruik van kunstmatige ventilatie moet voor een noodvoorziening worden gezorgd, zodat er, wanneer het systeem uitvalt, toch voldoende verse lucht aangevoerd wordt om de gezondheid en het welzijn van de kalveren veilig te stellen en moet er een alarmsysteem aanwezig zijn om de veehouder te waarschuwen wanneer het systeem uitvalt. Het alarmsysteem moet regelmatig getest worden.
9. Alle automatische of mechanische apparatuur die noodzakelijk is voor de gezondheid en het welzijn van de kalveren moet ten minste eenmaal per dag geïnspecteerd worden. Indien er defecten zijn moeten deze onmiddellijk worden hersteld en indien dat niet mogelijk is, moeten de nodige maatregelen worden getroffen om de gezondheid en het welzijn van de kalveren te beschermen totdat het defect is hersteld, met name door de toepassing van andere voedermethoden en het handhaven van een acceptabel leefklimaat.
10. Elektrische leidingen en apparaten moeten geïnstalleerd en onderhouden worden in overeenstemming met de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 maart 1981 waarbij het Algemeen Reglement op de elektrische installaties voor huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend worden verklaard.
11. De kalveren mogen niet voortdurend in het duister gehouden worden. Daartoe moet er voor passend dag- en kunstlicht gezorgd worden. Wordt er kunstlicht gebruikt, dan moet dit ten minste zolang branden als er tussen 9 en 17 uur daglicht is. Er moet een vaste of verplaatsbare verlichtingsbron van voldoende sterkte aanwezig zijn om de kalveren te allen tijde te kunnen inspecteren.
12. Voor de verzorging van de kalveren moet voldoende en bekwaam personeel ter beschikking zijn om ziekte en gedragsveranderingen bij de dieren vast te stellen en om te oordelen of de omgevingsfactoren voldoen om de gezondheid en het welzijn van de kalveren te waarborgen.
13. De eigenaar of de voor de dieren verantwoordelijke persoon moet op stal gehouden kalveren ten minste tweemaal per dag inspecteren en in open lucht gehouden kalveren ten minste eenmaal per dag. Kalveren die ziek of gewond lijken, moeten onmiddellijk op passende wijze worden verzorgd. Zieke en gewonde

kalveren moeten zo nodig kunnen worden afgezonderd in adequate lokalen met droog en comfortabel strooisel.

Wanneer de kalveren niet reageren op de door eigenaar of houder verstrekte zorgen, moet zo spoedig mogelijk een dierenarts worden geraadpleegd zonder afbreuk te doen van de bepalingen van de dierengezondheidswet van 24 maart 1987 en van de wet van 28 augustus 1991 op de uitoefening van de diergeneeskunde alsook van hun uitvoeringsbesluiten.

14. Alle kalveren moeten kunnen beschikken over voeder dat is afgestemd op hun leeftijd en gewicht en dat beantwoordt aan op de met hun gedrag samenhangende en hun fysiologische behoeften, ten einde een goede gezondheid en welzijn van de kalveren te bevorderen. Daarom moet het voeder voldoende ijzer bevatten om een gemiddeld hemoglobinegehalte van ten minste 4,5 mmol/l te bereiken en moeten kalveren van meer dan twee weken een bepaalde minimumhoeveelheid vezelhoudend voeder per dag krijgen, waarbij de hoeveelheid moet opgedreven worden van 50 g tot 250 g per dag voor kalveren van 8 tot 20 weken oud.
15. De kalveren moeten ten minste tweemaal daags gevoederd worden. Kalveren in groepshokken moeten, behalve bij ad libitum voeding of bij voeding via een automatisch voedersysteem, allemaal tegelijk kunnen eten. Kalveren mogen niet gemuilkorfd worden.
16. Kalveren ouder dan twee weken moeten over voldoende vers water beschikken of hun dorst met andere vloeistoffen kunnen lessen. Evenwel moet in zeer warme omstandigheden en voor zieke kalveren steeds vers drinkwater ter beschikking zijn.
17. Alle kalveren moeten zo vlug mogelijk na hun geboorte en in elk geval binnen de eerste 6 levensuren rundercolostrum toegediend worden.
18. Stallen, uitrusting en gereedschap moeten op gepaste wijze worden gereinigd en ontsmet om kruisbesmetting en ziekteverwekkers te voorkomen.
19. Uitwerpselen, urine en niet opgegeten of gemorst voeder moeten zo vaak mogelijk worden verwijderd om de reuk zo gering mogelijk te houden en geen vliegen en knaagdieren aan te trekken.

2 NALEVEN DIERENWELZIJN VARKENS (RBE 10)

Varkens in varkensbedrijven moeten gehouden en verzorgd worden overeenkomstig de volgende bepalingen:

1. Minimumvoorschriften voor oppervlakte en vloeren

- a) Onverminderd de bepalingen van punt 5 moet voor elk gespeend varken of gebruiksvarken dat in een groep wordt gehouden, met uitzondering van gelten en zeugen na inseminatie, een vrije vloerruimte beschikbaar zijn van minstens:

Levend gewicht (kg)	Minimum vloerruimte (m ²)
tot 10	0,15
van 10 tot 20	0,20
van 20 tot 30	0,30
van 30 tot 50	0,40

Levend gewicht (kg)	Minimum vloerruimte (m ²)
van 50 tot 85	0,55
van 85 tot 110	0,65
meer dan 110	1,00

b) Indien voor de varkens, bedoeld in punt a), en de biggen betonnen roostervloeren worden gebruikt:

> is de maximale grootte van de spleetbreedte:

11 mm voor biggen;

14 mm voor gespeende varkens;

18 mm voor gebruiksvarkens;

> is de minimale balkbreedte:

50 mm voor biggen en gespeende varkens;

80 mm voor gebruiksvarkens.

2. Huisvesting van gelten en zeugen

a) Zeugen en gelten moeten in groepen gehouden worden vanaf vier weken na de inseminatie tot één week vóór de verwachte werpdatum. De zijden van de box waarin de groep wordt gehouden, moeten langer zijn dan 2,8 m. Indien minder dan zes dieren in een groep worden gehouden, moeten de zijden van de box waarin de groep wordt gehouden langer zijn dan 2,4 m.

b) In afwijking van de bepalingen in punt a) mogen zeugen en gelten die in bedrijven met minder dan 10 zeugen worden gehouden, tijdens de in punt a) bedoelde periode apart worden gehouden, mits zij zich gemakkelijk in de box kunnen omdraaien.

c) Voor elke in groep gehouden gelt en zeug na inseminatie moet de totale vrije vloerruimte respectievelijk minimaal 1,64 m² en 2,25 m² bedragen. Indien deze dieren in groepen van minder dan zes individuen worden gehouden, moet de vrije vloerruimte worden vergroot met 10%. Indien deze dieren in groepen van ten minste 40 worden gehouden, mag de vrije vloerruimte worden verkleind met 10%.

d) Een deel van de in punt c) voorgeschreven ruimte, dat minimaal 0,95 m² per gelt en 1,3 m² per zeug bedraagt, moet bestaan uit een dichte vloer waarvan maximaal 15% bestaat uit afvoergaten. Bij het gebruik van betonnen roostervloeren moet de balkbreedte ten minste 80 mm bedragen en de spleetbreedte ten hoogste 20 mm.

e) Het bouwen of het installeren van aanbindsystemen voor zeugen en gelten is verboden.

f) Het aanbinden van zeugen en gelten is verboden.

g) Onverminderd de eisen die zijn vastgesteld in punt 4. d) moeten zeugen en gelten permanent kunnen beschikken over los materiaal dat ten minste voldoet aan de desbetreffende eisen van punt 4. d).

h) Teneinde hun honger te verminderen en in de behoefte tot kauwen te voorzien, moeten alle gaste en drachtige zeugen en gelten een toereikende hoeveelheid bulk of vezelrijk voer en energierijk voer krijgen.

i) Het voedersysteem voor zeugen en gelten in groepshuisvesting moet waarborgen dat ieder dier voldoende voedsel tot zich kan nemen, zelfs in aanwezigheid van concurrenten.

3. Algemene bepalingen

- a) Varkens die in groepen moeten worden gehouden maar buitengewoon agressief zijn, door andere varkens zijn aangevallen of ziek of gewond zijn, mogen tijdelijk worden opgesloten in een aparte box. In dat geval moet het dier zich in die aparte box gemakkelijk kunnen omdraaien, voor zover dat niet in strijd is met specifiek veterinair advies.
- b) Varkens die buiten gehouden worden, moeten beschikken over een beschutting tegen ongunstige weersomstandigheden.
- c) Eenieder die personen in dienst heeft of neemt om varkens te verzorgen ziet erop toe dat deze personen instructies en richtsnoeren hebben gekregen inzake de bepalingen over dierenwelzijn.

4. Algemene voorwaarden ter bescherming van varkens in varkenshouderijen

- a) In het gedeelte van het gebouw waar varkens worden gehouden, moet een continu geluidsniveau van 85 dBA of hoger worden vermeden. Constant of plotseling lawaai moet worden vermeden.
- b) In de ruimten waar varkens worden gehouden, moet de lichtintensiteit ten minste 40 lux bedragen gedurende ten minste 8 uur per dag.
Teneinde natuurlijke lichtval toe te laten moeten in elke varkensstal gebouwd na 1 januari 2003 lichtdoorlatende openingen in dak en/of muren voorzien worden, waarvan de totale oppervlakte niet kleiner mag zijn dan 3% van de vloeroppervlakte.
- c) De varkensstallen moeten zo zijn gebouwd dat de varkens:
 - > toegang hebben tot een schone ligruimte met een comfortabele afwerking en temperatuur en met een adequate waterafvoer, waar alle dieren tegelijk kunnen liggen;
 - > kunnen rusten en normaal kunnen opstaan;
 - > andere varkens kunnen zien; in de laatste week vóór het werpen en tijdens het werpen mogen zeugen en gelten echter uit het zicht van soortgenoten worden gehouden.
- d) Onverminderd punt 2. g), moeten de varkens permanent kunnen beschikken over voldoende materiaal om te onderzoeken en mee te spelen, bv. stro, hooi, hout, zaagsel, compost van champignons, turf of een mengsel daarvan, voor zover de gezondheid van de dieren daardoor niet in gevaar komt.
- e) De vloeren moeten vlak maar niet glibberig zijn om te voorkomen dat de dieren zich verwonden, en moeten zo zijn ontworpen, uitgevoerd en onderhouden dat zij bij de dieren geen letsels of pijn veroorzaken. Zij moeten aangepast zijn aan het gewicht en de grootte van de dieren en moeten, wanneer geen strooisel wordt verstrekt, een stevig, vlak en stabiel oppervlak vormen.
- f) Alle varkens moeten ten minste eenmaal per dag worden gevoederd. Wanneer varkens in groep worden gevoederd en niet ad libitum of via een automatisch individueel voedsysteem, moeten zij allemaal tegelijk kunnen eten.
- g) Varkens van meer dan twee weken oud moeten permanent over voldoende vers water kunnen beschikken.
- h) Het couperen van staarten en het verkleinen van de hoektanden mogen niet als routinemaatregel worden uitgevoerd, maar alleen wanneer bepaalde kwetsuren van spenen bij zeugen of van oren en staarten bij andere varkens zijn geconstateerd. Vóórdat tot deze ingrepen wordt besloten, moeten maatregelen worden getroffen om staartbijten en andere gedragsstoornissen te voorkomen, de omgeving en de varkensdichtheid in aanmerking genomen. Hiertoe moeten ontoereikende omgevingsfactoren of beheerssystemen worden aangepast.

- i) De slagstanden van beren mogen worden ingekort om verwondingen bij andere dieren te voorkomen of om veiligheidsredenen.

De hierboven beschreven ingrepen (h, i) mogen alleen worden uitgevoerd door een dierenarts of een persoon die een bedoelde opleiding heeft gekregen en die ervaren is in het uitvoeren van deze ingrepen met adequate hulpmiddelen en onder hygiënische omstandigheden. Het castreren en het couperen van de staart bij dieren die ouder zijn dan zeven dagen, zijn alleen toegestaan als een dierenarts de ingrepen onder anesthesie en met aanvullende langdurige analgesie uitvoert.

- j) Lokalen, hokken, uitrusting en gereedschap voor varkens moeten op passende wijze worden gereinigd en ontsmet ten einde kruiscontaminatie en ziekteverwekkers te voorkomen.
- k) Het opvangen, opslaan en behandelen van de mest op de bedrijven moet op zodanige manier gebeuren dat de varkens niet blootgesteld worden aan gasen zoals ammoniak, koolzuur, H₂S en CO in concentraties die schadelijk zijn voor hun gezondheid.

5. Bijzondere voorschriften voor de verschillende categorieën varkens

a) Beren

- > De berenhokken moeten zo gelegen en gebouwd zijn dat de beer zich kan omdraaien en de andere varkens kan horen, ruiken en zien. Verder moet een volwassen beer over een vrije vloeroppervlakte van ten minste 6 m² kunnen beschikken.
- > Wanneer het hok tevens wordt gebruikt voor het dekken, moet een volwassen beer over een vrije vloeroppervlakte van ten minste 10 m² kunnen beschikken en moet het hok volledig vrij zijn van obstakels.
- > Een deel van de totale vloeroppervlakte dat groot genoeg is voor de beer om te liggen moet bestaan uit een dichte vloer of moet worden voorzien van een mat of stro of ander geschikt materiaal.

b) Zeugen en gelten

- > Er moeten maatregelen worden getroffen om de agressie in groepen zoveel mogelijk te beperken, door zoveel mogelijk te werken met stabiele groepen.
- > Drachtige zeugen en gelten moeten zo nodig tegen uitwendige en inwendige parasieten worden behandeld. Drachtige zeugen en gelten moeten, voordat zij in het kraamhok worden gebracht, grondig worden schoongemaakt.
- > In de laatste week vóór het werpen moeten zeugen en gelten over voldoende en adequaat nestmateriaal kunnen beschikken, tenzij dat met de op het bedrijf gebruikte mengmestmethode technisch niet uitvoerbaar is.
- > Achter de zeug of gelt moet een vrije ruimte zijn om het natuurlijke of begeleide werpen te vergemakkelijken.
- > Kraamhokken waarin de zeugen zich vrij kunnen bewegen, moeten voorzien zijn van een bescherming voor de biggen, bv. een zeugenbeugel.

c) Biggen

- > Een deel van de totale vloeroppervlakte dat groot genoeg is om alle dieren tegelijk te laten rusten, moet bestaan uit een dichte vloer of een mat, of moet worden voorzien van stro of ander geschikt materiaal.
- > Wanneer een kraamhok wordt gebruikt, moeten de biggen voldoende ruimte hebben om ongehinderd te kunnen zuigen.

- > Biggen mogen niet worden gespeend voordat zij 28 dagen oud zijn, tenzij het welzijn of de gezondheid van de zeug of van de biggen anders in het gedrang komen. Biggen mogen evenwel ten hoogste zeven dagen vroeger worden gespeend wanneer zij naar gespecialiseerde voorzieningen worden gebracht die volledig worden leeggemaakt en grondig worden gereinigd en ontsmet vóórdat een nieuwe groep wordt binnengebracht en die gescheiden zijn van de voorzieningen waar zeugen worden gehouden, dit alles om het overdragen van ziekten op de biggen zo veel mogelijk te beperken.

d) Gespeende biggen en opfokvarkens

- > Als varkens in groep worden gehouden, moeten maatregelen worden genomen om van het normale gedrag afwijkende gevechten te voorkomen.
- > De dieren moeten worden gehouden in groepen waaraan zo weinig mogelijk dieren mogen worden toegevoegd eenmaal de groepen gevormd zijn. Het in groepen plaatsen van varkens moet zo vlug mogelijk gebeuren, bij voorkeur vóór of anders ten hoogste één week na het spenen. Als varkens aan een groep moeten worden toegevoegd, moeten zij voldoende mogelijkheden hebben om aan de andere varkens te ontsnappen en zich voor hen te verbergen.
- > Bij tekenen van ernstige gevechten moeten de oorzaken hiervan onmiddellijk worden onderzocht en moeten passende maatregelen worden genomen, zoals het eventueel verstrekken van stro aan de dieren of van ander materiaal om te onderzoeken. Dieren die worden bedreigd of bijzonder agressieve dieren moeten van de groep worden gescheiden overeenkomstig de bepalingen van punt 3. a).
- > Het systematisch toedienen van kalmeermiddelen om het toevoegen van dieren aan een groep te vergemakkelijken, is verboden. Het is slechts toegestaan in uitzonderlijke gevallen en op advies van een dierenarts.

3 NALEVEN DIERENWELZIJN ALLE LANDBOUWHUISDIEREN (RBE 11)

Landbouwhuisdieren andere dan vissen, reptielen of amfibieën moeten worden gefokt en gehouden onder voorwaarden die stroken met de hierna vermelde bepalingen, met inachtneming van de soort en de graad van ontwikkeling, aanpassing en domesticering, alsmede de uit ervaring of wetenschappelijk onderzoek gebleken fysiologische en ethologische behoeften.

1. Personeel

De dieren moeten worden verzorgd door een voldoende aantal personen die over de nodige vaardigheden, kennis en vakbekwaamheid beschikken.

2. Controles

- a) Alle dieren die worden gehouden in veehouderijsystemen waar hun welzijn afhangt van frequente verzorging door de mens, moeten ten minste eenmaal per dag worden gecontroleerd. Dieren die in andere systemen worden gehouden, moeten zo vaak worden gecontroleerd dat lijden wordt voorkomen.
- b) Er moet voldoende (vaste of draagbare) verlichting zijn voor een grondige controle van de dieren op elk willekeurig tijdstip.

- c) Dieren die ziek of gewond lijken, moeten onmiddellijk op passende wijze worden verzorgd, en wanneer die zorg geen verbetering in de toestand van het dier brengt, moet zo spoedig mogelijk een dierenarts worden geraadpleegd. Zieke of gewonde dieren moeten zo nodig worden afgezonderd in een passend onderkomen met, in voorkomend geval, gerieflijk, droog ligstro.

3. Bijhouden van een register

- a) De eigenaar of houder van de dieren moet een register bijhouden van de verstrekte medische zorg en het bij iedere controle geconstateerde aantal sterfgevallen. Indien gelijkwaardige gegevens voor andere doeleinden moeten worden bijgehouden, kan daarmee ook voor de doeleinden van deze richtlijn worden volstaan.
- b) Het register moet ten minste drie jaar worden bewaard en desgevraagd, alsmede bij de controles, aan de bevoegde overheid worden voorgelegd.

4. Bewegingsvrijheid

De bewegingsvrijheid die past bij het dier, met inachtneming van de soort en in overeenstemming met de bestaande ervaring en de wetenschappelijke kennis, mag niet op zodanige wijze worden beperkt dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht. Wanneer een dier permanent of geregeld wordt aangebonden, vastgeketend of geïmmobiliseerd, moet het voldoende ruimte worden gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften, overeenkomstig de bestaande ervaring en de wetenschappelijke kennis.

5. Gebouwen en behuizing

- a) De materialen die worden gebruikt voor de behuizing, met name de bouw van de hokken en de uitrusting waarmee de dieren in aanraking kunnen komen, mogen niet schadelijk zijn voor de dieren en moeten grondig gereinigd en ontsmet kunnen worden.
- b) Behuizing en inrichtingen voor de beschutting van dieren moeten zodanig geconstrueerd zijn en in een zodanige staat van onderhoud verkeren dat er geen scherpe randen of uitsteeksels zijn die de dieren kunnen verwonden.
- c) De luchtcirculatie, het stofgehalte van de lucht, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en de gasconcentraties moeten binnen zodanige grenzen worden gehouden dat zij niet schadelijk zijn voor de dieren.
- d) In gebouwen gehouden dieren mogen niet voortdurend in het duister worden gehouden of in kunstlicht verblijven zonder dat dit voor een passende periode wordt uitgeschakeld. Indien het beschikbare natuurlijke licht niet voldoende is voor de ethologische en fysiologische behoeften van de dieren, moet geschikt kunstlicht aanwezig zijn.

6. Niet in gebouwen gehouden dieren

Dieren die niet in gebouwen gehouden worden, moeten zo nodig voor zover mogelijk beschermd worden tegen slechte weersomstandigheden, roofdieren en gezondheidsrisico's.

7. Automatische of mechanische apparatuur

Alle automatische of mechanische apparatuur die noodzakelijk is voor de gezondheid en het welzijn van de dieren moet ten minste eenmaal per dag worden gecontroleerd. Defecten moeten onmiddellijk worden hersteld; indien dat niet mogelijk is, moeten de nodige maatregelen worden getroffen om de gezondheid en het welzijn van de dieren veilig te stellen. Indien gezondheid en welzijn van de dieren afhankelijk zijn van een kunstmatig ventilatiesysteem, moet dat voorzien zijn van een passend noodstelsel waarmee voldoende verse lucht kan worden aangevoerd om de gezondheid en het welzijn van de dieren te waarborgen als het hoofdsysteem uitvalt, en er moet een alarmsysteem aanwezig zijn dat in dat geval in werking treedt. Het alarmsysteem moet regelmatig worden getest.

8. Voeder, water en andere stoffen

- a) De dieren moeten een toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en de leeftijd geschikt voeder krijgen zodat zij in goede gezondheid blijven en aan hun voedingsbehoeften voldaan wordt. Het toegediende voeder en drinken en de wijze van toediening mogen de dieren geen onnodig lijden of letsel toebrengen.
- b) Alle dieren moeten voeder krijgen met tussenpozen die bij hun fysiologische behoeften passen.
- c) Alle dieren moeten toegang hebben tot een toereikende hoeveelheid water van passende kwaliteit of moeten op een andere wijze aan hun behoefte aan water kunnen voldoen.
- d) Voeder- en drinkinstallaties moeten zo ontworpen, gebouwd en geplaatst zijn dat het gevaar voor verontreiniging van voeder en water, alsmede schadelijke gevolgen van rivaliteit tussen de dieren tot een minimum beperkt worden.
- e) Behalve stoffen voor therapeutische of profylactische doeleinden, dan wel zoötechnische behandeling zoals bepaald in artikel 1, lid 2, onder c), van richtlijn 96/22/EG van de Raad van 29 april 1996 betreffende het verbod op het gebruik, in de veehouderij, van bepaalde stoffen met hormonale werking en van bepaalde stoffen met thyreostatische werking, alsmede van beta-agonisten, mogen geen stoffen aan een dier worden toegediend, tenzij uit wetenschappelijke studies naar het welzijn van dieren of uit de ervaring is gebleken dat de stof niet schadelijk is voor de gezondheid of het welzijn van het dier.

9. Fokmethoden

- a) Er mogen geen natuurlijke of kunstmatige fokmethoden worden toegepast die de betrokken dieren pijn of letsel toebrengen of kunnen toebrengen. Dit voorschrift sluit bepaalde handelingen niet uit die een uiterst gering of kortstondig lijden of letsel kunnen berokkenen, of een ingreep kunnen vergen die vermoedelijk geen blijvend letsel veroorzaakt.
- b) Een dier mag alleen voor landbouwdoeleinden worden gehouden als op basis van het genotype of fenotype redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de gezondheid en het welzijn van het dier daardoor niet worden geschaad.

SOCIALE CONDITIONALITEIT

De sociale conditionaliteit is van toepassing op landbouwers die werken met personeel en gaat over transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden, de veiligheid en gezondheid van werknemers en het naleven van de minimumeisen bij het gebruik van arbeidsmiddelen. De sociale conditionaliteit beoogt de begunstigen van GLB-steun meer bewust te maken van de werkgelegenheidsnormen en sociale normen, wat moet bijdragen tot de ontwikkeling van een sociaal duurzame landbouw.

- ▶ Zorg voor transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden
- ▶ Neem maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers
- ▶ Respecteer de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik door werknemers van arbeidsmiddelen

1 WAT IS DE SOCIALE CONDITIONALITEIT?

Landbouwers die rechtstreekse betalingen of steun voor agromilieuklimaatmaatregelen of beheerovereenkomsten ontvangen, moeten vanaf 2026 ook de sociale conditionaliteit naleven om administratieve sancties te vermijden. De sociale conditionaliteit omvat beheereisen die voortvloeien uit Europese richtlijnen in verband met de toepasselijke arbeidsvoorwaarden of werkgeversverplichtingen.

De sociale conditionaliteit is van toepassing op landbouwers die personeel te werk stellen en gaat over transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden, de veiligheid en gezondheid van werknemers en het naleven van de minimumeisen bij het gebruik van arbeidsmiddelen. Deze verplichtingen rond arbeidsvoorwaarden en arbeidsveiligheid zijn niet nieuw. Zij zijn al van toepassing in België op basis van de federale regelgeving. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij zal voor het toezicht op de naleving van de sociale conditionaliteit, beroep doen op de federale inspectiediensten die verantwoordelijk zijn voor deze controles.

De controles van de federale inspectiediensten gaan ruimer dan wat in het kader van het GLB opgenomen is in de sociale conditionaliteit. De sociale conditionaliteit omvat samengevat volgende aspecten:

- ▶ voorspelbare en transparante arbeidsvoorwaarden: het bestaan van en de kennisname van de werknemers m.b.t. arbeidsovereenkomsten en (wijziging van) arbeidsreglementen, vereisten naar opleiding en voorwaarden voor de minimale voorspelbaarheid van werk (tijdig kenbaar maken van uurroosters of annuleren van werk), op basis van richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie;
- ▶ maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en gezondheid van de werknemers: de organisatiestructuren rond veiligheid en gezondheid, de voorlichting en opleiding van werknemers rond veiligheid en gezondheid, de participatie van werknemers hieraan, op basis van richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk;
- ▶ Minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik van arbeidsmiddelen door werkgevers, op basis van richtlijn 2009/104/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik door werknemers van arbeidsmiddelen op de arbeidsplaats.

In de bijlage staat opgelijst welke aspecten onder de sociale conditionaliteit vallen.

2 WIE DOET DE CONTROLES ROND SOCIALE CONDITIONALITEIT?

De externe controle-instanties die bevoegd zijn voor de controle op de naleving van de toepasselijke arbeidsvoorwaarden of werkgeversverplichtingen zoals opgenomen in de bijlage van deze fiche, zullen de geconstateerde niet-nalevingen met een gevolg, melden aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij doet zelf geen controles op de sociale conditionaliteit.

3 WAT ZIJN DE GEVOLGEN WANNEER IK NIET VOLDOE AAN DE VERPLICHTINGEN VAN DE SOCIALE CONDITIONALITEIT

De federale inspectiediensten stellen het Agentschap Landbouw en Zeevisserij in kennis van niet-nalevingen waarbij deze worden beoordeeld op ernst, de omvang, het permanente karakter of de herhaling en de opzettelijkheid. Voor de beoordeling zal onder meer gebruik gemaakt worden van de sanctieniveau's zoals bepaald door de federale regelgeving.

Bij niet-naleving van de sociale conditionaliteit wordt de steun voor areaal- en diergebonden maatregelen verminderd met een bepaald percentage verminderd. Is een eerste niet-naleving het gevolg van een nalatigheid van de landbouwer? Dan wordt de steun in principe verlaagd met 3%. Afhankelijk van de ernst, de omvang en het permanente karakter van de niet-naleving kan dat percentage worden aangepast tot 1% of 10%. Betreft het een herhaling van een niet-naleving binnen een periode van drie opeenvolgende jaren? Dan wordt het verlagingpercentage 10%. Bij verdere herhaling wordt de inbreuk vanaf dan als opzettelijk beschouwd.

Betreft het een opzettelijke niet-naleving? Dan wordt de steun in principe verlaagd met ten minste 15%. Afhankelijk van de ernst, de omvang of het permanente karakter van die opzettelijke niet-naleving kan dat verlagingpercentage worden verhoogd tot maximaal 100%.

4 WAAR VIND IK MEER INFORMATIE?

Op de webpagina '[Conditionaliteit](#)' vindt u de fiche van sociale conditionaliteit.

Bel naar 02 214 48 48 of mail naar info@lv.vlaanderen.be voor bijkomende informatie.

Op 5 november 2024 stelden de FOD Werkgelegenheid en Prevent Agri de nieuwe [QiRA-tool Landbouw](#) voor. De verplichtingen die hierin vervat zitten, gaan ruimer dan de sociale conditionaliteit maar deze tool kan wel een hulpmiddel zijn om na te gaan of u in orde bent met de sociale conditionaliteit.

5 BIJLAGE

5.1 RICHTLIJN ROND TRANSPARANTE EN VOORSPELBARE ARBEIDSVORWAARDEN - RICHTLIJN 2019/1152

Beheereis	Beschrijving	Verwijzing Europese regelgeving	Verwijzing federale regelgeving
Arbeidsvoorwaarden moeten schriftelijk worden verstrekt ("arbeidsovereenkomst")	Schriftelijke arbeidsovereenkomst. Schriftelijk bewijs van de overhandiging van het arbeidsreglement Het arbeidsreglement moet ter inzage zijn op een makkelijk toegankelijke plaats en op elke werkplek. Een bericht van waar dit reglement kan geraadpleegd wordt, wordt aangeplakt op een zichtbare en toegankelijke plaats.	2019/1152 Art. 3	Artikel 4 van de wet van 7 oktober 2022 houdende gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie heeft tot doel om de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te verbeteren.
Werkgelegenheid in de landbouw moet worden geregeld in een arbeidsovereenkomst	Beschikbaarheid van een arbeidsovereenkomst / arbeidsreglement	2019/1152 Art. 4	Artikels 4 en 5 van de wet van 7 oktober 2022 houdende gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie heeft tot doel om de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te verbeteren. Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
De arbeidsovereenkomst moet binnen de eerste zeven werkdagen worden opgesteld	Overeenkomsten moeten afgesloten worden uiterlijk op de dag van indiensttreding.	2019/1152 Art. 5	Artikel 4§1,3° lid, artikel 5 en artikels 10tem15 van de wet van 7 oktober 2022 houdende gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie heeft tot doel om de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te verbeteren. Artikel 124 van Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten Artikel 4, § 1, tweede lid, artikel 9 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers Artikel 6, § 1, 4°, (a) en artikel 6, § 1 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen

Beheereis	Beschrijving	Verwijzing Europese regelgeving	Verwijzing federale regelgeving
Wijzigingen in de arbeidsrelatie moeten schriftelijk worden vastgelegd	Er moet schriftelijk bewijs zijn dat de werknemer een aangepast arbeidsreglement heeft ontvangen.	2019/1152 Art. 6	Artikel 7 van de wet van 7 oktober 2022 houdende gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie heeft tot doel om de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te verbeteren.
Proeftijd	Er zijn geen proeftijden voorzien in de arbeidsovereenkomsten, behalve voor studentenarbeid en uitzendarbeid.	2019/1152 Art. 8	Artikels 24 en 25 van de wet van 7 oktober 2022 houdende gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie heeft tot doel om de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te verbeteren. Artikel 5 en 8 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het terbeschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers Artikel 124, 20° en artikel 127 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
Voorwaarden met betrekking tot de minimale voorspelbaarheid van het werk	Flexibele uurroosters worden tijdig verstrekt. Afwijkingen op deeltijdse uurroosters worden bijgehouden. Annulatie van werk gebeurt tijdig.	2019/1152 Art. 10	Artikel 159, artikel 159/1, artikel 171/1 van de Wet van 5 maart 2017 betreffende werkbaar en wendbaar werk
Verplichte opleiding	Er is scholing voorzien.	2019/1152 Art. 13	Artikel 21 van de wet van 7 oktober 2022 houdende gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie heeft tot doel om de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te verbeteren. Artikel 22 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

5.2 MAATREGELEN TER BEVORDERING VAN DE VERBETERING VAN DE VEILIGHEID EN DE GEZONDHEID VAN DE WERKNEMERS – RICHTLIJN 89/391/EEG

Beheereis	Beschrijving	Verwijzing Europese regelgeving	Verwijzing federale regelgeving
Algemene bepaling houdende verplichting van de werkgever om te zorgen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers	Draagt de werkgever voldoende verantwoordelijkheid m.b.t. welzijn en gezondheid van zijn werknemers?	89/301 Art. 5	Artikel 4 van de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers Codex over het welzijn op het werk - Art. I.2-2 à I.2-14 + Art. I.2-15 à I.2-21
Algemene verplichting van de werkgevers om de nodige maatregelen te nemen voor de bescherming van de veiligheid en de gezondheid, met inbegrip van risicopreventie en voorlichting en opleiding.	Heeft de werkgever de preventieprincipes in acht genomen, de risico's geëvalueerd en indien nodig maatregelen genomen?	89/301 Art. 6	Artikel 5 van de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers Codex over het welzijn op het werk - Art. I.2-2 à I.2-14 + Art. I.2-15 à I.2-21
Beschermings- en preventiediensten: voor gezondheids- en veiligheidsactiviteiten aan te wijzen werknemer(s) of te betrekken externe dienst.	Voldoet bedrijf aan de inspectie rond organisatorische structuren en welzijnsbeleid?	89/301 Art. 7	Hoofdstuk VI van de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers Codex Welzijn op het Werk – Boek II – Titel 1 – IDPBW Codex over het welzijn op het werk - Boek II – Titel 2 – gemeenschappelijke IDPBW Codex over het welzijn op het werk - Boek II – Titel 3 – EDPBW Codex over het welzijn op het werk - Boek II – Titel 4 – vorming van preventieadviseurs
Werkgever neemt maatregelen met betrekking tot eerste hulp, brandbestrijding en evacuatie van werknemers	Voldoet bedrijf aan inspectie m.b.t. EHBO, brandbestrijding en evacuatie?	89/301 Art. 8	Codex over het welzijn op het werk - Boek I - Titel 5 - Eerste hulp Codex over het welzijn op het werk - Boek I – Titel 2 – Art. 16; 25-26 Codex over het welzijn op het werk - Boek III - Titel 3 – Brandpreventie op de arbeidsplaatsen Codex over het welzijn op het werk - Art. I.2-23 tem Art. I.2-26
Verplichtingen van werkgevers met betrekking tot de beoordeling van risico's, beschermende maatregelen en beschermingsmiddelen, registratie en melding van arbeidsongevallen	Voldoet bedrijf aan de inspectie m.b.t. beoordeling risico's en het nemen van gepaste maatregelen en de arbeidsongevallen-regeling?	89/301 Art.9	Hoofdstuk XI bis van de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers Codex Welzijn op het Werk- Boek I – Titel 2 Codex Welzijn op het werk - Boek I – Titel 4 Codex Welzijn op het werk- Boek I – Titel 6 – Maatregelen ingeval van arbeidsongeval Codex Welzijn op het werk Boek IX – collectieve en individuele uitrusting

Beheereis	Beschrijving	Verwijzing Europese regelgeving	Verwijzing federale regelgeving
Voorlichting van werknemers over veiligheids- en gezondheidsrisico's en beschermende en preventieve maatregelen	Voldoet bedrijf aan inspectie m.b.t. voorlichting van werknemers inzake veiligheid en gezondheid?	89/301 Art. 10	Codex Welzijn op het werk – Boek I – Titel 2 – hoofdstuk III
Raadpleging en deelneming van de werknemers aan de behandeling van alle vraagstukken die betrekking hebben op de veiligheid en gezondheid van het werk	Voldoet bedrijf aan inspectie m.b.t. raadpleging en deelneming van werknemers?	89/301 Art. 11	Hoofdstuk VIII van de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers Codex Welzijn op het werk -Boek II – Titel 7 – comité preventie op het werk Codex Welzijn op het werk Boek II – Titel 8 – Rechtstreekse participatie
De werkgever moet ervoor zorgen dat de werknemers een voldoende veiligheids- en gezondheidsopleiding krijgen	Voldoet bedrijf aan inspectie m.b.t. opleiding i.v.m. veiligheid en gezondheid?	89/301 Art. 12	Codex Welzijn op het werk – Boek I – Titel 2 – Hoofdstuk III

5.3 MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE VEILIGHEID EN GEZONDHEID BIJ HET GEBRUIK DOOR WERKNEMERS VAN ARBEIDSMIDDELEN - RICHTLIJN 2009/104/EG

Beheereis	Beschrijving	Verwijzing Europese regelgeving	Verwijzing federale regelgeving
Algemene verplichtingen om ervoor te zorgen dat de arbeidsmiddelen geschikt zijn voor het door de werknemers uit te voeren zonder gevaar voor de veiligheid en gezondheid	Gebruik geschikte arbeidsmiddelen	2009/104 Art. 3	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-1 Artikel 5§1(f) van de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers
Regels m.b.t. arbeidsmiddelen moeten in overeenstemming zijn met de EU-richtlijn en vastgestelde minimumvoorschriften en adequaat worden gehandhaafd	Worden de minimumvoorschriften voor de arbeidsmiddelen gerespecteerd?	2009/104 Art. 4	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-12 Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen
Keuring van de arbeidsmiddelen – na aflevering te keren middelen en periodieke keuringen door bevoegde personen	Worden de arbeidsmiddelen voldoende onderhouden? Zijn ze, indien nodig, gekeurd? Zijn ze, indien nodig, onderworpen aan een periodieke controle? Is het keuringsattest elektrische laagspanning aanwezig? Zijn de opslagtanks voor brandstof of gevaarlijke stoffen gekeurd?	2009/104 Art. 5	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-14
Het gebruik van arbeidsmiddelen met een specifiek gevaar moet voorbehouden blijven aan werknemers die met dat gebruik belast zijn en alle reparaties, ombouwingen en onderhoud moeten worden uitgevoerd door werknemers die daartoe een specifieke bekwaamheid bezitten	Het gebruik van het arbeidsmiddel blijft voorbehouden aan de werknemers die met het gebruik belast zijn; Bezit van specifieke bekwaamheid e in geval van herstelling, het ombouwen, het in goede staat houden of het onderhoud daartoe een specifieke bekwaamheid bezitten	2009/104 Art.6.	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-3 lid 2
Ergonomie en gezondheid op het werk	Moeten er vaak lasten getild worden of worden er repetitieve handelingen uitgevoerd? Zo ja, zijn er hulpmiddelen beschikbaar of andere maatregelen genomen? Zijn de minimumvoorschriften gevolgd voor de arbeidsmiddelen?	2009/104 Art. 7	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-2 en annex IV.2-2 Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 3 – hoofdstuk I Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 4

Beheereis	Beschrijving	Verwijzing Europese regelgeving	Verwijzing federale regelgeving
Werknemers beschikken over voldoende informatie en in voorkomend geval, over gebruiksaanwijzingen van arbeidsmiddelen	Zijn de gebruiksaanwijzingen, veiligheidinstructiekaarten edm raadpleegbaar voor de werknemers?	2009/104 Art. 8	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-5
Werknemers krijgen een adequate opleiding	Kregen de werknemers voldoende opleiding m.b.t. het gebruik van arbeidsmiddelen?	2009/104 Art. 9	Codex over het welzijn op het werk. Boek IV arbeidsmiddelen - Titel 2 – Art. IV.2-4

STEUN: Bedrijf/inkomenssteun

ACTIEVE LANDBOUWER - 2026

De GLB- middelen zijn steeds beperkter en daarom is het van belang om de middelen gericht in te zetten. De definitie actieve landbouwer is van toepassing voor de meeste GLB maatregelen. In deze fiche worden de voorwaarden uitgelegd waaraan de landbouwers moeten voldoen om in aanmerking te komen voor GLB-steun.

- ▶ Basisvoorwaarde voor het ontvangen van GLB-steun.
- ▶ Van toepassing op alle maatregelen binnen het GLB (tenzij expliciet anders vermeld).
- ▶ Er moet aan **alle** voorwaarden voldaan zijn.

1 VOORWAARDEN

Om beschouwd te worden als actieve landbouwer moet de landbouwer aan **alle volgende voorwaarden** voldoen. Als aan één van de voorwaarden niet is voldaan, wordt u niet beschouwd als actieve landbouwer en heeft u geen toegang tot (de meeste) GLB-steun. De voorwaarde van actieve landbouwer is bij alle maatregelen (basisinkomenssteun voor duurzaamheid, ecoregelingen, VLIF-steun,...) van toepassing tenzij expliciet anders vermeld.

NR	VOORWAARDE
1.	Belgisch BTW nummer op 31/5/2026 met NACEBEL code van een landbouwactiviteit op niveau van de onderneming (en dus niet de vestiging).
2.	Standaardverdiencapaciteit (SVC) van minstens 7.500 euro (berekend op basis van referentiejaar 2024) Uitzondering! Voor landbouwers met biologische productie en instromers: Standaardverdiencapaciteit van minstens 3.000 euro.
3.	Minstens een derde van de totale BTW uitgaande handelingen van alle economische activiteiten van de onderneming (bedragen exclusief BTW) in referentiejaar 2024 zijn afkomstig van landbouwactiviteiten. Uitzondering! ▶ Vrijstelling voor landbouwers met een bijzondere BTW-landbouwregeling (ook gekend als het BTW-landbouwforfait), al dan niet in combinatie met een andere regeling voor dezelfde onderneming. ▶ Vrijstelling voor landbouwers gestart vanaf 01/01/2024
4.	De landbouwer of een aan de landbouwer verbonden onderneming is geen overheidsinstelling, erkende terreinbeherende natuurvereniging, universiteit of hogeschool .
5.	Pensioenvoorwaarde: op 31/5/2026 is er minstens één bedrijfshoofd, zaakvoerder, lid, vennoot of bestuurder is, die geen rustpensioen voor de maand mei 2026 ontvangt (maandbedrag van mei).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende onderdelen van de berekening en wanneer deze in rekening gebracht worden bij het bepalen van de status 'Actieve Landbouwer'.

In januari 2026 wordt de status actieve landbouwer in het kader van het GLB voor uw bedrijf voor campagnejaar 2026 bepaald. Deze status blijft gedurende de hele campagne ongewijzigd tenzij:

- ▶ U een wijziging aan NACEBEL-codes doorvoert bij de BTW diensten uiterlijk op 31/5/2026.
- ▶ U na 31/5/2024 gestart bent en de SVC-voorwaarde onder voorbehoud is voldaan omdat er nog geen informatie beschikbaar was tijdens het referentiejaar.
- ▶ U tijdig bezwaar indient tegen de berekende SVC-waarde.
- ▶ Afhankelijk van uw verklaring rond btw-verkooptransacties in de verzamelaanvraag van 2026.
- ▶ Afhankelijk van uw verklaring rond uitsluiting in de verzamelaanvraag van 2026.
- ▶ Afhankelijk van uw verklaring rond rustpensioen (bij een buitenlandse onderneming) in de verzamelaanvraag van 2026
- ▶ Als na controle blijkt dat de informatie waarop het Agentschap Landbouw en Zeevisserij zich heeft gebaseerd niet correct was.

Berekening begin januari waarbij een aantal voorwaarden ‘onder voorbehoud ok’ aanzien worden omdat de gegevens (nog) niet beschikbaar zijn.

		Situatie Januari 2026	Wijzigingen	Definitief
1	Onderneming met BTW-landbouwactiviteit (NACEBEL-code landbouw)	Situatie KBO	Doorlopend	Situatie in KBO doorgevoerd of aangevraagd uiterlijk 31/5/2026
2	Standaardverdien capaciteit (SVC)	Berekening obv referentiejaar 2024	Via bezwaar	Na afhandeling bezwaar
3	Standaardverdien capaciteit (SVC) - nieuwe landbouwers (zonder volledige bedrijfsovername)	Onder voorbehoud OK	/	Berekening op basis van verzamelaanvraag 2026
4	Verhouding BTW activiteiten	Onder voorbehoud OK	Aanpassing op basis van verklaring in de verzamelaanvraag 2026	Verklaring in de verzamelaanvraag 2026
5	Uitsluiting	Gekende situatie		Gekende situatie
6	Uitsluiting – op basis van eigen verklaring	Onder voorbehoud OK	Aanpassing op basis van verklaring in de verzamelaanvraag 2026	Verklaring in de verzamelaanvraag 2026
7	Rustpensioen	Situatie gekend bij Federale Pensioendienst	doorlopend	Situatie gekend bij de Federale Pensioendienst op 31/5/2026
8	Rustpensioen – Buitenlandse ondernemingen	Onder voorbehoud OK	Verklaring in de verzamelaanvraag 2026	Verklaring in de verzamelaanvraag 2026

2 WAT IS EEN LANDBOUWACTIVITEIT

Als landbouwactiviteit binnen deze voorwaarden geldt:

- ▶ Het telen van landbouwproducten en de eerste verwerking ervan tot een landbouwproduct.
- ▶ Het melken van dieren en de eerste verwerking ervan tot een landbouwproduct.
- ▶ Het fokken van dieren voor landbouwdoeleinden.
- ▶ Het houden van dieren voor landbouwdoeleinden, exclusief paarden voor sport- en recreatiedoeleinden.
- ▶ Onderhoud van landbouwareaal (geen werken voor derden vb. gemeente)

Zie ook fiche subsidiabiliteit van landbouwareaal op de webpagina '[Perceelsaangifte](#)'.

3 BELGISCH ONDERNEMINGSNUMMER MET BTW LANDBOUWACTIVITEIT

- ▶ Het Belgische ondernemingsnummer en de bijhorende BTW landbouwactiviteiten (NACEBEL-codes) zijn **uiterlijk 31/5/2026 toegekend of aangevraagd** bij de BTW administratie.
- ▶ De NACEBEL-activiteiten zijn gekoppeld aan de onderneming (en dus niet aan de vestiging).
- ▶ Als de activiteiten die momenteel gekend zijn niet overeen komen met de werkelijkheid, kan u deze online wijzigen via de [website van FOD Financiën](#) (enkel wijzigingen doorgevoerd of aangevraagd **uiterlijk 31/5/2026** komen in aanmerking voor het campagnejaar 2026.
De landbouwactiviteit hoeft niet de hoofdactiviteit te zijn. Zowel voor het wijzigen van de NACEBEL-codes bij de BTW als voor het aanvragen van een Belgisch ondernemingsnummer door buitenlandse landbouwers is er een handleiding ter beschikking. U vindt deze handleiding op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)'.

4 STANDAARDVERDIENCAPACITEIT (SVC)

4.1 WAT IS DE STANDAARDVERDIENCAPACITEIT?

De standaardverdiencapaciteit:

- ▶ Is een **inschatting** van het potentieel factorinkomen van de landbouwer.
Dat is een inschatting van het inkomen van het bedrijf om grond, arbeid en kapitaal mee te vergoeden gebaseerd op een aantal veronderstellingen. Het is dus **niet** hetzelfde als het netto bedrijfsinkomen of arbeidsinkomen.
- ▶ Maakt gebruik van coëfficiënten per teeltgroep die bepaald zijn op basis van vijfjarige gemiddelden.
Deze coëfficiënten houden zowel rekening met de omzet als de kosten binnen de teeltgroep en worden elke 3 jaar herzien. In 2026 worden dezelfde coëfficiënten gebruikt als voor de berekening van 2025.
Meer detailinformatie over zowel de berekening van de standaardverdiencapaciteit als over de gebruikte coëfficiënten vindt u in [het achtergrondrapport 'Standaardoutput en standaardverdiencapaciteit'](#).

Om de standaardverdiencapaciteit van uw individueel bedrijf te berekenen, wordt gekeken naar uw eigen percelen en dieren uit het referentiejaar 2024. Ook bepaalde premies uit dat referentiejaar worden hierbij in rekening gebracht. De premies die dit jaar worden aangevraagd, worden nooit in rekening gebracht.

Hieronder het overzicht van de data waarop de standaardverdiencapaciteit wordt bepaald.

Automatisch in rekening gebracht		Op specifieke vraag van de landbouwer (zelf aan te vragen via info@vlaanderen.be)
Percelen* – Vlaams	Verzamelaanvraag 2024 (hoofddeelt)	
Percelen* – Waals	Verzamelaanvraag 2024 (hoofddeelt)	
Percelen* – Buitenland		Aangifte 2024
Dieren – Vlaams	Mestbankaangifte 2024	
Dieren – Waals		Aangifte 2024 (behalve voor VLIF)
Dieren - Buitenland		Aangifte 2024 (behalve voor VLIF)
Premies	Rechtstreekse betalingen 2024 **	

* Alleen de hoofddeelt op 31/5/2024 wordt in rekening gebracht bij de gebruiker hiervan (voor- en nateelten worden nooit in rekening gebracht).

** Rechtstreekse betalingen 2024 = basisinkomenssteun, aanvullende herverdelende inkomenssteun, aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers, steun voor duurzame zoogkoeienhouderij, ecoregelingen (NIET: agromilieuklimaatmaatregelen, beheersovereenkomsten, VLIF-steun,...).

- Er zijn enkele uitzonderlijke situaties in de berekening van de standaardverdien capaciteit:
 - > Bent u gestart na 31/5/2024 en heeft u een volledige bedrijfsovername gedaan? In dat geval wordt uw SVC berekend op basis van de dieren, teelten en premies van de overlater of van een combinatie van de overlater en de overnemer.
 - > Bent u gestart na 31/5/2024 en heeft u geen volledige bedrijfsovername gedaan? In dat geval zijn er geen dieren, teelten en premies beschikbaar voor het referentiejaar 2024 en wordt een **voorlopige status** toegekend. Na de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag (dus na 31/5/2026) wordt de SVC berekend op basis van de perceelsgegevens van 2026. Hierdoor krijgt u pas na deze datum een definitieve status toegekend. Dieren worden niet automatisch in rekening gebracht maar kan wel gevraagd worden via een bezwaar. Voor de premies wordt er een standaardbedrag per ha in rekening gebracht. Dat is gebaseerd op een gesimuleerd gemiddelde over alle landbouwers heen en dus niet afhankelijk van uw persoonlijke situatie (nl. de premies die u effectief aanvraagt in 2026 kunnen niet in rekening gebracht worden).

4.2 VERLAAGDE GRENS VAN 3.000 EURO

In enkele specifieke gevallen geldt een verlaagde grens van €3.000.

- U bent als **bio-landbouwer** aangesloten bij een erkend controleorgaan voor biologische productie. U heeft hiervoor uiterlijk op 30 april 2026 een ontvankelijke kennisgeving gedaan bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- **Alle zaakvoerders** zijn in het kalenderjaar 2024, 2025 of 2026 **voor de eerste keer** gestart als landbouwer en worden hierdoor als **instromer** beschouwd.

4.3 U BENT NIET AKKOORD MET DE BEREKENDE SVC

Het halen van een voldoende SVC is een toegangsvoorwaarde. Alleen als de berekende SVC-waarde van uw bedrijf onder de opgelegde grenswaarde valt, is het relevant om een bezwaar in te dienen. Meer informatie hierover kan u vinden in de fiche 'Actieve landbouwer – bezwaren 2026' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)'.

5 VERHOUDING IN BTW-VERKOOPSHANDELINGEN

5.1 HOE MOET IK DEZE VERKLARING INVULLEN?

De BTW uitgaande handelingen ten gevolge van landbouwactiviteiten bedragen minstens een derde van de uitgaande handelingen van alle economische activiteiten van uw onderneming.

- ▶ In de verzamelaanvraag van 2026 dient u een verklaring op te stellen op basis van een eigen berekening.
- ▶ Dit wordt berekend op basis van de **omzet** (dus exclusief de BTW) en is te vinden in de **maand- of kwartaalaangiften van het inkomstenjaar 2024**. Handelingen die niet in de BTW boekhouding vervat zitten, worden nergens in rekening gebracht.

Op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)' kan u een rekenblad vinden om u te helpen bij deze berekening.

- ▶ Als uitgaande handelingen uit landbouwactiviteiten wordt aanzien (zie ook punt 2):
 - > De verkoop van uw eigen geteelde/gekweekte landbouwproducten (ongeacht of het via korte keten is of niet).
 - > De verkoop van de eerste verwerking van uw eigen geteelde/gekweekte landbouwproducten (ongeacht of het via korte keten is of niet).
 - > De verkoop van zelf gefokte landbouwdieren
 - > De verkoop van bier, dat gemaakt is met graan dat voor minstens 75% afkomstig is van eigen teelt;
 - > De verkoop van gedistilleerde dranken die gemaakt zijn met granen, noten of fruit die voor minstens 75% afkomstig zijn van eigen teelt.
 - > De verkoop van consumptie-ijs en yoghurt die gemaakt zijn met melk die voor minstens 75% afkomstig is van eigen dieren
- ▶ Neutrale handelingen zijn handelingen die niet in de teller maar ook niet in de noemer van de verhouding meegenomen moeten worden. Deze handelingen worden dus nergens in rekening gebracht. Als neutrale handelingen wordt aanzien:
 - > De verkoop van tweedehands landbouwmateriaal
 - > Handelingen in het kader van landbouweducatie op het landbouwbedrijf
 - > Handelingen in het kader van agrarisch landschapsbeheer
 - > Handelingen in het kader van zorgboerderij en maatwerkbedrijf
 - > Handelingen in het kader van dagrecreatie (excl. uitsluitend verhuur van infrastructuur)
 - > Handelingen in het kader van hoevetoerisme
Hoevetoerisme is geen plattelandstoerisme waarbij het landbouwbedrijf niet of nog maar beperkt geëxploiteerd wordt. Hoevetoerisme is wel verblijfstoerisme op een actief landbouwbedrijf en waar het landbouwbedrijf en de landbouwactiviteiten mee bepalend zijn voor de keuze van de toerist. De toeristen moeten tijdens hun verblijf het landbouwbedrijf kunnen bezoeken en er over geïnformeerd worden. De landbouwer moet als uitbater op dezelfde exploitatie wonen als waar de gebouwen voor hoevetoerisme zich bevinden.
 - > Seizoenspacht
 - > Verhuur/verkoop van betalingsrechten en verkoop van nutriëntenemissierechten
 - > Groenestroomcertificaten (met uitzondering van groenestroomcertificaten voor fotovoltaïsche zonnepanelen die zijn geplaatst op landbouwareaal) en warmte-krachtcertificaten
 - > Handelingen in het kader van verwerking, volgend op de eerste verwerking, van eigen landbouwproducten indien deze als hoofdingrediënt worden gebruikt EN als daarenboven meer dan de helft van de verkochte verwerkte producten (op omzet) afkomstig zijn van eigen landbouwproducten, wordt het geheel als neutraal aanzien.
 - > Handelingen in het kader van aquacultuur

Bewijsstukken ter onderbouwing van de verklaring op eer, zoals hierboven vermeld, worden ter beschikking gehouden. Voorbeelden zijn maand- of kwartaalaangiften en aankoop- en verkoopbewijzen voor alle goederen en diensten. Indien de bewijsstukken onvoldoende informatie leveren, kan een detailberekening opgevraagd worden met een oplijsting van de verkoopbewijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen de btw-uitgaande handelingen ten gevolge van landbouw en deze ten gevolge van andere activiteiten.

5.2 WIE IS VAN DEZE VOORWAARDE VRIJGESTELD?

- ▶ U valt in 2024 onder de bijzondere BTW landbouwregeling (ook btw-landbouwforfait genoemd) en verklaart dit ook zo in de verzamelaanvraag van 2026. Ook in het geval er binnen de onderneming gebruikt gemaakt wordt van een combinatie van BTW landbouwregeling met een ander btw-stelsel, bent u vrijgesteld.
- ▶ U bent op of na 01/01/2024 gestart als landbouwer of als onderneming en beschikt hierdoor nog niet over een btw-aangifte.
- ▶ U voert enkel onderhoud als landbouwactiviteit uit op ten minste 75% van uw totale landbouwareaal in 2026.

5.3 WAT ALS DE SITUATIE VAN 2024 NIET MEER KLOPT?

Als uw bedrijfsvoering veranderd is ten opzichte van 2024 en dit een impact heeft op de verhouding tussen de BTW uitgaande handelingen, kan u ons een (digitaal) bezwaar bezorgen. Meer informatie hierover vindt u in de fiche 'Actieve landbouwer – bezwaren 2026 op de webpagina ['Actieve landbouwer'](#).

6 WAT IS EEN OVERHEIDSINSTELLING

Voor de bepaling van een overheidsinstelling wordt verwezen naar Artikel I.3. van het Bestuursdecreet. Naast de voor de hand liggende overheden en administraties en de expliciet vermelde openbare instellingen in dit artikel omvat dit artikel eveneens:

- ▶ De verzelfstandigde agentschappen die opgericht zijn door de Vlaamse overheid, een provincie of een gemeente.
- ▶ Instellingen met een publieke taak (Cfr iedereen die moet voldoen aan de wet op overheidsopdracht)
 - > Opggericht met specifiek doel te voorzien in behoefte van algemeen belang die niet industrieel of commercieel zijn.
 - > Bezitten rechtspersoonlijkheid
 - Eén van onderstaande is van toepassing:
 - * Worden voor meer dan de helft gefinancierd door de Vlaamse, lokale overheid of een andere instelling met publieke taak.
 - * Vlaamse, lokale overheid of andere instelling met publieke taak bevatten meer dan de helft van de stemmen in de raad van de bestuur.
 - * Staan onder toezicht van de Vlaamse, lokale overheid of andere instelling met publieke taak.

7 PENSIOENVOORWAARDE

Minstens één bedrijfshoofd, zaakvoerder, lid, vennoot of bestuurder ontvangt geen rustpensioen voor de maand mei of later in 2026. Landbouwers waarbij op 31/5/2026 **wel alle** bedrijfshoofden, zaakvoerders, leden, vennoten of bestuurders een rustpensioen ontvangen voor de maand mei 2026, zijn geen actieve landbouwer meer vanaf 2026

- ▶ De bedrijfshoofden, zaakvoerder, leden, vennoten of bestuurders zoals gekend in de KBO op 31/5/2026 worden in rekening gebracht. Stille vennoten of meewerkende partners worden niet meegerekend.
- ▶ Welke vormen van pensioen worden in rekening gebracht?
 - > WEL: rustpensioen (ongeacht als werknemer/ambtenaar of zelfstandige of combinatie), vervroegd pensioen, gezinspensioen (bij diegene aan wie het wordt betaald), onvoorwaardelijk rustpensioen, rustpensioen werknemer of zelfstandige feitelijke scheiding, buitenlands pensioen, rustpensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid (ook wel medisch pensioen genoemd).
 - > NIET: Overlevingspensioen (ook wel weduwepensioen of weduwnaarspensioen genoemd), overgangsuitkering, 'brugpensioen' of stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT), sectoraal aanvullend pensioen als werknemer, onvoorwaardelijk rustpensioen zelfstandige.
- ▶ Alleen het maandbedrag voor het rustpensioen vanaf mei 2026 wordt in rekening gebracht. Dat is dus het rustpensioen dat u ontvangt voor de maand mei, ongeacht de betalingsdatum hiervan. Als u pas later een rustpensioen ontvangt, wordt dit niet in rekening gebracht voor deze campagne (met uitzondering van VLIF waar het wel in rekening gebracht wordt).
- ▶ Er is geen minimumbedrag. Dat wil zeggen dat iedereen die een rustpensioen ontvangt meetelt, ongeacht het bedrag van het rustpensioen.
- ▶ Als u omwille van deze voorwaarde geen actieve landbouwer meer bent, is het niet meer mogelijk om zelf betalingsrechten te activeren. Het is wel mogelijk om uw rechten over te dragen aan een andere landbouwer.

8 HOE WEET IK OF IK ACTIEVE LANDBOUWER BEN?

- ▶ De status van uw onderneming kunt u steeds raadplegen via het e-loket van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onder het menu 'Klantgegevens' en vervolgens de tegel 'Landbouwerkenmerken'. Deze status is steeds up-to-date. In het menu onder 'Historiek' kan u de status en gegevens van de voorbije campagnes raadplegen.

9 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Controleer tijdig of de NACEBEL-codes die voor uw onderneming bij de BTW-diensten gekend zijn, correct zijn. (NACEBEL-codes die gekoppeld zijn aan de vestiging, worden niet in rekening gebracht.)
- ▶ Agromilieuklimaatmaatregelen, beheersovereenkomsten, VLIF-steun,... worden **niet** in rekening gebracht bij de berekening van de SVC. Premies die dit jaar worden aangevraagd kunnen ook niet in rekening gebracht worden.
- ▶ Het is niet omdat u als landbouwer bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij geïdentificeerd bent (en dus een klantnummer heeft), dat u automatisch beschouwd wordt als actieve landbouwer en dus in aanmerking komt voor GLB-steun.
- ▶ Landbouwers die geen actieve landbouwer meer zijn, kunnen geen betalingsrechten activeren. Het is wel mogelijk om betalingsrechten over te dragen aan een andere landbouwer die wel actieve landbouwer is.

ACTIEVE LANDBOUWER - BEZWAREN

Een landbouwer wordt pas aanzien als actieve landbouwer als aan **alle** afzonderlijke voorwaarden is voldaan. Als de landbouwer niet akkoord is met zijn berekende status, zijn er enkele mogelijkheden om hiertegen te reageren. Deze mogelijkheden verschillen per voorwaarde.

1 BEZWAAR OP STATUS ACTIEVE LANDBOUWER - OVERZICHT

Om beschouwd te worden als actieve landbouwer moet de landbouwer aan meerdere afzonderlijke voorwaarden voldoen die uitgebreid staan beschreven in de algemene fiche 'Actieve landbouwer 2026' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)'. In deze fiche wordt een overzicht gegeven van de mogelijke bezwaarmogelijkheden.

	Tot en met uiterste wijzigingsdatum VA (31/5/2026)	Na uiterste wijzigingsdatum VA (1/6/2026 tot 31/12/2026)
Belgisch ONN met BTW landbouwactiviteit	▶ toekenning Belgisch ONN door KBO ▶ NACEBEL code corrigeren via website FOD FIN	Geen bezwaar mogelijk
Standaardverdien capaciteit (SVC) ▶ Ander referentiejaar ▶ Eigen boekhouding	Bezwaar via info@lv.vlaanderen.be	Bezwaar via info@lv.vlaanderen.be
Verhouding BTW activiteiten	Wijzigen via de verzamelaanvraag	Mail naar info@lv.vlaanderen.be
Uitsluiting	Geen bezwaar mogelijk	Geen bezwaar mogelijk
Rustpensioen	Geen bezwaar mogelijk	Geen bezwaar mogelijk

2 ONDERNEMINGSNUMMER MET BTW LANDBOUWACTIVITEIT

- ▶ Voor deze voorwaarde kan **geen bezwaar** worden ingediend bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Het aanvragen van een Belgisch ondernemingsnummer moet bij de [Kruispuntbank van ondernemingen \(KBO\)](#) gebeuren. Nieuwe ondernemingsnummers moet u zelf doorgeven aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Voor de aanvraag tot BTW-identificatie of het aanvragen van een NACEBEL-code bij de BTW, moet u **zelf contact opnemen met FOD Financiën** of moet u dit doorgeven via de [website van FOD Financiën](#)

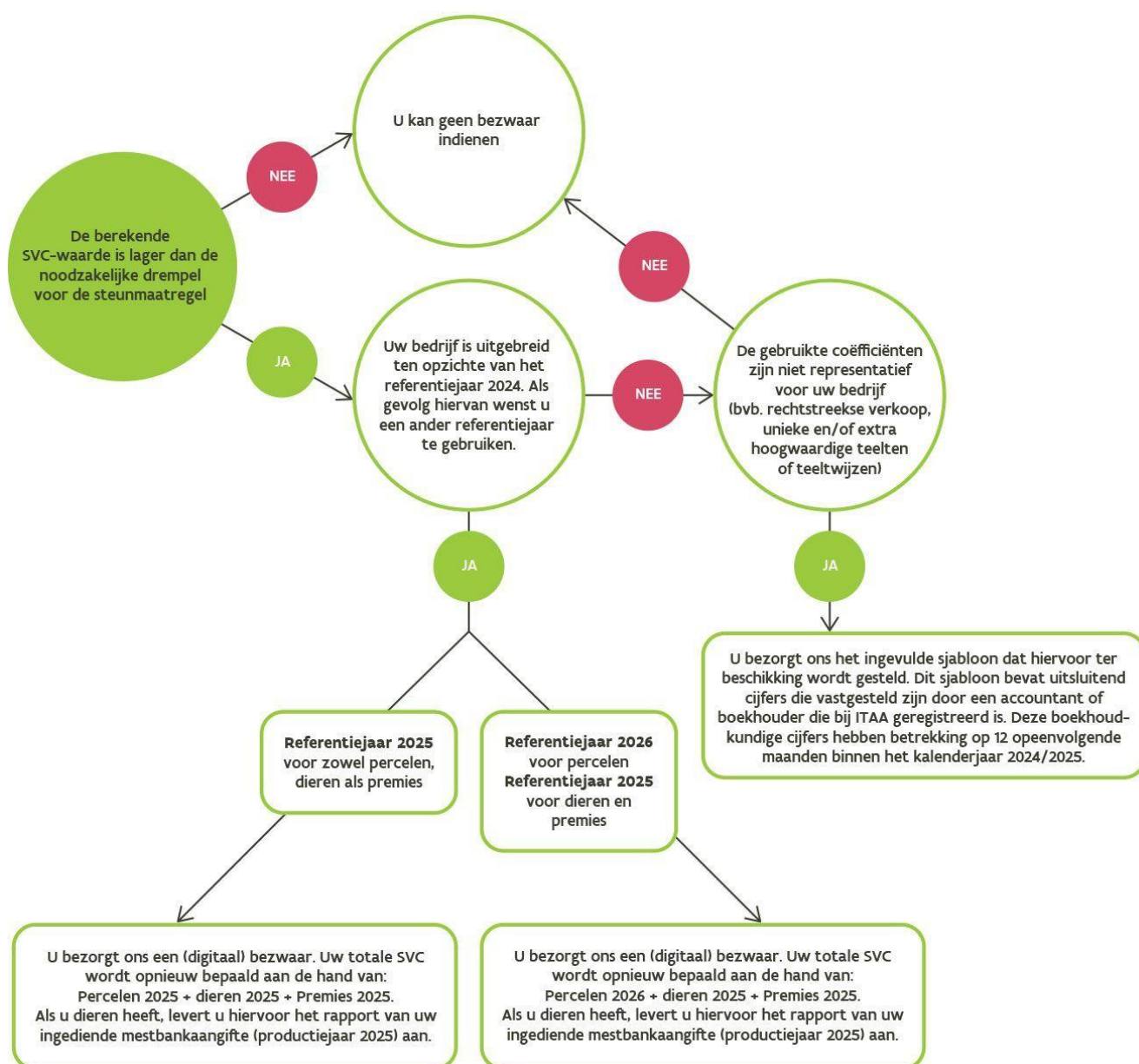
uiterlijk op 31 mei 2026. Wijzigingen aan NACEBEL-codes aangevraagd na 31 mei 2026 worden niet in rekening gebracht. Het Belgisch BTW nummer met bijhorende BTW-activiteiten moet **uiterlijk op 31 mei 2026** van kracht zijn.

Als de BTW-activiteiten die momenteel gekend zijn niet overeen komen met de werkelijkheid, kan u deze online wijzigen via de [website van FOD Financiën](#). In het kader van de definitie actieve landbouwer worden hier ook uitsluitend de gewijzigde BTW-activiteiten, die **uiterlijk 31 mei 2026** van kracht zijn, in rekening gebracht. NACEBEL-codes gemeld bij de BTW-diensten worden automatisch uitgewisseld met het Agentschap.

3 STANDAARDVERDIENCAPACITEIT (SVC)

De standaardverdiencapaciteit is een **inschatting** van het potentieel factorinkomen van de landbouwer. Deze berekening maakt gebruik van coëfficiënten en is gebaseerd op een aantal veronderstellingen. Hierdoor is het mogelijk dat de berekening niet overeenstemt met de concrete situatie.

Het halen van een voldoende SVC is een toegangsvoorwaarde. **Alleen als de berekende SVC-waarde van uw bedrijf onder de opgelegde grenswaarde valt, is het relevant om een bezwaar in te dienen.** Als u de grens wel haalt, is het niet nodig om een bezwaar in te dienen. U kan aan de hand van onderstaand stappenplan nagaan of het indienen van een bezwaar relevant is.

Er zijn twee pistes die kunnen verklaren waarom het feitelijke factorinkomen wel boven de grenswaarde ligt, namelijk:

- een gewijzigde bedrijfsvoering ten opzichte van 2024
- of als de gebruikte coëfficiënten niet representatief zijn voor uw bedrijf (omwille van rechtstreekse verkoop, hoogwaardige teelten,...).

3.1 U WENST GEBRUIK TE MAKEN VAN EEN ANDER REFERENTIEJAAR OMDAT UW BEDRIJFSVOERING IS GEWIJZIGD TOV 2024.

Uw bedrijfsvoering is veranderd ten opzichte van referentiecampaagne 2024 door bijvoorbeeld een uitbreiding van het bedrijf of een drastische verandering van het teeltplan of de veestapel. Op uw vraag wordt de SVC opnieuw berekend aan de hand van een ander referentiejaar (2025 of 2026).

De mogelijkheden zijn:

► **U wenst een berekening op basis van referentiejaar 2025:**

- > Berekening op basis van: Percelen 2025 volgens de verzamelaanvraag + dieren 2025 volgens de mestbank + premies 2025.

► **U wenst een berekening op basis van referentiejaar 2026:**

- > Berekening op basis van: Percelen 2026 volgens de verzamelaanvraag + dieren 2025 volgens de mestbank + premies 2025.

Samen met het bezwaar levert u indien relevant ook volgende informatie zelf aan:

- In het geval van Waalse of buitenlandse dieren stuurt u ook deze overzichten mee voor het gevraagde referentiejaar.
- Percelen in het buitenland. Hiervoor stuurt u de buitenlandse perceelaangifte mee van het gevraagde referentiejaar.

3.2 U WENST HET WERKELIJK FACTORINKOMEN TE BEREKENEN OP BASIS VAN EIGEN BOEKHOUDING (SPECIFIEK VERDIENMODEL)

De gebruikte coëfficiënten zijn niet representatief voor uw bedrijf. Het is dan ook niet correct om gemiddelde coëfficiënten toe te passen voor uw bedrijf.

Bijvoorbeeld: rechtstreekse verkoop, unieke en/of extra hoogwaardige teelten of teeltwijzen...

- U toont uw werkelijke factorinkomen aan op basis van **boekhoudkundige cijfers** van uw onderneming. De gebruikte cijfers hebben betrekking op een tijdspanne van 12 opeenvolgende maanden gelegen binnen de kalenderjaren 2024 en/of 2025.
- U maakt hiervoor **uitsluitend** gebruik van het **sjabloon** dat door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ter beschikking wordt gesteld.
Dit sjabloon is te vinden op de webpagina van '[Actieve landbouwer](#)' en dient volledig ingevuld te worden. Bezwaren o.b.v. onvolledig ingevulde sjablonen worden niet in aanmerking genomen.
- De ingevulde cijfers worden **uitsluitend** bepaald en/of vastgesteld door een accountant of belastingadviseur die geregistreerd is bij het Belgisch Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants (IBA), beter gekend als Institute for Tax Advisors and Accountants ([ITAA](#)). Sjablonen die niet door een erkend accountant of belastingadviseur zijn ingevuld, worden niet aanvaard.
- Het bezwaar dient naast het sjabloon ook een gedetailleerde resultatenrekening te bevatten. Wanneer géén fiscale boekhouding gebruikt wordt voor de aangifte van de beroepsinkomsten in de personenbelasting dient een detailstaat van de achterliggende facturen gebruikt bij het invullen van het sjabloon meegeleverd te worden. Hierin moet duidelijk aangetoond worden welke kosten uit deze bewijsstukken toegewezen worden aan landbouwactiviteiten en welke aan de eventuele niet-landbouwactiviteiten. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij behoudt zich het recht om verdere informatie en detaillering op te vragen bij de behandeling van uw bezwaardossier.
- Een aanvaard bezwaar op basis van eigen boekhouding kan maximaal 3 opeenvolgende jaren gebruikt worden. Als de bedrijfsvoering en het teeltplan in deze opeenvolgende jaren echter te veel afwijkt van de bedrijfsvoering en het teeltplan waarop de initieel gebruikte boekhouding is gebaseerd, moet er een nieuw bezwaar worden ingediend.

Meer informatie die nuttig is bij het invullen van dit sjabloon vindt u in de Fiche 'Bezwaren standaardverdienencapaciteit' die u terugvindt op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)'.

3.3 PAARDENHOUDERIJ

Binnen de paardenhouderij komen alleen de paardenfokkerij en paardenmelkerij in aanmerking als landbouwactiviteit.

In het geval van paardenfokkerij:

- ▶ U toont uw werkelijke factorinkomen aan zoals beschreven in bovenstaande punt 3.2. In bijlage hierbij stuurt u een duidelijke opsplitsing tussen kosten en opbrengsten uit landbouwactiviteiten en uit niet-landbouwactiviteiten.
Enkel het houden van dieren voor landbouwdoeleinden wordt als landbouwactiviteit aanvaard exclusief het houden van paarden voor sport- en recreatiedoeleinden. Dus uitsluitend paarden uit de fokkerij worden als landbouw beschouwd en enkel de opbrengsten en kosten die gelinkt zijn aan fokkerij mogen meegenomen worden in de berekening onder landbouwactiviteit.
- ▶ U toont op basis van **officiële** documenten (bij voorkeur kopie paspoort) het aantal op het bedrijf geboren veulens aan die door u gefokt zijn in het referentiejaar 2024. De documenten moeten volgende gegevens bevatten:
 - > De naam van het stamboek.
 - > De naam van de fokker.
 - > De volledige naam van het veulen
 - > Het uniek levensnummer van het veulen.
 - > De geboortedatum van het veulen.
- ▶ Indien u het veulen niet meer in uw bezit heeft, vraagt u een lijst op bij het stamboek. Ook hier moeten bovenstaande gegevens vermeld worden. Hierbij **wordt de integrale communicatie** (mail/brief) vanwege de stamboekvereniging aangeleverd als bewijsstuk, dus niet alleen de dierenlijst. Bij afwezigheid hiervan is het bezwaar niet ontvankelijk.
- ▶ Indien gewenst mogen naast de geboortes van 2024 ook de gegevens van de aanliggende kalenderjaren (2023 of 2025) worden meegestuurd.

4 VERHOUDING IN BTW-VERKOOPSHANDELINGEN

Als uw bedrijfsvoering veranderd is ten opzichte van 2024 én dit een impact heeft op de verhouding tussen de BTW uitgaande handelingen, kan u hierop bezwaar indienen.

4.1 NIET-LANDBOUWACTIVITEIT IS VOLLEDIG GESTOPT

U heeft binnen het landbouwbedrijf **alle** niet-landbouwactiviteiten stopgezet en oefent in 2026 uitsluitend nog landbouwactiviteiten uit.

Er zijn 2 mogelijkheden:

- ▶ **OF** U toont de verhouding van de BTW uitgaande handelingen aan op basis van de BTW-boekhouding van kalenderjaar 2024.

Ook de NACEBEL-codes gekend bij de BTW mogen, overeenkomend met de werkelijkheid, voor 2026 alleen nog landbouw omvatten.

- **OF** Als de stopzetting van de niet landbouwactiviteit(en) pas vanaf 2026 is doorgevoerd; U verklaart op eer dat de niet-landbouwactiviteit is stopgezet.

Ook de NACEBEL-codes gekend bij de BTW mogen, overeenkomend met de werkelijkheid, voor 2026 alleen nog landbouw omvatten.

4.2 NIET-LANDBOUWACTIVITEIT IS VERMINDERD OF LANDBOUW IS VERMEERDERD

U heeft uw niet-landbouwactiviteit(en) verminderd of uw landbouwactiviteit vermeerderd waardoor in 2026 de verhouding van de BTW uitgaande handelingen uit de landbouwactiviteiten ten opzichte van de totale BTW uitgaande handelingen gewijzigd is ten opzichte van deze van 2024.

- U toont de verhouding aan op basis van de BTW -boekhouding van kalenderjaar 2025.

5 NIET ALLE ZAAKVOERDERS ONTVANGEN EEN RUSTPENSIOEN

Voor deze voorwaarde kan **geen bezwaar** worden ingediend bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Gegevens met betrekking tot de rustpensioenen worden automatisch ontvangen van de Federale Pensioendienst.

6 HOE BEZWAAR INDIENEN

In het geval van bezwaar op de berekening van de standaardverdiencapaciteit of de verhouding in btw verkoophandelingen bezorgt u ons een schriftelijk (digitaal) bezwaar. U vindt de contactgegevens van het Agentschap terug op de webpagina '[Contact](#)'.

Indien u een bezwaar indient omwille van een ander verdienmodel, bevat het bezwaar ook het ingevulde sjabloon voor berekening van het werkelijke factorinkomen en de gevraagde bewijsstukken.

BASISINKOMENSSTEUN VOOR DUURZAAMHEID

Een billijk landbouwbedrijfsinkomen blijft in de toekomst van essentieel belang voor de voedselzekerheid, het waarmaken van de milieu- en klimaatambities en de vitaliteit van het platteland. De **basisinkomenssteun voor duurzaamheid** streeft naar het bieden van steun met het oog op een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en veerkracht ter ondersteuning van de voedselzekerheid en zorgt voor een buffer tegen prijs- en inkomensvolatiliteit.

- ▶ De waarde van de betalingsrechten wijzigt in de periode van 2023 tot en met 2026.
- ▶ Streven naar beperktere verschillen in de eenheidswaarde van de betalingsrechten.

1 VOORWAARDEN BASISINKOMENSSTEUN VOOR DUURZAAMHEID

- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Indien u de basisinkomenssteun voor duurzaamheid ontvangt, moet u de conditionaliteit (klimaat, milieu, volksgezondheid, dier- en plantgezondheid en dierenwelzijn) naleven.
- ▶ U vraagt de **basisinkomenssteun** aan via de verzamelaanvraag op het e-loket van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij op www.landbouwwlaanderen.be. Als u de basisinkomenssteun niet wenst te ontvangen, kan u dit daar ook aangegeven. In dat geval worden geen van de beschikbare betalingsrechten geactiveerd.
- ▶ **Waalse betalingsrechten** worden beheerd door het Waalse betaalorgaan. Meer info over de Waalse rechten is te bekomen bij het Waalse gewest.

2 WAARDE VAN DE VLAAMSE BETALINGSRECHTEN

- ▶ De bestaande Vlaamse betalingsrechten blijven bestaan.
- ▶ De eenheidswaarde van de rechten is aangepast aan het nieuwe budget. Om te streven naar kleinere verschillen tussen de eenheidswaarde van de rechten wordt er een convergentie doorgevoerd vanaf 2023 tot en met 2026. Dat wil zeggen dat in de loop van deze periode de waarde van uw rechten jaarlijks zal wijzigen om in 2026 dicht bij het gemiddelde van alle Vlaamse betalingsrechten te liggen.
 - > Rechten met een lage waarde stijgen in waarde. In 2026 hebben alle rechten een waarde die minstens 85% van het gemiddelde van 2026 bedraagt.
 - > Rechten met een hoge waarde dalen in waarde. In 2026 is er geen enkel recht met een eenheidswaarde hoger dan € 1500/ha.
 - > Rechten met een gemiddelde waarde blijven ongeveer constant in de periode 2023 tot en met 2026.
- ▶ U kan de waarde van uw Vlaamse betalingsrechten voor alle campagnes (van 2023 tot en met 2026) raadplegen via het e-loket van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij op www.landbouwwlaanderen.be via de tegel 'Betalingsrechten'.

- Een overdracht van betalingsrechten, zowel uit het verleden als in de toekomst, heeft geen impact op de voorziene waarde wijzigingen.

3 OVERDRAGEN OF OVERNEMEN VAN VLAAMSE BETALINGSRECHTEN

- U kan betalingsrechten overdragen aan of overnemen van een andere landbouwer.
- De overlater vraagt de overdracht van Vlaamse betalingsrechten aan via het e-loket van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- De overnemer is een actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- Een overdracht mag heel het jaar door worden ingediend. De indieningsdatum geldt hierbij als overdrachtsdatum. De overgedragen rechten zijn pas zichtbaar bij de overnemer na goedkeuring van de overdracht door het Agentschap. U kan de verzamelaanvraag indienen zonder dat de over te nemen betalingsrechten al zichtbaar zijn.
- Als de overnemer de betalingsrechten wil activeren in 2026, moet de overdracht **uiterlijk 31 mei 2026** ingediend zijn.
- Een overdracht van betalingsrechten is **definitief of tijdelijk**, afhankelijk van de keuze van de betrokken partijen. U kan ook **vrijwillig betalingsrechten afstaan aan de reserve**.
- De overlater geeft aan hoeveel hij wenst over te dragen.
- In het geval van een tijdelijke overdracht geeft de overlater aan tot wanneer de rechten worden overgedragen aan de overnemer. Na het beëindigen van de verhuurperiode komen de rechten automatisch terug bij de verhuurder.
- Alleen de eigenaar van de rechten kan de rechten overdragen. Een overdracht van gehuurde rechten is niet mogelijk.
- Nieuwe rechten die zijn toegekend uit de reserve, hebben een overdrachtsverbod van 5 jaar. Noch tijdelijke, noch definitieve overdrachten zijn mogelijk. Uitzondering hierop is de volledige bedrijfsovername.
- Zowel de overlater als de overnemer kunnen de dossierverwerking opvolgen en worden op de hoogte gebracht van de beslissing van het aanvaarden of weigeren van de overdracht.
- In het geval er meerdere handtekeningen noodzakelijk zijn bij de overdracht, wordt de aanvraag pas verwerkt als alle nodige handtekeningen aanwezig zijn. Dat kan via het formulier 'Meervoudige handtekening'.

4 ACTIVEREN VAN VLAAMSE BETALINGSRECHTEN

- U activeert betalingsrechten op subsidiabele percelen waarop u de hoofdteelt verbouwt. Deze percelen moeten worden aangegeven in de verzamelaanvraag. Welke percelen in aanmerking komen als subsidiabel perceel, staat beschreven in de fiche 'Subsidiabiliteit van landbouwareaal'.
- U moet op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag, dus **31 mei 2026**, over de betalingsrechten beschikken om aanspraak te maken op de daaraan verbonden premies. De verzamelaanvraag moet op de uiterste indieningsdatum (30 april 2026) ingediend zijn. Als de initiële verzamelaanvraag na uiterste indieningsdatum (30 april 2026) maar tot en met 25 mei is ingediend, geldt een vermindering van 1% per werkdag op de betaling van de basisinkomenssteun voor duurzaamheid. Bij een initiële verzamelaanvraag die is ingediend na 25 mei is er geen aanvraag tot basisinkomenssteun voor duurzaamheid meer mogelijk.

- ▶ Betalingsrechten kunnen slechts **één keer per campagne** voor **activering** (= betaling) worden aangegeven.
- ▶ Een oppervlakte van 0,01 ha is voldoende om één betalingsrecht te activeren. Om het recht helemaal uitbetaald te krijgen, moet de subsidiabele oppervlakte minstens overeenkomen met het oppervlakte-equivalent van het recht.

5 GEVOLGEN NIET-ACTIVEREN

- ▶ Betalingsrechten vervallen definitief aan de reserve als u ze gedurende twee opeenvolgende jaren niet activeert.
- ▶ Het aantal rechten dat vervalt, is bepaald op bedrijfsniveau en is dus niet verbonden aan een individueel recht.
- ▶ Rechten die u in gebruik en eigendom heeft, vervallen eerst. Hierbij vervallen eerst de rechten met de laagste eenheidswaarde. Als er toch rechten moeten vervallen die intussen zijn overgedragen aan een andere landbouwer, wordt de overdracht van deze specifieke rechten alsnog ingetrokken.
- ▶ Als u in totaal voor minder dan 400 euro rechtstreekse betalingen (rechtstreekse betalingen omvat basisinkomenssteun, aanvullende herverdelende inkomenssteun, aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers, steun voor duurzame zoogkoeienhouderij en ecoregelingen) aanvraagt, wordt de steun niet uitbetaald en worden de rechten niet geactiveerd. Als dit twee opeenvolgende campagnes het geval is, vervallen de rechten aan de reserve.

6 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Wanneer er door alle landbouwers samen meer ecoregelingen worden aangevraagd dan voorzien, kan het uit te betalen bedrag voor de betalingsrechten worden verlaagd met een percentage van maximum 7,5%.

AANVULLENDE HERVERDELLENDE INKOMENSSTEUN VOOR DUURZAAMHEID

De aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid heeft als doel bij te dragen tot een nog betere verdeling van de rechtstreekse betalingen. Een adequaat landbouwbedrijfsinkomen is van essentieel belang voor de voedselzekerheid, het behalen van de milieu-en klimaatambities en voor de vitaliteit van het platteland.

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U **activeert in 2026 minstens één betalingsrecht voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid**.
- ▶ U leeft de conditionaliteit (milieu, klimaatverandering, volksgezondheid, gezondheid van planten en dierenwelzijn) na.

2 SUBSIDIEBEDRAG

U krijgt een bijkomende betaling voor de **eerste 30 subsidiabele hectare**.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidie is jaarlijks aan te vragen via de verzamelaanvraag.

4 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ De indieningsdatum van de verzamelaanvraag telt ook als indieningsdatum van de aanvraag tot aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid. De verzamelaanvraag moet op de uiterste indieningsdatum (30 april 2026) ingediend zijn. De subsidie voor herverdelende betaling wordt via de verzamelaanvraag aangevraagd ten laatste op de uiterste wijzigingsdatum (31 mei 2026).
- ▶ Als de initiële verzamelaanvraag na uiterste indieningsdatum (30 april 2026) maar tot en met 25 mei is ingediend, geldt een vermindering van 1% per werkdag op de betaling van de aanvullende herverdelende inkomenssteun. Bij een initiële verzamelaanvraag die is ingediend na 25 mei is er geen aanvraag tot aanvullende herverdelende inkomenssteun meer mogelijk

AANVULLENDE INKOMENSSTEUN VOOR JONGE LANDBOUWERS 2026

De aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers heeft als doel de instroom in en de verjonging van de landbouwsector te bevorderen. Voor jonge landbouwers is het financieel heel moeilijk om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen: ze hebben vaak een beperkte financiële buffer terwijl de grond- of pachtprizen en overnamekosten hoog zijn. Toegang tot kapitaal is bijgevolg noodzakelijk.

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

Om in aanmerking te komen voor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers moet **zowel aan voorwaarden op niveau van de zaakvoerder (de persoon) als aan bedrijfsgerelateerde voorwaarden** voldaan zijn. De betaling van de steun gebeurt aan elk bedrijf met tenminste 1 jonge zaakvoerder, niet aan de individuele zaakvoerders.

1.1 VOORWAARDEN ZAAKVOERDER

Per jonge zaakvoerder (dus de persoon zelf en niet het landbouwbedrijf) is er een periode van 5 opeenvolgende jaren waarbinnen het bedrijf deze aanvullende inkomenssteun kan aanvragen. **In het eerste jaar** van deze 5-jarige periode moet de zaakvoerder aan volgende voorwaarden voldoen:

- ▶ De zaakvoerder is maximaal 40 jaar: het jaar dat hij 40 wordt is het laatste jaar dat de 5-jarige periode kan starten.
- ▶ De zaakvoerder is niet eerder dan 5 jaar geleden gestart (hij is dus niet voor 01/01/2020 gestart) in het bedrijf.
- ▶ Het bedrijf waarvoor de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers wordt aangevraagd, is **de eerste vestiging** van de jonge zaakvoerder.
- ▶ De jonge zaakvoerder beschikt over de vereiste vakbekwaamheid (Zie fiche 'Vakbekwaamheid' op de webpagina '[VLIF Opstart en overname door jonge landbouwer \(vanaf 2023\)](#)'). Het diploma moet uiterlijk op 31/5/2026 behaald worden. Voor het behalen van het installatieattest is er tijd tot uiterlijk 1 september 2026.

Voorwaarde waar gedurende de volledige 5-jarige periode aan voldoen moet zijn:

- ▶ De jonge zaakvoerder oefent tenminste vanaf de uiterste wijzigingsdatum daadwerkelijk en langdurig zeggenschap uit in het bedrijf.
 - > In het geval van een **onderneming natuurlijk persoon** is aan deze voorwaarde voldaan.
 - > In het geval van een **rechtspersoon** bezit de jonge zaakvoerder minstens 15% van de aandelen en minstens 15 % van het stemrecht volgens het UBO-register.
 - > In het geval van een **groepering of maatschap** beschikt het landbouwbedrijf over een samenuitbatingscontract dat officieel geregistreerd is. Het contract is geregistreerd uiterlijk op 31 mei 2026. De jonge zaakvoerder beschikt eveneens over minstens 15% van de aandelen en minstens 15% van het stemrecht volgens het UBO-register.

- > De statuten of het contract mag geen bepalingen bevatten die het zeggenschap van de jonge zaakvoerder beperkt.

1.2 VOORWAARDEN LANDBOUWBEDRIJF

- ▶ Het bedrijf is een **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina ['Actieve landbouwer'](#)).
- ▶ Het bedrijf **activeert** in de campagne minstens één **betalingsrecht**.
- ▶ Het bedrijf is geen vzw.

2 SUBSIDIEBEDRAG

- ▶ Beperkt tot **maximaal 90 subsidiabele hectaren per jonge zaakvoerder in het bedrijf**.
- ▶ Het eenheidsbedrag voor de eerste schijf van 45 ha, is hoger dan dat voor de tweede 45 ha. De eenheidsbedragen voor campagne 2026 zijn afhankelijk van het aantal aanvragen voor deze steun.

3 WAT ALS ER MEERDERE JONGE ZAAKVOERDERS ZIJN

- ▶ De aanvullende inkomenssteun kan voor meerdere jonge zaakvoerders tegelijk worden aangevraagd. Voor elke ingediende aanvraag onderzoekt het Agentschap Landbouw en Zeevisserij hoeveel jonge zaakvoerders er op het ogenblik van de aanvraag aan de voorwaarden voldoen. Als een nieuwe jonge zaakvoerder toetreedt tot een landbouwer (landbouwbedrijf) dat reeds de aanvullende inkomenssteun aanvraagt, start automatisch ook zijn 5-jarige periode voor extra steun.
- ▶ Als uw bedrijf meerdere jonge landbouwers telt, wordt het maximum van 90 hectaren zoveel keer toegepast als er jonge zaakvoerders zijn. De berekening van de steun wordt geoptimaliseerd: eerst wordt de eerste schijf van hectaren (met het hoogste eenheidsbedrag) voor elke jonge zaakvoerder opgevuld, alvorens de tweede schijf wordt opgevuld.
- ▶ Voor elke subsidiabele hectare kan jaarlijks maar één keer de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers worden toegekend.

Enkele voorbeelden:

aantal jonge zaakvoerders (JZV)	subsidie areaal (ha)	JZV 1	JZV 1	JZV 2	JZV 2
		schijf 1 (ha)	schijf 2 (ha)	schijf 1 (ha)	schijf 2 (ha)
1	40	40	0		
1	60	45	15		
1	100	45	45		
2	40	20	0	20	0
2	60	30	0	30	0
2	100	45	5	45	5
2	200	45	45	45	45

4 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidie is jaarlijks aan te vragen via de verzamelaanvraag.

5 LOPENDE PERIODE IN HET GLB 2015-2022

Heeft u als landbouwer in de periode 2015 tot en met 2022 een aanvaarde premieaanvraag voor jonge landbouwer ingediend en is de periode van 5 opeenvolgende jaren nog niet verstreken? In dat geval loopt uw resterende periode ook na 2022 door onder de initiële voorwaarden maar aan de nieuwe subsidiebedragen. Ook in dit geval moet u jaarlijks een aanvraag indienen via de verzamelaanvraag. Er is nooit een automatische toekenning.

6 AANDACHTSPUNTEN

- **In het eerste jaar** van de 5-jarige periode moet de zaakvoerder aan **alle** voorwaarden voldoen. Indien de jonge zaakvoerder dit jaar 40 wordt, maar pas volgend jaar beschikt over de nodige vakbekwaamheid, is het niet mogelijk om de 5-jarige periode al van start te laten gaan met een niet aanvaarde premieaanvraag.
- Indien de vakbekwaamheid/zeggenschap van de jonge landbouwer nog niet gekend is, zal deze worden opgevraagd. Het is mogelijk dat een aanvraag wordt geweigerd door het niet aanleveren van bewijzen van vakbekwaamheid/zeggenschap.
- Als de 5-jarige periode wordt gestart door middel van de eerste aanvraag, kan deze niet tijdelijk worden stopgezet/gepauzeerd. Ook als geen aanvraag wordt ingediend, loopt de gestarte 5-jarige periode door.
- Als de initiële verzamelaanvraag na 30 april maar tot en met 25 mei is ingediend, geldt een vermindering van 1% per werkdag op de betaling van de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer. Bij een initiële verzamelaanvraag die is ingediend na 25 mei is er geen aanvraag tot aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers meer mogelijk.

7 NIEUW IN 2026

- Voorwaarde zeggenschap bij maatschap of groepering van natuurlijke personen: De jonge zaakvoerder beschikt over minstens 15% van de aandelen EN 15% van het stemrecht volgens UBO-register.

BETALINGSRECHTEN UIT DE VLAAMSE RESERVE

Nieuwe landbouwers en de verjonging van de landbouwsector bevorderen is essentieel voor de landbouwsector. Voor instappers in de landbouw is het financieel heel moeilijk om nieuwe economische activiteiten in de landbouwsector op te zetten en tot ontwikkeling te brengen. Toegang tot kapitaal is bijgevolg noodzakelijk. Via de reserve kunnen deze groepen instappen in het systeem van de basisinkomenssteun.

1 TOEKENNINGSVOORWAARDEN

1.1 JONGE LANDBOUWERS

- ▶ U mag **meerdere jaren** betalingsrechten uit de reserve aanvragen. Betalingsrechten uit de reserve worden verkregen in elke campagne waarin voldaan is aan de voorwaarden. Om betalingsrechten te verkrijgen moet **zowel aan voorwaarden op niveau van de zaakvoerder (de persoon) als aan bedrijfsgerelateerde voorwaarden** voldaan zijn.
- ▶ De betalingsrechten uit de reserve worden aangevraagd en toegekend op bedrijfsniveau.

1.1.1 Voorwaarden jonge zaakvoerder

- ▶ De zaakvoerder is maximaal 40 jaar in het jaar van aanvraag. Het jaar dat hij 40 wordt is het laatste jaar dat hij in aanmerking komt.
- ▶ De zaakvoerder is niet eerder dan 5 jaar geleden gestart (hij is dus niet voor 01/01/2021 gestart) in het bedrijf.
- ▶ Het bedrijf waarvoor de betalingsrechten uit de reserve worden aangevraagd, is **de eerste vestiging** van de jonge zaakvoerder.
- ▶ De jonge zaakvoerder beschikt over de vereiste vakbekwaamheid (Zie fiche 'Vakbekwaamheid' op de webpagina ['VLIF Opstart en overname door jonge landbouwer \(vanaf 2023\)'](#)). Het diploma moet uiterlijk op 31/5/2026 behaald worden. Voor het behalen van het installatieattest is er tijd tot uiterlijk 1 september 2026.
- ▶ De jonge zaakvoerder oefent daadwerkelijk en langdurig zeggenschap uit in het bedrijf.
 - > In het geval van een **onderneming natuurlijk persoon** is aan deze voorwaarde voldaan.
 - > In het geval van een **rechtspersoon** bezit de jonge zaakvoerder minstens 15% van de aandelen en minstens 15 % van het stemrecht volgens het UBO-register.
 - > In het geval van een **groepering of maatschap** beschikt het landbouwbedrijf over een samenuitbatingscontract dat officieel geregistreerd is. Het contract is geregistreerd uiterlijk op 31 mei 2026. De jonge zaakvoerder beschikt eveneens over minstens 15% van de aandelen en minstens 15% van het stemrecht volgens het UBO-register.
 - > De statuten of het contract mag geen bepalingen bevatten die het zeggenschap van de jonge zaakvoerder beperkt.

1.1.2 Voorwaarden landbouwbedrijf

- ▶ het bedrijf is een **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina ['Actieve landbouwer'](#)).
- ▶ het bedrijf is geen vzw.

1.2 NIEUWE LANDBOUWERS

- U mag betalingsrechten uit de reserve aanvragen. Om deze betalingsrechten te verkrijgen moet **zowel aan voorwaarden op niveau van de zaakvoerder (de persoon) als aan bedrijfsgerelateerde voorwaarden** voldaan zijn. Als nieuwe landbouwer kan u **éénmalig** betalingsrechten uit de reserve ontvangen. De betalingsrechten uit de reserve worden aangevraagd en toegekend op bedrijfsniveau.

1.2.1 Voorwaarden alle zaakvoerders

- **Alle** zaakvoerders zijn in de laatste 2 jaar gestart, dus vanaf 01/01/2023.
Alle zaakvoerders beschikken over de vereiste vakbekwaamheid. (Zie fiche 'Vakbekwaamheid' op de webpagina '[VLIF Opstart en overname door jonge landbouwer \(vanaf 2023\)](#)'). Het diploma moet uiterlijk op 31/5/2026 behaald worden. Voor het behalen van het installatieattest is er tijd tot uiterlijk 1 september 2026.

1.2.2 Voorwaarden landbouwbedrijf

- het bedrijf is een **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').

2 TOEKENNING RECHTEN UIT DE RESERVE

U ontvangt (bijkomende) Vlaamse betalingsrechten uit de Vlaamse reserve. Een toekenning uit de reserve kan bestaan uit:

- Een ophoging van de eenheidswaarde van Vlaamse betalingsrechten die u reeds in eigendom **én** gebruik hebt. De bestaande rechten worden hierbij verhoogd tot de gemiddelde waarde van een Vlaams betalingsrecht in 2026.
- De toekenning van nieuwe Vlaamse betalingsrechten voor de totale subsidiabele oppervlakte waarvoor u nog geen betalingsrecht in gebruik of eigendom heeft. Dus ook gehuurde en verhuurde betalingsrechten worden in rekening gebracht. Deze nieuwe rechten krijgen de gemiddelde waarde van een Vlaams betalingsrecht in 2026.
- Nieuwe betalingsrechten toegekend uit de Vlaamse reserve kunnen gedurende de vijf jaren na toekenning niet worden overgedragen aan een andere landbouwer met uitzondering van een volledige bedrijfsovername.

3 TOEKENNINGSAANVRAAG

De toekenning van nieuwe of ophoging van bestaande rechten uit de reserve is aan te vragen via de verzamelaanvraag.

4 BIO-LANDBOUWERS

- ▶ U kan éénmalig één betalingsrecht met een oppervlakte-equivalent van maximaal één hectare uit de reserve ontvangen. Dit recht wordt beperkt tot de totale subsidiabele oppervlakte aangegeven in de verzamelaanvraag van 2026.
- ▶ U voldoet aan de subsidievoorwaarden van de ecoregeling voor toepassing van de biologische productiemethode.
- ▶ U vraagt de ecoregeling voor toepassing van de biologische productiemethode aan in 2026.
- ▶ U beschikt niet over een betalingsrecht in eigendom of gebruik.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Indien de vakbekwaamheid/zeggenschap van de jonge landbouwer nog niet gekend is, zal deze worden opgevraagd. Het is mogelijk dat een aanvraag wordt geweigerd door het niet aanleveren van bewijzen van vakbekwaamheid/zeggenschap.
- ▶ Als de initiële verzamelaanvraag na 30 april maar tot en met 25 mei is ingediend, geldt een vermindering van 1% per werkdag op de betaling van de aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwer. Bij een initiële verzamelaanvraag die is ingediend na 25 mei is er geen aanvraag tot aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers meer mogelijk.

6 NIEUW IN 2026

- ▶ Voorwaarde zeggenschap bij maatschap of groepering van natuurlijke personen bij jonge landbouwer: De jonge zaakvoerder beschikt over minstens 15% van de aandelen EN 15% van het stemrecht volgens UBO-register.

Steun: Perceel

ECOREGELINGEN EN AGROMILIEUKLIMAATMAATREGELEN

Er zijn 2 types van maatregelen voorzien die inzetten op klimaat, milieu en biodiversiteit, namelijk de éénjarige ecoregelingen (ER) en de meerjarige agromilieuklimaatmaatregelen (AMKM). De algemene voorwaarden en extra informatie is te vinden verder op deze pagina.

Tip! Kijk in het overzicht voor een korte samenvatting van alle maatregelen en de belangrijkste voorwaarden. Voor de maatregelen die u interesseren kan u vervolgens de specifieke fiches raadplegen voor alle voorwaarden, bedragen,...

[Overzicht ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen in het GLB](#)

1 GRASLAND

- ▶ Ecologisch beheerd grasland (ER)
- ▶ De omzetting van tijdelijk naar blijvend grasland (AMKM)
- ▶ Behoud van meerjarig grasland (ER)

2 BIO

- ▶ Omschakeling naar biologische productiemethode (AMKM)
- ▶ Toepassing van de biologische productiemethode (ER)

3 BOUWLAND, BLIJVEND GRASLAND EN BLIJVENDE TEELT

- ▶ Aanplant van boslandbouwsystemen (AMKM)
- ▶ Onderhoud van boslandbouwsystemen (AMKM)
- ▶ Precisie landbouw: automatische (RTK)GPS-aansluiting (ER)
- ▶ Precisie landbouw: plaats specifiek bekalken (ER)
- ▶ Actief gebruik van bodempaspoort (ER)

4 BOUWLAND

- ▶ Eénjarige ecoteelten: éénjarige eiwitteelten (ER)
- ▶ Eénjarige ecoteelten: voordeel biodiversiteit, klimaat en milieu (ER)

- ▶ Eénjarige ecolteelten: faunavriendelijke teelt (ER)
- ▶ Meerjarige ecoteelten: meerjarige eiwitteelten (AMKM)
- ▶ Mechanische onkruidbestrijding (ER)
- ▶ Verhogen organische koolstofgehalte: teeltplan
- ▶ Verhogen organische koolstof: aanvoer van producten met een hoog koolstofgehalte
- ▶ Verhogen organische koolstofgehalte: bereiken van een streekzone
- ▶ Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken
- ▶ Bufferstroken

5 FRUITTEELT

- ▶ Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt

6 DIEREN

- ▶ Reductie van antibioticagebruik
- ▶ Voedermanagement bij rundvee
- ▶ Behoud van lokale rundveerassen
- ▶ Behoud van lokale schapen/geitenrassen
- ▶ Behoud van lokale varkensrassen

7 SUBSIDIEVOORWAARDEN

Onderstaande voorwaarden zijn van toepassing op **alle ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen** van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, tenzij anders vermeld of gespecificeerd in de fiche van de maatregel.

- ▶ Actieve landbouwer zijn in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB-Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)'). Deze voorwaarde geldt niet voor de maatregelen onder 'Behoud van lokale veerassen'.
- ▶ De voorwaarden van het autonoom beheer van land- en tuinbouwbedrijven naleven en geen kunstmatige voorwaarden creëren om voordeel te bekomen.
- ▶ De verbintenis naleven gedurende de volledige looptijd van de maatregel.
- ▶ De verbintenis vangt steeds aan op 1 januari.
- ▶ Subsidiabel landbouwareaal:

- > ecoregelingen: percelen gelegen in het Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen in aanmerking
- > agromilieuklimaatmaatregelen: enkel percelen gelegen in het Vlaams Gewest komen in aanmerking
- ▶ De minimumeisen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naleven.
- ▶ Iedere wijziging moet steeds onmiddellijk, en zeker vóór de aankondiging van een controle, aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij worden gemeld via het [e-loket Landbouw en Zeevisserij](#) of het wijzigingsformulier (Formulier 1: 'Toevoegen, splitsen, wijzigen of schrappen van percelen'). Het wijzigingsformulier is te verkrijgen via www.vlaanderen.be/landbouw/verzamelaanvraag en doorklikken naar '[Tabellen bij de verzamelaanvraag](#)' of op te vragen bij uw regio via info@lv.vlaanderen.be.
- ▶ Indien niet meer aan de subsidievoorwaarden van de maatregel voldaan kan worden, moet dit steeds onmiddellijk worden gemeld aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ De bewaartermijn van bewijsstukken is 10 jaar voor alle subsidiemaatregelen.
- ▶ Er mogen op het perceel **geen wettelijke verplichtingen** van toepassing zijn die de uitvoering van een of meer gelijkaardige voorwaarden vereisen die minstens zo ver gaan als de subsidievoorwaarden voor deze maatregel.
- ▶ Er mag op het perceel in hetzelfde jaar **géén andere subsidie** met een of meer gelijkaardige voorwaarden worden verleend.

8 SUBSIDIEBEDRAGEN

In de fiches van de verschillende maatregelen worden de subsidiebedragen vermeld.

- ▶ Voor de ecoregelingen gaat dit steeds om voorziene bedragen. Het definitieve subsidiebedrag is afhankelijk van het aantal aanvragen en het beschikbare budget in 2026, en wordt bepaald na indiening, controles en berekening van alle aanvragen.

In geval van meer aanvragen dan voorzien voor een bepaalde ecoregeling, kan het zijn dat er gekort wordt op het geplande subsidiebedrag. Er zijn wel allerlei mechanismen voorzien om dit te vermijden die eerst worden ingezet, namelijk:

- > Het overblijvende budget van andere ecoregelingen die onder verwachting scoren, wordt aangewend.
- > Als er dan nog budget te kort is bij een bepaalde ecoregeling, zal tot 7,5% van het budget van de basisinkomenssteun aangewend worden.

Op deze manier wordt getracht om de geplande eenheidsbedragen van de ecoregelingen uit te betalen. Indien er na toepassing van bovenstaande 2 mechanismen nog steeds onvoldoende budget beschikbaar is, zal het gepland subsidiebedrag van de ecoregeling(en) met meer aanvragen dan voorzien, worden gekort.

- ▶ Voor agromilieuklimaatmaatregelen is er een vastgesteld bedrag. Dit bedrag is niet afhankelijk van het aantal aanvragen.

9 SUBSIDIEAANVRAGEN

- ▶ De verzamelaanvraag moet op de uiterste indieningsdatum (30 april 2026) ingediend zijn. De subsidie voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen wordt via de verzamelaanvraag (of een wijziging van de verzamelaanvraag) aangevraagd ten laatste op de uiterste wijzigingsdatum (31 mei 2026).
- ▶ Bij de eenjarige ecoregelingen is de verbintenisaanvraag via de verzamelaanvraag ook meteen de betalingsaanvraag. Deze kan jaarlijks worden ingediend.
- ▶ Bij de agromilieuklimaatmaatregelen geldt de verbintenisaanvraag via de verzamelaanvraag als steun- en als betalingsaanvraag voor het eerste jaar voor die verbintenissen. Hiermee start de looptijd van de meerjarige verbintenis en wordt een engagement aangegaan om de verbintenis met een vaste verbinteniswaarde de volledige looptijd na te leven. De betalingsaanvraag moet daarna jaarlijks via de verzamelaanvraag worden ingediend. Percelen met een lopende verbintenis kunnen NIET samengevoegd of gesplitst worden.

10 NIET-NALEVING VERBINTENISVOORWAARDEN

- ▶ Niet-naleving van de verbintenisvoorwaarden heeft tot gevolg dat de uitbetaalde steun verlaagd wordt of geheel of gedeeltelijk teruggevorderd wordt. Niet-naleving van agromilieuklimaatmaatregelen kan leiden tot stopzetting van de verbintenis en terugvordering van uitbetaalde steun voor deze verbintenis in voorgaande campagnes.
- ▶ In geval van overmacht of uitzonderlijke omstandigheden erkend door de administratie worden de subsidies niet teruggevorderd. Kennisgeving van overmacht moet met bijhorende bewijsstukken schriftelijk gebeuren binnen de 10 kalenderdagen bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Niet-naleving van de conditionaliteit en de bijkomende minimumeisen zal leiden tot een proportionele verlaging van alle aangevraagde steun.
- ▶ Het niet indienen van een verzamelaanvraag of betalingsaanvraag wordt beschouwd als niet-naleving van de verbintenis.

11 HERZIENINGSCLAUSULE

U houdt er rekening mee dat de verbintenisvoorwaarden en de vergoeding kunnen herzien worden gedurende de looptijd van de verbintenis.

- ▶ Dit kan gebeuren als er wijzigingen optreden op het vlak van de conditionaliteit en de minimumeisen inzake het in goede landbouw- en milieueconditie houden van landbouwgronden.
- ▶ De verbintenisvoorwaarden en vergoedingen van de verbintenissen kunnen aangepast worden aan het juridisch kader van het Strategisch Plan van Vlaanderen.

12 WAT BIJ EEN BEDRIJFSOVERNAME?

Overdracht van een lopende agromilieuklimaatverbintenis is mogelijk bij een volledige of gedeeltelijke bedrijfsovername of het overnemen van een perceel als ook een overdrachtsformulier ingediend is. Een agromilieuklimaatverbintenis (behalve 'Behoud van lokale veerassen') kan enkel overgedragen worden van een landbouwer op een andere landbouwer bij overdracht van het 'verbintenisperceel'.

- De landbouwer die actief is op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag, dient de subsidie aan te vragen in zijn verzamelaanvraag. Bij overname na de uiterste wijzigingsdatum zal de overlater uitbetaald en ook verantwoordelijk gesteld worden bij eventuele niet-naleving van de verbintenis. Een verbintenis kan NIET gedeeltelijk overgedragen worden. Er is voor elke verbintenis maar één gebruiker mogelijk. Een verbintenis kan NIET gesplitst worden.

12.1 VOLLEDIGE BEDRIJFSOVERNAME

Bij een volledige bedrijfsovername worden alle agromilieuklimaatverbintenissen, beheerd door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, overgedragen via het formulier 'Melding van een volledige bedrijfsoverdracht'. U kunt dit gepersonaliseerd formulier opvragen bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

12.2 GEDEELTELIJKE BEDRIJFSOVERNAME OF OVERNAME VAN EEN PERCEEL

Bij een gedeeltelijke bedrijfsoverdracht of het overdragen van één of meer percelen met een vaste verbintenis kunnen één of meerdere agromilieuklimaatverbintenissen overgedragen worden via het formulier 'Overdracht van agromilieuklimaatverbintenissen bij een gedeeltelijke bedrijfsoverdracht' (zie webpagina '[Extra formulieren](#)'). Overname van een perceel en het tijdig (uiterlijk 31 mei) plaatsen van de bijkomende bestemming van de verbintenis op dit perceel in de verzamelaanvraag is GEEN overdracht van de verbintenis. Een verbintenis wordt ENKEL overgedragen als tijdig (uiterlijk 31 mei) een overdrachtsformulier is ingediend!

13 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

14 MEER INFORMATIE

Op de website vindt u voor de alle GLB-maatregelen de meest recente informatie onder de volgende pagina's:

- Voor bedrijfsgebonden maatregelen: [Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023 - 2027 \(bedrijfssteun\) | Landbouw en Zeevisserij \(vlaanderen.be\)](#)
- Voor perceelsgebonden maatregelen: [Perceelsgebonden ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen](#)
- Voor diergebonden maatregelen: [Diergebonden ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen](#)

Hebt u vragen of problemen? Stel uw vragen via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte'). Onze diensten staan klaar om u te helpen.

15 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Het gebruikte zaaizaad van gereguleerde soorten moet voldoen aan de regelgeving voor het in de handel brengen van zaaizaden, zie link [Handel in plantaardig teeltmateriaal | Landbouw en Zeevisserij](#)
- ▶ In verschillende ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen zijn er voorwaarden verbonden aan de samenstelling van het mengsel. Voor de **bloemenmengsels** moet steeds de samenstelling van het ingezaaide mengsel dat men gebruikt, gecontroleerd worden. Niet alle in de handel verkrijgbare mengsels voldoen aan de specifieke vereisten van de mengsels die voor bepaalde ecoregelingen worden opgelegd. De landbouwer is zelf verantwoordelijk voor het kiezen van het juiste mengsel. Als er vorig jaar werd vastgesteld dat het mengsel niet voldeed, moet er **opnieuw** ingezaaid worden, dit keer met een **correct** mengsel.
- ▶ Houdt facturen en certificaten ter beschikking voor controles ter plaatse. Het ontbreken van facturen of certificaten kan leiden tot verlaging van de toegekende steun. De bewaartermijn van bewijsstukken is tien jaar voor alle agromilieuklimaatmaatregelen.

Een perceelsgebonden agromilieuklimaatverbintenis moet op een vast perceel worden toegepast tot het aflopen van de verbintenis. Vanaf het tweede loopjaar van de verbintenis wordt de bijkomende bestemming automatisch opgeladen op dit 'verbintenisperceel'. Percelen met een lopende verbintenis kunnen niet samengevoegd of gesplitst worden. Na 31 mei kunt u nog een bijkomende bestemming toevoegen op een perceel maar deze wordt niet weerhouden voor betaling. Dit is ook zo als u eerder op een perceel met een gelijke of grotere oppervlakte de bijkomende bestemming verwijderde.

U kunt de bijkomende bestemmingen wel nog verwijderen van percelen na 31 mei, maar **niet** verwisselen van het ene perceel naar het andere.

Enkel voor de maatregelen 'Precisielandbouw – plaatsspecifiek bekalken' (PK) en het 'toepassen van producten met hoog organisch koolstofgehalte' (OCM, OCC, OCH) kunnen de bijkomende bestemmingen nog geplaatst worden op percelen tot respectievelijk 31 augustus 2026 en 31 oktober 2026 als er een deelnameverklaring werd ingediend voor 31 mei 2026.

ECOLOGISCH BEHEERD GRASLAND

Deze ecoregeling stimuleert een ecologisch beheer van grasland via beperkende voorwaarden rond bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dat heeft een positief effect op de water-, lucht- en bodemkwaliteit. Doordat er géén gewasbeschermingsmiddelen of kunstmest toegepast worden, kan het grasland ook evolueren naar een botanisch meer divers grasland. Dat type grasland heeft een grote weerbaarheid tegen klimaatveranderingen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen van minimum 0,30 ha
- ▶ Subsidiebedrag basis 300 euro/ha, bijkomend 100 euro/ha voor extensieve begrazing

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina 'Actieve landbouwer').
- ▶ Het perceel is een perceel grasland en wordt zo aangegeven in de verzamelaanvraag.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ De oppervlakte van het perceel bedraagt **minstens 0,30 hectare**.
- ▶ De teelt wordt zonder kerende of niet-kerende bodembewerking **aangehouden** van 1 januari tot minstens 31 december.
- ▶ Ploegen en niet-kerende bewerkingen op het perceel en herinzaai zijn niet toegelaten, doorzaai is toegelaten.
- ▶ Op het perceel worden gedurende het hele jaar **geen gewasbeschermingsmiddelen** gebruikt, met uitzondering van pleksgewijze bestrijding van akkerdistel.
- ▶ Op het perceel worden gedurende het hele jaar **geen kunstmeststoffen** gebruikt.
- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel moet van 1 januari tot 31 december in **eigen gebruik** zijn.
- ▶ Er is op het perceel **geen beperking of verbod op het gebruik van bemesting of gewasbeschermingsmiddelen** van toepassing op grond van geldende regelgeving of een aangegane verbintenis (vb. percelen in kwetsbaar gebied natuur met norm 2 GVE/ha/jaar, historisch permanente graslanden met verbod of vergunningsplicht voor vegetatiewijziging, percelen met natuurbeheerplannen T3 of T4, percelen die overlappen met kwetsbaar gebied water, wetlands en veengebieden, percelen in de Dudzeelse Polders, een overeenkomst met een regionaal landschap of natuurvereniging,...).
- ▶ Teeltcodes die in aanmerking komen, zijn 60 grasland, 601 zaaizaad grassen, 63 graskruiden mengsel, 638 festulolium, 660 grasluzerne, 700 grasklaver, 745 mengsel van gras en vlinderbloemige, 9827 weiland met oogstbare hoogstambomen (> 200 bomen/ha), 9828 natuurlijk grasland met onderhoud.
- ▶ De mestbalans op uw bedrijf voldoet aan de voorwaarden van de mestwetgeving (= instapvoorwaarde).

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag omvat het basisbedrag voor de maatregel van 300 euro/ha en een bijkomende vergoeding voor extensieve begrazing van 100 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG BASISMAATREGEL

De subsidieaanvraag voor de maatregel 'ecologisch beheerd grasland' verloopt via de **verzamelaanvraag 2026**. De subsidie wordt aangevraagd door de bijkomende bestemming '**EBG**' op te geven bij de percelen waarop u ecologisch beheerd grasland toepast.

4 BIJKOMENDE SUBSIDIE VOOR EXTENSIEVE BEGRAZING

Voor percelen grasland die **extensief begraasd** worden, kan een bijkomende subsidie aangevraagd worden.

- ▶ Bijkomende vergoeding van 100 euro/ha.
- ▶ U moet van 1 januari tot 31 december beschikken over een actief veebeslag voor herkauwers.
- ▶ U vraagt de steun aan door naast de bijkomende bestemming 'EBG' ook de bijkomende bestemming 'EXB' op het perceel te zetten.
- ▶ Enkel voor percelen grasland die effectief begraasd worden en waarvan de **veebezetting op elk moment niet hoger is dan 2 GVE per ha**. Indien op meerdere percelen de bijkomende premie 'EXB' wordt aangevraagd, mag de veebezetting gerekend over al deze percelen, nooit hoger zijn dan 2GVE per ha.

In onderstaande tabel zijn de omrekeningsfactoren opgenomen waarmee het maximum van 2 grootvee-eenheden bepaald wordt.

Tabel: Omrekeningsfactoren voor grootvee-eenheid (GVE) per diercategorie

Diersoort	Categorie	GVE
Rund	< 6 m	0,4
Rund	> 6 m en < 2 j	0,6
Rund	> 2 jaar	1
Schapen en geiten	Alle categorieën	0,1
Paardachtigen	< 6m	0
Paardachtigen	> 6 m	1
Varkens	Zeugen > 50 kg	0,5
Varkens	Andere varkens, incl. gespeende biggen	0,3
Pluimvee	Leghennen	0,014

5 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en de agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

6 AANDACHTSPUNTEN

- De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

6.1 CONDITIONALITEIT

- De mestbalans op uw bedrijf voldoet het jaar van de aanvraag aan de voorwaarden van de mestwetgeving (= instapvoorwaarde).
- Ecologisch beheerd grasland is niet mogelijk waar reeds beperkingen op bemesting of gewasbeschermingsmiddelen gelden.

Op percelen die in een gebied liggen waar reeds beperkingen gelden of waar overeenkomsten afgesloten zijn met beperkingen op gebruik van kunstmest of gewasbeschermingsmiddelen, mag de ecoregeling ecologisch beheerd grasland niet aangevraagd worden.

- Percelen ecologisch beheerd grasland moeten in eigen gebruik zijn.

De percelen ecologisch beheerd grasland moeten in eigen gebruik zijn van de landbouwer, het gebruiksrecht moet op verzoek aangetoond kunnen worden en het grasland moet gebruikt worden voor landbouwdoeleinden.

6.2 GEEN GRASVERNIEUWING TOEGESTAAN TIJDENS HET VOLLEDIGE KALENDERJAAR

De teelt wordt zonder bodembewerking **aangehouden** van 1 januari tot minstens 31 december. Dat wil zeggen dat ploegen en niet-kerende bewerkingen op het perceel en herinzaai niet toegelaten zijn. Doorzaai is toegelaten.

6.3 EXTENSIEVE BEGRAZING

De bijkomende subsidie voor extensieve begrazing kan enkel aangevraagd worden op percelen waarop effectief begrazing plaatsvindt in de loop van de campagne.

TIJDELIJK GRASLAND NAAR BLIJVEND GRASLAND

Grasland dat meerdere jaren aanligt en niet geploegd en vernieuwd wordt, zorgt voor een grote koolstofopslag in de bodem, waardoor meerjarig grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatverandering. Percelen grasland die vijf jaar aanliggen, krijgen na het vijfde jaar de status 'blijvend grasland'. Deze vijfjarige agromilieuklimaatmaatregel zet landbouwers aan om hun tijdelijk grasland langer aan te houden en om te buigen naar blijvend grasland. Deze maatregel belooft landbouwers die inzetten op koolstofopslag onder grasland, in plaats van om te zetten enkel om de status 'blijvend grasland' te vermijden.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Vijfjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Verbintenis per perceel
- ▶ Voor percelen bouwland van minimum 0,30 ha
- ▶ Subsidiebedrag 325 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Looptijd verbintenis: wanneer u start met deze verbintenis moet die gedurende vijf jaar aangehouden worden.
- ▶ Enkel percelen gelegen in het **Vlaams Gewest** komen in aanmerking voor de subsidie.
- ▶ De oppervlakte van het perceel bedraagt **minstens 0,30 hectare**.
- ▶ Het perceel is in het jaar van de verbintenisaanvraag en in de vier voorafgaande jaren als een perceel grasland aangegeven in de verzamelaanvraag en is in die periode niet vernieuwd (geploegd en opnieuw ingezaaid). Doorzaai van het grasland is wel toegelaten.
- ▶ Het perceel is in het vijfde jaar dat voorafgaat aan het jaar van de verbintenisaanvraag niet als een perceel grasland aangegeven in de verzamelaanvraag.
- ▶ Percelen waarop een verbintenis wordt afgesloten, moeten als grasland aangehouden worden gedurende vijf jaar vanaf het jaar van de verbintenisaanvraag. Teeltcodes die in aanmerking komen zijn: 60 grasland, 63 graskruiden mengsel, 638 festulolium, 660 graskluzerne, 700 grasklaver, 745 mengsel van gras en vlinderbloemigen, 9827 weiland met oogstbare hoogstam bomen (> 200 bomen/ha), 9828 natuurlijk grasland met onderhoud.
- ▶ Het perceel wordt in de vijf jaren van de verbintenis niet geploegd en opnieuw ingezaaid.
- ▶ Gedurende de vijf jaren van de verbintenis moeten de andere percelen blijvend grasland in het Vlaamse Gewest die u in gebruik had in het jaar voorafgaand aan de betalingsaanvraag of in gebruik heeft in het jaar van de betalingsaanvraag, behouden blijven als blijvend grasland. Dat geldt ook voor percelen die overgedragen worden aan een andere landbouwer.
- ▶ Het perceel is gedurende de volledige looptijd van de verbintenis in eigen gebruik.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het subsidiebedrag per hectare blijvend grasland dat aan de voorwaarden voldoet bedraagt 325 euro.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ Per perceel wordt een aparte verbintenis afgesloten.
- ▶ Om een nieuwe verbintenis aan te gaan, moet in de verzamelaanvraag 2026 de bijkomende bestemming '**TBG**' op het betrokken perceel worden aangegeven. De verzamelaanvraag geldt als verbintenisaanvraag en ook als betalingsaanvraag voor het eerste jaar.
- ▶ TBG is een perceelsgebonden maatregel en moet dus op een vast perceel (verbintenisperceel) 5 jaar na elkaar op dezelfde plaats en op de volledige verbintenisoppervlakte worden toegepast tot het aflopen van de verbintenis.
- ▶ Voor de **lopende** verbintenissen wordt de bijkomende bestemming vanaf het tweede jaar **automatisch opgeladen** in de kolom 'Vaste BO en AMKM'. Daarmee is voldaan aan de jaarlijkse betalingsaanvraag. U kan deze bijkomende bestemming niet wijzigen of verwijderen, dus ook niet door samenvoegen of splitsen. Neem contact op via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte') als dat niet correct zou zijn.

4 OVERDRACHT VAN EEN VERBINTENIS

- ▶ Als een perceel waarop een TBG-verbintenis werd afgesloten, wordt overgedragen naar een andere landbouwer dan wordt de verbintenis mee overgedragen en kan de overnemer de verbintenis verderzetten na het indienen van een overdrachtsformulier. (De bijkomende bestemming 'TBG' wordt dan automatisch op het perceel geplaatst.) Overname van een perceel op e-loket en het tijdig (uiterlijk 31 mei) plaatsen van de bijkomende bestemming TBG op dit perceel is GEEN overdracht van de verbintenis. Een verbintenis wordt ENKEL overgedragen als er een overdrachtsformulier wordt ingediend.
- ▶ Een verbintenis kan NIET gedeeltelijk overgedragen worden. Er is voor elke verbintenis maar één gebruiker mogelijk. De landbouwer die actief is op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag moet de subsidie aanvragen in zijn/haar verzamelaanvraag. Bij overname na de uiterste wijzigingsdatum zal de overlater uitbetaald worden en ook verantwoordelijk gesteld worden bij eventuele niet-naleving van de verbintenis. Een verbintenis kan NIET gesplitst worden.

5 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie de [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

6 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Een meerjarige verbintenis ‘tijdelijk naar blijvend grasland’ kan alleen gestart worden op een perceel grasland met status BG5.
- ▶ Wanneer het formulier “Overdracht van agromilieuverbintenissen bij een gedeeltelijke bedrijfsoverdracht” na de start van de campagne ingediend wordt, zal de TBG niet automatisch op het perceel staan en moet de overnemer de bijkomende bestemming TBG op het perceel zetten. Als dat niet gebeurt, zal de verbintenis stopgezet worden en de steun teruggevorderd worden bij de overlater. Ook de algemene voorwaarden voor het aanvragen van steun voor ecoregelingen en AMKM moeten nageleefd worden door de overnemer (zie punt 1).
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: ‘Noden volgens maatregelen’ op de webpagina [‘Gebundelde fiches, tabellen en formulieren’](#).

7 INVLOED WEGVALLEN ‘TBG’ OP INSTAPVOORWAARDE VOOR STEUN DUURZAME ZOOGKOEIENHOUDERIJ

Het behoud van blijvend grasland op het bedrijf als voorwaarde voor de maatregel ‘tijdelijk grasland naar blijvend grasland’ is strenger dan dezelfde voorwaarde van behoud van blijvend grasland voor de gekoppelde steun voor duurzame zoogkoeienhouderij (zie fiche zoogkoeienhouderij).

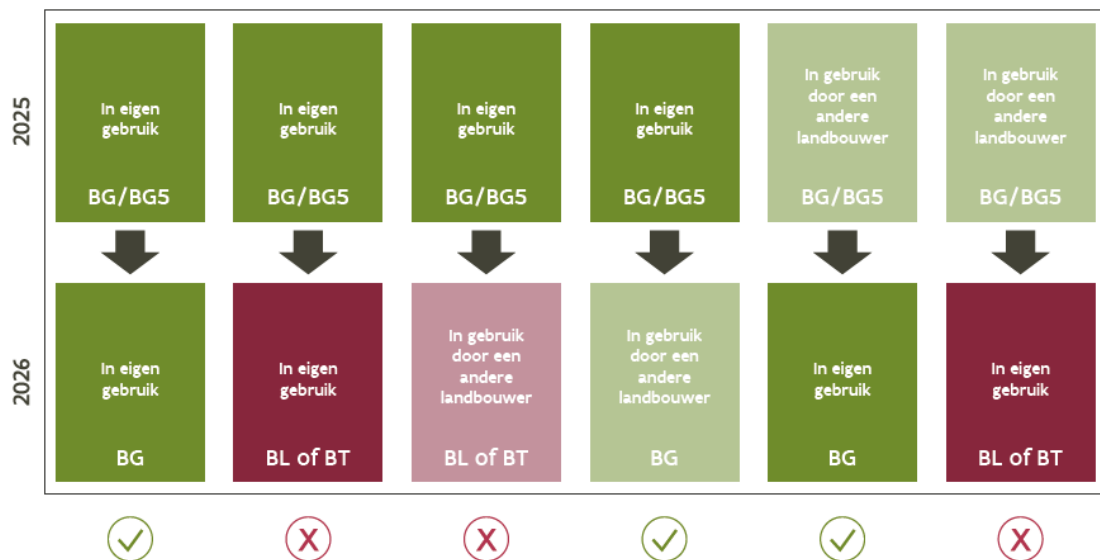
Bij de maatregel **‘tijdelijk grasland naar blijvend grasland’** mogen percelen blijvend grasland die van een andere landbouwer overgenomen worden of naar een andere landbouwer gaan, niet omgezet worden. Deze percelen moeten blijvend grasland blijven, ook als de agromilieuklimaatmaatregel ‘tijdelijk grasland naar blijvend grasland’ niet op die overgenomen/overgelaten percelen blijvend grasland werd aangegaan. Wordt een van die percelen blijvend grasland wel omgezet dan is niet meer voldaan aan de verbintenisvoorwaarde ‘behoud van blijvend grasland op het bedrijf’. Het gevolg is dat alle nieuwe TBG-verbintenis aanvragen worden verwijderd en lopende TBG-verbintenissen worden stopgezet en teruggevorderd.

Het omzetten van blijvend graslandpercelen heeft als gevolg dat voor alle percelen met een bijkomende bestemming ‘tijdelijk grasland naar blijvend grasland’ de verbintenis wordt verwijderd of stopgezet waardoor deze oppervlaktes ook niet meer meetellen in het aantal punten voor de instapvoorwaarde ‘duurzaam graslandbeheer’ en de landbouwer riskeert niet meer aan 20 punten te komen.

8 IMPACT OMZETTEN GRASLAND OP DE AANVRAAG VAN STEUN VOOR OMZETTEN TIJDELIJK GRASLAND NAAR BLIJVEND GRASLAND (BIJKOMENDE BESTEMMING 'TBG')

Als er op het bedrijf steun voor 'tijdelijk naar blijvend grasland' wordt aangevraagd, moeten alle percelen grasland van het bedrijf worden aangehouden en niet alleen de percelen die voldoen aan de voorwaarden voor TBG. Zo mogen ook percelen die in het voorgaande jaar de status BG5 hadden (en waarop geen verbintenis TBG is afgesloten voorgaande campagne) niet worden omgezet. In onderstaand schema zijn enkele percelen blijvend grasland te zien waarop een verschillende situatie van toepassing is. Krijgt op het bedrijf 1 perceel een rood kruis door omzetten dan kan in het huidige jaar geen steun worden aangevraagd voor 'tijdelijk naar blijvend grasland' en zullen alle reeds lopende verbintenissen 'TBG' worden stopgezet en teruggevorderd.

Ecoregeling 'behoud meerjarig grasland' (bmg)
En agromilieuklimaatmaatregel 'tijdelijk naar blijvend grasland' (tbg):
Voorwaarde 'behoud blijvend grasland'

✗ Het perceel voldoet niet

✓ Het perceel voldoet

Alle percelen moeten voldoen aan de voorwaarden 'behoud blijvend grasland'. Van zodra 1 perceel niet voldoet, kan u geen steun ontvangen voor de ecoregeling behoud meerjarig grasland en voor de AMKM tijdelijk naar blijvend grasland

BG - blijvend grasland . BG5 - blijvend grasland na afloop campagne . BL - bouwland . BT - blijvende teelt

BEHOUD MEERJARIG GRASLAND

Grasland dat meerdere jaren aanligt en niet geploegd en vernieuwd wordt, zorgt voor een grote koolstofopslag in de bodem, waardoor meerjarig grasland een belangrijke rol kan spelen in de strijd tegen de klimaatverandering. Deze ecoregeling belooft landbouwers om percelen waar al minstens 10 jaar grasland op staat nog langer aan te houden als blijvend grasland en deze belangrijke bronnen van koolstofopslag niet om te ploegen en te vernieuwen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen van minimum 0,30 ha
- ▶ Voorziene subsidiebedrag 115 euro/ha voor percelen met 10 tot 14 jaar grasland, 145 euro/ha voor percelen met minstens 15 jaar grasland

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ De oppervlakte van het perceel bedraagt **minstens 0,30 ha**.
- ▶ Het perceel grasland moet het huidige jaar en minstens de 9 voorgaande jaren als grasland aangegeven zijn in de verzamelaanvraag.
- ▶ Het perceel grasland is in de laatste 6 jaar en het huidige jaar niet vernieuwd (omgeploegd en opnieuw ingezaaid). Doorzaai van het grasland is wel toegelaten.
- ▶ Er is op het perceel **geen verbod op omzetten of verbod op wijziging van vegetatie of vergunningsplicht voor vegetatiewijziging** van toepassing (bv. percelen ecologisch kwetsbaar blijvend grasland (EKBG), percelen beschermd onder onroerend erfgoed, historisch permanente graslanden met verbod of vergunningsplicht voor vegetatiewijziging, percelen met natuurbeheerplannen T3 of T4, percelen die overlappen met kwetsbaar gebied water, wetlands en veengebieden, Dudzeelse Polders,...).
- ▶ De andere bestaande percelen blijvend grasland in het Vlaamse Gewest of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest die u in gebruik heeft in het jaar voorafgaand aan de betalingsaanvraag of in het jaar van de betalingsaanvraag, moeten behouden blijven als blijvend grasland. Dat geldt ook voor percelen die in gebruik waren door een andere landbouwer in het jaar voorafgaand aan de betalingsaanvraag of eigen percelen die in het jaar van de betalingsaanvraag in gebruik genomen worden door een andere landbouwer.
- ▶ Het perceel moet van 1 januari tot 31 december in **eigen gebruik** zijn.
- ▶ Teeltcodes die in aanmerking komen zijn 60 grasland, 63 graskruiden mengsel, 638 festulolium, 660 grasluzerne, 700 grasklaver, 745 mengsel van gras en vlinderbloemigen, 9827 weiland met oogstbare hoogstam bomen (> 200 bomen/ha), 9828 natuurlijk grasland met onderhoud.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het subsidiebedrag wordt berekend per hectare blijvend grasland dat aan de voorwaarden voldoet:

- ▶ Voor grasland dat 10 jaar tot 14 jaar aanligt, is het voorziene subsidiebedrag 115 euro/ha.
- ▶ Voor grasland dat minstens 15 jaar aanligt, is het voorziene subsidiebedrag 145 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

Het perceel wordt aangegeven in de verzamelaanvraag met de bijkomende bestemming 'BMG'.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies zoals agromilieuklimaatmaatregelen of bio-hectaresteen. Zie de [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn. Bijvoorbeeld de ecoregeling ecologisch beheerd grasland (zie webpagina '[Ecologisch beheerd grasland](#)') is combineerbaar met deze maatregel.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Is bijvoorbeeld door droogte het gras op (een deel van) een BMG-perceel verdwenen, dan moet dat worden gemeld en toestemming worden gevraagd om het perceel (deels) te ploegen en opnieuw in te zaaien om zo de steun 'BMG' te kunnen blijven aanvragen op de overige percelen in de lopende campagne. De bijkomende bestemming 'BMG' moet dan wel van het betrokken perceel worden gehaald. Hoewel de status 'BG' van het betrokken perceel blijft behouden, kan op het perceel de komende 6 jaar geen steun voor 'BMG' worden aangevraagd.
Wordt slechts een deel van het perceel geploegd en heringezaaid, dan kan dat deel worden afgesplitst, de bijkomende bestemming 'BMG' worden verwijderd en komt enkel dat deel de komende 6 jaar niet in aanmerking voor steun 'BMG'.
Wanneer de teelt van gras op het perceel kan worden hersteld door een oppervlakkige bewerking (zonder ploegen) en inzaai (doorzaai) van gras, dan moet de regio hiervan op de hoogte gebracht worden en mag de bijkomende bestemming 'BMG' behouden blijven op het perceel.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

5.1 INVLOED WEGVALLEN BIJKOMENDE BESTEMMING 'BMG' OP INSTAPVOORWAARDE VOOR STEUN DUURZAME ZOOGKOEIENHOUDERIJ

Het behoud van blijvend grasland op het bedrijf als voorwaarde voor de maatregel 'behoud meerjarig grasland' is strenger dan dezelfde voorwaarde van behoud van blijvend grasland voor de gekoppelde steun voor duurzame zoogkoeienhouderij (zie fiche zoogkoeienhouderij).

Bij de maatregel '**behoud meerjarig grasland**' mogen percelen blijvend grasland die van een andere landbouwer overgenomen worden of naar een andere landbouwer gaan, niet omgezet worden. Deze percelen moeten blijvend grasland blijven, ook als de ecoregeling 'behoud meerjarig grasland' niet op die percelen wordt aangevraagd.

Wordt een van die percelen blijvend grasland toch omgezet dan is niet meer voldaan aan de voorwaarde van behoud van blijvend grasland op het bedrijf. Het gevolg daarvan is dat de bijkomende bestemming 'behoud meerjarig grasland' vervalt op alle percelen van het bedrijf waarvoor de steun werd aangevraagd.

Voor de '**duurzame zoogkoeienhouderij**' blijft wel voldaan aan de instapvoorwaarde 'behoud van blijvend grasland op het bedrijf' als een perceel met status 'BG' door een andere landbouwer wordt omgezet.

Het omzetten van blijvend grasland heeft als gevolg dat de bijkomende bestemming 'BMG' van alle graslandpercelen verwijderd wordt, wat mogelijk wel een invloed heeft op het aantal punten voor de instapvoorwaarde 'duurzaam graslandbeheer'.

5.2 ECOREGELING 'BEHOUD MEERJARIG GRASLAND' IS NIET MOGELIJK WAAR REEDS BEPERKINGEN GELDEN

Op percelen waar steun voor het behoud van meerjarig grasland wordt aangevraagd, mag geen verbod op het omzetten van de teelt van kracht zijn en mag geen verbod op wijziging van vegetatie of een vergunningsplicht voor vegetatiewijziging van toepassing zijn.

6 **IMPACT OMZETTEN GRASLAND OP DE AANVRAAG VAN STEUN VOOR BEHOUD MEERJARIG GRASLAND (BIJKOMENDE BESTEMMING 'BMG')**

Als er op het bedrijf steun voor 'behoud meerjarig grasland' wordt aangevraagd, moeten alle percelen blijvend grasland van het bedrijf worden aangehouden en niet alleen de percelen die voldoen aan de voorwaarden voor BMG. Zo mogen ook percelen die in het voorgaande jaar de status BG5 hadden (deze komen niet in aanmerking voor 'BMG') niet worden omgezet. In onderstaand schema zijn enkele percelen blijvend grasland te zien waarop een verschillende situatie van toepassing is. Krijgt op het bedrijf 1 perceel een rood kruis door omzetten dan kan op het bedrijf in het huidige jaar geen steun worden aangevraagd voor 'behoud meerjarig grasland'.

Ecoregeling 'behoud meerjarig grasland' (bmg)
En agromilieuklimaatmaatregel 'tijdelijk naar blijvend grasland' (tbg):
Voorwaarde 'behoud blijvend grasland'

✗ Het perceel voldoet niet

✓ Het perceel voldoet

Alle percelen moeten voldoen aan de voorwaarden 'behoud blijvend grasland'. Van zodra 1 perceel niet voldoet, kan u geen steun ontvangen voor de ecoregeling behoud meerjarig grasland en voor de AMKM tijdelijk naar blijvend grasland

BG - blijvend grasland . BG5 - blijvend grasland na afloop campagne . BL - bouwland . BT - blijvende teelt

OMSCHAKELING NAAR DE BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE

Biologische landbouw heeft een voorbeeld- en hefboomfunctie die essentieel is in de evolutie naar een duurzame landbouw in Vlaanderen. De biologische landbouw heeft belangrijke troeven op het vlak van bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit en diergezondheid en draagt bovendien bij tot het voorkomen van overbemesting, luchtverontreiniging en bodem- en waterverontreiniging door chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Landbouwers die voldoen aan het lastenboek voor de biologische productie kunnen rekenen op een financiële ondersteuning voor de extra kosten. Voor percelen in omschakeling wordt een twee- of driejarige agromilieuklimaatmaatregel voorzien.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Meerjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Verbintenis per perceel
- ▶ Looptijd verbintenis 2 of 3 jaar, afhankelijk van de wettelijke omschakelingstermijn
- ▶ Subsidiebedrag 390 - 1.700 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U bent **aangesloten bij een erkend controleorgaan** voor de biologische productie (TÜV-Nord Integra, Certisys bvba of Foodchain ID Certification; zie verder bij punt 5 voor de contactgegevens).
- ▶ U heeft bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij een volledige en ontvankelijke **kennisgeving** gedaan van uw activiteit, voorafgaand aan de start van de activiteit en uiterlijk op 30 april van het jaar waarin de verbintenis wordt afgesloten.
- ▶ Het perceel staat **onder controle** van een erkend controleorgaan voor de biologische productie.
- ▶ Het perceel is **niet gedeclasseerd** als gevolg van een inbreuk tijdens de hoofdteelt. Het bedrijf of product werd **niet geschorst**.
- ▶ Het perceel bevindt zich op 30 april van het jaar van aanvraag in de **periode van omschakeling**.
- ▶ Het perceel mag tijdens de **laatste vijf jaar voor de start** van de verbintenis geen deel uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid.
- ▶ Het perceel moet gedurende de looptijd van de verbintenis voor de volledige teeltperiode van de hoofdteelt in **eigen gebruik** zijn.
- ▶ U geeft het perceel **jaarlijks aan in de verzamelaanvraag**. U meldt elke wijziging van de initiële aangifte zodra deze zich voordoet.
- ▶ Enkel percelen **subsidieel landbouwareaal** gelegen in het **Vlaams Gewest** komen in aanmerking voor de subsidie.
- ▶ Volgende **teelten** komen **niet in aanmerking**: Teelten niet in volle grond, objecten en infrastructuur (poelen, houtkanten, bomenrijen,...), graszoden, natuurlijk grasland met minimumactiviteit, bebossing

(inclusief korte omloophout en wijmenaanplantingen), miscanthus, tabak, faunamengsel, bloemenmengsel en braak.

- ▶ Voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige **fruitbomen** een **dichtheid** hebben van minstens 15 bomen/ha die **homogeen verspreid** staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.
- ▶ Als u steun aanvraagt voor fruitteelt voor **hoogstammige fruit- of notenbomen**, moet de fruitopbrengst van de bomen die meer dan vijf jaar voordien werden aangeplant **gecommercialiseerd** worden.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Bedrag per hectare, afhankelijk van de teeltgroep:

Teeltgroep	Bedrag
Grasland en meerjarige voederteelten	390 euro/ha
Akkerbouwteelten	900 euro/ha
Fruit, groenten, kruiden en sierteelt	1.700 euro/ha

Voor percelen grasland die **extensief begraasd** worden kan u een bijkomende subsidie van 100 euro/ha aanvragen. Zie verder op deze fiche bij punt 5 'Bijkomende premie voor extensieve begrazing'.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ Per perceel wordt een aparte verbintenis afgesloten.
- ▶ De looptijd van de verbintenis is 2 of 3 jaar, afhankelijk van de wettelijke omschakelingstermijn biologische productiemethode van de teelt:
 - > Standaard: 2 jaar
 - > Meerjarige (fruit- en groente)teelten: 3 jaar
- ▶ Om een nieuwe verbintenis aan te gaan, moet in de verzamelaanvraag de bijkomende bestemming 'HOB' op het betrokken perceel worden aangegeven. De verzamelaanvraag geldt dan als verbintenis aanvraag en ook als betalingsaanvraag voor het eerste jaar.
- ▶ Voor de lopende verbintenissen wordt de bijkomende bestemming vanaf het tweede jaar automatisch opgeladen in de kolom 'Vaste BO en AMKM'. Daarmee is voldaan aan de jaarlijkse betalingsaanvraag. U kan deze bijkomende bestemming niet wijzigen of verwijderen. Neem contact op via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte') als dit niet correct zou zijn.
- ▶ **Let op:** Percelen die op een ander moment worden omgeschakeld, moeten steeds als aparte percelen worden aangegeven en mogen niet samengevoegd worden.
- ▶ Er moet ook jaarlijks in de verzamelaanvraag aangeduid worden welke percelen gecertificeerd moeten worden door het controleorgaan. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij geeft deze percelen door aan het controleorgaan van de landbouwer.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

- ▶ Deze subsidie is combineerbaar met de subsidie voor de gedeeltelijke terugbetaling van de controlekosten biologische productiemethode.
- ▶ Voor percelen grasland die **extensief begraasd** worden kan een bijkomende subsidie aangevraagd worden. Zie verder op deze fiche bij punt 5 'Bijkomende premie extensieve begrazing'.
- ▶ In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en de agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 ERKENDE CONTROLEORGANEN VOOR DE BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE

CERTISYS BVBA
K. Maria Hendrikaplein 5-6, 9000 Gent
T 09 245 82 36
www.certisys.eu/nl | info@certisys.eu

TÜV NORD INTEGRA
Statiestraat 164, 2600 Berchem
T 03 287 37 60
www.tuv-nord-integra.com | info@tuv-nord-integra.com

FOODCHAIN ID CERTIFICATION
Rue Hayeneux 62, 4040 Herstal
T 04 240 75 00
www.foodchainid.com | info@foodchainid.com

6 BIJKOMENDE PREMIE VOOR EXTENSIEVE BEGRAZING

Voor percelen grasland die **extensief begraasd** worden, kan u een bijkomende subsidie aanvragen.

- ▶ Bijkomende subsidie van 100 euro/ha.
- ▶ U moet gedurende het volledige kalenderjaar beschikken over een actief veebeslag voor herkauwers.
- ▶ Voor percelen die in aanmerking komen voor een AMKM-omschakeling naar de biologische productiemethode en waarvoor deze ook is aangevraagd.
- ▶ Aan te vragen door – naast 'HOB' - ook de bijkomende bestemming 'EXB' op het perceel te zetten.
- ▶ Enkel voor percelen grasland die effectief begraasd worden en waarvan de veebezetting op elk moment niet hoger is dan 2 GVE per ha, gerekend over alle percelen met aanvraag voor deze bijkomende premie.

In onderstaande tabel zijn de omrekeningsfactoren opgenomen waarmee het maximum van 2 grootvee-eenheden bepaald wordt.

Omrekeningsfactoren voor grootvee-eenheid (GVE) per diercategorie

Diersoort	Categorie	GVE
Rund	< 6 m	0,4
Rund	>6 m en < 2 j	0,6
Rund	>2 jaar	1
Schapen en geiten	Alle categorieën	0,1
Paardachtigen	< 6m	0
Paardachtigen	> 6 m	1
Varkens	Zeugen > 50 kg	0,5
Varkens	Andere varkens, incl. gespeende biggen	0,3
Pluimvee	Leghennen	0,014

7 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ HOB is een perceelsgebonden maatregel en moet dus op een **vast perceel** (verbintenisperceel) op dezelfde plaats en op de volledige verbintenisoppervlakte worden toegepast tot het aflopen van de verbintenis. Vanaf het tweede loopjaar van de verbintenis wordt de bijkomende bestemming automatisch opgeladen op dit 'verbintenisperceel'. Percelen met een lopende verbintenis kunnen niet samengevoegd of gesplitst worden.
- ▶ Een verbintenis kan in zijn geheel worden overgedragen aan een andere landbouwer. Een verbintenis wordt enkel overgedragen als er een overdrachtsformulier wordt ingediend. Overname van een perceel en het tijdig (uiterlijk 31 mei) plaatsen van de bijkomende HOB-bestemming van de verbintenis op dit perceel is géén overdracht van de verbintenis. In een zelfde jaar is er voor elke verbintenis maar één gebruiker mogelijk. De landbouwer die actief is op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag, dient de subsidie aan te vragen in zijn verzamelaanvraag. Bij overname na de uiterste wijzigingsdatum zal de overlater uitbetaald en ook verantwoordelijk gesteld worden bij eventuele niet-naleving van de verbintenis. Een verbintenis kan niet gedeeltelijk overgedragen worden en ook niet gesplitst worden.
- ▶ De bijkomende subsidie voor extensieve begrazing kan enkel aangevraagd worden op percelen waarop effectief begrazing plaatsvindt in de loop van de campagne.
- ▶ In de jaren na afloop van de HOB-omschakelingsverbintenis kan, als het perceel nog verder onder bio-controle staat, de subsidie voor 'ecoregeling Toepassing van de biologische productiemethode' aangevraagd worden ('TBIO').
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

TOEPASSING VAN DE BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE

Biologische landbouw heeft een voorbeeld- en hefboomfunctie die essentieel is in de evolutie naar een duurzame landbouw in Vlaanderen. De biologische landbouw heeft belangrijke troeven op het vlak van bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit en diergezondheid en draagt bovendien bij tot het voorkomen van overbemesting, luchtverontreiniging en bodem- en waterverontreiniging door chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Landbouwers die voldoen aan het lastenboek voor de biologische productie kunnen rekenen op een financiële ondersteuning voor de extra kosten. Voor percelen die al bio zijn, kunnen landbouwers bovenop de steun voor andere ecoregelingen of agromilieuklimaatmaatregelen hun steun voor toepassing van de biologische productiemethode ontvangen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen die biologisch gecertificeerd zijn en de omschakelingsperiode al doorlopen hebben
- ▶ Subsidiebedrag: 50 - 300 euro/ha
- ▶ Combineerbaar met andere ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen zoals ecologisch beheerd grasland, mechanische onkruidbestrijding, eenjarige of meerjarige ecoteelten,...

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U bent **aangesloten bij een erkend controleorgaan** voor de biologische productie (TÜV-Nord Integra, Certisys bvba of Foodchain ID Certification zie verder bij punt 5 voor de contactgegevens).
- ▶ U heeft bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij een volledige en ontvankelijke **kennisgeving** gedaan van uw activiteit, voorafgaand aan de start van de activiteit en uiterlijk op 30 april van het jaar waarin de verbintenis wordt afgesloten.
- ▶ Het perceel staat **onder controle** van een erkend controleorgaan voor de biologische productie.
- ▶ Het perceel is **niet gedeclasseerd** als gevolg van een inbreuk tijdens de hoofdteelt. Het bedrijf of product werd **niet geschorst**.
- ▶ Het perceel bevindt zich op 30 april van het jaar van aanvraag **niet** meer in de **periode van omschakeling**.
- ▶ Het perceel moet de volledige teeltperiode van de hoofdteelt in **eigen gebruik** zijn.
- ▶ Het perceel wordt **aangegeven in de verzamelaanvraag**. Elke wijziging van de initiële aangifte wordt gemeld zodra deze zich voordoet.
- ▶ Enkel percelen **subsidiabel landbouwareaal** gelegen in het **Vlaams Gewest** of **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** komen in aanmerking voor de subsidie.
- ▶ Voor meerjarige fruitteelten moeten hoogstammige **fruitbomen** een **dichtheid** hebben van minstens 15 bomen/ha die **homogeen verspreid** staan op het perceel. Laagstammige fruitbomen en heesters moeten een dichtheid hebben van minimum 300 bomen/ha.

- ▶ Indien de steun wordt aangevraagd voor fruitteelt voor **hoogstammige fruit- of notenbomen**, moet de fruitopbrengst van de bomen die meer dan vijf jaar voordien werden aangeplant **gecommercialiseerd** worden.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag is een degressief bedrag per hectare, afhankelijk van het aantal hectaren:

Aantal ha	Bedrag/ha
De eerste 5 ha	300 euro/ha
De volgende 70 ha	100 euro/ha
Hectares boven 75 ha	50 euro/ha

Enkele voorbeelden:

- ▶ Een bedrijf met 4,30 ha subsidiabele bio-percelen onder deze maatregel zal $4,30 \times 300 \text{ euro/ha} = 1.290$ euro ontvangen.
- ▶ Een bedrijf met 50 ha subsidiabele bio-percelen onder deze maatregel zal $(5 \times 300 \text{ euro/ha}) + (45 \times 100 \text{ euro/ha}) = 6.000$ euro ontvangen.
- ▶ Een bedrijf met 82 ha subsidiabele bio-percelen onder deze maatregel zal $(5 \times 300 \text{ euro/ha}) + (70 \times 100 \text{ euro/ha}) + (7 \times 50 \text{ euro/ha}) = 8.850$ euro ontvangen.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ Jaarlijks aan te vragen in de verzamelaanvraag (eenjarige maatregel) door de bijkomende bestemming 'TBIO' op het perceel aan te geven.
- ▶ Let op: Percelen die op een ander moment werden omgeschakeld, moeten steeds als aparte percelen worden aangegeven en mogen niet samengevoegd worden.
- ▶ Er moet ook jaarlijks in de verzamelaanvraag aangeduid worden welke percelen gecertificeerd moeten worden door het controleorgaan. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij geeft deze percelen door aan het controleorgaan van de landbouwer.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

- ▶ Deze subsidie is combineerbaar met de subsidie voor de gedeeltelijke terugbetaling van de controlekosten biologische productiemethode.
- ▶ In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 ERKENDE CONTROLEORGANEN VOOR DE BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE

CERTISYS BVBA
K. Maria Hendrikaplein 5-6, 9000 Gent
T 09 245 82 36
www.certisys.eu/nl | info@certisys.eu

TÜV NORD INTEGRA
Statiestraat 164, 2600 Berchem
T 03 287 37 60
www.tuv-nord-integra.com | info@tuv-nord-integra.com

FOODCHAIN ID CERTIFICATION
Rue Hayeneux 62, 4040 Herstal
T 04 240 75 00
www.foodchainid.com | info@foodchainid.com

6 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Deze subsidie kan gecombineerd worden met heel wat andere ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen zoals ecologisch beheerd grasland, mechanische onkruidbestrijding, ...
- ▶ Om in aanmerking te komen voor deze maatregel moet u beschikken over minstens 1 betalingsrecht. Als u een bio-landbouwer bent en nog niet over betalingsrechten zou beschikken, en u vraagt deze subsidie aan, kan een betalingsrecht toegekend worden uit de reserve. Meer informatie in de fiche 'Betalingsrechten uit de Vlaamse reserve'.
- ▶ Voor percelen die nog in omschakeling zijn, kan de subsidie voor de agromilieuklimaatmaatregel 'Omschakeling van de biologische productiemethode' aangevraagd worden.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

CONTROLEKOSTEN BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE

Bio-landbouwers kunnen het vaste gedeelte van hun controlekosten terugbetaald krijgen.

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ Uiterlijk op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag een volledige en ontvankelijke kennisgeving gedaan hebben bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij voor bio-productie-activiteit.
- ▶ Produceren volgens het lastenboek van de biologische productiemethode en niet geschorst zijn.
- ▶ Geschorste bedrijven komen niet in aanmerking voor het kalenderjaar waarin de schorsing is opgelegd.
- ▶ Beschikken over minstens één actieve exploitatie gelegen in het Vlaams Gewest.
- ▶ De begunstigde verklaart over de periode van 1 januari 2024 tot 31 december 2026 in totaal minder dan 50.000 euro de-minimissteun in de landbouwsector toegekend gekregen te hebben.

2 SUBSIDIEBEDRAG

- ▶ Het subsidiebedrag is beperkt tot het vaste gedeelte van de jaarlijkse controlekosten voor primaire productie, exclusief BTW.
- ▶ Kosten voor verscherpte controles en de kosten voor gemengde activiteit komen niet in aanmerking.
- ▶ Wordt jaarlijks bepaald op basis van het aantal aanvragen en het beschikbare budget.
- ▶ Maximaal 400 euro per kalenderjaar.

Het door de Vlaamse overheid voorziene steunbedrag is de-minimissteun, zoals bepaald in de de-minimisverordening nr. 1408/2013⁴, voor activiteiten die verband houden met de productie van landbouwproducten. Meer info over de-minimissteun is te vinden op

<https://lv.vlaanderen.be/beleid/landbouwbeleid-eu/steunmelding/staatssteun/de-minimissteun>.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ In de verzamelaanvraag op de pagina 'Bio' onder 'Controlekosten van de biologische productiemethode' 'ja' aanvinken.
- ▶ De controleorganen geven hun facturatiegegevens rechtstreeks door aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Als de landbouwer een ander bedrag dan datgene dat werd gefactureerd door het controleorgaan, wenst terugbetaald te krijgen, moet dit voor 31 oktober 2026 gemeld worden aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

⁴ Verordening (EU) nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun in de landbouwsector, gewijzigd bij verordening (EU) nr. 2019/316 van de Commissie van 21 februari 2019

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

- ▶ Deze subsidie is **NIET** combineerbaar met de steun verkregen voor de certificatiekosten voor biologische productie die wordt uitbetaald in het kader van de 'GMO-verordening Groenten en Fruit'.
- ▶ Deze subsidie is **WEL** combineerbaar met de steun voor toepassing van de biologische productiemethode en met steun voor omschakeling naar de biologische productiemethode.

5 ERKENDE CONTROLEORGANEN VOOR DE BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE:

CERTISYS BVBA
K. Maria Hendrikaplein 5-6, 9000 Gent
T 09 245 82 36
www.certisys.eu/nl | info@certisys.eu

TÜV NORD INTEGRA
Statiestraat 164, 2600 Berchem
T 03 287 37 60
www.tuv-nord-integra.com | info@tuv-nord-integra.com

FOODCHAIN ID CERTIFICATION
Rue Hayeneux 62, 4040 Herstal
T 04 240 75 00
www.foodchainid.com | info@foodchainid.com

PRECISIELANDBOUW:

AUTOMATISCHE GPS- OF RTK-GPS-AANSTURING

Door de volledig automatische aansturing van landbouwmachines via gps wordt voorkomen dat er overlapping is in de stroken waar meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen toegediend worden. Daardoor kan er bespaard worden op gewasbeschermingsmiddelen, vloeibare kunstmeststoffen en korrelmeststoffen (alle kunstmest en organische mest die in korrelvorm toegediend wordt) en zal de milieu- en klimaatimpact ervan verminderen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Bedrijfsmaatregel
- ▶ Eenjarige ecoregeling
- ▶ Minstens 1 betalingsrecht activeren
- ▶ Subsidie voor techniek: 7 – 90 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.1 VOORWAARDEN OP NIVEAU VAN HET BEDRIJF

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U heeft minstens een betalingsrecht geactiveerd.
- ▶ Hou ook rekening met volgende bepalingen:
 - > Langs alle waterlopen en oppervlaktewaterlichamen respecteert u, landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud, de wettelijk voorziene afstanden voor pesticide- en bemestingsvrije stroken.
 - > U gebruikt enkel erkende gewasbeschermingsmiddelen volgens de gebruiksvoorschriften en respecteert het verbod/de beperking op bemesting en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in bepaalde gebieden.
 - > U beschikt over een keuringsbewijs van uw spuittoestellen en over een fytolicensie.
 - > De mestbalans op uw bedrijf voldoet aan de voorwaarden van de mestwetgeving.

1.2 VOORWAARDEN OP NIVEAU VAN DE PERCELEN

- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ Het perceel is in **eigen gebruik** gedurende de teeltperiode van de **hoofddeelt**.
- ▶ Er zijn op het perceel **geen wettelijke verplichtingen** van toepassing die de uitvoering van gelijkaardige voorwaarden vereisen die minstens zo ver gaan als de subsidievoorwaarden voor deze maatregel.
- ▶ Er is op het perceel voor hetzelfde jaar **geen andere subsidie** met gelijkaardige voorwaarden verleend.

- ▶ U past de maatregel toe op een aantal percelen dat **minstens 80% van het in aanmerking komende areaal subsidiabele hoofdteelten** omvat. Voor- en nateelten worden dus nooit in rekening gebracht. Het is ook niet voldoende om de maatregel op één hoofdteelt toe te passen (voor zover u niet aan 80% komt).
- ▶ Volgende arealen/percelen tellen **NIET** mee om het totale areaal subsidiabele hoofdteelten te bepalen:
 - > Percelen waarop andere ecoregelingen/agromilieuklimaatmaatregelen werden aangevraagd (zie [combinatietabellen](#)) voor welke combinaties van maatregelen niet mogelijk zijn met deze maatregel).
 - > Percelen waarvoor een beheerovereenkomst gesloten is, met uitzondering van de beheerovereenkomst waterkwaliteit.
 - > Het areaal teelten waarbij verticale spuittechnieken worden toegepast (zoals meerjarige fruitteelten, hop, laanbomen).
 - > Het areaal teelten in serre of onder permanente overkapping.
 - > Percelen met grasland en meerjarige voedergewassen die in het kader van de biologische productiemethode zijn aangemeld en onder controle zijn van een erkend controleorgaan en die niet gedeclasseerd zijn als gevolg van een inbreuk tijdens de hoofdteelt.
 - > Percelen waarop een beperking of verbod op het gebruik van bemesting of gewasbeschermingsmiddelen van toepassing is op grond van geldende regelgeving of een aangegane verbintenis (vb. percelen in kwetsbaar gebied natuur met norm 2 GVE/ha/jaar, historisch permanente graslanden met verbod of vergunningsplicht voor vegetatiewijziging, percelen met natuurbeheerplannen T3 of T4, percelen die overlappen met kwetsbaar gebied water, wetlands en veengebieden, percelen in de Dudzeelse Polders, een overeenkomst met een regionaal landschap,...).

Voorbeeld: u hebt 55 ha subsidiabele hoofdteelten, waarvan 2 ha meerjarig fruit en 3 ha serreteelt. In dit geval is het in aanmerking komende areaal subsidiabele hoofdteelten 50 ha.
- ▶ Bij het toedienen van **gewasbeschermingsmiddelen en/of korrelmeststoffen op de hoofdteelt op het perceel**, maakt u gebruik van precisielandbouw door automatische gps-aansturing of RTK(=Real Time Kinematic)-gps-aansturing. De **sputmachine en/of korrelmeststofstrooier** moet volledig **gps-gestuurd** zijn. Daarvoor heeft u een ISOBUS-aansluiting (of gelijkwaardig) nodig. De sectieafsluiting moet automatisch gebeuren (zonder manuele tussenkomst), maar hoeft niet noodzakelijk per dop te zijn. Het is dus **onvoldoende** dat de tractor voorzien is van een gps-systeem voor stuurhulp of automatisch sturen. Opgelet! Rijenbemesting tijdens het zaaien valt dus niet onder deze maatregel.
- ▶ De subsidie wordt alleen uitbetaald voor de **percelen waarop de maatregel daadwerkelijk wordt toegepast**. Dat wil onder andere zeggen:
 - > Percelen grasland waarop geen van deze precisietechnieken worden uitgevoerd, komen niet in aanmerking.
 - > Ook als u geen bemesting en geen gewasbeschermingsmiddelen op grasland toepast, komt het perceel niet in aanmerking.
- ▶ Als u gewasbeschermingsmiddelen op het perceel toedient via deze precisietechniek, bent u verplicht om vloeibare kunstmeststoffen die u eventueel op het perceel wil gebruiken, ook toe te dienen via deze techniek. Het uitsluitend toedienen van vloeibare kunstmeststoffen op het perceel, telt niet mee voor deze maatregel (niet voor gewasbeschermingsmiddelen en ook niet voor korrelmeststoffen).
- ▶ Bij deze maatregel is het kant af strooien van korrelmeststoffen altijd verplicht op percelen grasland. Op percelen akkerland is kant af strooien verplicht wanneer korrelmeststoffen gestrooid worden vóór zaaien of planten. Deze voorwaarde geldt niet als er gewerkt wordt met een pneumatische strooier.

1.3 NODIGE BEWIJSSTUKKEN

Bewijsstukken moeten op elk moment beschikbaar zijn en op vraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onmiddellijk voorgelegd kunnen worden.

1.3.1 Voor ALLE percelen, ongeacht of ze door u zelf of door een loonwerker zijn bewerkt

- ▶ U houdt een **perceelfiche (of teeltfiche)** bij waarin elke uitgevoerde handeling die verband houdt met de maatregel op het perceel of de percelen, wordt opgenomen. Deze fiche bevat de identificatie van het perceel, de hoofdteelt, de datum van elke handeling, de aard van de handeling, het gps-type (RTK of niet), het merk van de gps en de uitvoerder van de handeling.

1.3.2 Voor de percelen die u ZELF bewerkt

- ▶ Om de toepassing van deze maatregel aan te tonen, beschikt u over **één van de volgende bewijsstukken voor elke handeling en voor elk perceel**:
 - > OFWEL **as-applied-kaart(en)**. Dit zijn kaarten die het gps-systeem **ná** de volledige handeling automatisch aanmaakt en die aangeven waar en hoe de toediening van gewasbeschermingsmiddelen, korrelmeststoffen of vloeibare kunstmeststoffen daadwerkelijk uitgevoerd is. Om te weten hoe u deze kaarten uit het gps-systeem kan exporteren, neemt u best contact op met uw leverancier.
 - > OFWEL **geotagged foto(s) van die as-applied-kaart(en)** op het gps-scherm, genomen via de LV-Agrilens-applicatie. Op die foto moet het volledige gps-scherm met de as-applied-kaart van het perceel zichtbaar zijn. Die foto kan je pas nemen als de as-applied-kaart is aangemaakt, dus **ná** het uitvoeren van de handeling. Elke handeling moet op foto worden vastgelegd.

Als u enkel over gps-aangestuurde toestellen beschikt, is het voldoende om per perceel voor minstens één handeling een bewijsstuk bij te houden. Bij de keuze voor gewasbeschermingsmiddelen (inclusief eventuele vloeibare kunstmeststoffen) én korrelmeststoffen, moet u voor elk van die 2 technieken minstens over één bewijsstuk per perceel beschikken. Wanneer u ook over niet-gps-aangestuurde toestellen beschikt, moet u voor elke handeling (op elk perceel) een bewijsstuk bijhouden.

- ▶ U kan bij een controle aantonen dat de **machines onmiddellijk ter beschikking** zijn met functionerende gps-aansturing. Dat kunnen uw eigen machines zijn of eventueel machines die u bijvoorbeeld via een machinerijng samen met collega's gebruikt. Ook het kant af strooisysteem moet u kunnen aantonen.

1.3.3 Voor de percelen die u door een externe LOONWERKER laat bewerken

- ▶ Om de toepassing van deze maatregel aan te tonen, beschikt u **voor elke handeling en voor elk perceel** over **facturen** van de loonwerker op uw naam. Deze facturen bevatten elke uitgevoerde handeling, de omschrijving van de toegepaste precisietechniek, de datum van elke handeling, het gps-type (RTK of niet) en het merk van de gps. Het moet ook duidelijk zijn over welk perceel (of percelen) het gaat door middel van X- en Y- coördinaten of het perceelnummer uit de verzamelaanvraag. Als er slechts 1 factuur per jaar wordt opgemaakt, zullen hierop dus ook alle behandelingsdata vermeld moeten worden. De factuur dient ook duidelijk te vermelden waar en wanneer kant af strooien van korrelmeststoffen is toegepast.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Opper- vlakte	gps-aansturing	gps-aansturing	RTK-gps-aansturing	RTK-gps-aansturing
	gewasbeschermings- middelen OF korrelmeststoffen (1)	gewasbeschermings- middelen EN korrelmeststoffen (2)	gewasbeschermings- middelen OF korrelmeststoffen (1)	gewasbeschermings- middelen EN korrelmeststoffen (2)

Opper- vlakte	gps-aansturing	gps-aansturing	RTK-gps-aansturing	RTK-gps-aansturing
Eerste 10 ha	60 euro/ha	75 euro/ha	75 euro/ha	90 euro/ha
Volgende 10 ha	35 euro/ha	50 euro/ha	50 euro/ha	65 euro/ha
Volgende 80 ha	7 euro/ha	10 euro/ha	10 euro/ha	15 euro/ha

- ▶ De subsidie wordt **beperkt tot een areaal van 100 hectare** subsidiabele hoofdteelten per bedrijf.
- ▶ Het subsidiebedrag is afhankelijk van:
 - > de totale oppervlakte die in aanmerking komt voor deze ecoregeling en waarop u de maatregel toepast;
 - > of het gaat om gps-aansturing of RTK-gps-aansturing;
 - > of u de maatregel toepast voor gewasbeschermingsmiddelen (inclusief eventuele vloeibare kunstmeststoffen) én korrelmeststoffen **of** voor minimum één van beide:
 - (1) u ontvangt steun voor **toepassing van gewasbeschermingsmiddelen OF korrelmeststoffen** wanneer u op minstens 80% van de in aanmerking komende oppervlakte **één van deze behandelingen** uitvoert. Dit wil zeggen: als u op al die percelen gewasbeschermingsmiddelen of op al die percelen korrelmeststoffen met gps-aansturing toepast, maar ook als u op een deel van die percelen gewasbeschermingsmiddelen met gps toepast en op de andere percelen korrelmeststoffen.
 - (2) u ontvangt steun voor **toepassing van gewasbeschermingsmiddelen EN korrelmeststoffen** wanneer u op minstens 80% van de in aanmerking komende oppervlakte **beide behandelingen** uitvoert.
- ▶ Als u zowel gebruik maakt van gps als van RTK-gps, valt u terug op het steunbedrag dat hoort bij het laagste nauwkeurniveau (= gps).

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel 'Precisielandbouw – automatische gps-aansturing of RTK-gps-aansturing' verloopt via de **verzamelaanvraag 2026**. Hiervoor moet u 2 acties uitvoeren. Als 1 van die beide acties niet is uitgevoerd, wordt de subsidieaanvraag geweigerd.

- ▶ In het menu 'Plant/Bodem' kiest u 'Precisielandbouw – aansturing via (RTK-)gps' en **vinkt u uiterlijk 31 mei 2026 aan dat u wil deelnemen** aan deze subsidiemaatregel, met welk type gps en voor welke techniek(en).
- ▶ In de percelentabel geeft u uiterlijk op 31 mei 2026 de **bijkomende bestemming 'PA'** aan bij alle percelen waarop u de maatregel op toepast.

Als u in de loop van het jaar niet kan voldoen aan de bovenstaande voorwaarden, moet u de aanvraag annuleren. U meldt elke wijziging van de initiële aangifte zodra die wijziging zich voordoet.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Op de webpagina "['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)" vindt u de combinatietabellen voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Deze maatregel moet op de hoofdteelt worden toegepast, maar niet verplicht op de voorteelt/nateelt.
- ▶ Als u gewasbeschermingsmiddelen toedient via deze precisietechniek, bent u verplicht om ook vloeibare kunstmeststoffen die u eventueel wil gebruiken, toe te dienen via deze techniek.
- ▶ Percelen waarop u **enkel vloeibare kunstmeststoffen** en geen gewasbeschermingsmiddelen toedient via deze precisietechniek, komen **niet** in aanmerking.
- ▶ Het toedienen van dierlijke mest via precisietechnieken komt **niet** in aanmerking voor steun.
- ▶ Percelen waarop andere ecoregelingen/agromilieuklimaatmaatregelen werden aangevraagd die niet combineerbaar zijn, tellen niet mee om het areaal subsidiabele hoofdteelten te bepalen. Als tijdens de campagne de bijkomende bestemming van die ecoregelingen/agromilieuklimaatmaatregelen op een perceel wordt geschrapt uit de verzamelaanvraag, wordt dit perceel wél meegeteld om het areaal subsidiabele hoofdteelten te bepalen. Het is dan mogelijk dat het minimum van 80% van het areaal subsidiabele hoofdteelten waarop de maatregel moet worden toegepast, niet meer gehaald wordt.
- ▶ Voor deze ecoregeling geldt dat de steun beperkt is tot maximaal 100 hectare. Echter, het totale areaal - ook dat boven de 100 ha - dat in aanmerking komt en aangevraagd wordt, moet met de aangevraagde techniek(en) behandeld worden om 80% van het in aanmerking komende areaal te halen, voordat de steun kan worden uitbetaald.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina "['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)".

PRECISIELANDBOUW: PLAATSSPECIFIEK BEKALKEN

Een toepassing van precisielandbouw is het plaatsspecifiek toedienen van input op basis van perceelgegevens (bodemgegevens, gewasbeelden of opbrengstgegevens). Omdat in de praktijk het plaatsspecifiek bekalken op basis van taakkaarten al het verst ontwikkeld is, wordt deze toepassing van precisielandbouw ondersteund. Daarenboven is een optimale pH essentieel voor goede opname van nutriënten én een parameter die relatief snel kan verbeteren.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Perceelmaatregel
- ▶ Eenjarige ecoregeling
- ▶ Subsidie voor techniek: 100 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.1 VOORWAARDEN OP NIVEAU VAN HET BEDRIJF

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina [‘Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden’](#).
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche ‘GLB – Actieve landbouwer’ op de webpagina [‘Actieve landbouwer’](#)).

1.2 VOORWAARDEN OP NIVEAU VAN DE PERCELEN

- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ De oppervlakte van het perceel bedraagt **minstens 30 are**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ Het perceel is in **eigen gebruik** gedurende de teeltperiode van de **hoofddeelt**.
- ▶ Er zijn op het perceel **geen wettelijke verplichtingen** van toepassing die de uitvoering van gelijkaardige voorwaarden vereisen die minstens zo ver gaan als de subsidievoorwaarden voor deze maatregel.
- ▶ Er is op het perceel voor hetzelfde jaar **geen andere subsidie** met gelijkaardige voorwaarden verleend. Zo kan er via GMO ook een terugbetaling voor een bodemscan en bijhorende opmaak van een taakkaart aangevraagd worden. Opgelet! Subsidie via de ecoregeling kan in hetzelfde jaar niet gecombineerd worden met subsidie via GMO. U moet kiezen via welk kanaal u de terugbetaling wenst aan te vragen.
- ▶ Er wordt een **taakkaart aangemaakt** voor plaatsspecifieke bekalking op het perceel. Een taakkaart is een met behulp van grondmonsters gekalibreerde kaart die informatie over pH-variaties in de bodem weergeeft en plaatsspecifiek bekalkingsadvies geeft op basis van een **bodemscan** van het perceel. In 2026 komen alleen taakkaarten aangemaakt met de Veris bodemscan in aanmerking.
- ▶ De taakkaart is aangemaakt vanaf **1 januari 2023** op basis van een recente bodemscan (want de taakkaart mag niet ouder zijn dan 3 jaar bij de start van de verbintenis). Bovendien mag op basis van de taakkaart niet eerder een subsidie verleend zijn voor deze maatregel.
- ▶ Het perceel wordt **plaatsspecifiek bekalkt in 2026** op basis van de taakkaart.
- ▶ Elk perceel komt maximum **1 keer** in een periode van **3 jaar** in aanmerking voor deze maatregel.

1.3 NODIGE BEWIJSSTUKKEN

Bewijsstukken moeten op elk moment beschikbaar zijn en op vraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onmiddellijk voorgelegd kunnen worden.

- ▶ U houdt een **perceelfiche** bij waarin elke uitgevoerde bekalking wordt opgenomen. Deze fiche bevat de identificatie van het perceel, de datum van elke bekalking, het merk van de gps en de uitvoerder van de bekalking.
- ▶ Om de toepassing van deze maatregel aan te tonen, beschikt u over **één van de volgende bewijsstukken voor elke bekalking en voor elk perceel**:
 - > OFWEL **as-applied-kaart(en)**. Dit zijn kaarten die het gps-systeem **ná** de volledige bekalking automatisch aanmaakt en die aangeven waar en hoe de bekalking daadwerkelijk uitgevoerd is. Om te weten hoe u deze kaarten uit het gps-systeem kan exporteren, neemt u best contact op met uw leverancier.
 - > OFWEL **geotagged foto('s) van die as-applied-kaart(en)** op het gps-scherm, genomen via de LV-Agrilens-applicatie. Op die foto moet het volledige gps-scherm met de as-applied-kaart van het perceel zichtbaar zijn. Die foto kan je pas nemen als de as-applied-kaart is aangemaakt, dus **ná** het uitvoeren van de bekalking. Elke bekalking moet op foto worden vastgelegd.
 - > OFWEL (als een externe loonwerker de plaatsspecifieke bekalking uitvoert) **facturen** van de loonwerker op uw naam. Deze facturen bevatten elke uitgevoerde bekalking, de omschrijving van de toegepaste precisietechniek, de datum van elke bekalking en het merk van de gps. Het moet ook duidelijk zijn over welk perceel (of percelen) het gaat door middel van X- en Y- coördinaten of het perceelnummer uit de verzamelaanvraag. Als er slechts 1 factuur per jaar wordt opgemaakt, zullen hierop dus ook alle bekalkingsdata vermeld moeten worden.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag is 100 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel 'Precisielandbouw – plaatsspecifiek bekalken' verloopt via de **verzamelaanvraag 2026**. Hiervoor moet u 2 acties uitvoeren. Als 1 van beide acties niet is uitgevoerd, wordt de subsidieaanvraag geweigerd.

- ▶ In het menu 'Plant/Bodem' kiest u 'Deelnameverklaring verhogen koolstof/bekalken' en onder Precisielandbouw – plaatsspecifiek bekalken' **vinkt u uiterlijk 31 mei 2026 aan dat u wil deelnemen** aan deze subsidiemaatregel.
- ▶ In de percelentabel geeft u uiterlijk op 31 augustus 2026 de **bijkomende bestemming 'PK'** aan bij alle percelen waarop u plaatsspecifieke bekalking toepast.

Als u in de loop van het jaar niet kan voldoen aan de bovenstaande voorwaarden moet u de aanvraag annuleren. U meldt elke wijziging van de initiële aangifte zodra die wijziging zich voordoet.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Op de webpagina "[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)" vindt u de combinatietabellen voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ De eventuele foto's genomen met de LV-Agrilens-app moeten niet worden doorgestuurd als hier niet naar gevraagd wordt. U moet ze kunnen tonen als er een controle plaatsvindt.
- ▶ Voor de bekalking zijn alle zuivere kalkproducten toegelaten, alsook schuimaarde. Kalkslib mag niet gebruikt worden.
- ▶ Als u 'precisielandbouw bekalking – PK' op een perceel heeft aangevraagd, maar de bekalking kon om een bepaalde reden niet worden uitgevoerd en er vond nog geen controle plaats, dan moet de bijkomende bestemming 'PK' van het perceel worden gehaald. Zo kan u de steun eventueel in een ander jaar nog aanvragen.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

BODEMPASPOORT VOOR EEN DUURZAAM BODEMBEHEER

OP BEDRIJFSNIVEAU

Met het oog op een verbetering van de bodemkwaliteit, wil deze interventie de landbouwer aanmoedigen het bodempaspoort te gebruiken. Het bodempaspoort helpt de landbouwer meer inzicht te krijgen in de bodem van zijn gebruikspcelen en stimuleert een duurzaam bodembeheer.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarig, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Nemen van bodemstalen
- ▶ Minstens 1 betalingsrecht activeren
- ▶ Deelname aan andere ecoregeling of agromilieuklimaatmaatregel
- ▶ Subsidiebedrag: 5 – 15 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Naast het nemen van bodemstalen neemt u ook deel aan een ecoregeling of agromilieuklimaatmaatregel in het kader van een duurzame landbouwpraktijk.
- ▶ **U activeert in 2026 minstens één (Vlaams en/of Waals) betalingsrecht voor de basisinkomenssteun voor duurzaamheid.**

1.1 BODEMSTALEN

U laat in het kalenderjaar van de steunaanvraag een minimum **aantal bodemstalen nemen op uw percelen en analyseren** door een **erkend laboratorium dat geconnecteerd is met DjustConnect**. Momenteel zijn deze labo's geconnecteerd voor het bodempaspoort: Bodemkundige dienst van België vzw, Inagro vzw en Labo VVK. Zo kunnen de data van de bodemanalyses automatisch **ontsloten worden via het bodempaspoort** op het e-loket Landbouw en Zeevisserij ten laatste 31 januari 2027. Meer informatie over het bodempaspoort vindt u terug op de website www.vlaanderen.be/landbouw/bodempaspoort.

- ▶ Het **aantal bodemstalen** dat minimaal nodig is, wordt als volgt berekend:
 - > voor de eerste 10 hectare: op minstens 2 percelen een bodemanalyse;
 - > op ieder volgende begonnen schijf van 10 hectare: op minstens 1 perceel van die schijf een bodemanalyse;

Dit betekent in volgende specifieke gevallen:

- > beschikt u over slechts één perceel, waarvan de oppervlakte kleiner of gelijk is aan 5 hectare: één bodemanalyse op dit perceel uitvoeren;
- > beschikt u over slechts één perceel, waarvan de oppervlakte groter is dan 5 hectare, maar kleiner of gelijk aan 10 hectare: twee bodemanalyses op dit perceel uitvoeren;

- > beschikt u over slechts één perceel, waarvan de oppervlakte groter is dan 10 hectare: twee bodemanalyses uitvoeren op de eerste 10 hectare van dit perceel, en op iedere begonnen schijf van 10 hectare van dit perceel een bodemanalyse uitvoeren;
- > zijn al uw percelen groter dan 10 hectare: twee bodemanalyses uitvoeren op de eerste 10 hectare van een perceel en op iedere begonnen schijf 10 hectare minstens een bodemanalyse uitvoeren, met spreiding over de percelen;
- > beschikt u over meerdere percelen waarbij elke combinatie van twee percelen samen meer dan 10 hectare vormt: twee bodemanalyses uitvoeren op de eerste 10 hectare en op iedere volgende 10 hectare minstens een bodemanalyse uitvoeren, met spreiding over de percelen.

In het scherm 'Bodempaspoort' onder het menu-item Plant/bodem in de verzamelaanvraag vindt u het aantal bodemstalen dat minimaal nodig is.

- De bodemanalyse omvat minstens de bepaling van het **organische koolstof-, fosfor- en kaliumgehalte en de zuurtegraad**.

Het subsidiebedrag en de voorwaarde met betrekking tot het aantal te nemen stalen heeft alleen betrekking op:

- > De subsidiabele hectaren die in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de **hoofddeelt**;
- > De subsidiabele hectaren die gelegen zijn in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.

1.2 DUURZAAMHEIDSMATREGEL

Naast het nemen van bodemstalen neemt u ook een maatregel in het kader van een duurzame landbouwpraktijk. Om te voldoen aan deze voorwaarde in 2026, vraagt u één van volgende ecoregelingen aan of heeft u voor 2026 minstens een verbintenis afgesloten of lopen voor één van volgende agromilieuklimaatmaatregelen:

- Ecoregelingen:
 - > Behoud meerjarig grasland;
 - > Ecologisch beheerd grasland;
 - > Verhogen van organisch koolstofgehalte:
 - * Via het teeltplan;
 - * Het gebruik van producten met een hoog koolstofgehalte;
 - * Het bereiken van de streefzone;
 - > Inzaai van een eenjarige biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige teelten (ecoteelten)
 - * Eenjarige eiwitteelten;
 - * Eenjarige teelten voordeel voor biodiversiteit, klimaat en milieu;
 - * Faunavriendelijke teelten:
 - Zomergraan in soortenbeschermingsgebied;
 - Faunamengsel;
 - > Toepassing van de biologische productiemethode
 - > Bufferstroken - grasbufferstrook erosie;
 - > Mechanische onkruidbestrijding;
 - > Stimuleren teelttechnische erosiebestrijding - aanleg drempels;
 - > Stimuleren teelttechnische erosiebestrijding - niet kerende bodembewerking;
 - > Vruchtafwisseling met vlinderbloemigen;
 - > Precisielandbouw: automatische gps of RTK-gps-aansturing;
 - > Precisielandbouw: plaatsspecifieke bekalking.
- Agromilieuklimaatmaatregelen:
 - > De omzetting van tijdelijk naar blijvend grasland;
 - > Inzaai van een meerjarige biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige teelten (ecoteelten)

- * meerjarige eiwitteelten;
- * meerjarige teelten met positieve impact voor biodiversiteit, klimaat en milieu;
- > Omschakeling naar de biologische productiemethode;
- > Onderhoud boslandbouwsystemen.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag is afhankelijk van het aantal hectare dat u in gebruik heeft voor de **hoofddeelt** in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**:

- ▶ een voorzien subsidiebedrag van **15 euro** per hectare voor de **eerste 20 hectare**;
- ▶ een voorzien subsidiebedrag van **10 euro** per hectare voor de **volgende 25 hectare**;
- ▶ een voorzien subsidiebedrag van **5 euro** per hectare voor de **volgende 55 hectare**.

De subsidie wordt uitbetaald voor maximaal 100 ha van de subsidiabele oppervlakte.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel 'bodempaspoort voor een duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau' zal via de **verzamelaanvraag 2026** verlopen.

In het scherm 'Bodempaspoort' onder het menu-item Plant/bodem vindt u aan dat u wil deelnemen aan de subsidiemaatregel.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en de agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

> AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Voor deze ecoregeling geldt dat de steun zelf beperkt is tot maximaal 100 hectare. Echter, het aantal vereiste staalnames die nodig zijn, worden berekend op het volledige subsidiabele areaal, ook dat boven de 100 ha.
- ▶ Enkel bodemstalen die in 2026 genomen zijn, komen in aanmerking.
- ▶ Laat uw bodemstalen analyseren door een erkend labo dat **geconnecteerd is met DjustConnect**. Enkel van deze labo's kunnen de gegevens doorstromen naar het bodempaspoort en kan u hiervoor steun ontvangen. Momenteel zijn deze labo's geconnecteerd met DjustConnect voor het bodempaspoort: Bodemkundige dienst van België vzw, Inagro vzw en Labo VVK.
- ▶ Door deel te nemen aan deze ecoregeling geeft u automatisch toestemming om de resultaten van bodemstalen van de bodemparameters pH, fosfor-, kalium-, en organische koolstofgehalte automatisch te

laten doorstromen naar het bodempaspoort via DjustConnect. In DjustConnect zal een datakaartje getoond worden op uw DjustConnect-Dashboard dat aangeeft dat deze data zullen doorstromen naar het bodempaspoort. U hoeft hier geen extra toestemming meer te geven.

- ▶ De doorgestroomde resultaten zijn te raadplegen in de tegel “Bodempaspoort” op het e-loket. Deze tool is ook consulteerbaar via smartphone. Meer informatie over het bodempaspoort vindt u terug op de website www.vlaanderen.be/landbouw/bodempaspoort.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: ‘Noden volgens maatregelen’ op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

INZAAI VAN EENJARIGE ECOTEELTEN - EIWITTEELT

Via deze maatregel wordt de inzaai van teelten met een positief effect op milieu, klimaat of biodiversiteit gestimuleerd.

- ▶ een aantal eenjarige eiwitteelten in het kader van lokale eiwitvoorziening. Dit zijn vooral vlinderbloemigen, maar ook mengteelten van vlinderbloemigen met granen.
- ▶ een aantal diepwortelende maaigewassen die van nature een positief effect hebben op de bodemkwaliteit.
- ▶ een aantal faunavriendelijke teelten die, eventueel in de beheergebieden voor akkervogelsoorten liggen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen bouwland met eenjarige eiwitteelten waar minimum 0,50 ha per bedrijf nodig is
- ▶ Subsidiebedrag voor eiwitteelt bedraagt 600 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel was in 2024 en 2025 bouwland of een blijvende teelt, geen blijvend grasland.
- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**
- ▶ Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- ▶ U beschikt over **facturen** die op uw naam staan voor teelten waarvoor een **minimale zaaidichtheid** wordt opgelegd en kan ze op verzoek van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onmiddellijk voorleggen.
- ▶ De subsidie wordt aangevraagd per perceel maar er moet op bedrijfsniveau minstens 0,50 ha worden aangegeven om in aanmerking te komen voor de subsidie. U mag op verschillende percelen de maatregel afsluiten om aan deze minimale oppervlakte te komen.
- ▶ Als één of meerdere geselecteerde percelen in de loop van de campagne niet meer voldoen aan de voorwaarden moet u de bijkomende bestemming 'EEE' op het perceel schrappen. Enkel de percelen die aan alle voorwaarden voldoen, zullen in aanmerking komen voor de subsidie als de resterende oppervlakte minstens 0,5 ha is.

Voor deze maatregel komen volgende eiwitteelten in aanmerking:

1.1 ZUIVERE EIWITTEELTEN (REINTEELTEN)

- ▶ U zaait één van onderstaande eiwitteelten in als hoofdteelt. Het betreft dus een **nieuwe inzaai van**
 - > Voedererwten (zomerteelt) – teeltcode **512**;
 - > Voedererwten (winterteelt) – teeltcode **511**;
 - > Zomerveldbonen – teeltcode **522**;
 - > Winterveldbonen – teeltcode **521**;
 - > Soja – teeltcode **43**;

- > Drooggeoogste erwten – teeltcode **513**;
- > Drooggeoogste Vicia-bonen – teeltcode **523**;
- > Drooggeoogste Phaseolus-bonen – teeltcode **524**;
- > Quinoa – teeltcode **382**;
- > **NIEUW**: Kikkererwten – teeltcode **933**
- Specifieke voorwaarden voor zuivere eiwitteelten:
 - > Bij het zaaizaad mogen geen andere teelten ingemengd worden
 - > Er zijn geen specifieke voorwaarden naar inzaaidatum, zaaidichtheid, gebruik gewasbeschermingsmiddelen en bemesting, maaien of klepelen
 - > De eiwitteelten mogen geoogst worden wanneer deze rijp zijn

1.2 MENGTEELTEN

- U zaait één van onderstaande eiwitteelten in als hoofdteelt. Het betreft dus een **nieuwe inzaai van**
 - > Mengteelt van wintertarwe of tritcale en vlinderbloemige winterteelt – teeltcode **395**
 - > Mengteelt van andere wintergranen en vlinderbloemige winterteelt – teeltcode **391**
 - > Mengteelt van zomergranen en vlinderbloemige zomerteelt – teeltcode **392**
- Specifieke voorwaarden voor mengteelten eiwitteelt
 - > Voor mengteelten is minimaal één van volgende eiwitteelten aanwezig met volgende minimale zaaidichtheden:
 - * Voedererwten (zomerteelt): 60 korrels /m²
 - * Voedererwten (winterteelt): 25 korrels /m²
 - * Zomerveldbonen: 40 korrels /m²
 - * Winterveldbonen: 20 korrels /m²
 - > De vlinderbloemige teelt moet op elk ogenblik duidelijk zichtbaar aanwezig zijn
 - > Een mengteelt van granen met vlinderbloemige die als GPS wordt geoogst komt alleen in aanmerking voor de steun als die effectief de hoofdteelt is en dus de overwegend aanwezige teelt is in de periode van 15 mei tot 31 augustus. Méteil mengsels die als snede groen worden geoogst in het voorjaar' (winterméteil – teeltcode **398**) komen niet in aanmerking voor de steun voor eiwitteelt. Deze winterméteil wordt in het najaar aangegeven als nateelt 398 en in het huidige teeltjaar als voorteeelt '398'. Daarna kan een andere teelt als hoofdteelt worden aangegeven.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag bedraagt 600 euro/ha.

Teelten	Bijkomende bestemming	Voorziene subsidiebedrag
Eénjarige eiwitteelten	EEE	600 euro/ha

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel 'inzaai van milieu-, klimaat- en biodiversiteitsvriendelijke teelten' zal via de **verzamelaanvraag 2026** verlopen. De subsidie wordt jaarlijks aangevraagd door de betrokken bijkomende bestemming 'EEE' te plaatsen bij de percelen waarop u de ecoteelt heeft ingezaaid.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies zoals agromilieuklimaatmaatregelen of bio-hectaresteun. Zie [combinatietabellen](#) voor de mogelijke combinaties.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Er bestaat een gelijkaardige maatregel voor meerjarige eiwitteelten. In dat geval gaat het wel om een meerjarige verbintenis – zie de fiche ‘Inzaai van meerjarige milieu-, klimaat- en biodiversiteitsvriendelijke teelten’.
- ▶ Definitie van de hoofdteelt wordt beschreven in fiche ‘Teelt, teeltcodes en gespecialiseerde productiemethode’ zie webpagina [‘Perceelsaangifte’](#).
- ▶ Raadpleeg zeker de praktische teelthandleidingen op de website van het Landbouwcentrum voor voedergewassen.
- ▶ Het gebruikte zaaizaad van gereguleerde soorten moet voldoen aan de regelgeving voor het in de handel brengen van zaaizaden, zie link [Handel in plantaardig teeltmateriaal | Landbouw en Zeevisserij](#). Bij niet-naleving zal er op basis van deze regelgeving gesanctioneerd worden
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: ‘Noden volgens maatregelen’ op de webpagina [‘Gebundelde fiches, tabellen en formulieren’](#)

INZAAI VAN EENJARIGE ECOTEELTEN

BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE TEELTEN

Via deze maatregel wordt de inzaai van teelten met een positief effect op milieu, klimaat of biodiversiteit gestimuleerd. Verschillende teelten komen in aanmerking:

- ▶ een aantal eenjarige eiwitteelten in het kader van lokale eiwitvoorziening. Dit zijn vooral vlinderbloemigen, maar ook mengteelten van vlinderbloemigen met granen.
- ▶ een aantal diepwortelende gewassen die van nature een positief effect hebben op de bodemkwaliteit.
- ▶ een aantal faunavriendelijke teelten die, eventueel in de beheergebieden voor akkervogelsoorten liggen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen bouwland van minimum 0,30 ha
- ▶ Subsidiebedrag afhankelijk van de teelt van 230 tot 600 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel was in 2024 en 2025 bouwland of een blijvende teelt, geen blijvend grasland.
- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- ▶ Om recht te hebben op de subsidie zaait u de teelt in als hoofdteelt (zie fiche Teelt, teeltcodes en gespecialiseerde productiemethode op de webpagina [Perceelsaangifte in de verzamelaanvraag](#)
- ▶ U beschikt over **facturen** die op uw naam staan voor teelten waarvoor een **minimale zaaidichtheid** wordt opgelegd en kan ze op verzoek van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onmiddellijk voorleggen.

1.1 EENJARIGE TEELTEN DIE VOORDEEL OPLEVEREN VOOR BIODIVERSITEIT, KLIMAAT EN MILIEU

- ▶ Eén van onderstaande teelten inzaaien als **hoofdteelt**. Het betreft dus een **nieuwe inzaai** in 2026.
- ▶ De oppervlakte van het perceel is minstens 0,30 ha om de subsidie te kunnen aanvragen.

1.1.1 **Hoofdteelten die niet geoogst mogen worden:**

- ▶ De volgende **hoofdteelten** komen in aanmerking voor subsidie.
 - > Tagetes: - teeltcode **646**
 - > Mengsel van gele mosterd en bladrammenas - teeltcode 662
 - > NIEUW: Mengsel van groenbedekkers zonder gras (als hoofdteelt) – teeltcode 663

- Specifieke voorwaarden voor de hoofdteelten die **niet** mogen geoogst worden
 - De teelt van tagetes moet minstens 3 maand worden aangehouden als hoofdteelt en moet duidelijk zichtbaar aanwezig zijn op het perceel
 - **NIEUW:** Het ingezaaid mengsel van groenbedekkers
 - * bevat minstens 2 groenbedekkers. waarvan minstens één niet-vlinderbloemige teelt, uit de onderstaande lijst
 - * bevat geen grassen. Andere componenten of granen mogen wel toegevoegd worden
 - * wordt minstens 2 maanden aangehouden in de teeltperiode van de hoofdteelt
- De gekozen groenbedekkers
 - * zijn duidelijk zichtbaar aanwezig op het perceel
 - * vormen samen de overwegend aanwezige teelt en bedekking van het perceel
 - * komen uit volgende lijst:

Toegelaten groenbedekkers in verplichte samenstelling mengsel ecoregeling van ecoteelt die NIET mag geoogst worden:	Vlinderbloemige
bladrammenas	
boekweit	
mosterd (geel, bruin en ethiopisch)	
klaver (wit, rood, incarnaat, Alexandrijnse, Perzische, honingklaver, squarrosom, rolklaver)	x
Japanse haver	
komkommerkruid	
luzerne	X
nootzoetraapzaad	
nyger	
phacelia	
voederkool (bladkool)	
raapzaad (zomer, winter)	
wikke	x

- Maaien en klepelen zijn enkel toegelaten indien dit nodig is om zaadvorming te vermijden. De teelt mag hierbij niet vernietigd worden en moet zijn functie blijven behouden.
- Als de teelt aangehouden blijft als vanggewas/nateelt, dan loopt de aanhoudingsperiode verder en moet de teelt ook zijn functie blijven behouden en mag ook hier niet gemaaid worden.

1.1.2 Hoofdteelten die geoogst mogen worden:

Vanaf 2026 zijn een aantal **nieuwe oogstbare ecoteelten** als hoofdteelt toegelaten.

De volgende **hoofdteelten** komen in aanmerking voor subsidie. Het betreft een nieuwe inzaai van

- Hennep - teeltcode **922 of 872**.
- **NIEUW:** Deder (Huttentut) – teeltcode **48**

- **NIEUW:** Goudsbloem – teeltcode **47**
- **NIEUW:** Zuivere teelt (reinteelt) van gele mosterd – teeltcode **643**
- **NIEUW:** Zuivere teelt (reinteelt) van bruine (sarepta-) mosterd - teeltcode **655**

Specifieke voorwaarden voor de hoofdteelten die niet mogen geoogst worden

- Er kan enkel subsidie worden verleend aan hennep als ook aan de algemene voorwaarden voor de teelt van hennep is voldaan. De administratieve verplichtingen voor de teelt van hennep, gelden ook binnen deze subsidiemaatregel. Meer informatie over de teelt van hennep en de bijkomende verplichtingen vindt u op de webpagina '[hennep](#)').
- Er zijn geen voorwaarden omtrent inzaai en zaaidichtheid, aanhoudingsperiode en het maaien
- Aangezien het de bedoeling is dat de hoofdteelt wordt geoogst, kan deze niet als nateelt worden aangehouden.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Afhankelijk van de ingezaaide teelt bedraagt het voorziene subsidiebedrag 230 tot 600 euro/ha.

Teelten	Bijkomende bestemming	Voorziene subsidiebedrag
Eénjarige hoofdteelten zonder oogst	EEH	600 euro/ha
Eénjarige hoofdteelten met oogst	EEH	230 euro/ha

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel 'inzaai van milieu-, klimaat- en biodiversiteitsvriendelijke teelten' zal via de **verzamelaaanvraag 2026** verlopen. De subsidie wordt jaarlijks aangevraagd door de betrokken bijkomende bestemming 'EEH' te plaatsen bij de percelen waarop u de ecoteelt heeft ingezaaid.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies zoals agromilieuklimaatmaatregelen of bio-hectaresteun. Zie [combinatietabellen](#) voor de mogelijke combinaties.

5 AANDACHTSPUNTEN

- Voor de eenjarige biodiversiteitsvriendelijke teelten die niet mogen geoogst worden,
 - is de voorwaarde tot verplichte onderwerken geschrapt om direct inzaai van de volgteelt mogelijk te maken

- ▶ kan er voor de zuivere teelt van gele mosterd of bladrammenas geen steun van 600€/ha meer aangevraagd worden. De zuivere teelten komen in combinatie met 'EEH' enkel nog voor het steunbedrag van 230€/ha in aanmerking waarbij ze mogen geoogst worden
- ▶ Definitie van de hoofdteelt wordt beschreven in fiche 'Teelt, teeltcodes en gespecialiseerde productiemethode' zie webpagina '[Perceelsaangifte](#)'.
- ▶ Raadpleeg zeker de praktische teelthandleidingen op de website van het Landbouwcentrum voor voedergewassen.
- ▶ Het gebruikte zaaizaad van gereguleerde soorten moet voldoen aan de regelgeving voor het in de handel brengen van zaaizaden, zie link [Handel in plantaardig teeltmateriaal | Landbouw en Zeevisserij](#). Bij niet-naleving zal er op basis van deze regelgeving gesanctioneerd worden
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

INZAAI VAN EENJARIGE ECOTEELTEN

FAUNVRIENDELIJKE TEELT

Via deze maatregel wordt de inzaai van teelten met een positief effect op milieu, klimaat of biodiversiteit gestimuleerd. Verschillende teelten komen in aanmerking:

- ▶ een aantal eenjarige eiwitteelten in het kader van lokale eiwitvoorziening. Dit zijn vooral vlinderbloemigen, maar ook mengteelten van vlinderbloemigen met granen.
- ▶ een aantal diepwortelende maaigewassen die van nature een positief effect hebben op de bodemkwaliteit.
- ▶ een aantal faunavriendelijke teelten die, eventueel in de beheergebieden voor akkervogelsoorten liggen.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen bouwland van minimum 0,30 ha
- ▶ Subsidiebedrag afhankelijk van de teelt van 350 tot 1.500 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel was in 2024 en 2025 bouwland of een blijvende teelt, geen blijvend grasland.
- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**
- ▶ Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- ▶ De oppervlakte van het perceel is minstens 0,30 ha groot om de subsidie te kunnen aanvragen
- ▶ Om recht te hebben op de subsidie zaait u de teelt in als hoofdteelt
- ▶ U beschikt over **facturen** die op uw naam staan voor teelten waarvoor een **minimale zaaidichtheid** wordt opgelegd en kan ze op verzoek van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onmiddellijk voorleggen. .

1.1 ZOMERGRANEN IN SOORTENBESCHERMINGSGBIED

De volgende hoofdteelten komen in aanmerking voor subsidie. Het betreft een nieuwe inzaai van

- ▶ Zomertarwe – teeltcode 312
- ▶ Zomergerst – teeltcode 322
- ▶ Zomerrogge – teeltcode 332
- ▶ Zomerhaver – teeltcode 342

Specifieke voorwaarden voor zomergranen:

- ▶ Voor zomergranen moet het perceel gelegen zijn in een beheergebied voor akkervogelsoorten, grauwe kiekendief, hamsters of beheergebied voor bruine kiekendief op Linkerscheldeoever. Dit kan u terugvinden onder het grafische luik (kaart) van de verzamelaanvraag als 'beheergebieden akkerfauna'.
- ▶ Verder zijn er geen voorwaarden naar inzaaidatum, zaaidichtheid, gebruik gewasbeschermingsmiddelen en bemesting, maaien of klepelen

- ▶ De zomergranen mogen geoogst worden wanneer deze rijp zijn en moeten niet aangehouden worden in de winter.

1.2 FAUNAMENGSEL

De volgende **hoofdteelten** komen in aanmerking voor subsidie. Het betreft een nieuwe inzaai van

- ▶ Faunamengsel – teeltcode **98**

Specifieke voorwaarden voor faunamengsel:

- ▶ Het faunamengsel is een samenstelling die uitsluitende uit onderstaande componenten bestaat:
 - > Minimum 60 % tot maximum 90% teelten uit de teeltgroep graangewassen, boekweit of Japanse haver
 - > Maximum 10% Brassica (boerenkool, raapzaad, gele mosterd, deder (=huttentut), mergkool, bladrammenas of radijs)
 - > Maximum 35% inmenging van zonnebloem, bernagie, vlas, phacelia, voederwikke, witte klaver, rode klaver of dille
- ▶ Minimale zaaidichtheid: 50 kg / ha
- ▶ Het faunamengsel moet aangehouden blijven tot en met 15 maart 2027
- ▶ Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op het faunamengsel is niet toegelaten. Bemesting is wel toegelaten volgens de voorwaarden van het mestdecreet.
- ▶ Het faunamengsel (EEF) mag niet gemaaid of geklepeld worden.
- ▶ Een faunamengsel kan niet volgen op een winterteelt die in de voorgaande campagne als nateelt werd ingezaaid. De winterteelt 2025 wordt immers de hoofdteelt in 2026. Alleen als er een groen geoogst wintergraan (teeltcode 385) of een winterméteil (teeltcode 398) werd ingezaaid als nateelt dat groen wordt geoogst in het voorjaar 2026, kan een faunamengsel als hoofdteelt worden aangegeven.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Afhankelijk van de ingezaaide teelt bedraagt het voorziene subsidiebedrag 350 tot 1.500 euro/ha.

Teelten	Bijkomende bestemming	Voorziene subsidiebedrag
Faunavriendelijke hoofdteelten – zomergraan	EEZ	350 euro/ha
Faunavriendelijke hoofdteelten – faunamengsel	EEF	1.500 euro/ha

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel ‘inzaai van milieu-, klimaat- en biodiversiteitsvriendelijke teelten-faunamengsel’ zal via de **verzamelaanvraag 2026** verlopen. De subsidie wordt jaarlijks aangevraagd door de betrokken bijkomende bestemming ‘EEF’ of ‘EEZ’ te plaatsen bij de percelen waarop u de ecoteelt heeft ingezaaid.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies zoals agromilieuklimaatmaatregelen of bio-hectaresteen. Zie [combinatietabellen](#) voor de mogelijke combinaties.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ De maatregel 'Voorjaarsbraak met late inzaai mais' komt vanaf 2026 niet meer in aanmerking voor steun en de bijkomende bestemming 'EEB' en de teeltcode voorjaarsbraak '83' vallen weg.
- ▶ De maatregel faunavriendelijke nateelt met Japanse haver komt vanaf 2026 niet meer in aanmerking voor steun en de bijkomende bestemming 'EEN' valt weg.
- ▶ Hou bij het kiezen van de samenstelling van een faunamengsel steeds rekening met de gewassen die u in de komende jaren wilt telen om zo problemen met waardplanten voor ziektes of plagen bij volgteelten op het perceel te voorkomen/beperken.
 - ▶ Bijvoorbeeld: Als u vlas in het faunamengsel opneemt, kan dit gevolgen hebben voor de geschiktheid van het perceel voor de teelt van vlas in de volgende jaren.
- ▶ Definitie van de hoofdteelt wordt beschreven in fiche 'Teelt, teeltcodes en gespecialiseerde productiemethode' zie webpagina [Perceelsaangifte](#).
- ▶ Raadpleeg zeker de praktische teelthandleidingen op de website van het Landbouwcentrum voor voeder gewassen.
- ▶ Het gebruikte zaaizaad van gereguleerde soorten moet voldoen aan de regelgeving voor het in de handel brengen van zaaizaden, zie link [Handel in plantaardig teeltmateriaal | Landbouw en Zeevisserij](#). Bij niet-naleving zal er op basis van deze regelgeving gesanctioneerd worden
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina [Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)

TEELT VAN MEERJARIGE MILIEU-, BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE EN/OF KLIMAATBESTENDIGE TEELTEN (ECOTEELTEN)

Via deze maatregel wordt de inzaai van teelten met een positief effect op milieu, klimaat of biodiversiteit gestimuleerd. Verschillende milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige meerjarige gewassen, de 'meerjarige ecoteelten', kunnen hiertoe bijdragen. Ecoteelten dragen bij aan onder andere een betere bodemkwaliteit, klimaatmitigatie en -adaptatie, verhoogde biodiversiteit, verminderde eiwitafhankelijkheid en verhoogde resistentie tegen droogte en wateroverlast. Het potentieel van deze meerjarige ecoteelten is echter nog onderbenut.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Meerjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Verbintenis per vast perceel (geen samenvoeging met andere percelen mogelijk in verbintenisjaren)
- ▶ Voor percelen bouwland met akkerbouwteelten die minstens 0,30 ha groot zijn
- ▶ Subsidiebedrag van 230 euro/ha tot 600 euro/ha.

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.1 ALGEMENE VOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel is gelegen in het Vlaams Gewest.
- ▶ Het perceel is minstens 0,30 ha groot.
- ▶ Het perceel is gedurende de volledige looptijd van de verbintenis in eigen gebruik gedurende de teeltperiode van de voor-, hoofd- en nateelt.
- ▶ De verbintenis wordt afgesloten voor meerdere jaren op een vast perceel. Het perceel kan in de komende jaren dus ook niet worden samengevoegd of gesplitst.
- ▶ Het perceel is bij aangifte in het jaar van de verbintenis aanvraag en in de twee jaar die voorafgaan aan dat jaar, bouwland of blijvende teelt. Een perceel met een status 'blijvend grasland' in het eerste verbintenisjaar komt niet in aanmerking.

1.2 ACTIE 1: MEERJARIGE EIWITTEELTEN

- ▶ De verbintenis is een kortlopende verbintenis van twee jaar en kan vrijwillig verlengd worden met een derde jaar indien de vlinderbloemige teelt nog duidelijk aanwezig is op het volledige verbintenisperceel.
- ▶ De verbintenis kan enkel in het eerste jaar tot 31/12 geschrapt worden. Vanaf het tweede jaar is schrappen niet meer mogelijk. Het derde jaar geldt als een (vrijwillige) verlenging en wordt niet als eerste jaar van verbintenis beschouwd. Een aangevraagde verlenging kan na 31/05 niet meer geschrapt worden.

- ▶ Bij de start van de verbintenis wordt er een nieuwe teelt **ingezaaid VANAF het najaar** voorafgaand aan de verbintenis. Voor de verbintenis 'Inzaai van meerjarige luzerne met uitgestelde maaidatum', moet de **luzerne verplicht IN het najaar** voorafgaand aan de verbintenis zijn ingezaaid.
- ▶ Doorzaai in een bestaand perceel grasland is niet toegelaten bij de start van de verbintenis.
- ▶ Herinzaai tijdens de teeltperiode is alleen toegestaan na een voorafgaande schriftelijke melding bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Pas na deze melding mag de teelt worden omgeploegd. De herinzaai moet gebeuren binnen twee weken na het omploegen.
- ▶ De teelt wordt in het laatste jaar van de verbintenis (2° jaar of in geval van verlenging het 3° jaar) **aangehouden** tot en met **31 december**. Uitzondering hierop zijn percelen in polders en duinen, waar de teelt in het laatste jaar van de verbintenis moet behouden blijven tot en met 15 oktober.
- ▶ Zaaizaadfacturen moeten op uw naam staan en ter beschikking worden gehouden voor mengsels met zaaidichtheden.
- ▶ U plaatst bij de start van de verbintenis de juiste bijkomende bestemming op het perceel. Vanaf het tweede jaar wordt de bijkomende bestemming automatisch voorgedrukt. Indien u niet meer kan voldoen aan de voorwaarden door overmacht, moet u dit melden aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Na afloop van de verbintenis (dus na 2 of 3 jaar) is het niet mogelijk om op datzelfde perceel in de twee daaropvolgende jaren een nieuwe verbintenis voor dezelfde maatregel (meerjarige ecoteelt) aan te vragen.
- ▶ Als u kiest om de verbintenis met een derde jaar te verlengen, moet u de verbintenis naleven op de volledige verbintenisoppervlakte. Het perceel kan niet worden gesplitst om de verbintenis verder te zetten op een deel van de verbintenisoppervlakte.
- ▶ Als bij een verlenging de verbintenis niet worden nageleefd wordt het derde jaar stopgezet en volgt een terugvordering van de volledige verbintenis in de 2 vorige jaren.

Afhankelijk van de meerjarige eiwitteelt zijn de volgende specifieke voorwaarden van toepassing:

1.2.1 Vlinderbloemige teelten

- ▶ Volgende hoofdteelten komen in aanmerking:
 - > Rode klaver - teeltcode **723**;
 - > Meerjarige luzerne - teeltcode **732**;
 - > Grasklaver - teeltcode **700**;
 - > Grasluzerne - teeltcode **660**.
 - ▶ De vlinderbloemige moet tijdens het groeiseizoen steeds **duidelijk zichtbaar aanwezig** zijn
 - ▶ De mengsels worden ingezaaid met één van volgende minimale zaaidichtheden:
 - > Grasklaver: klaver met minimale zaaidichtheid:
 - * Witte klaver (*Trifolium repens*): 3 kg/ha;
 - * Rode klaver (*Trifolium pratense*): 6 kg/ha;
 - * Combinatie van witte en rode klaver: 6 kg/ha.
 - > Grasluzerne: luzerne met minimale zaaidichtheid van 12 kg/ha
- TIP:** om een goed grasmengsel te bekomen waar de vlinderbloemige duidelijk zichtbaar is met een goede kans op slagen, is het aangewezen om maximaal 30 kg/ha graszaad aan te houden.

1.2.2 Graskruidenmengsel

- ▶ Het in te zaaien **mengsel** (teeltcode '63') als hoofdteelt bestaat uit minstens twee soorten gras en in totaal vijf vlinderbloemigen en kruiden, waarvan minstens twee kruiden en minstens één vlinderbloemige.
- ▶ Het mengsel bevat minstens 50% grassen van het gewichtsprocent.
- ▶ De vlinderbloemigen en kruiden moeten samen minstens 25% van het gewichtsperscentage van het mengsel zijn.

TIP: om een goed graskruidenmengsel te bekomen waar de vlinderbloemige en de kruiden duidelijk zichtbaar zijn en een maximale ontwikkelkans hebben, is het aangewezen om maximaal 30 kg/ha graszaad te gebruiken

- ▶ De grassen in het graskruidenmengsel zijn minstens twee van onderstaande soorten:
 - > Engels raaigras (*Lolium perenne*);
 - > Beemdlangbloem (*Festuca pratensis*);
 - > Frans raaigras (*Arrhenatherum elatius*);
 - > Italiaans raaigras (*Lolium multiflorum*);
 - > Kropaar (*Dactylis glomerata*);
 - > Festulolium (*Festulolium*);
 - > Rietzwenkgras (*Festuca arudinacea*);
 - > Timoteegras (*Phleum pratense* subsp. *Pratense*);
 - > Veldbeemdgras (*Poa pratensis*).
- ▶ De kruiden in het graskruidenmengsel zijn minstens twee van onderstaande soorten:
 - > Wilde chicorei (*Cichorium intybus*);
 - > Duizendblad (*Achillea millefolium*);
 - > Kleine pimpernel (*Sanguisorba minor*);
 - > Smalle weegbree (*Plantago lanceolata*);
 - > Karwij (*Carum carvi*);
 - > Peterselie (*Petroselinum crispum*);
 - > Wilde peen (*Daucus carota*);
 - > Venkel (*Foeniculum vulgare*);
- ▶ De vlinderbloemige in het graskruidenmengsel is minstens één van onderstaande soorten:
 - > Hopklaver (*Medicago lupulina*);
 - > Rolklaver (*Lotus corniculatus*);
 - > Luzerne (*Medicago sativa*);
 - > Rode klaver (*Trifolium pratense*);
 - > Gele honingklaver (*Melilotus officinalis*);
 - > Basterdklaver (*Trifolium hybridum*);
 - > Wondklaver (*Anthyllis vulneraria*);
 - > Witte klaver (*Trifolium repens*);
 - > Esparcette (*Onobrychis viciifolia*).
- ▶ Het graskruidenmengsel wordt **ingezaaid vanaf het najaar** voorafgaand aan de start van de verbintenis.
- ▶ De kruiden en vlinderbloemigen zijn tijdens het groeiseizoen steeds **duidelijk zichtbaar aanwezig**.

1.2.3 Faunavriendelijke variant 'luzerne met uitgestelde maaidatum':

- ▶ Enkel mogelijk in **beheergebieden** voor soortenbescherming voor hamsters, akkervogels, grauwe kiekendief of het beheergebied voor bruine kiekendief op Linkerscheldeoever. Dit kan u terugvinden onder het grafische luik van de verzamelaanvraag als beheergebieden akkerfauna. De luzerne (teeltcode '**732**') moet **IN het najaar** voorafgaand aan de verbintenis ingezaaid zijn. Maaïen van de meerjarige luzerne, de eerste snede, mag ten vroegste vanaf 2 juni.

TIP: het is aangeraden een tweede snede te maaïen ten vroegste 60 dagen na de eerste snede en om de luzerne na 15 oktober te maaïen en te oogsten zodat de teelt kort de winter ingaat.

1.3 ACTIE 2: MEERJARIGE TEELTEN MET POSITIEVE IMPACT OP MILIEU, KLIMAAT EN/OF BIODIVERSITEIT

- ▶ De looptijd van deze verbintenis is **5 jaar** met een jaarlijkse betalingsaanvraag in de verzamelaanvraag.
- ▶ Er is tijdens de verbintenistermijn geen enkele vorm van bemesting toegelaten.
- ▶ De teelt wordt aangehouden gedurende de volledige looptijd van de verbintenis op het volledige perceel.
- ▶ Volgende teelten komen in aanmerking:
 - > Miscanthus - teeltcode **'884'**
 - > Teeltcode bebossing – korte omloophout (teeltcode **'883'**) – wijmenaanplanting (teeltcode **'963'**)
 - > Korte omloophout kan met de volgende boomsoorten: -:
 - * Zwarte els;
 - * Fladderolm;
 - * Gladde olm;
 - * Hazelaar;
 - * Gewone esdoorn;
 - * Gewone es;
 - * Alle populieren- en wilgensoorten.
 - * Zomerlinde;
 - * Winterlinde;
 - * Amerikaanse eik;
 - * Zomereik;
 - * Wintereik;
 - * Lijsterbes;
 - * Haagbeuk;
 - * Ruwe berk;
 - * Boskers;
 - * Tamme kastanje
- ▶ Voor korte omloophout moeten minstens 1.000 bomen of stekken per ha aangeplant of aanwezig zijn.
- ▶ De maximale omlooptijd voor korte omloophout bedraagt 8 jaar.
- ▶ Voor korte omloophout worden facturen van het plantmateriaal op uw naam ter beschikking gehouden.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Afhankelijk van de ingezaaide teelt bedraagt het voorziene subsidiebedrag 230 tot 600 euro/ha.

Actie	Teelten	Bijkomende bestemming	Subsidiebedrag
Actie 1	Meerjarige eiwitteelten – vlinderbloemigen	MEV	230 euro/ha
Actie 1	Meerjarige eiwitteelten – graskruiden	MEG	350 euro/ha
Actie 1	Meerjarige eiwitteelten – luzerne met uitgestelde maaidatum	MEL	600 euro/ha
Actie 2	Meerjarige teelten met voordeel voor milieu, klimaat en biodiversiteit	MET	600 euro/ha

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ Om een **nieuwe** verbintenis aan te gaan, moet in de verzamelaanvraag 2026 een bijkomende bestemming (zie onderstaande tabel) op het betrokken perceel worden aangegeven.
De verzamelaanvraag geldt als verbintenis aanvraag en als betalingsaanvraag voor het eerste jaar.
- ▶ Voor de **lopende** verbintenissen wordt de bijkomende bestemming vanaf het tweede jaar **automatisch opgeladen** in de kolom 'Vaste BO en AMKM'. Daarmee is voldaan aan de jaarlijkse betalingsaanvraag. U kan deze bijkomende bestemming niet wijzigen of verwijderen. Neem contact op met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij indien dit niet correct zou zijn of u niet meer kan voldoen aan de voorwaarden.
- ▶ Om een verlenging met een derde jaar aan te vragen voor de eiwitteelten, moet dezelfde bijkomende bestemming (MEV, MEG of MEL) opnieuw aangegeven worden op het betrokken perceel in de kolom bijkomende bestemming zonder dit perceel te splitsen of samen te voegen. Let op de verlenging kan na 31 mei niet meer worden verwijderd. Indien u de verlenging wil stopzetten na 31 mei zal er ook een terugvordering zijn voor de 2 voorgaande jaren.
- ▶ Om subsidie aan te vragen in 2026 op de betrokken percelen komen de volgende teeltcodes (als hoofddeelt) en bijkomende bestemmingen in aanmerking:

Actie	Hoofddeelt	Teeltcode	Bijkomende bestemming
Actie 1	Rode klaver	723	MEV
Actie 1	Meerjarige luzerne	732	MEV
Actie 1	Grasklaver	700	MEV
Actie 1	Grasluzerne	660	MEV
Actie 1	Graskruidenmengsel	63	MEG
Actie 1	Luzerne met uitgestelde maaidatum	732	MEL
Actie 2	Korte omloop hout	883/963	MET
Actie 2	Miscanthus	884	MET

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Er is een gelijkaardige maatregel voor 'eenjarige eiwitteelten'. In dat geval gaat het wel om een eenjarige ecoregeling – zie de webpagina '[Inzaai van eenjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige teelten](#)'.
- ▶ Meerjarige ecoteelten zijn perceelsgebonden maatregelen en moeten dus op een **vast perceel** (verbintenisperceel) op dezelfde plaats en op de volledige verbintenisoppervlakte worden toegepast tot het

aflopen van de verbintenis. Vanaf het tweede loopjaar van de verbintenis wordt de bijkomende bestemming automatisch opgeladen op dit 'verbintenisperceel'. Percelen met een lopende verbintenis kunnen niet samengevoegd of gesplitst worden.

- ▶ Een verbintenis kan NIET gedeeltelijk overgedragen worden. Er is voor elke verbintenis maar één gebruiker mogelijk. De landbouwer die actief is op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag, dient de subsidie aan te vragen in zijn verzamelaanvraag. Bij overname na de uiterste wijzigingsdatum zal de overlater uitbetaald en ook verantwoordelijk gesteld worden bij eventuele niet-naleving van de verbintenis. Een verbintenis kan NIET gesplitst worden over twee landbouwers.
- ▶ Overname van een perceel met een lopende ME-verbintenis en het tijdig (uiterlijk 31 mei) aangeven met de bijkomende MEx-bestemming in de verzamelaanvraag is nog GEEN overdracht van de verbintenis. Een verbintenis wordt ENKEL overgedragen als er een overdrachtsformulier (lieft zo snel mogelijk) wordt ingediend! Het overdrachtsformulier kan u vinden op de webpagina [Extra-formulieren](#)
- ▶ Bij aanvraag van de MEV-premie op grasklaver, moet u er ook effectief op toezien dat er klaver duidelijk zichtbaar aanwezig is op het veld gedurende de volledige aanhoudingsperiode.
- ▶ In het laatste jaar van de verbintenis moet de teelt aangehouden blijven tot 31 december. Dit betekent dat er geen nateelt of een winterteelt kan ingezaaid worden voor het komende seizoen. Enkel voor de polders en duinen is er een uitzondering voor winterploegen.
- ▶ Bij controle ter plaatse op de teelt van vlinderbloemigen moet de landbouwer facturen en certificaten kunnen voorleggen. De landbouwer moet deze documenten dus goed bijhouden tijdens de campagne.
- ▶ Het gebruikte zaaizaad van gereguleerde soorten moet voldoen aan de regelgeving voor het in de handel brengen van zaaizaden, zie link [Handel in plantaardig teeltmateriaal | Landbouw en Zeevisserij](#).
- ▶ Nuttige tips en teeltfiches voor de teelt van vlinderbloemigen vindt u op de website van LCV vzw (www.lcvvzw.be) onder 'Publicaties'.
- ▶ Luzerne heeft een grote aantrekkingskracht op grauwe gorzen. Deze sterk bedreigde vogelsoort vindt hierin een ideaal leefgebied om een nest te maken en jongen groot te brengen. Bij aanwezigheid van een koppel op een perceel, zal het Agentschap Natuur en Bos de betrokken landbouwer vragen om de luzerne niet te oogsten voor de jongen uitgevlogen zijn. In ruil hiervoor kan de landbouwer beroep doen op compensatiesteun nestbescherming van het Agentschap Natuur en Bos. Meer informatie over deze steunmaatregel is terug te vinden op de site van [het Agentschap Natuur en Bos](#) waar u de Infobundel nestbescherming.pdf kunt downloaden.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina [Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#).

VRUCHTAFWISSELING MET VLINDERBLOEMIGEN

Deze maatregel stimuleert de landbouwers om het principe van teeltrotatie, dat al is verplicht in de biologische landbouw, ook toe te passen in een gangbare bedrijfsvoering. In de teeltrotatie moeten in een periode van vijf opeenvolgende jaren teelten uit minstens drie verschillende vruchtafwisselingsgroepen geteeld worden waarbij minstens éénmaal een vlinderbloemige als hoofdteelt gekozen wordt. De vlinderbloemige zorgt voor het fixeren van N in de bodem en een aanvoer van koolstof, waardoor de bodem verbetert en er een betere bodemstructuur ontstaat, waardoor hogere opbrengsten kunnen verkregen worden voor daaropvolgende teelten.

Samenvattende info:

- ▶ Steun aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Voor percelen bouwland
- ▶ Gebruiker moet minstens 2 van de 4 voorgaande jaren ook gebruiker zijn van het perceel
- ▶ Minimum 0,50 ha op bedrijfsniveau
- ▶ Subsidiebedrag 108 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina [‘Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden’](#).
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche ‘GLB – Actieve landbouwer’ op de webpagina [‘Actieve landbouwer’](#)).
- ▶ Het perceel is in het huidige en in de twee voorgaande jaren bouwland.
- ▶ Het perceel is gelegen in het Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- ▶ De hoofdteelten in de huidige en de vier voorgaande campagnes moet behoren tot minstens drie verschillende vruchtafwisselingsgroepen, waarvan minstens één vlinderbloemige teelt als hoofdteelt.
- ▶ Het perceel moet in eigen gebruik zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt in het verbintenisjaar.
- ▶ Het perceel werd in de voorbije vier jaar minstens twee jaar aangegeven als in gebruik voor de hoofdteelt door de aanvrager van de premie. Een uitzondering wordt voorzien in het kader van volledige bedrijfsovernames voor percelen die in het jaar van overname zelf in de verzamelaanvraag worden aangegeven.
- ▶ De subsidie wordt aangevraagd per perceel maar er moet op bedrijfsniveau minstens 0,50 ha worden aangegeven om in aanmerking te komen voor de subsidie. U mag op verschillende percelen de maatregel afsluiten om aan deze minimale oppervlakte te komen.
- ▶ Indien één of meerdere geselecteerde percelen in de loop van de campagne niet meer voldoen aan de voorwaarden moet u de bijkomende bestemming ‘VAV’ op het perceel schrappen. Enkel de percelen die aan de voorwaarden voldoen, zullen in aanmerking komen voor de premie indien de resterende oppervlakte van percelen met bijkomende bestemming ‘VAV’ minstens 0,50 ha omvat.

2 MOGELIJKE TEELTEN EN VRUCHTAFWISSELINGSGROEPEN

2.1 VLINDERBLOEMIGE TEELT

Volgende teelten komen in aanmerking als vlinderbloemige voor de subsidie 'vruchtafwisseling met vlinderbloemigen':

1. Vlinderbloemige familie: alle teelten van zuivere vlinderbloemigen (reinteelten) of een mengsel van twee of meer vlinderbloemigen.
2. Mengsel van grassen met een vlinderbloemige teelt. Dit perceel komt in aanmerking als aan één van de onderstaande mogelijkheden is voldaan:
 - > Dit perceel werd in 2022 aangegeven voor de agromilieumaatregel 'Teelt van vlinderbloemigen' ('VLI'), zodat het aandeel vlinderbloemigen als voldoende hoog beschouwd kan worden;
 - > het ingezaaide grasmengsel niet volgt op de teelt van gras (alle grasteeltcodes uit de vruchtafwisselingsgroep van de grassen). Een grasmengsel aangegeven na een grasteelt, valt namelijk in de vruchtafwisselingsgroep van grassen.
 - > het grasmengsel in voorgaande campagnes aangegeven werd met een intussen afgelopen verbintenis 'Meerjarige ecoteelt vlinderbloemige' ('MEV')
 - > het grasmengsel in voorgaande campagnes aangegeven werd met teeltcode '63- graskruiden' en er een verbintenis was voor de maatregel 'Meerjarige ecoteelt graskruiden' (in 2022 als pre-ecoregeling 'EKG' en vanaf 2023 'MEG') die intussen is afgelopen. In de andere gevallen valt het graskruidenmengsel onder de vruchtafwisselingsgroep van de grassen.
3. Mengteelt van granen met een vlinderbloemige teelt:
Een mengteelt van granen met een vlinderbloemige teelt komt in aanmerking als deze in voorgaande campagnes werd aangegeven voor de maatregel 'Eenjarige ecoteelt eiwitten', (in 2022 als pre-ecoregeling 'EET', in 2023 als ecoregeling 'EEH' en vanaf 2024 als ecoregeling 'EEE' zodat het aandeel vlinderbloemigen als voldoende hoog beschouwd kan worden). In de andere gevallen valt de mengteelt onder de vruchtafwisselingsgroep van de granen.

VRUCHTAFWISSELINGSGROEPEN

- In het huidige jaar of de vier voorgaande jaren moet minstens één vlinderbloemige als hoofdteelt worden aangegeven. Welke vlinderbloemige in aanmerking komt, vindt u terug onder de subsidievoorwaarden (zie 2.1). Er zijn 2 vruchtafwisselingsgroepen die vlinderbloemigen bevatten: 1) de zuivere vlinderbloemigen of mengsels van vlinderbloemigen, 2) de mengsels van vlinderbloemigen met grassen, granen of grassen en kruiden
- Naast de vlinderbloemige moeten minstens twee hoofdteelten behoren tot een verschillende vruchtafwisselingsgroep die zijn gebaseerd op plantenfamilies.
- Tenslotte worden alle blijvende teelten in een aparte vruchtafwisselingsgroep ondergebracht. Deze kan 1 keer in aanmerking komen als een teelt van een vruchtafwisselingsgroep indien deze drie of vier jaar geleden aanwezig was op het veld.

Alle teeltcodes van de vruchtafwisselingsgroepen zijn terug te vinden in de tabel 'Teeltcodes vruchtafwisseling met vlinderbloemige' op de pagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

Hieronder worden de vruchtafwisselingsgroepen weergegeven voor een aantal teelten

Vruchtafwisselingsgroep met vlinderbloemige	Voorbeelden van teelten
Vlinderbloemigen	soja, lupinen, luzerne, klaver, erwten, bonen, wikke, mengsel van enkel vlinderbloemigen,...

Vruchtafwisselingsgroep met vlinderbloemige	Voorbeelden van teelten
Mengsels van grassen met vlinderbloemigen - Mengteelt van granen met vlinderbloemigen en bijkomende bestemming EET/EEH – Graskruidenmengsel met EKG/MEG	- Grasklaver en grasluzerne volgend op teelt andere dan gras, - Granen met erwten of veldbonen met bijkomende bestemming EET (2022) EEH (2023) of EEE (vanaf 2024) in voorgaande jaren - Graskruiden met bijkomende bestemming MEG of EKG in voorgaande jaren, - Grasklaver en grasluzerne met bijkomende bestemming MEV in voorgaande jaren

Vruchtafwisselingsgroep	Voorbeelden van teelten
Amarantenfamilie	Rode biet, suikerbiet, voederbiet, quinoa, spinazie
Begoniafamilie	Begonia
Braak	Faunamengsel, bloemenmengsel
Duizendknoopfamilie	Boekweit, rabarber
Ericaceae	Azalea
Granen	Tarwe, gerst, (Japanse) haver, rogge, sorghum, soedangras, gierst, spelt, triticale, kanariezaad, granen met erwten of veldbonen zonder bijkomende bestemming EET of EEH,...
Grassen	(natuurlijk) Grasland, festulolium, graskruidenmengsel zonder bijkomende bestemming EKG/MEG, grasklaver en grasluzerne volgend op teelt gras zonder bijkomende bestemming VLI/MEV,...
Hennepfamilie	Hennep
Kamperfoeliefamilie	Veldsla
Komkommerfamilie	Komkommer, courgette, pompoen, butternut
Kruisbloemigen	Kool, broccoli, koolrabi, koolraap, koolzaad, raapzaad, raap, raketsla, rammenas, radijs, gele/sarepta mosterd
Lipbloemenfamilie	Basilicum
Mais	Mais, mais met vlinderbloemigen
Nachtschadefamilie	Paprika, tabak, aardappelen, aubergine, tomaten
Nyger	Nyger
Rozenfamilie	Aardbeien
Ruwbladigenfamilie	Komkommerkruid, facelia
Samengesteldbloemigen	Chrysanten, andijvie, chicorei, witloof, artisjok, zonnebloem, goudsbloem, ijsbergsla, kropsla, schorseneer, mariadistel, tagetes

Vruchtafwisselingsgroep	Voorbeelden van teelten
Schermbloemigen	Selder, engelwortel, knolselder, voederwortel, wortel, kervel, venkel, pastinaak, peterselie, wortelpeterselie
Uienfamilie	Ajuin, bieslook, prei, sjalot
Vlasfamilie	Vlas
Windefamilie	Zoete aardappel
Andere subsidiabele gewassen	mengsels, meerjarige teelten (die niet eenduidig aan een familie kunnen worden toegekend)

3 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag per hectare bouwland is 108 euro/ha.

4 SUBSIDIEAANVRAAG

Deze steun kan u aanvragen door in de verzamelaanvraag op de betrokken percelen de bijkomende bestemming 'VAV' toe te voegen.

Weet u niet zeker of u wel in aanmerking komt?

Als u vermoedt dat u voor een aantal percelen in aanmerking komt voor deze steun omdat er op percelen al een vruchtafwisseling van de hoofdteelten plaatsvindt, is het aangewezen om de bijkomende bestemming 'VAV' te plaatsen op deze percelen in de percelentabel.

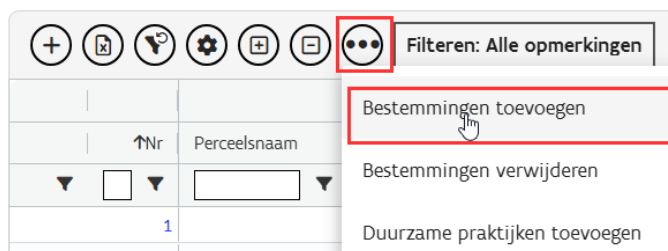
Om te vermijden dat u op alle percelen VAV moet invullen, kan u in eerste instantie de percelen bouwland selecteren door:

1. de hoofdkolom 'perceelsinfo' open te klikken via het pijltje en onder kolom 'status BG' de BG percelen niet meer te selecteren.

The screenshot shows a web interface with a dropdown menu titled 'Status blijvend grasla...'. The menu is open, showing a list of options: 'BG', 'EKBG', 'Vernie...', and 'Er'. The 'BG' option is highlighted. Below the list, there is a search bar labeled 'Zoeken...' and three checkboxes: '(Alles selecteren)', '(Leeg)', and 'BG'. The 'BG' checkbox is checked and highlighted with a red box.

2. de overgebleven percelen (bouwland) te selecteren waar u bestemming 'VAV' wil opzetten
3. links bovenaan op de knop met de drie puntjes (extra acties) te klikken en te kiezen voor 'bestemmingen toevoegen'. U geeft 'VAV' op en bevestigt dit.

Percelen

4. Klik op bewaren waarna de opmerkingen worden berekend

Alle percelen waarvoor VAV in het groen verschijnt, komen in aanmerking voor de steun.

Voor alle percelen waar het vak 'VAV' in het rood verschijnt, geeft de blokkerende opmerking weer aan welke voorwaarde(n) u niet voldoet. Verwijder hier de bijkomende bestemming 'VAV' van het perceel.

Als u vragen heeft bij de vruchtafwisseling van een perceel, kan u in de verzamelaanvraag de teelt van de voorgaande jaren raadplegen via de pagina 'Overzicht' (zie links in menu) – 'Perceelsinfo'. De teelten van voorgaande jaren staan verborgen maar kan je zichtbaar maken door naast 'Teelten' te klikken op het pijltje.

5 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

De subsidie voor vruchtafwisseling met een vlinderbloemige 'VAV' kan niet gecombineerd worden op een perceel in het jaar dat de ecoregeling eenjarige ecoteelt eiwiteelt ('EEE') ook wordt aangevraagd of in de jaren dat er een lopende verbintenis meerjarige ecoteelt eiwit ('MEV') of meerjarige ecoteelt graskruiden ('MEG') is op dat perceel.

Welke subsidies voor ecoregelingen gecombineerd kunnen worden met elkaar of met andere subsidies zoals agromilieuklimaatmaatregelen of bio-hectaresteen is te raadplegen in de [combinatietabellen](#).

6 AANDACHTSPUNTEN

- Definitie van de hoofdteelt wordt beschreven in fiche 'Teelt, teeltcodes en gespecialiseerde productiemethode' op de webpagina ['Perceelsaangifte'](#).
- De correcte hoofdteelt moet aangegeven worden om de vruchtafwisseling juist te kunnen berekenen.
- Er moet aan de conditionaliteit voldaan worden voor het verkrijgen van premies. Specifiek voor vruchtafwisseling met vlinderbloemigen moet op het perceel met een premie-aanvraag voldaan zijn aan de rotatieverplichting op het betrokken perceel OF de gewasdiversificatie **op het bedrijf** als basisvoorwaarde. Wanneer hier niet aan voldaan is, kan voor dat perceel geen premie betaald worden.
- De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

MECHANISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

Deze maatregel wil landbouwers stimuleren om mechanische onkruidbestrijding toe te passen als alternatief voor chemische bestrijding. Vooral gewassen in rij gezaaid/geplant lenen zich sterk voor mechanische onkruidbestrijding. Bruikbare werktuigen voor mechanische onkruidbestrijding zijn onder andere de wiedege, de schoffelmachine en de vingereg. Geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen gebruiken heeft een positief effect op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater en op de biodiversiteit van het perceel en de omgeving.

Samenvattende info:

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Toepassen op minstens 0,50 ha van het bedrijf
- ▶ Subsidiebedrag: maximaal 310 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Enkel percelen subsidiabel landbouwareaal gelegen in het Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen in aanmerking voor de subsidie.
- ▶ U past mechanische onkruidbestrijding toe op minstens 0,50 ha van het bedrijf (niet van toepassing voor bio-percelen)⁵.
- ▶ Op de percelen waarvoor subsidie wordt aangevraagd, gebruikt u geen bodemontsmettingsmiddelen en herbiciden tijdens de voorteelt, de hoofdteelt en de nateelt behalve als de nateelt de hoofdteelt van het volgende jaar is en er wordt dan geen MOB voor aangevraagd.
U moet het gebruik van mechanische onkruidbestrijding kunnen aantonen bij controle (niet van toepassing voor bio-percelen)⁶.
- ▶ Alle subsidiabele teelten met uitzondering van grasland, grasklaver, grasluzerne, klaver, luzerne, vlinderbloemige mengsels, miscanthus en bebossing komen in aanmerking. Overkapte teelten moeten in volle grond geteeld worden. Teelten op groeimedium, in pot of containerteelten komen dus niet in aanmerking. In laagstamfruitplantages moet er op elk deel van het perceel effectief mechanische onkruidbestrijding toegepast worden, ook op de zwarte strook rond de bomen.

⁵ (niet van toepassing voor bio-percelen): Deze voorwaarden gelden niet voor percelen die in het kader van de biologische productiemethode aangemeld zijn bij en onder controle staan van een erkend controleorgaan, en als de percelen als zodanig aangemeld zijn in de verzamelaanvraag van het verbintenisjaar.

⁶ (niet van toepassing voor bio-percelen): Deze voorwaarden gelden niet voor percelen die in het kader van de biologische productiemethode aangemeld zijn bij en onder controle staan van een erkend controleorgaan, en als de percelen als zodanig aangemeld zijn in de verzamelaanvraag van het verbintenisjaar.

- ▶ Per teeltgroep houdt u een teeltfiche bij waarin u de verschillende toegepaste onkruidbestrijdingstechnieken beschrijft. U houdt minstens bij op welke datum u welke techniek heeft toegepast, wanneer er geplant of gezaaid werd en welke de voor- en nateelt zijn. U mag deze informatie digitaal of op papier bijhouden op eender welke manier maar u moet de gegevens bij controle kunnen voorleggen. Indien u wenst kan u het formulier 'Teeltfiche mechanische onkruidbestrijding' op de webpagina '[extra formulieren](#)' hiervoor gebruiken (niet van toepassing voor bio-percelen)².
- ▶ De percelen zijn in eigen gebruik voor de voorteelt, de hoofdteelt en de nateelt.
- ▶ Langs alle waterlopen respecteert u, landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud, een 3 m pesticidevrije strook (= instapvoorwaarde).

2 SUBSIDIEBEDRAG

Voorziene subsidiebedrag voor het toepassen van mechanische onkruidbestrijding: 310 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

U vraagt de eenjarige ecoregeling aan via de verzamelaanvraag 2026 door de bijkomende bestemming 'MOB' op te geven bij de percelen waarop mechanische onkruidbestrijding wordt toegepast.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

Mechanische onkruidbestrijding is op eenzelfde perceel combineerbaar met heel wat andere ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen zoals toepassing biologische productiemethode, verhogen organische koolstofgehalte van bouwland, erosiebestrijdende teelttechnieken, precisielandbouw, bodempaspoort, vruchtafwisseling met vlinderbloemigen, onderhoud boslandbouwsystemen, een aantal ecoteelten, een aantal beheerovereenkomsten van VLM, ...

De combinatie van de ecoregeling 'mechanische onkruidbestrijding' en de ecoregeling 'aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten' is **niet** mogelijk op eenzelfde perceel.

5 AANDACHTSPUNTEN

Herbiciden en bodemontsmettingsmiddelen mogen **niet gebruikt** worden op de MOB-percelen:

- ▶ Tijdens de voorbereidingswerkzaamheden en de volledige periode van de hoofdteelt
- ▶ In voor-, hoofd- en nateelt (in geval van een 1-jarige teelt).
- ▶ Uitzondering: nateelt is de hoofdteelt van het volgende jaar, en er wordt dan geen MOB voor aangevraagd.

Als u steun voor mechanische onkruidbestrijding wil aanvragen, moet u kunnen aantonen over de nodige machines te beschikken. Het manueel onkruid verwijderen op de betrokken percelen komt hiervoor niet in aanmerking.

(Niet)-toegelaten werktuigen en technieken voor bio-landbouwer en gangbare landbouwer:

- ▶ **Toegelaten:** alle machines die mechanisch of elektrisch aangedreven worden zijn toegelaten. Dit omvat ook branden en stomen.
- ▶ **Toegelaten:** constructies die door de mens worden voortbewogen maar geen handgereedschap zijn (eg, wiedebedden zonder motor)
- ▶ maaien wordt **niet toegelaten** m.u.v. van het maaien van de zwarte strook met hiervoor specifiek bedoelde zwenkarmen en lintmaaiers in de fruitteelt en boomkweek
- ▶ de bodem bedekken met (al dan niet inerte) materialen zoals stro, plastic of worteldoek wordt **niet toegelaten** m.u.v. worteldoek die mechanisch geplaatst wordt in kleinfruit, sierteelt en boomkweek.
- ▶ de bodem bedekken met plastic wordt **in geen enkele teelt toegelaten**.

Vanaf 2024 werd hier nog manueel schoffelen (met handgereedschap) aan toegevoegd n.a.v. de aanpassing voor biolandbouwers.

De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

VERHOGEN ORGANISCHE KOOLSTOFGEHALTE

Bodems met een goed gehalte aan organische koolstof zijn beter bestand tegen erosie, zijn vruchtbaarder en kennen een betere waterhuishouding waardoor ze beter gewapend zijn tegen droogte of wateroverlast. Met verschillende maatregelen worden landbouwers gestimuleerd het organische koolstofgehalte in de bodem van hun percelen te verhogen. Dit kan door het gebruik van producten met een hoog koolstofgehalte, zoals stalmest, champost, compost of houtsnippers op percelen of via een aangepast teeltplan. Bij een aangepast teeltplan wordt door het gericht inzetten van teelten en teeltcombinaties een organische koolstoftoename gerealiseerd die op het volledige bedrijf aan een minimumdrempel moet voldoen. Indien u naast deze maatregelen ook goede bodemanalyse-resultaten kan voorleggen, wordt een extra vergoeding voorzien.

Samenvattende info:

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag afhankelijk van de gekozen maatregel: 50 – 602,5 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.1 ALGEMENE VOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt.
- ▶ U geeft ieder perceel in kwestie aan in de verzamelaanvraag en meldt elke wijziging van de initiële aangifte zodra die wijziging zich voordoet.
- ▶ Er mogen op het perceel **geen wettelijke verplichtingen** van toepassing zijn die de uitvoering van een of meer gelijkaardige voorwaarden vereisen die minstens zo ver gaan als de subsidievoorwaarden voor deze maatregel.
- ▶ Er mag op het perceel in hetzelfde jaar **géén andere subsidie** met één of meer gelijkaardige voorwaarden worden verleend.

1.2 MAATREGEL 1: HET VERHOGEN VAN HET ORGANISCHE KOOLSTOFGEHALTE VIA HET TEELTPLAN

- ▶ Het perceel was **bouwland in 2024 en 2025**.
- ▶ De maatregel wordt toegepast op het **volledige areaal bouwland dat in aanmerking komt voor deze maatregel** van het bedrijf. Percelen met bepaalde steunaanvragen komen niet in aanmerking (combinaties na te kijken in Tabel: Combinatiemogelijkheden ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen uit PDPOIII en het GLB strategisch plan 2023-2027 die u kan vinden op de webpagina "[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)").

- ▶ Enkel toepasbaar als het areaal bouwland dat in aanmerking komt minimum 0,50 ha bedraagt.
- ▶ Alle teelten die deel uitmaken van het teeltplan, zijn zichtbaar aanwezig tijdens de verwachte groeiperiode en zijn normaal ontwikkeld zodat het doel van de inzaai van de teelt effect heeft, namelijk een effectieve verhoging van het koolstofgehalte in de bodem vooraleer de teelt wordt geoogst of terug wordt ingewerkt.
- ▶ Via het teeltplan wordt er per hectare bouwland dat in aanmerking komt **gemiddeld minstens 1.250 kilogram** effectieve organische koolstof (EOC) toename gerealiseerd.
- ▶ Een hogere toename leidt tot een hoger bedrag (zie subsidiebedrag).
- ▶ Een indicatie van het effectieve organische koolstofgehalte van de teelten kan online geraadpleegd worden in de tabel 'Tabel aanbreng organisch koolstof via teeltplan' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.
- ▶ De landbouwer zal, wanneer hiernaar gevraagd wordt, voor sommige teelten (zoals korrelmaïs (202)) moeten kunnen aantonen via de LV-AgriLens app (<https://www.vlaanderen.be/landbouw/agrilens>) dat het effectief om die teelten gaat. Indien dat niet kan worden aangetoond, wordt de EOC-waarde aangepast naar het gewas dat werkelijk werd ingezaaid. Als bewijs voor korrelmaïs moet er met de LV-AgriLens app een duidelijke foto worden genomen van de oogstresten tijdens of na de oogstwerkzaamheden.

1.3 MAATREGEL 2: HET GEBRUIK VAN PRODUCTEN MET EEN HOOG KOOLSTOFGEHALTE

- ▶ Het perceel was **bouwland of een blijvende teelt in 2024 en 2025**, geen blijvend grasland.
- ▶ De maatregel wordt toegepast op **perceelsniveau**. Er wordt een subsidiebedrag toegekend wanneer op een perceel bouwland of een blijvende teelt (geen blijvend grasland) een bepaalde hoeveelheid van het product wordt toegediend.
- ▶ Combinaties van producten met een hoog koolstofgehalte zijn mogelijk, binnen de wettelijke grenzen. Maximum twee producten kunnen gecombineerd worden op een perceel.
- ▶ Volgende producten met bijkomende voorwaarden kunnen in aanmerking komen:
 - > Compost:
 - * Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn voor **bemesting** en voor de **hoofddeelt**.
 - * Minstens **10 ton compost per ha**.
 - * Extern aangekochte compost van erkende compostinstallaties (met VLACO attest). U moet beschikken over de facturen op naam voor deze compost. Indien geen facturen beschikbaar zijn, dan moet u de noodzakelijke mesttransportdocumenten ter beschikking hebben cfr. het mestdecreet.
 - * Boerderijcompost, van eigen bedrijf en/of in samenwerkingsverband. U moet over een register beschikken, U mag zelf kiezen in welke vorm u dat register bijhoudt. Er is geen specifiek register nodig van een bepaalde instantie. In het register moet voor elk ingaand product de datum en de hoeveelheid worden geregistreerd die in de eigen composteerinstallatie gaat en waarin eveneens alle uitgaande hoeveelheid compost op datum wordt geregistreerd.
 - > Stalmest of champost:
 - * Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn voor **bemesting** en voor de **hoofddeelt**
 - * Minstens **15 ton stalmest of 10 ton champost per ha**.
 - * Stalmest of champost van het eigen bedrijf of extern verkregen.
 - * Stalmest bestaat uit een mengsel van stro, houtkrullen, vlaslemen of miscanthus en uitwerpselen van runderen, paarden, schapen, geiten of varkens. Mengsels met uitwerpselen van pluimvee worden niet beschouwd als stalmest. Stalmest heeft een droge stofgehalte van minimaal 20 procent. De vaste mest in het mengsel moet afkomstig zijn van dieren die zijn gehuisvest in ingestrooide stallen of van het bewerken van dierlijke mest met stro. De normbepalingen van het mestdecreet mogen niet overschreden worden. Stalmest mag afkomstig zijn van eigen dieren of van een derde. Indien de

stalmest afkomstig is van een derde dan moet u de noodzakelijke mesttransportdocumenten ter beschikking hebben cfr. het Mestdecreet.

- * Ook voor champost mogen de normbepalingen van het mestdecreet niet overschreden worden. Indien champost afkomstig is van een derde dan moet u de noodzakelijke mesttransportdocumenten ter beschikking hebben cfr. het Mestdecreet.

> Houtsnippers:

- * Het perceel moet in **eigen gebruik** zijn voor **bemesting** en voor de **hoofddeelt**.
- * Minstens **10 ton houtsnippers per ha afkomstig van het eigen bedrijf**.
- * De houtsnippers mogen **slechts eenmaal per vijf jaar op eenzelfde perceel** aangevoerd worden.
- * De landbouwer zal van elk perceel waarop houtsnippers worden aangevoerd door middel van **een foto** moeten kunnen aantonen dat er effectief op dat perceel houtsnippers werden aangevoerd. De foto wordt bij voorkeur genomen met de LV-Agrilens app (<https://www.vlaanderen.be/landbouw/agrilens>). De foto dient genomen te worden op het moment dat de houtsnippers worden uitgespreid of ondergewerkt op het perceel.
- * Indien er geen afdoende bewijs voor de aanbreng van houtsnippers beschikbaar is, wordt de bijkomende bestemming houtsnippers niet aanvaard.
- * De **herkomst van de houtsnippers** moet worden aangegeven. De bedrijfseigen houtkanten, hagen en heggen, hout van het rooien van fruitbomen of boomkweek moeten aangegeven worden in de eigen verzamelaanvraag. Indien houtsnippers afkomstig zijn van bedrijfseigen knotbomen, moeten de knotbomen aanwezig zijn in een lopende beheersovereenkomst. Indien deze houtachtige elementen niet of onvoldoende aanwezig zijn in de eigen verzamelaanvraag of in de lopende beheersovereenkomst om met de gebruikte omrekeningsfactoren de hoeveelheid houtsnippers te verklaren, dan zal de bijkomende bestemming voor het verhogen van het koolstofgehalte met houtsnippers niet aanvaard worden.
- * Gebruikte omrekeningsfactoren:

Herkomst houtsnippers	Omrekeningsfactoren voor hoeveelheid houtsnippers
Hagen en heggen	60 kg/lopende meter/jaar
Houtkanten (teeltcode 4)	60 kg/lopende meter/5 jaar
Knotbomen (binnen Beheersovereenkomst)	300 kg/boom/5 jaar
Rooien van meerjarige hoog- en laagstamfruitteelt	75.000 kg/hectare
Rooien (jaarlijkse uitval) bij sierheesters	3.750 kg/hectare/jaar
Rooien (jaarlijkse uitval) Boomkweek – laanbomen, fruitbomen	2.400 kg/hectare/jaar
Rooien (jaarlijkse uitval) Boomkweek – bos- en haagplanten	6.375 kg/hectare/jaar
Rooien (jaarlijkse uitval) Boomkweek – solitaire bomen	1.050 kg/hectare/jaar

1.4 MAATREGEL 3: HET BEREIKEN VAN DE STREEFZONE VOOR HET ORGANISCHE KOOLSTOFGEHALTE

- Het perceel was **bouwland of een blijvende teelt in 2024 en 2025**.
- De maatregel kan enkel toegepast worden in combinatie met maatregel 1 en/of maatregel 2 waarbij voor die maatregel(en) aan de subsidievoorwaarden is voldaan op hetzelfde perceel als waar maatregel 3 wordt aangevraagd.

- Elk perceel bouwland of een blijvende teelt kan maar éénmaal per vijf jaar in aanmerking komen voor de subsidie.
- Er wordt voor elk perceel waarvoor de maatregel wordt aangevraagd een staal uit het jaar van aanvraag aangeleverd dat aantoont dat het perceel in goede bodemconditie (%OC en pH) is.

Bodemtype	%OC	pH
	Minimumwaarde	Streefzone
Zand	1,20	5,00 - 6,00
Zandleem	1,00	5,50 - 6,50
Leem	1,30	6,50 - 7,50
Klei	1,60	7,00 - 8,00

- U laat de bodemstalen nemen op uw percelen en analyseren door een erkend laboratorium dat geconnecteerd is met DjustConnect. Momenteel zijn deze labo's geconnecteerd voor het bodempaspoort: Bodemkundige dienst van België vzw, Inagro vzw en Labo VVK. De data worden **ten laatste 31 december 2026 ontsloten via het bodempaspoort**, dat beschikbaar is op het e-loket Landbouw en Zeevisserij. Meer informatie over het bodempaspoort vindt u terug op de website www.vlaanderen.be/landbouw/bodempaspoort.

2 SUBSIDIEBEDRAG

2.1 MAATREGEL 1: TEELTPLAN

Het voorziene subsidiebedrag is afhankelijk van de hoeveelheid effectieve organische koolstof die wordt toegediend op het volledige areaal bouwland dat in aanmerking komt voor deze maatregel:

Gemiddelde hoeveelheid per hectare toegediende effectieve organische koolstof op volledige areaal dat in aanmerking komt	Voorziene subsidiebedrag per ha
Minstens 1.250 kg	70 euro/ha
Minstens 1.300 kg	100 euro/ha
Minstens 1.350 kg	130 euro/ha
Minstens 1.400 kg	160 euro/ha

2.2 MAATREGEL 2: GEBRUIK VAN PRODUCTEN MET HOOG KOOLSTOF-GEHALTE

Het voorziene subsidiebedrag is afhankelijk van het soort product dat wordt toegediend op het perceel bouwland of blijvende teelt:

Gemiddelde hoeveelheid per hectare toegediende aanvoer producten met een hoge C-inhoud op het perceel	Voorziene subsidiebedrag per ha
Minstens 10 ton compost per ha	130 euro/ha

Gemiddelde hoeveelheid per hectare toegediende aanvoer producten met een hoge C-inhoud op het perceel	Voorziene subsidiebedrag per ha
Minstens 15 ton stalmest of 10 ton champost per ha	50 euro/ha
Minstens 10 ton houtsnippers afkomstig van eigen bedrijf per ha	602,50 euro/ha

2.3 MAATREGEL 3: BEREIKEN VAN STREEFZONE (OC-GEHALTE EN PH-WAARDE)

Bijkomende vergoeding per hectare mits goede resultaten: 60 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor maatregel 1 ‘verhogen van het effectieve organische koolstofgehalte van bouwland via het teeltplan’ zal via de **verzamelaanvraag 2026** verlopen. In het scherm ‘Verhogen organisch koolstofgehalte teeltplan’ onder het menu-item ‘Plant/bodem’ wordt jaarlijks aangevinkt dat men wil deelnemen aan de subsidiemaatregel. Het aanvinken van de maatregel moet uiterlijk **31 mei 2026** gebeuren.

De subsidieaanvraag voor maatregel 2 ‘het gebruik van producten met een hoog koolstofgehalte’ verloopt ook via de **verzamelaanvraag 2026**. In het scherm ‘Deelnameverklaring’ onder het menu-item ‘Plant/bodem’ wordt jaarlijks aangevinkt voor welke producten (compost, stalmest/champost, houtsnippers) men wil deelnemen uiterlijk **31 mei 2026**. Bovendien moet hier ook een bijkomende bestemming opgegeven worden bij de percelen uiterlijk **31 oktober 2026**. Per perceel kunnen slechts 2 bijkomende bestemmingen van maatregel 2 (OCC, OCM, OCH) worden gezet. Indien men hagen/heggen wil aangeven in de verzamelaanvraag als herkomstbron voor houtsnippers, kan dit in het scherm ‘Landschapselementen’ onder het menu-item ‘Plant/Bodem’.

Voor maatregel 3 ‘bereiken van de streefwaarde %OC en pH’ moet de bijkomende bestemming ‘OCS’ gezet worden op het perceel uiterlijk **31 mei 2026**.

Maatregel verhogen organisch koolstofgehalte	Bijkomende bestemming
Aanbrengen van compost	OCC
Aanbrengen van stalmest/champost	OCM
Aanbrengen van houtsnippers	OCH
Bereiken van streefzone voor %OC en pH	OCS

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies zoals agromilieuklimaatmaatregelen of bio-hectaresteen. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ De deelnameverklaring voor het aanbrengen van **compost, stalmest, champost en houtsnippers** moet uiterlijk 31 mei aangevinkt zijn, maar de bijkomende bestemming OCC, OCM, OCH op de percelen kan toegevoegd en gewisseld worden tot uiterlijk 31 oktober.
- ▶ Voor deze maatregel moeten voor verschillende onderdelen foto's genomen worden, bij voorkeur met de LV-AgriLens app. Indien de foto's niet genomen worden met de LV-AgriLens app, moeten er voldoende herkenningspunten aanwezig zijn. De verschillende foto's moeten enkel ingestuurd worden indien het Agentschap hiernaar vraagt. Op de gevraagde foto moet een groot deel van het perceel zichtbaar zijn, alsook de gevraagde landbouwpraktijk (vb. dorser en gewasresten bij het oogsten van korrelmaïs, aanbrengen van houtsnippers). Meer info vindt u op de webpagina van LV-AgriLens (<https://www.vlaanderen.be/landbouw/agrilens>)
- ▶ Niet elk perceel komt in aanmerking voor de maatregel Verhogen organische koolstofgehalte via **teeltplan**, zoals percelen die geen bouwland waren in 2024 en 2025 of percelen met bepaalde bijkomende bestemming. In het scherm van deze maatregel in de Verzamelaanvraag zie je een duidelijk overzicht van de percelen die wel in aanmerking komen. In de [combinatietabellen](#) kan u nagaan welke combinaties mogelijk zijn.
- ▶ Knotbomen zonder beheersovereenkomst komen niet in aanmerking als herkomstbron voor de **houtsnippers voor maatregel 2**, aanbreng van producten met hoge organische koolstof – houtsnippers.
- ▶ **Houtsnippers voor maatregel 2** moeten bedrijfseigen zijn. Houtsnippers van hagen/heggen of houtkanten van particulieren (tuinen) of andere niet-bedrijfseigen herkomstbronnen, zijn niet toegelaten.
- ▶ **Voor maatregel 3, bereiken van de streefzone voor %OC en pH**, komen staalnames van voorgaande campagnes niet in aanmerking. De stalen moet genomen zijn in 2026.
- ▶ **Voor maatregel 3, bereiken van de streefzone voor %OC en pH**: Laat uw bodemstalen analyseren door een erkend labo dat geconnecteerd is met DjustConnect. Enkel van deze labo's kunnen de gegevens doorstromen naar het bodempaspoort en kan u hiervoor steun ontvangen. Momenteel zijn deze labo's geconnecteerd voor het bodempaspoort: Bodemkundige dienst van België vzw, Inagro vzw en Labo VVK.
- ▶ **Voor maatregel 3, bereiken van de streefzone voor %OC en pH**: Door deel te nemen aan deze ecoregeling, geeft u automatisch toestemming om de resultaten van bodemstalen van de bodemparameters pH en organische koolstofgehalte automatisch te laten doorstromen naar het bodempaspoort via DjustConnect. In DjustConnect zal een datakaartje getoond worden op uw DjustConnect-Dashboard dat aangeeft dat deze data zullen doorstromen naar het bodempaspoort. U hoeft hier geen extra toestemming meer te geven.
- ▶ **Voor maatregel 3, bereiken van de streefzone voor %OC en pH**: De doorgestroomde resultaten zijn te raadplegen in de tegel "Bodempaspoort" op het e-loket. Deze tool is ook consulteerbaar via smartphone. Meer informatie over het bodempaspoort vindt u terug op de website www.vlaanderen.be/landbouw/bodempaspoort.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

6 NIEUW IN 2026

- ▶ Voor het gebruik van producten met een hoog koolstofgehalte **stalmest of champost** is het vanaf 2026 niet meer nodig foto's als bewijsmateriaal bij te houden. Voor de aanbreng van **houtsnippen** blijft het wel noodzakelijk om foto's te nemen als bewijsmateriaal.
- ▶ Voor de ecoregeling '**Verhogen organische koolstof – aanvoer van stalmest**' is het minimumtonnage aangepast van 10 naar 15 ton/ha. Voor de aanbreng van champost, compost of houtsnippen blijft de minimale hoeveelheid 10 ton/ha. Vanaf 2026 zijn er geen foto's meer nodig als bewijs.
- ▶ Voor de ecoregeling '**Verhogen organische koolstof – aanvoer van houtsnippen**' is er geen verplichting meer voor het onderwerken van de houtsnippen.

TEELTTECHNISCHE EROSIEBESTRIJDENDE EN BODEMVERBETERENDE TECHNIEKEN

Via de ecoregelingen 'Teelttechnische erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken' wordt ingezet op het behoud van waardevolle, vruchtbare bodems en de reductie van het verlies aan inputs zoals zaaizaad, meststoffen (nutriënten) en gewasbeschermingsmiddelen. Door het verminderen van de uitspoeling van inputs en sediment naar oppervlaktewateren draagt dit ook bij aan een betere waterkwaliteit.

In deze ecoregeling heeft de landbouwer keuze tussen

1. De aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten
2. De toepassing van niet-kerende bodembewerking met bodembedekking

Samenvattende info:

- ▶ Steun wordt aangevraagd door actieve landbouwer
- ▶ Perceelsmaatregel
- ▶ Perceel in minstens 0,30 ha groot
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag 25 - 86 euro per hectare

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent **actieve landbouwer** in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Het perceel is bouwland.
- ▶ Het perceel is **subsidiabel landbouwareaal**.
- ▶ Het perceel is gelegen in het **Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.
- ▶ De oppervlakte van het perceel bedraagt **minstens 0,30 ha**.
- ▶ U heeft het perceel in eigen gebruik voor de hoofdteelt.

1.1 ACTIE 1: DE AANLEG VAN DREMPELS TUSSEN DE RUGGEN BIJ RUGGENTEELTEN

- ▶ Het perceel heeft een medium, een lage of een heel lage erosiegevoeligheid (respectievelijk oranje, gele en lichtgroene percelen).
- ▶ Er is een ruggenteelt op het perceel.
- ▶ Er worden op regelmatige afstand drempels aangelegd dwars tussen de ruggen op het volledige perceel.

1.2 ACTIE 2: NIET-KERENDE BODEMBEWERKING MET BODEMBEDEKKING

- ▶ Het perceel heeft een medium, een lage, heel lage of een verwaarloosbare erosiegevoeligheid (respectievelijk oranje, gele, lichtgroene en donkergroene percelen).
- ▶ De bodem wordt niet-kerend bewerkt op het volledige perceel bij de inzaai van de hoofdteelt. Ploegen of spitfreen is dus niet toegestaan.
- ▶ Op het perceel zijn geen ruggenteelten aanwezig.
- ▶ Op het perceel zijn op het moment van de niet-kerende bodembewerking voldoende gewasresten van de voorafgaande teelt of vanggewas aanwezig.
- ▶ Enkel in het eerste verbintenisjaar van een meerjarige ecoteelt (MEV, MEG, MEL-verbintenis) kan deze steun gecombineerd worden met een aanvraag voor een niet-kerende bodembewerking TEN (voor de nieuwe inzaai van een meerjarige ecoteelt). Tijdens de lopende verbintenis van een meerjarige ecoteelt kan deze maatregel niet meer gecombineerd worden met TEN.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag per hectare bouwland:

- ▶ De aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten: 25 euro/ha.
- ▶ De toepassing van niet-kerende bodembewerking met bodembedekking: 86 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

Jaarlijks aan te vragen in de verzamelaanvraag (eenjarige maatregel) door de desbetreffende bijkomende bestemming op het perceel aan te geven.

- ▶ De aanleg van drempels tussen de ruggen bij ruggenteelten: 'TED';
- ▶ De toepassing van niet-kerende bodembewerking met bodembedekking: 'TEN';

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

Drempels worden gecreëerd door het aanaarden van de grond tussen ruggen met specifieke machines. Dit proces houdt in dat de grond wordt opgetrokken, zonder dat er putten worden gegraven. Machines zoals de mini-diker, die juist putten maken, zijn daarom niet toegestaan binnen de TED-maatregel.

Ruggenteelt is niet combineerbaar met TEN, wel met TED. De combinaties van de teelten met de ecoregelingen zijn terug te vinden in de teelttabel (link naar teelttabel op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)').

Bij een niet-kerende bodembewerking moeten er voldoende gewasresten op de bodem liggen zodat deze na de bewerking in de toplaag zijn terug te vinden.

De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

BUFFERSTROKEN 2026

AANPASSINGEN FICHE (zie groene tekst):

(2) 03/03/2026: verduidelijking in tabel voorwaarden en bij de Aandachtspunten

De ecoregeling 'Bufferstroken' stimuleert het aanleggen en beheren van bufferstroken langs landbouwpercelen. Deze bufferstroken zorgen voor een verminderde afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen naar waterlopen, heggen, houtkanten,... Ze dragen ook bij tot de groene dooradering in het landschap, en door het inzaaien van specifieke mengsels en een gepast beheer kunnen zij een geschikte biotoop vormen voor verschillende planten en dieren en zo de (functionele) agrobiodiversiteit ondersteunen.

In deze ecoregeling heeft de landbouwer keuze tussen de volgende maatregelen:

1. Aanleg grasbufferstrook erosiebestrijding
2. Aanleg grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen
3. Aanleg bufferstrook met bloemenmengsel
4. Beheer bufferstrook langs waterlopen met klepelmaaier
5. Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel

Samenvattende info:

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Perceelsmaatregel
- ▶ Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag: 1.000 – 1.745 euro per hectare, afhankelijk van het type bufferstrook

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.1 ALGEMEEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn in de algemene fiche over ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen (zie fiche 'Subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen – algemeen').
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina ['Actieve landbouwer'](#)).
- ▶ Enkel percelen subsidiabel landbouwareaal gelegen in het Vlaams Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest komen in aanmerking voor de subsidie.

1.2 VOORWAARDEN VOOR BUFFERSTROKEN

Voor elke maatregel rond bufferstroken gelden volgende voorwaarden:

Thema	Voorwaarden
Bemesting of begrazing	Niet toegestaan. Bufferstroken tellen niet mee in de mestbalans.
Gebruik gewasbeschermingsmiddelen	Niet toegestaan (ook geen pleksgewijze behandeling bij probleemonkruiden).
Onderhoud	- Minstens 1 keer per jaar klepelen of maaien waarbij het maaisel afgevoerd mag worden (bij ecoregeling 'Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel' is afvoer verplicht). - Herinzaai in het najaar is toegestaan. Hierbij mag geen gebruik gemaakt worden van gewasbeschermingsmiddelen of bemesting. - Strook aanhouden tot 31 december 2026 tenzij inzaai winterteelt. - Bij aanleg onderaan hellende percelen: ploegvoor of ploegwal nivelleren
Afmetingen	Minimum- en maximumbreedtes zijn vastgelegd (zie overzicht). Minimumoppervlakte is 1 are mits respecteren minimum- en maximumbreedtes.

Voor elke maatregel rond bufferstroken zijn er nog specifieke voorwaarden waaraan voldaan moet zijn.

	Aanleg grasbufferstrook Erosie (BUG)	Aanleg grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (BUE/BUEN)	Aanleg bufferstrook met bloemenmengsel (BUB/BUBN)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met klepelmaaier (BMKL)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel (BMAF)
Voorwaarden voor het aangrenzend perceel	In eigen gebruik Bouwland Grotere oppervlakte dan bufferstrook Geen grasachtige Niet verwaarloosbaar erosiegevoelig (dus niet donkergroen)	In eigen gebruik Bouwland Grotere oppervlakte dan bufferstrook Geen grasachtige	In eigen gebruik Langs bouwland en blijvende teelten Grotere oppervlakte dan bufferstrook Duidelijk onderscheid in vegetatie t.o.v. bufferstrook Niet langs paarse, rode of oranje percelen	Langs bouwland, blijvend grasland en blijvende teelten	Langs bouwland, blijvend grasland en blijvende teelten
Landschapselementen	Nooit langs VHA- waterloop (blauw)	Alleen mogelijk langs niet -VHA waterloop (paars), houtkant, heg, poel, holle weg, bomenrij, groep van bomen, bos, of ander kwetsbaar landschapselement	Nooit langs VHA- waterloop (blauw)	Altijd langs VHA- waterloop (blauw)	Altijd langs VHA- waterloop (blauw)
Gebruik bufferstrook	In gebruik voor de hoofddeelt	In gebruik voor de hoofddeelt	In gebruik voor de hoofddeelt	In gebruik voor de hoofddeelt	In gebruik voor de hoofddeelt

	Aanleg grasbufferstrook Erosie (BUG)	Aanleg grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (BUE/BUEN)	Aanleg bufferstrook met bloemenmengsel (BUB/BUBN)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met klepelmaaier (BMKL)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel (BMAF)
Ligging bufferstrook	Ofwel onderaan afhellend perceel, ofwel grasgang in zonk of droge vallei	Onderaan afhellend erosiegevoelig perceel (BUE) Niet erosiegevoelig perceel of niet onderaan erosiegevoelig perceel (BUEN)	Onderaan afhellend erosiegevoelig perceel (BUB) Niet erosiegevoelig perceel of niet onderaan erosiegevoelig perceel (BUBN)	Langs VHA-waterloop	Langs VHA-waterloop
Teelt op bufferstrook	Grassen (teeltcode 60, 63, 638, 660, 700 en 745)	Grassen (teeltcode 60, 63, 638, 660, 700 en 745)	Bloemenmengsel (teeltcode 9831) ⇒ zie verder voor voorwaarden samenstelling	Spontane vegetatie (teeltcode 82) of meerjarig buffergewas naast 1 meter- teeltvrije-strook Geen miscanthus of houtige gewassen	Spontane vegetatie (teeltcode 82) of meerjarig buffergewas naast 1 meter- teeltvrije-strook Geen miscanthus of houtige gewassen
Aanleg bufferstrook	Inzaai in het voorgaande najaar of al aanwezig	Inzaai in het voorgaande najaar of al aanwezig	Inzaai voor 1 mei of al aanwezig	Aanwezig als hoofddeelt ⁽¹⁾	Aanwezig als hoofddeelt ⁽¹⁾
Onderhoud bufferstrook	Zie algemene voorwaarden voor bufferstroken	Zie algemene voorwaarden voor bufferstroken	Zie algemene voorwaarden voor bufferstroken	Maai min 1x jaar ⁽¹⁾ Bij het maaien keuze tussen klepelmaaien of maaien met afvoer	Maai min 1x jaar ⁽¹⁾ Bij elke maaibeurt wordt het maaisel afgevoerd

	Aanleg grasbufferstrook Erosie (BUG)	Aanleg grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (BUE/BUEN)	Aanleg bufferstrook met bloemenmengsel (BUB/BUBN)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met klepelmaaier (BMKL)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel (BMAF)
				Maaien is niet toegestaan van 20 maart tot en met 15 juli	Maaien is niet toegestaan van 20 maart tot en met 15 juli
Gebruik als wendakker	Kan maar grasmatt moet intact blijven	Kan maar grasmatt moet intact blijven	nee	Kan maar vegetatie moet intact blijven	Kan maar vegetatie moet intact blijven
Plantaardige dam	Mag aanwezig zijn	Mag aanwezig zijn	Mag aanwezig zijn	Mag binnen de eerste 5 m alleen met toestemming waterloopbeheerder	Mag binnen de eerste 5 m alleen met toestemming waterloopbeheerder
Subsidiebedrag	1.025 €/ha	1.025 €/ha	1.745 €/ha	1.000 €/ha	1.250 €/ha
Bijkomende bestemming in VA- percelenlijst	BUG	BUE BUEN (niet onderaan een erosiegevoelig perceel)	BUB BUBN (niet onderaan een erosiegevoelig perceel)	BMKL	BMAF
Combineerbaar met erosiemaatregel binnen de conditionaliteit?	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja

1.3 AAN TE HOUDEN BREEDTES

Erosiegevoeligheid van aangrenzend perceel	Grasbufferstrook Erosie (BUG)	Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen (BUE/BUEN)	Bufferstrook met bloemenmengsel (BUB/BUBN)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met klepelmaaier (BMKL)	Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel (BMAF)
Donkergroen of niet onderaan een helling	Niet mogelijk	BUEN: Min 6 m, max 12 m	BUBN: Min 6 m of 0.3 ha, max 18 m	Min 3 m, max 30 m	Min 3 m, max 30 m
Lichtgroen/geel	BUG: Min 6 m, max 24 m	BUE: Min 6 m, max 24 m	BUB: Min 6 m of 0.3 ha, max 24 m	Min 3 m, max 30 m	Min 3 m, max 30 m
Oranje	BUG: Min 6 m, max 24 m	BUE: Min 6 m, max 24 m	Niet mogelijk	Min 3 m, max 30 m	Min 3 m, max 30 m
Paars/Rood	BUG: Min 6 m, max 30 m	BUE: Min 6 m, max 30 m	Niet mogelijk	Min 3 m, max 30 m	Min 3 m, max 30 m
Extra voorwaarde als langs waterloop			Inzaai bloemenmengsel start naast de 1m teeltvrije strook		

1.4 SAMENSTELLING BLOEMENMENGSEL (MAATREGEL BUFFERSTROOK MET BLOEMENMENGSEL (BUB/BUBN)

- ▶ Het bloemenmengsel bestaat uit minstens acht verschillende bloeiende kruiden uit de volgende lijst. Deze kruiden vormen samen minstens 70% van het gewichtsperscentage van het mengsel. Grassen zijn niet toegelaten. Ook doorzaai in bestaand grasland is niet toegestaan.
 - > Duizendblad (*Achillea millefolium*);
 - > Gele ganzenbloem (*Glebionis segetum*);
 - > Gewone margriet (*Leucanthemum vulgare*);
 - > Gewone rolklaver (*Lotus corniculatus*);
 - > Grote klaproos (*Papaver rhoeas*);
 - > Karwij (*Carum carvi*);
 - > Korenbloem (*Centaurea cyanus*);
 - > Pastinaak (*Pastinaca sativa*);
 - > Rode klaver (*Trifolium pratense*);
 - > Venkel (*Foeniculum vulgare*);
 - > Voederwikke (*Vicia sativa*);
 - > Wilde peen (*Daucus carota*);
 - > Knoopkruid (*Centaurea jacea*);
 - > Wilde cichorei (*Cichorium intybus*);
 - > Muskuskaasjeskruid (*Malva moschata*);
 - > Grote kaardebol (*Dipsacus fullonum*).
- ▶ De samenstelling van het bloemenmengsel geeft dus een vrijheid om tot 30% van het mengsel in te vullen met bloeiende kruiden die niet in bovenstaande lijst voorkomen.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het voorziene subsidiebedrag per ha aangelegde bufferstrook

- ▶ Grasbufferstrook-erosie: 1.025 euro/ha;
- ▶ Grasbufferstrook langs kwetsbaar landschapselement 1.025 euro/ha;
- ▶ Beheer bufferstrook langs waterloop met klepelmaaier. 1.000 euro/ha;
- ▶ Beheer bufferstrook langs waterloop met afvoer van maaisel: 1.250 euro/ha;
- ▶ Bufferstrook met bloemenmengsel: 1.745 euro/ha.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

Raadpleeg onderstaande tabel om de juiste bijkomende bestemming aan te geven in de verzamelaanvraag.

Maatregel	Bijkomende bestemming
Grasbufferstrook Erosie	BUG
Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen Onderaan afhellend erosiegevoelig perceel	BUE
Grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen Langs niet erosiegevoelig perceel of niet onderaan erosiegevoelig perceel	BUEN
Bufferstrook met bloemenmengsel Onderaan afhellend erosiegevoelig perceel	BUB
Bufferstrook met bloemenmengsel Langs niet erosiegevoelig perceel of niet onderaan erosiegevoelig perceel	BUBN
Beheer bufferstrook langs waterlopen met klepelmaaier	BMKL
Beheer bufferstrook langs waterlopen met afvoer van het maaisel	BMAF

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- Gebruik codes BUEN of BUBN als de strook niet onderaan het afhellend gedeelte van een erosiegevoelig perceel aangelegd wordt. Hier gelden andere minimale en maximale breedtes.
- Bemesting en begrazing van de bufferstroken zijn niet toegestaan.

- ▶ Het gebruik van gewasbestrijdingsmiddelen is niet toegestaan (ook niet voor pleksgewijze bestrijding van probleemonkruiden).
- ▶ Klepelen of maaien met afvoer is toegestaan tenzij specifiek anders vermeld.
- ▶ Zowel de minimale breedte van een **bufferstrook**, maar ook de maximale breedte moeten gerespecteerd worden. Deze breedtes moeten overal gehaald worden, te smalle of te brede stukken mag u niet aangeven als bufferstrook onder ecoregeling. Als de landbouwer toch bredere stroken wenst aan te leggen, is een meerjarige verbintenis op een vast perceel voor graskruidenmengsel het overwegen waard.
- ▶ Op **grasbufferstroken** (BUG/BUE) moet de vegetatie effectief bestaan uit ingezaaid gras of grasachtig mengsel en de vegetatie moet wel degelijk onderhouden worden. Een sterk verwaarloosde, verwilderde bufferstrook en zeker houtachtige begroeiing op de strook moet door een minimaal onderhoud vermeden worden.
- ▶ Als u bufferstroken hebt aangelegd via de ecoregeling kan u deze stroken niet gebruiken om én te voldoen aan de conditionaliteit *bodembewerkingsbeheer erosie (GLMC 5)* én om de steun voor de ecoregeling grasbufferstroken aan te vragen. Indien er verplichtingen zijn in het kader van erosiegevoeligheid, moet u beslissen of u de bufferstrook wil gebruiken voor de GLMC 5 of als ecoregeling.
 - > Wil u de strook voor conditionaliteit gebruiken dan moet u de gespecialiseerde productiemethode *ECJ* opgeven. De resterende oppervlakte van de bufferstrook kan dan uitbetaald worden op voorwaarde dat de minimale breedte van de ecoregeling bovenop de verplichte breedte voor de conditionaliteit wordt behaald.
 - > Wanneer u de bufferstrook niet wil gebruiken om aan uw verplichting te voldoen omdat u uw verplichting via een andere maatregel kan invullen, kan u de gespecialiseerde productiemethode *ECN* gebruiken.
 - > In beide gevallen geeft u de gespecialiseerde productiemethode en de overeenkomstige bijkomende bestemming voor bufferstroken op en zal de steun voor ecoregeling bufferstroken volledig of deels uitbetaald worden.
- ▶ De wateringen, provincies en andere beheerders van waterlopen hebben het recht om landbouwgrond naast de waterlopen te berijden en het uitgehaalde materiaal naast de waterloop te deponeren. Het Agentschap zal dit bij controle beschouwen als een overmachtssituatie en geen sanctie opleggen voor bijhorende schade aan de bufferstrook. Het is wel aangewezen om de strook zo snel mogelijk te herstellen, bijvoorbeeld door herinzaai in het najaar.
- ▶ Een bufferstrook moet ooit deel geweest zijn van het moederperceel. Voorbeeld: een deel van bestaand weiland langs het moederperceel aangeven als bufferstrook is niet toegelaten.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'
- ▶ Elke machine die het gras bij het maaien fijn versnippert (zoals een weidebloter) wordt gelijkgesteld aan een klepelmaaier voor het voldoen aan de maatregel 'Beheer bufferstroken langs waterlopen met een klepelmaaier'⁽¹⁾.

6 NIEUW IN 2026

- ▶ De ecoregeling 'Aanleg van een bufferstrook: grasbufferstrook langs waterlopen (BUW)' en de ecoregeling 'Aanleg van een bufferstrook plus: graskruidenmengsel (BUK/BUKN)' zijn vanaf 2026 niet meer mogelijk.
- ▶ Langs VHA-waterlopen (blauwe waterlopen, dus **niet** langs paarse waterlopen) zijn op de aan te houden beschermingsstroken twee nieuwe ecoregelingen mogelijk. De voorwaarden zijn in deze fiche terug te vinden.
 - ▶ Beheer bufferstrook langs waterlopen, waarbij buiten de periode van het maaiverbod gemaaid wordt met een klepelmaaier (BMKL) met een vergoeding van €1.000/ha;
 - ▶ Beheer bufferstrook langs waterlopen, waarbij buiten de periode van het maaiverbod gemaaid wordt met afvoer van het maaisel (BMAF) met een vergoeding van €1.250/ha.
 - ▶ De andere acties binnen de ecoregeling bufferstroken (aanleg grasbufferstrook-erosie, aanleg grasbufferstrook langs kwetsbare landschapselementen of aanleg bufferstrook met bloemenmengsel) kunnen vanaf 2026 **niet** langer aangevraagd worden langs VHA-waterlopen, wel nog langs niet-VHA waterlopen (in het paars aangeduid op kaartmateriaal).

De aanpassingen aan de ecoregeling bufferstroken zijn onder voorbehoud van definitieve goedkeuring van de Vlaamse Regering.

MEERJARIGE BLOEMENSTROKEN IN DE FRUITTEELT

Bij de agromilieuklimaatmaatregel 'Meerjarige bloemenstroken in de fruitteelt' wordt de aanleg en het onderhoud van bloemenstroken tussen de fruitbomenrijen of aan de rand van fruitboomgaarden gestimuleerd. Deze bloemenstroken zorgen voor een rijker ecosysteem in de boomgaard dat aantrekkelijker is voor enerzijds bestuivers en anderzijds natuurlijke vijanden van schadelijke soorten. Naast meer biodiversiteit, zorgt dit laatste ook voor een betere biologische plaagbestrijding en een verminderde nood aan pesticidegebruik, wat een positieve impact heeft op de bodem- en waterkwaliteit.

Samenvattende info:

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Vijfjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Verbintenis per perceel
- ▶ Subsidiebedrag bloemenstroken tussen de fruitbomenrijen: 82 euro/ha boomgaard
- ▶ Subsidiebedrag bloemenstrook aan de rand van fruitaanplanting: 10.160 euro/ha bloemenstrook

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.1 ALGEMENE VOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Looptijd verbintenis: 5 jaar.
- ▶ Het perceel is gelegen in Vlaanderen.
- ▶ Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de bloemenstrook is niet toegelaten.
- ▶ Het in te zaaien bloemenmengsel (teeltcode 9831) bestaat uit een mengsel van minstens 8 verschillende éénjarige, tweejarige en meerjarige bloeiende kruiden. Minstens 4 van de aanwezige soorten moeten meerjarige soorten zijn.
- ▶ Grassen zijn niet toegelaten in het ingezaaide bloemenmengsel.
- ▶ De samenstelling en de zaaidichtheid (enkel bij bloemenstrook aan de rand – BFR) van het ingezaaide bloemenmengsel moet u bij controle aan de hand van documenten kunnen aantonen.
- ▶ De bloemenstrook wordt gemaaid bij de opstart om ongewenste onkruiden te voorkomen en gedurende de verbintenistermijn om de groei en de bloei van de gewenste kruiden te stimuleren, zowel in het jaar van aanleg als de daaropvolgende jaren.
- ▶ Het maaibeheer is extensief en is afhankelijk van het ingezaaide bloemenmengsel, minstens 1 maal op het einde van het bloeiseizoen en met een minimumhoogte van 10 cm.

- ▶ U moet de nodige maatregelen nemen om te verzekeren dat voldoende bloeiende soorten tijdens de volledige looptijd van de verbintenis in de bloemenstrook aanwezig blijven.
- ▶ U heeft het perceel in kwestie in eigen gebruik gedurende de teeltperiode van de voor-, hoofd- en nateelt.
- ▶ U geeft het perceel in kwestie aan in de verzamelaanvraag en meldt elke wijziging van de initiële aangifte zodra die wijziging zich voordoet
- ▶ De deelname aan de maatregel is beperkt tot plantages met een lineair plantverband van laag- of halfstamfruitbomen en notelaars. Geen wijnbouw.

1.2 ACTIE 1: AANLEG EN ONDERHOUD VAN MEERJARIGE BLOEMENSTROKEN TUSSEN DE FRUITBOMENRIJEN

- ▶ U engageert zich voor de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook minstens om de 3 bomenrijen in de fruitboomgaard.
- ▶ Op het volledige perceel in kwestie met een oppervlakte van minstens 0,30 hectare bevindt zich een fruitboomgaard. Percelen waarop geen of slechts gedeeltelijk een dergelijke fruitboomgaard aanwezig is, komen niet in aanmerking voor de subsidie.
- ▶ De breedte van de bloemenstrook tussen de fruitbomenrijen is minstens 1 meter, tenzij de spoorbreedte van de machines kleiner is.
- ▶ Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de fruitbomen is alleen toegelaten als dat strikt noodzakelijk is en als voldaan is aan de volgende voorwaarden:
 - > Tijdens de bloei geen gewasbeschermingsmiddelen gebruiken die schadelijk zijn voor bijen, zoals vermeld op de toegelaten erkenningen. Bespuiting kan alleen 's nachts of 's morgens, als de bijen niet actief zijn.
 - > De toepasselijke IPM-voorschriften volgen.
 - > Alleen selectieve gewasbeschermingsmiddelen gebruiken die onschadelijk zijn voor de nuttige insecten en andere niet-doel organismen.
 - > Als een behandeling toch noodzakelijk is, de bloemenstrook eerst maaien.
 - > Beroep doen op een begeleidingsdienst. Bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de fruitbomen moet u kunnen aantonen dat u zich voor dit gebruik heeft laten bijstaan door een op dit vlak deskundige adviesdienst of expert.
- ▶ U stelt de relevante informatie over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de deelnemende percelen ter beschikking.

1.3 ACTIE 2: AANLEG EN ONDERHOUD VAN EEN MEERJARIGE BLOEMENSTROOK AAN DE RAND VAN DE FRUITBOOMGAARD

- ▶ Om een verbintenis te kunnen sluiten voor de aanleg van een bloemenstrook moet aan de rand van het oorspronkelijke perceel waarop de fruitboomgaard zich bevindt een rij fruitbomen gerooid worden of moet, bij de aanplant van een nieuwe fruitboomgaard, een rij fruitbomen minder aangeplant worden.
- ▶ U zaait een bloemenstrook van minstens 3 m en maximaal 6 m breed in aan de rand van uw fruitboomgaard.
- ▶ Op het aan de rand aangrenzend perceel bevindt zich een fruitboomgaard in gebruik door uzelf. In het najaar van het jaar voorafgaand aan de verbintenis aanvraag (start van de verbintenis) moet een

bloemenmengsel met teeltcode 9831 worden ingezaaid met een zaaidichtheid van minstens 20 kg per ha. Bij de samenstelling van het mengsel wordt gestreefd om een bloeiboog te bekomen en om de biodiversiteit aan nuttigen te bevorderen.

2 SUBSIDIEBEDRAG

- ▶ **Actie 1:** bloemenstroken tussen de fruitbomenrijen: 82 euro/ha boomgaard.
- ▶ **Actie 2:** bloemenstrook aan de rand van fruitboomgaard: 10.160 euro/ha bloemenstrook.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ Per perceel wordt een aparte verbintenis afgesloten.
- ▶ Om een nieuwe verbintenis aan te gaan, moet in de verzamelaanvraag 2026 een bijkomende bestemming op het betrokken perceel worden aangegeven:
 - > voor de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook minstens om de 3 bomenrijen de bijkomende bestemming '**BFB**' opgeven op het volledige fruitboomgaardperceel.
 - > voor de aanleg en het onderhoud van een meerjarige bloemenstrook aan de rand van de fruitboomgaard de bijkomende bestemming '**BFR**' enkel opgeven op de rand (teeltcode 9831) en niet op het aangrenzend fruitboomgaardperceel.
- ▶ De verzamelaanvraag geldt dan als verbintenis aanvraag en ook als betalingsaanvraag voor het eerste jaar.
- ▶ Voor de **lopende** verbintenissen wordt de bijkomende bestemming vanaf het tweede jaar **automatisch opgeladen** in de kolom 'Vaste BO en AMKM'. Daarmee is voldaan aan de jaarlijkse betalingsaanvraag. U kan deze bijkomende bestemming niet wijzigen of verwijderen. Neem contact op via info@lv.vlaanderen.be of via 02/214 48 48 (in het keuzemenu kiest u 'verzamelaanvraag en perceelsaangifte') als dit niet correct is.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Er is geen vooropgestelde inzaaiperiode voor bloemenstroken tussen de fruitboomrijen (BFB).
- ▶ Een bloemenstrook aan de rand van een fruitboomgaard (BFR) moet aangelegd worden op de plaats waar effectief een rij fruitbomen gerooid is voor de aanleg van de strook en die fruitboomgaard was vorig jaar ook door de landbouwer in gebruik (dus niet op een nieuw aangrenzend stuk bouwland). Ook hier moeten

de gebruikte mengsels goed nagekeken worden voordat de vijfjarige verbintenis aangegaan wordt. Een bloemenmengsel aan de rand moet in het najaar van het jaar voorafgaand aan de verbintenis worden aangelegd.

- ▶ Als er toch een besmetting en te veel onkruid is, dan na een voorafgaande schriftelijke melding bij het Agentschap Landbouw en Visserij dit onderwerpen en herinzaaien zodat er de komende jaren wel een goed bloemenmengsel is.
- ▶ Meerjarige bloemenstroken in de fruitteelt zijn perceelsgebonden en moeten dus op een **vast perceel** (verbintenisperceel) 5 jaar na elkaar op dezelfde plaats en op de volledige verbintenisoppervlakte worden toegepast tot het aflopen van de verbintenis. Vanaf het tweede loopjaar van de verbintenis wordt de bijkomende bestemming automatisch opgeladen op dit 'verbintenisperceel'. Percelen met een lopende verbintenis kunnen niet samengevoegd of gesplitst worden.
- ▶ Een verbintenis kan NIET gedeeltelijk overgedragen worden. Er is voor elke verbintenis maar één gebruiker mogelijk. De landbouwer die actief is op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag, dient de subsidie aan te vragen in zijn verzamelaanvraag. Bij overname na de uiterste wijzigingsdatum zal de overlater uitbetaald en ook verantwoordelijk gesteld worden bij eventuele niet-naleving van de verbintenis. Een verbintenis kan NIET gesplitst worden. Overname van een perceel en het tijdig (uiterlijk 31 mei) plaatsen van de bijkomende BFX-bestemming van de verbintenis op dit perceel is GEEN overdracht van de verbintenis. Een verbintenis wordt ENKEL overgedragen als er een overdrachtsformulier wordt ingediend!
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

Steun: Dier

DUURZAME ZOOGKOEIENHOUDERIJ

Vanaf 2023 kan aan actieve landbouwers die op hun bedrijf minstens 10 zoogkoeien houden, een subsidie worden toegekend voor de duurzame zoogkoeienhouderij. Deze maatregel heeft geen rechtensysteem en de landbouwer moet voldoen aan twee instapvoorwaarden vóór hij kan deelnemen aan de subsidieregeling.

De instapvoorwaarden zijn gekoppeld aan de percelen van het bedrijf. De subsidie wordt jaarlijks aangevraagd via de verzamelaanvraag en wordt toegekend voor elk dier dat aan de subsidievoorwaarden voldoet.

1 INSTAPVOORWAARDEN

De landbouwer moet aan beide instapvoorwaarden voldoen om te kunnen deelnemen aan de subsidieregeling voor de duurzame zoogkoeienhouderij.

1.1 INSTAPVOORWAARDE 1: BEHOUD BLIJVEND GRASLAND

Op het bedrijf van de aanvrager van de subsidie moet het blijvend grasland op de percelen gelegen in het Vlaamse Gewest of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in stand gehouden worden.

Dat betekent concreet dat de percelen blijvend grasland die de aanvrager in gebruik had voor de hoofdteelt in 2025 ook in het jaar 2026 blijvend grasland moeten zijn als ze nog in gebruik zijn op het bedrijf in 2026.

U mag een perceel blijvend grasland dat u in gebruik had in 2025 dus niet scheuren in 2026. U mag het perceel wel herinzaaien.

1.2 INSTAPVOORWAARDE 2: DUURZAAM GRASLANDBEHEER EN VOEDERPRODUCTIE EN -DIVERSIFICATIE

Deze instapvoorwaarde wordt beoordeeld aan de hand van een puntensysteem. De landbouwer moet in totaal minstens 20 punten behalen op de voorwaarden rond:

- ▶ Duurzaam graslandbeheer;
- ▶ En/of voederproductie en -diversificatie.

Het is geen verplichting om te voldoen aan beide criteria. Het is mogelijk om de 20 punten uitsluitend via het duurzame graslandbeheer te behalen of uitsluitend via de voederproductie en -diversificatie, maar het kan ook via een combinatie van beide criteria.

We kijken bij de puntenberekening naar de subsidiabele percelen in gebruik voor de hoofdteelt in de verzamelaanvraag van de aanvrager.

1.2.1 Duurzaam graslandbeheer

Voor dit criterium wordt gekeken naar het aandeel van het duurzaam beheerd grasland ten opzichte van het totaal areaal grasland in gebruik op het bedrijf. Dit aandeel moet minstens 8% bedragen om punten te krijgen.

Wanneer het aandeel 20% of meer bedraagt, staat dit gelijk aan 20 punten en voldoet de landbouwer aan de 2de instapvoorwaarde. Worden de 20 punten nog niet bereikt volgens de onderstaande berekening, dan moet de landbouwer ook punten verzamelen onder het criterium voederproductie en -diversificatie (zie punt 1.2.2).

1.2.1.1 Wat is het totale areaal grasland in gebruik?

Het gaat hier over de percelen grasland die de aanvrager in gebruik heeft voor de hoofdteelt in 2026, gelegen in het Vlaamse Gewest of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest met teeltcodes uit volgende niet-limitatieve lijst:

- ▶ 60 – Grasland;
- ▶ 63 – Graskruidenmengsel;
- ▶ 601 – Zaaizaad grassen;
- ▶ 638 – Festulolium;
- ▶ 660 – Grasluzerne;
- ▶ 700 – Grasklaver;
- ▶ 745 – Mengsel van gras en vlinderbloemigen (andere dan grasklaver of grasluzerne);
- ▶ 9827 – Weiland met oogstbare hoogstambomen (>200 bomen/ha);
- ▶ 9828 – Grasland met minimumactiviteit.

1.2.1.2 Welke percelen vallen onder het areaal duurzaam beheerd grasland?

De percelen grasland waarop één of meerdere van onderstaande maatregelen worden toegepast, zullen meetellen als duurzaam beheerd grasland:

- ▶ Een ecoregeling 'behoud van meerjarig grasland' en /of 'ecologisch beheerd grasland'.
- ▶ Een agromilieuklimaatmaatregel 'meerjarige ecoteelt graskruidenmengsel' of 'omzetting van tijdelijk in blijvend grasland';
- ▶ Beheerovereenkomsten op grasland in functie van botanisch beheer en weidevogelbeheer;
- ▶ Biologisch gecertificeerd grasland;
- ▶ Natuurgrasland met natuurbeheerplan type 3 of 4.

Daarnaast worden percelen grasland gelegen in gebieden met een beperking, meegenomen:

- ▶ Grasland met een maximale veebezetting van 2 grootvee-eenheden/ha;
- ▶ Ecologisch kwetsbaar blijvend grasland en historisch permanent grasland;
- ▶ Grasland gelegen in beschermd onroerend erfgoedgebied;
- ▶ Strategisch gunstig gelegen graslanden met het oog op erosiebestrijding;
- ▶ Percelen met een overeenkomst gelegen in Dudzeelse Polders.

1.2.1.3 Hoe wordt de oppervlakte duurzaam beheerd grasland geteld?

- ▶ Per maatregel wordt de oppervlakte van het perceel éénmaal in rekening gebracht.

- Voor de ligging in gebieden met een beperking wordt de oppervlakte van het perceel éénmaal in rekening gebracht.

Perceel	Opp (ha)	Maatregel	Ligging	Opp meegenomen voor duurzaam beheerd grasland (ha)
x	2	ecologisch beheerd grasland	EKBG (landbouwwetgeving)	$2 * 2 \text{ ha} = 4$
y	2		► historisch permanent grasland ► erosieperceel	$1 * 2 \text{ ha} = 2$
z	2	► ecologisch beheerd grasland ► meerjarig grasland	erosieperceel	$3 * 2 \text{ ha} = 6$

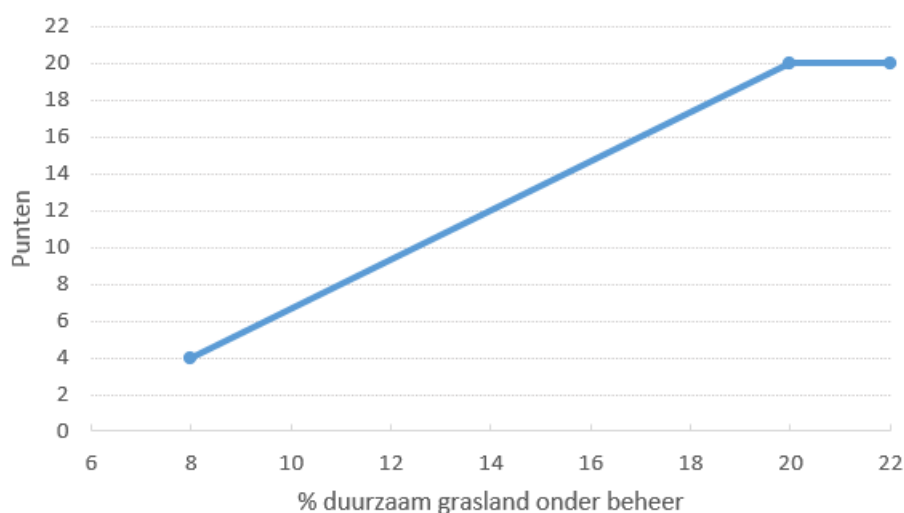
1.2.1.4 Puntenberekening duurzaam graslandbeheer

Het percentage duurzaam grasland onder beheer wordt bepaald door de verhouding van het areaal duurzaam beheerd grasland ten opzichte van het totaal areaal grasland in gebruik op het bedrijf.

Als het percentage van duurzaam grasland onder beheer lager is dan 8% dan worden er geen punten toegekend.

Bij een percentage tussen 8% en 20% is er een lineaire verdeling van 4 punten tot en met 20 punten.

Vanaf 20% grasland onder beheer, wat overeenkomt met 20 punten, bereik je de drempel voor de 2de instapvoorwaarde en is de landbouwer vrijgesteld van het criterium voederproductie en -diversificatie.

1.2.2 Voederproductie en -diversificatie

Om punten te behalen op het criterium voederproductie en -diversificatie, heeft de landbouwer minstens een areaal van **7 ha** voederteelten in eigen gebruik gedurende de volledige teeltperiode van de hoofdteelt.

De basispuntenverdeling is in functie van het aandeel grasland in het totaal areaal voederteelten van het bedrijf. Vanaf een aandeel van 40% grasland worden er punten toegekend.

1.2.2.1 Wat zijn voederteelten?

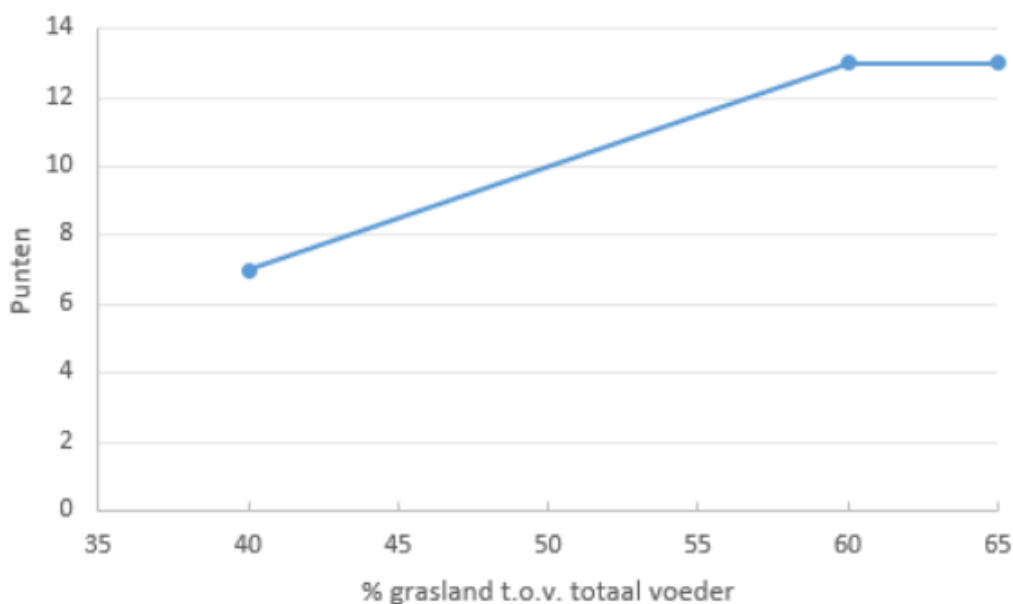
- ▶ Grasland:
 - > 60 – Grasland;
 - > 63 – Graskruiden mengsel;
 - > 601 – Zaaizaad grassen;
 - > 638 – Festulolium;
 - > 660 – Grasluzerne;
 - > 700 – Grasklaver;
 - > 745 – Mengsel van gras en vlinderbloemigen (andere dan grasklaver of grasluzerne);
 - > 9827 – Weiland met oogstbare hoogstambomen (>200 bomen/ha);
 - > 9828 – Grasland met minimumactiviteit;
- ▶ 201 – Silomais;
- ▶ 396 – Mengteelt maïs en vlinderbloemige teelt;
- ▶ 71 – Voederbieten;
- ▶ 91 – Suikerbieten: hier brengen we 30% van de oppervlakte in rekening.
- ▶ Granen:
 - > 36 – Spelt;
 - > 35 – Triticale;
 - > 381 – Sorghum;
 - > 383 – Gierst;
 - > 391 – Mengteelt van andere wintergranen met vlinderbloemige winterteelt;
 - > 392 – Mengteelt van zomergranen en vlinderbloemige zomerteelt;
 - > 395 – Mengteelt van wintertarwe of triticale met vlinderbloemige winterteelt
- ▶ Overige voedergewassen:
 - > 53 – Lupinen;
 - > 511 – Voedererwten winterteelt;
 - > 512 – Voedererwten zomerteelt;
 - > 521 – Winterveldbonen;
 - > 522 – Zomerveldbonen;
 - > 721 – Eenjarige klaver;
 - > 722 – Meerjarige klaver;
 - > 723 – Rode klaver;
 - > 731 – Eenjarige luzerne;

- > 732 – Meerjarige luzerne;
- > 741 – Voederkool;
- > 742 – Voederwortelen;
- > 743 – Andere voedergewassen;
- > 744 – Mengsel van vlinderbloemigen;
- > 745 – Mengsel gras en vlinderbloemigen (andere dan grasklaver of grasluzerne);
- > 746 – Voederrapen;
- > 747 – Wikke;
- > 749 – Mengsel met 1 of meer vlinderbloemigen.

1.2.2.2 Puntenberekening eigen voederproductie en -diversificatie

De punten worden toegekend op basis van de verhouding tussen het areaal grasland en het totale areaal voederteelten van de percelen die in gebruik zijn voor de hoofdteelt.

De punten worden, zoals de onderstaande figuur aangeeft, lineair toegekend vanaf 40% tot en met 60% grasland, waarbij 40% overeenkomt met 7 punten en 60% met 13 punten.

Bijkomende punten kunnen worden toegekend:

- ▶ als 5% of meer van het voederareaal bestaat uit andere teelten dan grasland of maïs: 3 punten, OF
- ▶ als minstens 7% van het voederareaal bestaat uit andere teelten dan grasland of maïs, EN minstens 5% van het voederareaal bestaat uit een eiwitteelt: 7 punten.

Volgende teelten tellen mee als eiwitteelten:

- ▶ 53 – Lupinen;
- ▶ 391 – Mengteelt van andere wintergranen met vlinderbloemige winterteelt;
- ▶ 392 – Mengteelt van zomergranen vlinderbloemige zomerteelt;

- ▶ 395 – Mengteelt van wintertarwe of triticale met vlinderbloemige winterenteelt;
- ▶ 396 – Mengteelt maïs en vlinderbloemige teelt;
- ▶ 511 – Voedererwten winterenteelt;
- ▶ 512 – Voedererwten zomerenteelt;
- ▶ 521 – Winterveldbonen;
- ▶ 522 – Zomerveldbonen;
- ▶ 660 – Grasluzerne;
- ▶ 700 – Grasklaver;
- ▶ 721 – Eenjarige klaver;
- ▶ 722 – Meerjarige klaver;
- ▶ 723 – Rode klaver;
- ▶ 731 – Eenjarige luzerne;
- ▶ 732 – Meerjarige luzerne;
- ▶ 744 – Mengsel van vlinderbloemigen;
- ▶ 745 – Mengsel gras en vlinderbloemigen (andere dan grasklaver of grasluzerne);
- ▶ 747 – Wikke;
- ▶ 749 – Mengsel met 1 of meer vlinderbloemigen.

Als de som van de punten voor het criterium duurzaam graslandbeheer en voor het criterium voederproductie en -diversificatie 20 punten of meer bedraagt, én aan de voorwaarde voor het behoud van het blijvend grasland is voldaan, kan de landbouwer deelnemen aan de subsidieregeling voor de duurzame zoogkoeienhouderij.

1.2.3 Voorbeeld

Een landbouwer heeft een bedrijf met 30 ha, waarvan:

- ▶ 18,5 ha grasland
- ▶ 1,5 ha grasklaver
- ▶ 7,0 ha silomaïs
- ▶ 2,0 ha voederbieten
- ▶ 1,0 ha triticale

Duurzaam graslandbeheer: 20 ha grasland (= grasland + grasklaver) waarvan 1,6 ha onder beheer op basis van ligging. Dat is 8% (1,6/20) en is dus goed voor 4 punten.

Voederproductie en -diversificatie: 30 ha voederteelten waarvan 20 ha grasland (= grasland + grasklaver). Dat is 66% (20/30) en dus 13 punten.

Extra diversificatie:

- ▶ als minstens 7% van het voederareaal bestaat uit andere teelten dan grasland of maïs
- ▶ 2 ha voederbieten + 1 ha triticale: $3/30 = 10\%$
- ▶ EN minstens 5% van het voederareaal op het bedrijf bestaat uit een eiwitteelt
- ▶ 1,5 ha grasklaver: $1,5/30 = 5\%$ dus goed voor 7 punten

	Totaal punten
Duurzaam graslandbeheer	4
Voederproductie en -diversificatie	13
Extra diversificatie	7
	24

2 SUBSIDIEVOORWAARDEN

Als aan de instapvoorwaarden voldaan is, komt een bedrijf in aanmerking voor de subsidiemaatregel voor de duurzame zoogkoeienhouderij. Welke dieren van het bedrijf in aanmerking komen voor de subsidie, wordt hieronder toegelicht.

- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina ['Actieve landbouwer'](#)).
- ▶ De subsidie wordt alleen toegekend aan actieve landbouwers die op 31 mei 2026 beschikken over een actief rundveebeslag met adres in het Vlaamse of Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en minimaal 10 premiegerechtigde zoogkoeien hebben die in 2026 een kalf hebben voortgebracht.
- ▶ Het aantal potentieel premiewaardige zoogkoeien is gebaseerd op het aantal dieren van het rastype vlees die kalven op het bedrijf van 1/1/2026 tot en met 31/12/2026. De kalveren moeten ook van het rastype vlees zijn. In geval van twee kalvingen tijdens hetzelfde jaar of een tweeling uit 1 moederdier, wordt dit moederdier slechts éénmaal in aanmerking genomen. Deze gegevens worden automatisch opgehaald uit de Sanitel databank.
- ▶ De subsidievoorwaarden gelden voor alle potentieel premiewaardige moederdieren.
- ▶ Minstens 90% van de potentieel premiewaardige zoogkoeien moet gedurende 8 maanden voor de kalving onafgebroken aanwezig geweest zijn op een van de rundveebeslagen van de landbouwer.
- ▶ Alle potentieel premiewaardige zoogkoeien moeten gedurende het hele jaar waarvoor de subsidie wordt aangevraagd correct geïdentificeerd en geregistreerd zijn. Dit betekent onder meer dat alle bewegingen van deze dieren op tijd (binnen de 7 dagen) en correct aan Sanitel moeten gemeld zijn.
- ▶ Alle kalveren die zijn voorgebracht door de betrokken potentieel premiewaardige zoogkoeien moeten ook op tijd en correct geïdentificeerd en in Sanitel geregistreerd zijn. Als de geboorte van het kalf te laat gemeld wordt, zal het moederdier dus uitgesloten worden van de premie. Ook als het kalf dood geboren wordt, kan het moederdier alleen premiegerechtigd zijn als het kalf op tijd gemerkt en in Sanitel geregistreerd is.
- ▶ Van alle potentieel premiewaardige moederdieren moeten minstens 30% van de kalveren van het rastype vlees, geboren tijdens het kalenderjaar, minimaal 3 maanden aangehouden worden. Elk perceel waar dieren worden gehouden in het kader van de duurzame zoogkoeienhouderij, moet aangegeven zijn in de laatste verzamelaanvraag. Andere weilanden waarop deze dieren lopen in België of het buitenland (inclusief inscharingspercelen) die niet worden opgenomen bij uw eigen percelen, moet u aangeven in de daarvoor bestemde rubriek van de laatste verzamelaanvraag.
- ▶ De zoogkoeien hebben minstens gedurende de periode van 15 mei tot en met 15 september van het jaar toegang tot de weide. De dieren kunnen ook op een weide staan die niet grenst aan het bedrijf. Als de dieren op stal staan dan moeten ze tijdens die periode toegang hebben tot een aangrenzende weide. Uitzonderingen op de toegang tot de weide zijn mogelijk omwille van de gezondheidstoestand of vruchtbaarheidscyclus van de dieren, of voor reforme dieren.

- Ingeval van een volledige bedrijfsovername tijdens de campagne zullen de potentieel premiewaardige moederdieren van 1 januari tem 31 december in het dossier van de aanvrager terechtkomen.

3 SUBSIDIEAANVRAAG

U kan een subsidie voor de duurzame zoogkoeienhouderij aanvragen in de verzamelaanvraag via het scherm 'zoogkoeienhouderij' onder het menu-item 'Dier'. De uiterste wijzigingsdatum voor de subsidieaanvraag is 31 mei 2026. U kan de subsidieaanvraag schrappen tot 31 december 2026, zolang er geen controle ter plaatse is aangekondigd of uitgevoerd.

Het behalen van de instapvoorwaarden wordt berekend in de verzamelaanvraag aan de hand van de op dat moment gekende gegevens in de verzamelaanvraag. Door controles of wijzigingen in de verzamelaanvraag kan het al dan niet behalen van de instapvoorwaarden nog wijzigen. Als niet voldaan is aan de instapvoorwaarden heeft dat tot gevolg dat de landbouwer niet kan deelnemen aan de subsidieregeling voor de duurzame zoogkoeienhouderij.

4 SUBSIDIEBEDRAG

Het subsidiebedrag per dier wordt bepaald op basis van het beschikbare budget en het totaal aantal premiegerechtigde zoogkoeien. Hierbij wordt een degressief systeem gehanteerd. Voor de eerste 50 premiegerechtigde dieren van een beslag zal een hoger premiebedrag uitbetaald worden dan voor de volgende 50 premiegerechtigde dieren en voor de premiegerechtigde dieren boven de 100.

Er zal in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk gewest voor maximum 100.000 dieren subsidie betaald worden. Als er meer dan 100.000 premiegerechtigde dieren zijn, zal er bij elke zoogkoeienhouder een korting worden toegepast.

Het beschikbare budget voor de gekoppelde steun is een aparte envelop binnen het GLB. Bijgevolg kan het beschikbare budget voor de gekoppelde steun niet verhoogd worden maar ook niet gekort worden.

5 AANDACHTSPUNTEN

- Belangrijk aandachtspunt is het verschil tussen het aanhouden van blijvend grasland op een bedrijf voor de duurzame zoogkoeienhouderij en het aanhouden van blijvend grasland voor de maatregelen tijdelijk naar blijvend grasland (TBG) en behoud van meerjarig grasland (BMG).

Het behoud van blijvend grasland op percelen met de maatregel TBG of BMG is strikter dan het behoud van blijvend grasland onder instapvoorwaarde 1 van de maatregel voor de duurzame zoogkoeienhouderij (zie punt 6). Ook percelen die van een andere landbouwer overgenomen worden of naar een andere landbouwer gaan, mogen niet omgezet worden als de maatregelen TBG of BMG aangevraagd werden. Wordt dat wel

gedaan, dan is niet aan de verbintenisvoorwaarden van deze maatregelen voldaan en vallen deze punten voor de instapvoorwaarde 'duurzaam graslandbeheer' voor de duurzame zoogkoeienhouderij weg.

Als de nodige punten voor duurzaam graslandbeheer slechts behaald kunnen worden door rekening te houden met de oppervlakte waarop een regeling BMG of TBG aangevraagd wordt, is het dus belangrijk om niet uit het oog te verliezen dat niet enkel het scheuren van een eigen perceel blijvend grasland, maar ook van een overgelaten of overgenomen perceel blijvend grasland, invloed zal hebben op de regeling BMG of TBG en dus ook op de puntenberekening voor de duurzame zoogkoeienhouderij.

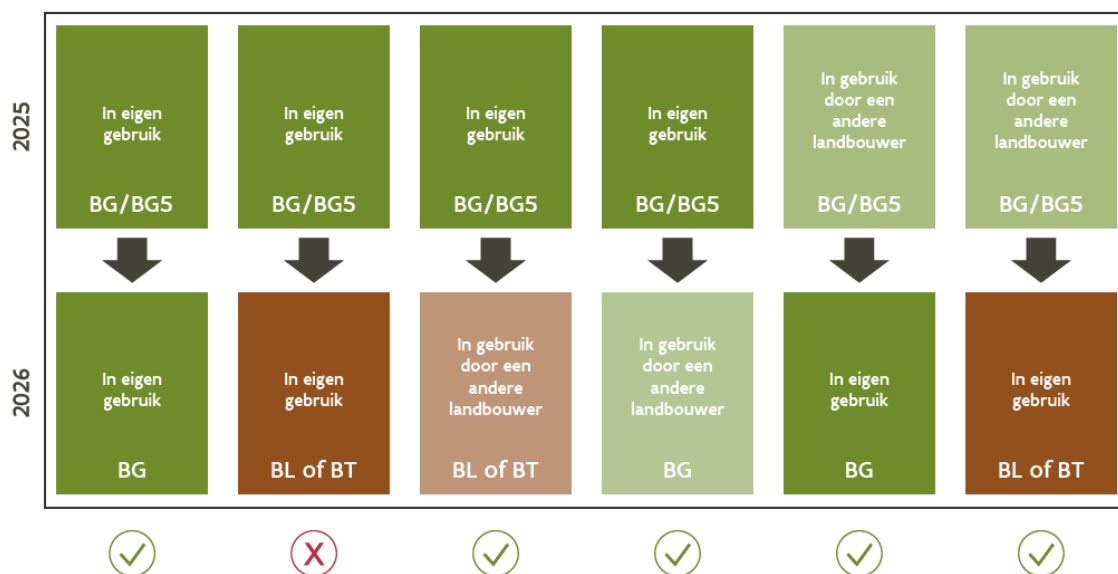
- De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

6 IMPACT SCHEUREN OP DE AANVRAAG VAN DUURZAME ZOOGKOEIENHOUDERIJ

Als er een subsidie voor duurzame zoogkoeienhouderij is aangevraagd op het bedrijf, mogen de percelen grasland die zowel in het voorgaande jaar als het huidige jaar werden aangegeven, niet omgezet worden. Zo mogen ook percelen met status BG5 in het voorgaande jaar niet worden gescheurd. In onderstaand schema komen een aantal situaties voor op percelen blijvend grasland. Indien er op het bedrijf 1 perceel is die een rood kruis krijgt, is de voorwaarde behoud van blijvend grasland niet voldaan en kan in het huidige jaar op het bedrijf geen subsidie worden aangevraagd voor duurzame zoogkoeienhouderij.

Raadpleeg ook de flowchart 'behoud blijvend grasland' om de impact op de duurzame zoogkoeienhouderij te bekijken.

Duurzame zoogkoeienhouderij:
Voorwaarde 'behoud blijvend grasland'

✗ Het perceel voldoet niet

✓ Het perceel voldoet

Alle percelen moeten voldoen aan de voorwaarden 'behoud blijvend grasland'. Van zodra 1 perceel niet voldoet, kan u geen steun ontvangen voor de premie 'duurzame zoogkoeienhouderij'.

Let op! Als de nodige punten voor duurzaam graslandbeheer binnen de duurzame zoogkoeienhouderij afkomstig zijn van de ecoregeling behoud meerjarig grasland of van de AMKM tijdelijk naar blijvend grasland, moet u ook voldoen aan de voorwaarde voor 'behoud blijvend grasland' van deze maatregelen waar ook de overgenomen en overgelaten percelen in rekening worden gebracht (zie infofiches).

BG = blijvend grasland . **BG5** = blijvend grasland na afloop campagne . **BL** = bouwland . **BT** = blijvende teelt

7 NIEUW IN 2026

Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte identificatie en registratie van runderen:

- Bij een administratieve vaststelling over de registratie in Sanitel (bv. een laattijdige melding) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige runderen.

REDUCTIE ANTIBIOTICAGEBRUIK

Landbouwsystemen met dierlijke productie zijn kwetsbaar voor uitbraken van dierziektes. Het huidige gebruik van antibiotica leidt echter steeds meer tot antimicrobiële resistentie. Er is nood aan meer aandacht voor bioveiligheid en preventie van ziektes zonder hoog antibioticagebruik. Met deze maatregel worden landbouwers gestimuleerd om in samenspraak met de bedrijfsdierenarts en andere experts in een coachingstraject maatregelen te nemen om het antibioticagebruik op hun bedrijf verder te reduceren.

Samenvattende info

- ▶ Aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Driejarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag: 2600 euro/bedrijf/diercategorie

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U heeft op 1 januari minstens één actief vleeskalver-, pluimvee- en/of varkensbeslag met adres in het Vlaamse Gewest. Elk veebeslag moet gedurende het volledige jaar actief blijven. Een veebeslag kan wel overgenomen worden tijdens het jaar via een volledige bedrijfsovername. Als de voorwaarden van de subsidiemaatregel verder worden nageleefd, dan behoudt de aanvrager het recht op de subsidie.
- ▶ De **BD100-waarde** is het aantal behandeldagen met antibiotica per honderd dagen voor een diercategorie, zoals berekend door AMCRA in het benchmarkrapport van de veehouder.
- ▶ De **gemiddelde BD100-waarde** is het gemiddelde van de BD100-waarden voor een diercategorie tijdens de twee jaren (=referentiejaren) die voorafgaan aan het eerste verbintenisjaar. Deze referentiejaren blijven hetzelfde in het tweede en derde verbintenisjaar.
- ▶ Als u geen 2 referentiejaren heeft, kan u niet deelnemen aan de subsidiemaatregel. Als het beslag waarmee u wenst deel te nemen, 2 referentiejaren heeft opgebouwd bij een andere landbouwer dan kan u die referentie mee overnemen.
- ▶ De mogelijke diercategorieën zijn: vleeskalveren, leghennen, vleeskippen en varkens (biggen niet-gespeend, biggen gespeend, vleesvarkens en fokvarkens).
- ▶ U kan maximum 3 keer een verbintenis van 1 jaar sluiten per diercategorie.
- ▶ Eenmaal een verbintenis van 1 jaar wordt aangegaan, moeten de eventuele tweede en derde verbintenstermijn binnen de 2 volgende jaren worden gesloten.
- ▶ Voor iedere diercategorie waarvoor een verbintenis wordt afgesloten moet de gemiddelde BD100-waarde hoger zijn dan 0.

- ▶ Voor alle op het bedrijf aanwezige diercategorieën die behoren tot de varkens, moet u één gezamenlijke verbintenis sluiten.
- ▶ In het eerste verbintenisjaar moet de BD100-waarde voor de diercategorie in kwestie met minstens 10% verbeterd zijn ten opzichte van de gemiddelde BD100-waarde.
- ▶ In het tweede verbintenisjaar moet de BD100-waarde voor de diercategorie in kwestie met minstens 20% en in het derde verbintenisjaar met minstens 30% verbeterd zijn ten opzichte van de gemiddelde BD100-waarde.
- ▶ Wanneer de vermindering in het eerste jaar gehaald wordt, maar in het tweede jaar niet, zijn er geen gevolgen voor de uitbetaalde premie van het eerste jaar. In het derde jaar kan alsnog de premie verkregen worden wanneer de 30% vermindering in het derde jaar gehaald wordt.
- ▶ Indien er meerdere veebeslagen (vleeskalveren) of inrichtingen (legghennen, vleeskippen) van eenzelfde diercategorie zijn dan wordt de verbetering berekend als een gemiddelde berekening over de verschillende veebeslagen of inrichtingen. Er mag daarbij voor geen enkel veebeslag of inrichting een verslechtering van de BD 100-waarde zijn in het verbintenisjaar.
- ▶ Voor varkens wordt de verbetering berekend als een gemiddelde verbetering over de diercategorieën van 1 of meerdere varkensbeslagen. Er mag daarbij voor geen enkele diercategorie en voor geen enkel beslag een verslechtering zijn van de BD100-waarde in het verbintenisjaar.

2 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag gebeurt jaarlijks via de verzamelaanvraag via het scherm 'Antibioticareductie' onder het menu-item 'Dier'. De uiterste wijzigingsdatum voor de subsidieaanvraag is 31 mei 2026.

U hoeft enkel een of meerdere diercategorieën aan te vinken waarvoor u wil deelnemen aan de subsidieregeling.

3 SUBSIDIEBEDRAG

Het subsidiebedrag bedraagt 2600 euro per diercategorie waarvoor de verbetering voor dat jaar wordt gehaald. Voor alle op het bedrijf aanwezige diercategorieën die behoren tot de varkens, kan u per verbintenisjaar maar één subsidie van 2600 euro ontvangen.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Een veebeslag dat in de loop van de campagne wordt stopgezet komt niet meer in aanmerking voor deze maatregel.
- ▶ Ook als het reductiepercentage wordt gehaald en er is geen verslechtering van het antibioticagebruik maar er is een opmerking van AMCRA dan volgt er geen uitbetaling. De opmerking van AMCRA is zichtbaar in de benchmarkrapporten die u van AMCRA ontvangt. Op het e-loket krijgt u tevens ook een melding dat er een probleem is met de door AMCRA berekende waarden.
- ▶ Volgens de nieuwe richtlijnen van het FAGG is de veehouder ook verantwoordelijk voor de juistheid van de gegevens in Sanitel-Med en kan hij aan de dierenarts vragen de registratie van gegevens te verbeteren. Dat kan tot en met de voorlaatste dag van de maand die volgt op het trimester waarin de geneesmiddelen werden voorgeschreven, verschaft of toegediend op het bedrijf.
- ▶ Zorg dus dat uw data over het gebruik van antibiotica correct en tijdig geregistreerd zijn in Sanitel-Med of AB-register. Zorg ook voor een correcte en tijdige registratie van uw diergegevens in Sanitel. Informatie over eventuele problemen kan u terugvinden op de benchmarkrapporten die AMCRA op regelmatige basis opmaakt.
- ▶ OPGELET! Met wijzigingen aan registraties over het antibioticagebruik of dieren in 2026 die zijn uitgevoerd na 16 april 2027, wordt voor de subsidiemaatregel antibioticareductie geen rekening meer gehouden.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

VOEDERMANAGEMENT BIJ RUNDVEE

Om de methaanuitstoot afkomstig uit de verteringprocessen van runderen te verlagen, wordt onder andere ingezet op voedermanagement. Door het toevoegen van additieven of voedermiddelen (3-NOP, nitraat, geëxpandeerd/geëxtrudeerd lijnzaad of koolzaadvet) aan het voer voor melk- en/of vleesvee kunnen de enterische broeikasgasemissies met zelfs 26% gereduceerd worden.

Samenvattende info:

- ▶ Subsidie aan te vragen door actieve landbouwer
- ▶ Bedrijfsmaatregel
- ▶ Eenjarige verbintenis
- ▶ Diergebonden subsidie: 0,06 – 0,21 euro per dier per dag

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U leeft de voorwaarden van de maatregel na gedurende de hele verbintenisperiode van 01/01/2026 of 30/04/2026 tot en met 31/12/2026. Bij een volledige bedrijfsovername tijdens de verbintenisperiode, leven de overnemer en de overlater gedurende de periode dat het bedrijf op hun naam staat, de voorwaarden van de verbintenis na.
- ▶ De verbintenis is van toepassing op ieder actief rundveebeslag dat op de startdatum van de verbintenis aan u toebehoort en waarvan het adres in het Vlaamse Gewest of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt. Elk rundveebeslag moet gedurende de hele verbintenisperiode actief blijven en subsidiabele dieren bevatten. Voor dieren van een rundveebeslag dat u tijdens de verbintenisperiode overneemt (dus dat u nog niet had bij de start van de verbintenisperiode) kan u geen subsidie bekomen.
- ▶ Voorwaarden voor de runderen:
 - > Om in aanmerking te komen voor de subsidie voor één van de maatregelen, moeten de betrokken runderen:
 - * gedurende de hele verbintenisperiode correct en op tijd geïdentificeerd en geregistreerd zijn;
 - * aanwezig zijn op één van de plaatsen die aangegeven zijn in de laatste verzamelaanvraag.
 - > Een rund komt in aanmerking voor de subsidie "MELKVEE" als:
 - * het in Sanitel geregistreerd is als een vrouwelijk rund van het rastype "**melk**" (uitzondering: de koeien van het rastype "gemengd" kunnen ook bij het melkvee horen als ze worden gemolken en uw bedrijf onder melkproductieregistratie staat);

- * het bij de startdatum van de verbintenisperiode al **gekalfd heeft** en de toedieningsperiode van de maatregel nog loopt, of als het nog **zal kalven** in het jaar 2026;
- * de betrokken kalveren op tijd geïdentificeerd en in Sanitel geregistreerd zijn.
- > Een rund komt in aanmerking voor de subsidie “VLEESVEE” als:
 - * het in Sanitel geregistreerd is als een rund van het rastype “**vlees**” of het rastype “**gemengd**”;
 - * het rund **minstens 6 maanden** oud is.
- U beschikt vanaf de startdatum van de verbintenisperiode over:
 - > **facturen** die op uw naam staan en die de hoeveelheid van alle gebruikte veevoeders en het gehalte van de methaanreducerende additieven of voedermiddelen in die veevoeders vermelden. Als op de facturen het gehalte van het methaanreducerende additief of voedermiddel in het veevoeder niet vermeld is, moet u beschikken over ander bewijsmateriaal waaruit dat gehalte duidelijk blijkt.
 - > **alleen** voor de subsidie voor vleesvee: één of meer **rantsoenberekeningen** die overeenstemmen met de werkelijk verstrekte rantsoenen, waarop het volgende staat:
 - * de samenstelling van het verstrekte rantsoen;
 - * de datum waarop de berekening is opgemaakt;
 - * de periode waarin de berekening wordt toegepast.
 Via het rundveeloket kan u gebruik maken van [een rantsoenberekeningstool](#) waarmee u kan nagaan of de samenstelling klopt en alles correct werd opgegeven.

De volgende voedermaatregelen komen in aanmerking, met telkens een aantal extra voorwaarden:

1.1 GEËXTRUDEERD OF GEËXPANDEERD LIJNZAAD

- Enkel voor melkvee.
- Toedieningsperiode: 200 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.
- Aan het krachtvoeder aanwezig in het rantsoen wordt geëxtrudeerd of geëxpandeerd lijnzaad toegevoegd dat zorgt voor een aanlevering van minstens 400 gram vet per dag per dier. Het vet moet minimaal 200 gram en maximaal 250 gram alfa-linoleenzuur bevatten.

1.2 NITRAAT

1.2.1 Melkvee

- Toedieningsperiode: 355 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.
- Dagelijks moet 224 gram nitraat per dier aan het verstrekte rantsoen worden toegevoegd.

1.2.2 Vleesvee

- Toedieningsperiode: alle dagen vanaf dat het dier de leeftijd van zes maanden bereikt.
- Minstens 1% nitraat moet worden toegevoegd aan het totale rantsoen op drogestofbasis.

1.3 3-NITRO-OXYPROPANOL (3-NOP)

- Enkel voor melkvee.
- Toedieningsperiode: 355 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.

- ▶ Dagelijks moet 1,35 gram 3-NOP per dier aan het verstrekte rantsoen worden toegevoegd.
- ▶ Alle dieren die in aanmerking komen voor de subsidie moeten gedurende de volledige dag toegang hebben tot het rantsoen waarin 3-NOP aanwezig is. Beweiding is mogelijk in zover de toegang tot het voeder met 3-NOP gedurende de volledige dag mogelijk blijft.

1.4 COMBINATIES VAN MAATREGELEN

- ▶ Enkel voor melkvee.
- ▶ Nitraat + koolzaadvet:
 - > Toedieningsperiode nitraat: 355 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.
 - > Toedieningsperiode koolzaadvet: 200 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.
 - > Dagelijks moet 224 gram nitraat per dier aan het verstrekte rantsoen worden toegevoegd.
 - > Dagelijks moet per dier 350 gram koolzaadvet toegevoegd worden aan het verstrekte rantsoen.
- ▶ Nitraat + geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad:
 - > Toedieningsperiode nitraat: 355 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.
 - > Toedieningsperiode lijnzaad: 200 opeenvolgende dagen vanaf de kalfdatum.
 - > Dagelijks moet 224 gram nitraat per dier aan het verstrekte rantsoen worden toegevoegd.
 - > Aan het krachtvoeder aanwezig in het rantsoen wordt geëxtrudeerd of geëxpandeerd lijnzaad toegevoegd dat zorgt voor een aanlevering van minstens 400 gram vet per dag per dier. Het vet moet minimaal 200 gram en maximaal 250 gram alfa-linoleenzuur bevatten.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Afhankelijk van de gekozen maatregel wordt een subsidiebedrag per dier toegekend voor iedere dag van de toedieningsperiode die binnen de verbintenistermijn valt.

Voedermaatregel	Voorziene bedrag per dier per dag
3-NOP	0,12 euro
Geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad	0,07 euro
Nitraat vleesvee/melkvee	0,06 euro
Nitraat en koolzaadvet	0,21 euro en 0,06 euro *
Nitraat en geëxtrudeerd/geëxpandeerd lijnzaad	0,13 euro en 0,06 euro **

* eerste 200 dagen van de toedieningsperiode wordt nitraat en koolzaadvet samen toegediend, de rest van de toedieningsperiode is er enkel subsidie voor nitraat

** eerste 200 dagen van de toedieningsperiode wordt nitraat en geëxtrudeerd lijnzaad samen toegediend, de rest van de toedieningsperiode is er enkel subsidie voor nitraat

3 SUBSIDIEAANVRAAG

De subsidieaanvraag voor de maatregel ‘voedermanagement bij rundvee’ verloopt via de verzamelaanvraag. De uiterste wijzigingsdatum voor de subsidieaanvraag (zowel de aanvraag van de maatregel als de keuze van het type voedermaatregel) is 31 mei 2026. U kan de subsidieaanvraag schrappen tot 31 december 2026, zolang er geen controle ter plaatse is aangekondigd of uitgevoerd. Als u de verbintenis stopzet vóór de afloop van de verbintenstermijn, hebt u geen recht meer op de subsidie voor dat verbintenisjaar.

Onder het menu-item ‘Dier’ gaat u naar het scherm ‘voedermanagement rundvee’ en daar vinkt u aan dat u wil deelnemen aan de subsidieregeling voor melkvee en/of vleesvee. U kan kiezen om met de gekozen voedermaatregel(en) te starten op 1 januari 2026 of op 30 april 2026.

Als u deelneemt aan de **maatregel voor melkvee** moet u de keuze maken welke voedermaatregel u zal toepassen op het rantsoen voor al het melkvee op uw bedrijf. U kan de verklaring aanvinken dat ook alle koeien van het rastype “gemengd” in Sanitel op uw bedrijf worden gemolken en dus bij het melkvee horen. In dat geval moet uw bedrijf onder melkproductieregistratie (MPR) staan. Als u **alleen met koeien van het rastype “melk”** in Sanitel wil deelnemen aan de maatregel, dan moet u die extra **MPR voorwaarde NIET** aanvinken.

Als u deelneemt aan de **maatregel voor vleesvee** ouder dan 6 maanden, dan moet u aangeven voor welke diercategorie(ën) u dat wenst te doen:

- ▶ vrouwelijke dieren (niet gekalfd);
- ▶ vrouwelijke dieren (gekalfd);
- ▶ stieren.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 MEER INFORMATIE

Meer informatie over de praktische uitvoering van de voeder- en andere maatregelen vindt u terug op [Welke maatregelen kan de rundveesector nemen om de methaanemissie door pensvertering te verminderen?](#)

6 NIEUW IN 2026

- ▶ Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte identificatie en registratie van runderen:

- > Bij een administratieve vaststelling over de registratie in Sanitel (bv. een laattijdige melding) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige runderen.
- De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

BEHOUD VAN LOKALE VEERASSEN - RUNDEREN

Bepaalde lokale veerassen zijn met uitsterven bedreigd omdat het vaak economisch interessanter is om meer productieve rassen te houden. Het behoud van de genetische diversiteit van traditionele dierenrassen is nochtans een basis voor het behoud van diversiteit op het platteland.

Het houden van deze traditionele rassen zorgt voor een levende genenbank. Net die is belangrijk om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen en variëteiten. Door financiële ondersteuning kan de instandhouding van met uitsterven bedreigde lokale dierrassen worden gestimuleerd.

Samenvattende info:

- ▶ Vijfjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag: 250-280 euro/dier

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina [‘Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden’](#).
 - > Voor het behoud van lokale rundveerassen moet u geen actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) zijn (zie fiche ‘GLB – Actieve landbouwer’ op de webpagina [‘Actieve landbouwer’](#)).
- ▶ U houdt gedurende de vijf opeenvolgende jaren van de verbintenis minstens het aantal subsidiabele runderen dat is vastgelegd in het verbintenisjaar.
- ▶ U kunt subsidie aanvragen voor minimaal 5 en maximaal 225 dieren van de volgende lokale rundveerassen:
 - > het rode ras;
 - > het wit-rode ras;
 - > het Belgische wit-blauwe dubbeldoelras;
 - > Kempens roodbont
- ▶ Om in aanmerking te komen voor de extra toelage voor melkproductieregistratie moet u minimaal 10 subsidiabele runderen houden van het dubbeldoeltype van een lokaal rundveeras en moet het bedrijf het volledige kalenderjaar aan melkproductieregistratie doen.
- ▶ U heeft een actief rundveebeslag met een adres in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Een rund is subsidiabel als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:
 - > het dier is gedurende het hele verbintenisjaar geïdentificeerd en geregistreerd conform het koninklijk besluit van 20 mei 2022;
 - > het dier is als raszuiver fokdier ingeschreven in de hoofdsectie van het stamboek conform de voorwaarden vermeld in het reglement van het stamboek;
 - > het dier is een vrouwelijk dier;
 - > het dier is minstens zes maanden oud op 1 januari van het verbintenisjaar of bij vervanging;

- > het dier is aanwezig op een van de plaatsen aangegeven in de laatste verzamelaanvraag
- ▶ Als bij ziekte of ongeval van een of meer dieren het vereiste aantal subsidiabele dieren binnen drie maanden opnieuw wordt verkregen, behoudt u het recht op subsidie. In dat geval moet u binnen de tien dagen na de sterfte een bewijsstuk (attest dierenarts, Rendac, ...) opsturen naar de regio van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

2 SUBSIDIEBEDRAG

- ▶ Runderen zonder deelname aan melkproductieregistratie: 250 euro/dier
- ▶ Runderen met deelname aan melkproductieregistratie: 280 euro/dier

3 VERBINTENISAANTAL

In uw aanvraag voor een vijfjarige verbintenis voor het behoud van lokale rundveerassen, kiest u zelf het aantal dieren (= het verbintenis aantal).

- ▶ Het totale aantal dieren in alle verbintenissen (= de som van de runderen van de verschillende rassen) is **minimum 5 en maximum 225** dieren per landbouwer.

Het verbintenis aantal is het **minimale** aantal subsidiabele runderen dat u tijdens de volledige looptijd van een verbintenis moet houden. Zorg er daarom voor dat u zeker geen te hoog verbintenis aantal kiest.

Als u uw verbintenis aantal wilt verhogen, gelden de volgende mogelijkheden:

- ▶ Verhoging met meer dan 20%: U kunt een nieuwe verbintenis aangaan met een duur van 5 opeenvolgende jaren.
- ▶ Verhoging met maximaal 20%: De verhoging is alleen mogelijk in het tweede of derde jaar van de looptijd, waarbij de oorspronkelijke looptijd ongewijzigd blijft.

4 SUBSIDIEAANVRAAG

U doet de verbintenis aanvraag in de verzamelaanvraag via het scherm 'Behoud lokale rassen' onder het menu-item 'Dier'. Deze verbintenis aanvraag is meteen ook de eerste betalingsaanvraag. In de daaropvolgende jaren dient u de betaling telkens via deze pagina aan te vragen.

U kunt het verbintenis aantal in de verzamelaanvraag verhogen door op het huidige aantal te klikken en een nieuw aantal in te voeren.

5 INSCHRIJVEN IN HET STAMBOEK

CRV Vlaanderen vzw
Buchtenstraat 7
9051 Sint-Denijs-Westrem
T 078 15 44 44 – F 09 363 92 06
sdvr.be@crv4all.com

6 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Zorg ervoor dat het **rundveebeslag correct geregistreerd** is bij het Agentschap Landbouw & Zeevisserij.
- ▶ Zorg ervoor dat uw dieren correct zijn geïdentificeerd en geregistreerd (en ook de regels van het stamboek worden gevolgd). Dit houdt onder andere in dat alle geboortedata, evenals eventuele vertrek- en aankomstdatums, correct zijn geregistreerd. Een geboorte, vertrek of aankomst moet **binnen 7 dagen** worden doorgegeven aan Sanitel.
- ▶ Het agentschap ontvangt de rasgegevens van CRV. Zorg er daarom voor dat de juiste rasbalken zijn doorgegeven aan het stamboek.

7 NIEUW IN 2026

- ▶ Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte identificatie en registratie van runderen:
 - > Bij een administratieve vaststelling over de registratie in Sanitel (bv. een laattijdige melding) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige runderen.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

BEHOUD VAN LOKALE SCHAPEN- EN GEITENRASSEN

Bepaalde lokale veerassen zijn met uitsterven bedreigd omdat het vaak economisch interessanter is om meer productieve rassen te houden. Het behoud van de genetische diversiteit van traditionele dierenrassen is nochtans een basis voor het behoud van diversiteit op het platteland.

Het houden van deze traditionele rassen zorgt voor een levende genenbank. Net die is belangrijk om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen en variëteiten. Door financiële ondersteuning kan de instandhouding van met uitsterven bedreigde lokale dierrassen worden gestimuleerd.

Samenvattende info:

- ▶ Vijfjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag: 40 euro/dier

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
 - > Voor het behoud van lokale schapen- en geitenrassen moet u **geen** actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) zijn (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U houdt gedurende de vijf opeenvolgende jaren van de verbintenis minstens het aantal subsidiabele schapen en/of geiten dat is vastgelegd in het verbintenis aantal
- ▶ U kunt subsidie aanvragen voor minimaal 10 en maximaal 500 dieren van de volgende lokale schapen- en geitenrassen:
 - > Ardense voskop;
 - > Belgisch melkschaap;
 - > Entre-Sambre-et-Meuse;
 - > Houtlandschaap;
 - > Kempens schaap;
 - > Lakens schaap;
 - > Mergellandschaap;
 - > Vlaams kuddeschaap;
 - > Vlaams schaap;
 - > Kempense geit;
 - > Vlaamse geit;
 - > Belgische hertegeit.

- ▶ U heeft een actief veebeslag voor de diersoort waarvoor de verbintenis wordt aangegaan met een adres in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Een schaap of geit is subsidiabel als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:
 - > het dier is gedurende het hele verbintenisjaar geïdentificeerd en geregistreerd conform het koninklijk besluit van 20 mei 2022;
 - > het dier is als raszuiver fokdier ingeschreven in de hoofdsectie van het stamboek conform de voorwaarden vermeld in het reglement van het stamboek;
 - > het maximum aantal subsidiabele dieren is het aantal bij u geboren lammeren dat in het stamboek is geregistreerd tussen 1 september van het voorgaande jaar en 31 augustus van het verbintenisjaar;
 - > het dier is minstens één jaar oud op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag of bij vervanging;
 - > het dier is aanwezig op een van de plaatsen aangegeven in de laatste verzamelaanvraag.
- ▶ Als bij ziekte of ongeval van een of meer dieren het vereiste aantal subsidiabele dieren binnen drie maanden opnieuw wordt verkregen, behoudt u het recht op subsidie. In dat geval moet u binnen de tien dagen na de sterfte een bewijsstuk (attest dierenarts, Rendac, ...) opsturen naar de regio van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

2 SUBSIDIEBEDRAG

- ▶ Schapen: 40 euro/dier
- ▶ Geiten: 40 euro/dier

3 VERBINTENISAANTAL

In uw aanvraag voor één of meerdere vijfjarige verbintenissen voor het behoud van lokale schapen- en geitenrassen, kiest u zelf het aantal dieren (= het verbintenis aantal).

- ▶ Het totale aantal dieren in alle verbintenissen (= de som van de schapen én de geiten van de verschillende rassen) is **minimum 10 en maximum 500** dieren per landbouwer.
Het verbintenis aantal is het **minimale** aantal subsidiabele dieren dat u tijdens de volledige looptijd van een verbintenis moet houden. Zorg er daarom voor dat u zeker geen te hoog verbintenis aantal kiest.

Als u uw verbintenis aantal wilt verhogen, gelden de volgende mogelijkheden:

- ▶ Verhoging met meer dan 20%: U kunt een nieuwe verbintenis aangaan met een duur van 5 opeenvolgende jaren.
- ▶ Verhoging met maximaal 20%: De verhoging is alleen mogelijk in het tweede of derde jaar van de looptijd, waarbij de oorspronkelijke looptijd ongewijzigd blijft.

4 SUBSIDIEAANVRAAG

U doet de verbintenis aanvraag in de verzamelaanvraag via het scherm 'Behoud lokale rassen' onder het menu-item 'Dier'. Deze verbintenis aanvraag is meteen ook de eerste betalingsaanvraag. In de daaropvolgende jaren dient u de betaling telkens via deze pagina aan te vragen.

U kunt het verbintenis aantal in de verzamelaanvraag verhogen door op het huidige aantal te klikken en een nieuw aantal in te voeren.

5 INSCHRIJVEN IN HET STAMBOEK

Steunpunt Levend Erfgoed (SLE)
Spiegel 1
9860 Oosterzele
buitendienst@sle.be - www.sle.be

Kleine Herkauwers Vlaanderen (KHV)
Aardenburgkalseide 254 Bus 6
9990 Maldegem
info@khv.be - www.khv.be

6 AANDACHTSPUNTEN

- Zorg ervoor dat het **veebeslag correct geregistreerd** is bij het Agentschap Landbouw & Zeevisserij.
- Zorg ervoor dat uw dieren correct zijn geregistreerd in het stamboek. Dit houdt onder andere in dat alle geboortedata, evenals eventuele vertrek- en aankomstdata, correct zijn geregistreerd. Daarnaast moeten geboortes ook **vóór 31 augustus** van het geboortjaar gemeld worden aan het stamboek. Een vertrek of aankomst moet **binnen 10 dagen** worden doorgegeven aan het stamboek.
- De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

7 NIEUW IN 2026

- Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte toepassing van de stamboekvoorwaarden:

- > Bij een administratieve vaststelling over de voorwaarden uit het technische reglement van het stamboek (bv. een laattijdige melding aan het stamboek) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige dieren.

BEHOUD VAN LOKALE VARKENSRASSEN

Bepaalde lokale veerassen zijn met uitsterven bedreigd omdat het vaak economisch interessanter is om meer productieve rassen te houden. Het behoud van de genetische diversiteit van traditionele dierenrassen is nochtans een basis voor het behoud van diversiteit op het platteland.

Het houden van deze traditionele rassen zorgt voor een levende genenbank. Net die is belangrijk om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen en variëteiten. Door financiële ondersteuning kan de instandhouding van met uitsterven bedreigde lokale dierrassen worden gestimuleerd.

Samenvattende info:

- ▶ Vijfjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag: 100 euro/dier

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
 - > Voor het behoud van lokale varkensrassen moet u **geen** actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) zijn (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ U houdt gedurende de vijf opeenvolgende jaren van de verbintenis minstens het aantal subsidiabele varkens dat is vastgelegd in het verbintenisjaar.
- ▶ U kunt subsidie aanvragen voor minimaal 5 en maximaal 125 dieren van de volgende lokale varkensrassen:
 - > Belgisch landras;
 - > Piétrain.
- ▶ U heeft een actief varkensbeslag met een adres in het Vlaamse Gewest.
- ▶ Een varken is subsidiabel als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:
 - > Het dier is als raszuiver fokdier ingeschreven in de hoofdsectie van het stamboek conform de voorwaarden vermeld in het reglement van het stamboek;
 - > Het maximum aantal subsidiabele dieren is het aantal productieve zeugen dat in het verbintenisjaar een correct geregistreerde worp heeft in het stamboek.
 - > Het dier is minstens 6 maanden oud op 1 januari in het verbintenisjaar of bij vervanging.
 - > Het dier is een vrouwelijk dier.
 - > Het dier is aanwezig op een van de plaatsen aangegeven in de laatste verzamelaanvraag.
- ▶ Als bij ziekte of ongeval van een of meer dieren het vereiste aantal subsidiabele dieren binnen drie maanden opnieuw wordt verkregen, behoudt u het recht op subsidie. In dat geval moet u binnen de tien

dagen na de sterfte een bewijsstuk (attest dierenarts, Rendac, ...) opsturen naar de regio van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Het subsidiebedrag bedraagt 100 euro/dier.

3 VERBINTENISAANTAL

In uw aanvraag voor een vijfjarige verbintenis voor het behoud van lokale varkensrassen, kiest u zelf het aantal dieren (= het verbintensaantal).

- ▶ Het totale aantal dieren in alle verbintenissen (= de som van de varkens van de verschillende rassen) is **minimum 5 en maximum 125** dieren per landbouwer.

Het verbintensaantal is het **minimale** aantal subsidiabele dieren dat u gedurende de volledige looptijd van uw verbintenis moet houden. Zorg er daarom voor dat u zeker geen te hoog verbintensaantal kiest.

Als u uw verbintensaantal wilt verhogen, gelden de volgende mogelijkheden:

- ▶ Verhoging met meer dan 20%: U kunt een nieuwe verbintenis aangaan met een duur van 5 opeenvolgende jaren.
- ▶ Verhoging met maximaal 20%: De verhoging is alleen mogelijk in het tweede of derde jaar van de looptijd, waarbij de oorspronkelijke looptijd ongewijzigd blijft.

4 SUBSIDIEAANVRAAG

U doet de verbintisaanvraag in de verzamelaanvraag via het scherm 'Behoud lokale rassen' onder het menu-item 'Dier'. Deze verbintisaanvraag is meteen ook de eerste betalingsaanvraag. In de daaropvolgende jaren dient u de betaling telkens via deze pagina aan te vragen.

U kunt het verbintensaantal in de verzamelaanvraag verhogen door op het huidige aantal te klikken en een nieuw aantal in te voeren.

5 INSCHRIJVEN IN HET STAMBOEK

Vlaamse Pietrainfokkerij vzw
Deinse Horsweg 1
9031 Drongen
Tel. 09 362 12 85 - Fax 09 362 13 05

6 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Zorg ervoor dat het **varkensbeslag correct geregistreerd** is bij het Agentschap landbouw en Zeevisserij.
- ▶ Zorg ervoor dat uw dieren correct zijn geregistreerd in het stamboek. Dit houdt onder andere in dat alle geboortedata, evenals eventuele vertrek- en aankomstdata, correct zijn geregistreerd.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'

7 NIEUW IN 2026

- ▶ Aanpassing aan de sanctieregeling voor de correcte toepassing van de stamboekvoorwaarden:
- ▶ Bij een administratieve vaststelling over de voorwaarden uit het technische reglement van het stamboek (bv. een laattijdige melding aan het stamboek) wordt er nog steeds geen subsidie voor het dier uitbetaald, maar is er geen extra sanctie meer op de subsidie voor de overige dieren.

Steun: Bos

AANPLANTSUBSIDIE BOSLANDBOUWSYSTEMEN

Een boslandbouwsysteem, ook wel agroforestry genoemd, is het combineren op eenzelfde landbouwperceel van een landbouwteelt met een aanplanting van bomen. Door deze teeltcombinatie wordt houtopbrengst en een landbouwteelt als gelijkwaardig doel op een perceel beoogd. Door een beredeneerde keuze van bomen en een goede voorbereiding van de aanplant kan een resultaat geboekt worden dat hoger ligt dan de afzonderlijke teelten.

Boslandbouw zorgt zowel voor een ecologische als een economische meerwaarde, door onder meer het aantrekken van natuurlijke vijanden voor plaagbeheersing, het vasthouden van nutriënten die na bladval vrijkomen voor de volgende teelt, het verhogen van de organische stof in de bodem en het beschermen van teelten tegen hevige wind. Tegenover de negatieve effecten die bomen veroorzaken, zoals het beslag op de grond en een verminderde gewasopbrengst vlak bij de bomen door het schaduweffect, staat een besparing op externe inputs en een hogere opbrengst die gerealiseerd wordt bij het kappen van de bomen.

Samenvattende info:

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Perceelsmaatregel voor nieuwe boslandbouwsystemen
- ▶ Subsidie als niet-productieve investeringssteun: maximaal 75% van de aanplantkosten

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn op de webpagina '[Ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen: Overzicht en algemene voorwaarden](#)'.
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)').
- ▶ Elk boslandbouwperceel:
 - > Is gelegen in het Vlaamse gewest;
 - > Is in uw eigendom of in eigen gebruik (schriftelijke toestemming nodig van de eigenaar);
 - > U heeft het perceel in kwestie in eigen gebruik gedurende de teeltperiode van de hoofdteelt in het jaar van de betalingsaanvraag;
 - > Moet in het jaar van de steunaanvraag en in minstens een van de twee jaren voorafgaand aan dat jaar in landbouwgebruik geweest zijn en aangegeven in de verzamelaanvraag;
 - > Heeft een oppervlakte van ten minste 0,50 ha;
 - > Bevat:
 - * Minimaal 30 bomen per hectare;
 - * Maximaal 200 bomen per hectare. U kan hiervan afwijking aanvragen door het indienen van een gedetailleerd aanplantingsplan met bijhorende motivatie over het doel van het boslandbouwsysteem. De beoordelingscommissie oordeelt dan of de aanplant een landbouwsysteem blijft.

- * Een homogene verspreiding van de bomen over het perceel.
- ▶ Alle bomen zijn toegelaten behalve laagstamfruitbomen, naaldbomen en invasieve soorten die opgenomen zijn in de Harmonia-databank.
- ▶ In het geval hoogstammige bomen aangeplant worden, wordt de maximale plantmaat beperkt tot HS 10/12, blote wortel.
- ▶ De aangeplante bomen moeten ten minste 10 jaar behouden blijven, afgestorven bomen moeten binnen twee jaar vervangen worden. Als de bomen als hakhout worden beheerd, worden ze vervangen of laat men ze opnieuw uitlopen. **Opgelet:** de verkrijger van de subsidie is verantwoordelijk voor de aanhouding van ten minste tien jaar. Als het boslandbouwperceel overgaat naar een andere gebruiker die de bomen kapt of het perceel niet meer aangeeft, kan dat zorgen voor een terugvordering van de verkregen subsidie.
- ▶ Tussen de bomen moet een landbouwteelt toegepast worden die 10 jaar lang jaarlijks in de verzamelaanvraag als hoofdteelt wordt aangegeven.
- ▶ Erfbeplanting komt niet in aanmerking.
- ▶ De aanplant gebeurt op vrijwillige basis en is geen onderdeel van een verplichte aanplant in het kader van een vergunning of compensatie.
- ▶ De wettelijk opgelegde vergunningen zijn verkregen.

2 EENMALIGE SUBSIDIE NA AANPLANT: SUBSIDIEBEDRAG

- ▶ Maximaal 75% van de aanplantkosten (exclusief BTW) wordt gesubsidieerd
 - > De volgende kosten komen in aanmerking:
 - * Aankoopkosten voor de bomen;
 - * Kosten voor de arbeid en het machinale werk voor het planten, verstevigen en beschermen van de bomen;
 - * Aankoopkosten voor verstevigings- en beschermingsmateriaal van de bomen.
 - > De bovenstaande kosten komen enkel in aanmerking
 - * Als ze worden aangetoond met factuur en betalingsbewijs en pas na de indiening van de inschrijving zijn gemaakt;
 - * Als ze betrekking hebben op de bomen geplant na een goedgekeurde inschrijving;
 - > Als u zelf de plantwerkzaamheden uitvoert wordt een forfaitair bedrag van maximaal 8 euro/boom uitbetaald. In dit geval kunnen geen andere kosten voor arbeid en machinaal werk voor planten, verstevigen en beschermen van de bomen worden betaald.

3 BETALINGSAANVRAAG GOEDGEKEURDE INSCHRIJVINGEN 2025

Enkel landbouwers die op uiterlijk 19 september 2025 hebben ingeschreven voor de aanplantsubsidie voor aanplant najaar 2025 – voorjaar 2026 en een goedkeuring van hun inschrijving hebben ontvangen van het Agentschap voor Landbouw en Zeevisserij kunnen hun betaling aanvragen in de verzamelaanvraag 2026.

De effectieve betalingsaanvraag gebeurt via de verzamelaanvraag door het aangeven van de bijkomende bestemming **BLS** bij de percelen en het invullen van de werkelijke kosten exclusief BTW waarvoor subsidie wordt aangevraagd in de betalingsaanvraag. De bijkomende bestemming BLS wordt al zoveel mogelijk vooraf ingevuld op basis van de inschrijvingen. De facturen, betalingsbewijzen en het eigendomsbewijs of de toelating van de eigenaar moeten mee opgeladen worden op het e-loket of ten laatste 30 juni bezorgd worden aan het agentschap.

4 INSCHRIJVINGEN NAJAAR 2025

- ▶ De subsidieaanvraag verloopt in twee stappen. Een inschrijving voorafgaand aan een betalingsaanvraag.
- ▶ De inschrijving voor de aanplantsubsidie gebeurt uiterlijk 19 september 2025 en bevat de volgende elementen;
 - > De percelen waarop het boslandbouwsysteem wordt aangelegd.
 - > Voor elk perceel het eigendomsbewijs of de toestemming van de eigenaar om de bomen aan te planten.
 - > De boomsoorten en het aantal bomen per soort die aangeplant zullen worden.
 - > Een gedetailleerde raming van de kosten voor het planten van de bomen.
- ▶ U ontvangt een bericht over de goedkeuring van de inschrijving uiterlijk op 15 oktober 2025.
- ▶ Na aanplant dient u een betalingsaanvraag in via de verzamelaanvraag 2026.

5 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en de agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

6 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Het is mogelijk om meer dan 200 bomen per hectare aan te planten, op voorwaarde dat u toestemming krijgt van de beoordelingscommissie. Hiervoor dient u bij inschrijving een gedetailleerd aanplantingsplan en een gemotiveerde toelichting in te dienen. Houd er echter rekening mee dat er altijd landbouwactiviteiten tussen de bomen moeten blijven uitgevoerd worden.
- ▶ Houd rekening met een marge voor de 30 en 200 bomen per hectare want de intekening van de percelen kan gewijzigd worden na de controle van de aanplant. Grafische wijzigingen kunnen grote gevolgen hebben. Ook bestaande bomen tellen mee!
- ▶ Voor het perceel waarvoor u een aanplantsubsidie voor boslandbouw aanvraagt, moet u gedurende 10 jaar een hoofdeelt opgeven in de verzamelaanvraag. Het jaar waarin u de betalingsaanvraag indient, geldt daarbij als jaar 1.

- ▶ Meer informatie over de voorwaarden om als actieve landbouwer te worden beschouwd, vindt u op de pagina [Actieve landbouwer | Landbouw en Zeevisserij \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/actieve-landbouwer-landbouw-en-zeevisserij).
- ▶ Op het perceel mag geen verbod op het aanplanten van bomen van kracht zijn (zoals in een VEN-gebied). Daarnaast kan het in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om een vergunning aan te vragen voor het aanplanten zoals in het habitatrictlijn- of vogelrichtlijngebied. U kunt dit controleren via Geopunt. Voor meer info, contacteer info@lv.vlaanderen.be.
- ▶ Uw verbintisaanvraag dient u in via het e-loket – tegel Agromilieumaatregelen en boslandbouwsystemen. Dat gebeurt uiterlijk op de derde vrijdag van september van het jaar dat aan de betalingsaanvraag voorafgaat.
- ▶ Zorg ervoor dat u bij het indienen van uw verzamelaanvraag op het tabblad Plant/Bodem – Aanplant Boslandbouwsysteem het vakje aanvinkt om uw betalingsaanvraag in te dienen.
- ▶ Als u een forfait voor eigen arbeid wilt, vinkt u op hetzelfde tabblad als de betalingsaanvraag ook het vakje voor eigen forfait aan.
- ▶ Alle ingediende facturen mogen uitsluitend betrekking hebben op aankopen en werkzaamheden die zijn uitgevoerd tussen de datum van inschrijving en 30 juni van het daaropvolgende jaar.
- ▶ Let erop dat de factuur is gericht aan de persoon of onderneming die de aanvraag heeft ingediend. Het ondernemingsnummer en het rekeningnummer op de facturen moeten overeenkomen met de gegevens van de aanvrager. Leveringsbonnen en offertes kunnen de facturen niet vervangen.
- ▶ Betalingsbewijzen zijn alleen geldig als er een overschrijvingsbewijs is of als de factuur is voorzien van een stempel of handtekening van de leverancier. Enkel de vermelding voldaan op de factuur wordt niet aanvaard. Het opnemen van geld bij de bank of de vermelding dat er contant is betaald, geldt eveneens niet als geldig betalingsbewijs.
- ▶ Bewijsstukken worden uitsluitend aanvaard als ze dateren van na de datum van de steunaanvraag.
- ▶ Tip: Begin op tijd met het aanvragen van het eigendomsbewijs of de schriftelijke toestemming van de eigenaar. U kunt het eigendomsbewijs bijvoorbeeld opvragen bij de FOD Financiën.
- ▶ Let op: de uitbetaling vindt normaal gesproken plaats voor 30 juni van het jaar na de betalingsaanvraag, maar kan vanwege drukte soms later in dat jaar plaatsvinden.
- ▶ Alle landbouwers die de aanplantsubsidie voor boslandbouwsystemen hebben ontvangen moeten de nodige slogans, logo's en korte omschrijving van de investering vermelden in hun communicatie.
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

7 AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS (ANB)

Bij het Agentschap voor Natuur en Bos kunt u terecht met vragen over de subsidies voor bebossing van landbouwgronden:

ANB
 Herman Teirlinckgebouw
 Havenlaan 88, bus 75
 1000 BRUSSEL
 Tel. 02 553 14 88
 E-mail: aves.cd.anb@vlaanderen.be

ONDERHOUD BOSLANDBOUWSYSTEMEN

Boslandbouw is een duurzaam productiesysteem dat landbouwgewassen of veehouderij doelbewust combineert met houtige gewassen op éénzelfde perceel.

Aanleg van boslandbouwsystemen wordt aangemoedigd via financiële ondersteuning vanuit de interventie 'Niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen'.

Een goed onderhoud en behoud van de aangelegde en bestaande boslandbouwsystemen is van belang om beide teeltsystemen, zowel de landbouwteelt als de boomteelt, elkaar te laten versterken op lange termijn en om hun milieu- en klimaatbijdragen niet verloren te laten gaan. Een correct en tijdig onderhoud van de boomcomponent is essentieel om de ecosysteemdiensten en andere voordelen die het boslandbouwsysteem biedt te optimaliseren.

Samenvattende info:

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Perceelsmaatregel voor bestaande boslandbouwsystemen
- ▶ Vijfjarige agromilieuklimaatverbintenis, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Subsidiebedrag: 270 euro/ha

1 SUBSIDIEVOORWAARDEN

- ▶ U leeft de voorwaarden na die vermeld zijn in de algemene fiche over ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen (zie fiche 'Subsidies voor ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen – algemeen').
- ▶ U bent actieve landbouwer in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB – Actieve landbouwer' op de webpagina ['Actieve landbouwer'](#)).
- ▶ Het boslandbouwsysteem in kwestie voldoet aan de voorwaarden opgelegd voor de aanplant van boslandbouwsystemen.
- ▶ De bomen van het boslandbouwsysteem
 - > Worden jaarlijks gesnoeid om kwaliteitshout te verkrijgen of om fruitproductie te stimuleren;
 - > De snoei moet duidelijk zichtbaar zijn op het terrein.
- ▶ De strook tussen de bomen of de zone rond de bomen wordt beheerd om de groei van de bomen niet te hinderen. Deze oppervlakte mag niet behandeld worden met herbiciden met uitzondering van pleksgewijze bestrijding als dit noodzakelijk is. De zone wordt begrensd door de straal van de boomkruin in kwestie. Waar mogelijk wordt aanbevolen om aan mulching te doen bij hoge onkruiddruk in plaats van een pleksgewijze bestrijding.
- ▶ De aanwezige veebescherming rond de bomen wordt onderhouden zodat de bomen beschermd blijven. Het materiaal voor wildbescherming wordt tijdig verwijderd of vervangen.

2 SUBSIDIEBEDRAG

Bedrag per hectare: 270 euro

3 SUBSIDIEAANVRAAG

- ▶ Per perceel wordt een aparte verbintenis afgesloten.
- ▶ Om een verbintenis aan te gaan, moet in de verzamelaanvraag 2026 de bijkomende bestemming BLO aangegeven worden op het perceel.
- ▶ Voor het boslandbouwperceel moet volgende informatie aangegeven worden bij Perceelsinfo - detail
 - > Boomsoort;
 - > Aantallen bomen per boomsoort;
 - > Aanplantjaar van de eerste bomen die deel uitmaken van het boslandbouwsysteem;
- ▶ De verzamelaanvraag geldt dan als verbintenis aanvraag en ook als betalingsaanvraag voor het eerste jaar.
- ▶ Voor de **lopende** verbintenissen wordt de bijkomende bestemming vanaf het tweede jaar **automatisch opgeladen** in de kolom 'Vaste BO en AMKM'. Daarmee is voldaan aan de jaarlijkse betalingsaanvraag. U kan deze bijkomende bestemming niet wijzigen of verwijderen. Neem contact op met onze medewerkers als dit niet correct zou zijn.
- ▶ U respecteert het verbod om heggen en houtachtige gewassen te snoeien tijdens de broedperiode (15/3-15/6) voor vogels op het perceel.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

In bepaalde gevallen kunnen de subsidies voor ecoregelingen en de agromilieuklimaatmaatregelen gecombineerd worden met elkaar of met andere subsidies. Zie [combinatietabellen](#) voor welke combinaties mogelijk zijn.

5 AANDACHTSPUNTEN

- ▶ Het is niet toegestaan om in het eerste jaar van de betalingsaanvraag voor de aanplant van een boslandbouwsysteem tegelijkertijd een betalingsaanvraag in te dienen voor het onderhoud van een boslandbouwsysteem op hetzelfde perceel.
- ▶ BLO is een perceelsgebonden maatregel en moet dus op een vast perceel (verbintenisperceel) op dezelfde plaats en op de volledige verbintenisoppervlakte worden toegepast tot het aflopen van de verbintenis. Vanaf het tweede loopjaar van de verbintenis wordt de bijkomende bestemming automatisch opgeladen

op dit 'verbintenisperceel'. Percelen met een lopende verbintenis kunnen niet samengevoegd of gesplitst worden.

- ▶ Een verbintenis kan NIET gedeeltelijk overgedragen worden. Er is voor elke verbintenis maar één gebruiker mogelijk. De landbouwer die actief is op de uiterste wijzigingsdatum van de verzamelaanvraag, dient de subsidie aan te vragen in zijn verzamelaanvraag. Bij overname na de uiterste wijzigingsdatum zal de overlater uitbetaald en ook verantwoordelijk gesteld worden bij eventuele niet-naleving van de verbintenis. Een verbintenis kan NIET gesplitst worden. Overname van een perceel en het tijdig (uiterlijk 31 mei) plaatsen van de bijkomende BLO-bestemming van de verbintenis op dit perceel is GEEN overdracht van de verbintenis. Een verbintenis wordt ENKEL overgedragen als er een overdrachtsformulier wordt ingediend!
- ▶ De noden gekoppeld aan deze maatregel zijn terug te vinden in de tabel: 'Noden volgens maatregelen' op de webpagina ['Gebundelde fiches, tabellen en formulieren'](#)

6 NIEUW IN 2026

Binnen de maatregel '**Onderhoud van een boslandbouwsysteem**' is pleksgewijze toepassing van herbicide mogelijk waar dit strikt noodzakelijk is.

BEBOSSING VAN LANDBOUWGROND – LOPENDE

VERBINTENISSEN

Er kunnen geen nieuwe contracten voor bebossing van landbouwgronden afgesloten worden binnen het nieuwe GLB (2021-2027). Onderstaande informatie geldt voor de nog lopende verbintenissen in de vorige Vlaamse Programma's voor Plattelandsontwikkeling (PDPO).

Minimale oppervlakte: volgens contract (minimum 0,5 ha).

Teelt: gewascodes 8910, 8911, 8912 en 8915 uit tabel 'Gewascodes'.

Betalingsrechten: kunnen enkel geactiveerd worden door de landbouwer die 'BOS' of 'BOS3' aanvraagt.

Bemestingsrechten: worden niet toegekend voor bebossing.

Gebruiksperiode: eigen gebruik van de percelen van 1 januari tot 31 december.

Subsidiebedrag: afhankelijk van soort subsidie en boomsoort.

1 SOORTEN SUBSIDIE BEBOSSING

1.1 PDPO III

► Onderhoudssubsidie:

- > Jaarlijkse subsidie gedurende eerste 12 jaar na aanplant;
- > De begunstigde is actieve landbouwer in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'GLB actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)') en de beplante grond is opgenomen in de laatste verzamelaanvraag;
- > Na uitvoering van de aanplant zoals voorzien in de goedgekeurde aanvraag voor de aanplantsubsidie;
- > Bedrag:
 - + eerste vijf jaren: 185 euro/ha;
 - + daaropvolgende jaren: 75 euro/ha;
- > Aan te vragen via de verzamelaanvraag.

► Inkomenscompensatie:

- > Jaarlijkse subsidie gedurende de eerste 12 jaar na aanplant;
- > De begunstigde is actieve landbouwer in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) (zie fiche 'Identificatie als landbouwer – 'Actieve landbouwer' op de webpagina '[Actieve landbouwer](#)') en de beplante grond is opgenomen in de laatste verzamelaanvraag;
- > Na uitvoering van de aanplant zoals voorzien in de goedgekeurde aanvraag voor de aanplantsubsidie;
- > Bedrag van de subsidie: 800 euro/ha/jaar;
- > Het bedrag van de subsidie wordt in voorkomend geval verlaagd met de bedragen voor inkomenscompensatie die via andere kanalen verkregen worden voor de beboste oppervlakte;
- > Aan te vragen via de verzamelaanvraag.

1.2 PDPO II (DOSSIERS GOEDGEKEURD DOOR ANB TOT EIND 2014)

► **Inkomenscompensatie** (zie onderstaande tabel):

- > Jaarlijkse subsidie gedurende 5 of 15 jaar (afhankelijk van boomsoort);
- > Enkel voor privaatrechtelijke rechtspersoon of natuurlijke persoon;
- > Ná goedgekeurde controle aanplant door het ANB;
- > Bedrag afhankelijk van statuut aanvrager (landbouwer/niet-landbouwer) en boomsoort (economisch/ecologisch);
- > 'Landbouwer' volgens de definitie die geldt op het moment waarop het contract wordt afgesloten;
- > Walnoot, witte abeel en cultuurpopulier (met of zonder onderetage) worden beschouwd als 'economisch'. Alle andere boomsoorten die in aanmerking komen voor bebossing van landbouwgrond als 'ecologisch';
- > Aan te vragen via de verzamelaanvraag.

Tabel: Inkomenscompensatie voor bebossing.

Begunstigde	Boomsoort	Bedrag (euro/ha/jaar)	Duur (jaren)
Landbouwer	Ecologisch	665	15
Landbouwer	Economisch	375	5
Niet-landbouwer	Ecologisch	150	15
Niet-landbouwer	Economisch	150	5

2 SPECIFIEKE VOORWAARDEN ONDERHOUDSSUBSIDIE EN INKOMENSCOMPENSATIE

- Alle voorwaarden respecteren uit de overeenkomst die met het ANB werd gesloten.
- Als u inkomenscompensatie als landbouwer aanvraagt, moet u volgende documenten aan de verzamelaanvraag toevoegen:
- > attest van aansluiting bij de sociale kas voor zelfstandigen;
 - > kopie van laatste aanslagbiljet belastingen (of aangifte indien niet beschikbaar);
 - > in geval van een rechtspersoon, de meest recente statuten en het aandelenregister als die gewijzigd zijn sinds de vorige aangifte.

3 SUBSIDIE AANVRAGEN

- U kunt contact opnemen met het ANB, waar u alle informatie m.b.t. de voorwaarden en de te volgen stappen kunt verkrijgen. Zie tabel 'Contactadressen van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en andere

beheersdiensten' voor de contactgegevens. U vindt deze tabel terug op de webpagina '[Gebundelde fiches, tabellen en formulieren](#)'.

- ▶ De onderhoudssubsidie en inkomenscompensatie moeten via de verzamelaanvraag aangevraagd worden door het invullen van de bijkomende bestemming 'BOS' voor dossiers afgesloten onder PDPO II (dossiers goedgekeurd tot eind 2014) en 'BOS3' voor dossiers afgesloten onder PDPO III. Deze bijkomende bestemming werd zoveel mogelijk vooraf ingevuld.
- ▶ De begunstigde vraagt deze subsidie jaarlijks aan.

De verzamelaanvraag dient enkel als betalingsaanvraag voor dossiers voor bebossing goedgekeurd na 1 januari 2008.

4 SUBSIDIE COMBINEREN MET ANDERE SUBSIDIES

Let op: 'BOS' of 'BOS3' is op eenzelfde perceel NIET combineerbaar met ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen en ook niet met de aanplantsubsidie voor boslandbouwsystemen 'BLS'.

5 AANDACHTSPUNTEN

Sinds 2016 moet de subsidieaanvraag jaarlijks worden ingediend. Ook particulieren en landbouwers die niet-mestbank aangifteplichtig zijn, moeten daarvoor een verzamelaanvraag indienen als ze deze steun nog willen ontvangen.

6 AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS (ANB)

Bij het Agentschap voor Natuur en Bos kunt u terecht met vragen over de subsidies voor bebossing van landbouwgronden

ANB
Herman Teirlinckgebouw
Havenlaan 88, bus 75
1000 BRUSSEL
Tel. 02 553 14 88
E-mail: aves.cd.anb@vlaanderen.be

Steun: Bredeweersverzekering

SUBSIDIE VOOR BREDE WEERSVERZEKERING

Land- en tuinbouwondernemers worden geconfronteerd met diverse risico's omdat hun productie vooral in openlucht gebeurt en dus onderhevig is aan de weersomstandigheden. Gezien de klimatologische evolutie en de verdere afbouw van het rampenfonds, voorziet de Vlaamse Overheid in een premiesubsidie bij het afsluiten van een erkende brede weersverzekering in de land- en tuinbouwsector.

1 WAT IS EEN BREDE WEERSVERZEKERING?

- ▶ Met een brede weersverzekering verzekeren ondernemers met een open teelt, zoals fruitteelt of akkerbouw, zich bij een private verzekeraar tegen schade aan gewassen door extreme en ongunstige weersomstandigheden. Een erkende brede weersverzekering dekt minstens de fenomenen storm, hagel, vorst, ijs, regenval en droogte. Geen van deze 6 weersfenomenen mag door de verzekeraar worden uitgesloten in een erkende polis. In het geval dat er in een verzekering een weersfenomeen wordt uitgesloten, is er immers geen sprake meer van een erkende brede weersverzekering en kan geen subsidie meer gegeven worden. Het is wel mogelijk om bijkomende weersfenomenen mee op te nemen in de polis en deze te verzekeren.
- ▶ Wie zo een verzekering afsluit kan van de verzekeringsmaatschappij schadevergoeding krijgen als aan de polisvoorwaarden voldaan is. Net zoals bij andere verzekeringen kunnen deze voorwaarden verschillen tussen de verzekeraars onderling.
- ▶ De afhandeling van de schade gebeurt conform de polisvoorwaarden tussen de landbouwer en de verzekeraar. Er is daarbij geen tussenkomst van de overheid.

2 SUBSIDIE IN DE PERIODE 2020-2026

- ▶ U kunt jaarlijks beroep doen op de subsidieregeling.
- ▶ Sloot u als actieve landbouwer een erkende brede weersverzekering af, dan kon u in de periode 2020 t.e.m. 2022 een subsidie ontvangen die 65% van de jaarlijkse verzekeringspremie (exclusief verzekeringstaks) bedroeg.
- ▶ Vanaf 2023 is er een tussenkomst van 65% van de premie voor de grootste verzekerde oppervlakte in de periode 2020-2022. Voor bijkomende verzekerde oppervlakte wordt maximaal 65% van de verzekeringspremie gesubsidieerd. Het percentage van de subsidie wordt bepaald in functie van het beschikbare budget.
- ▶ Ook indien u nog geen brede weersverzekering hebt afgesloten in de periode 2020-2022, kan u jaarlijks deelnemen. Dan wordt het percentage van de subsidie bepaald op basis van het beschikbare budget, met een maximum van 65%.

- ▶ Voor landbouwers die hun bedrijf pas starten vanaf 2023 en geen eerdere landbouwactiviteit hadden, is 65% subsidiëring voor de totale verzekerde oppervlakte gegarandeerd gedurende de eerste 3 jaar vanaf de opstart.
- ▶ De subsidie geldt alleen voor percelen gelegen in het Vlaams Gewest.

	2020	2021	2022	2023 – 2024 – 2025 – 2026
Gesubsidieerd deel van de jaarlijkse verzekeringspremie	65%	65%	65%	65% van premie voor de grootste verzekerde oppervlakte in periode 2020-2022. Bijkomende oppervlakte aan maximaal 65%, mogelijk beperkt door budget.

Voorbeeld: Een landbouwer verzekert zich in 2020, 2021 en 2022 voor respectievelijk 10, 15 en 12 ha aardappelen. Hiervoor ontvangt hij telkens een premiesubsidie van 65%. In 2023 verzekert hij zich voor 18 ha mais. Voor 15 ha (grootste verzekerde oppervlakte in periode 2020-2022) zal hij dan 65% subsidie kunnen ontvangen. Voor de bijkomende 3 ha kan het subsidiepercentage lager zijn dan 65%. Afhankelijk van het beschikbare budget kan dit variëren van 0 tot 65%.

2.1 HOE GAAT HET IN ZIJN WERK?

- ▶ Informeer u tijdig en liefst **voor de start van het teeltseizoen** bij de aanbieder(s) van een erkende brede weersverzekering.
- ▶ Vergelijk de offertes nauwkeurig en zeker ook inhoudelijk.
- ▶ U sluit als actieve landbouwer (voorafgaand aan het teeltseizoen) een erkende verzekering af bij één van de aanbieders.
- ▶ U vraagt voor de **uiterste indieningsdatum** van de verzamelaanvraag de subsidie aan via de verzamelaanvraag 2026.
- ▶ Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij betaalt u maximaal 65% terug van de jaarlijkse verzekeringspremie (exclusief verzekeringstaks) die u aan de verzekeringsmaatschappij betaald hebt.
- ▶ Wanneer er door ongunstige weersomstandigheden schade is aan de teelten, wordt deze conform de polisvoorwaarden afgehandeld tussen de landbouwer en de verzekeraar, zonder tussenkomst van de overheid.

3 WELKE BREDE WEERSVERZEKERINGEN KOMEN IN AANMERKING?

Om in aanmerking te komen voor subsidie moet u een door de Vlaamse overheid erkende brede weersverzekering afsluiten. De erkenningen worden jaarlijks opnieuw toegekend.

Voor 2026 zijn onderstaande brede weersverzekeringen erkend:

Erkend product	Verzekeraar	Website
KBC Weerspolis - Brede Weersverzekering	KBC Verzekeringen	KBC-Brede Weersverzekering - KBC Bank & Verzekering
KBC Weerspolis – Brede Weersverzekering/Brede weersverzekering Vlaams Gewest	KBC Verzekeringen/Onderlinge Verzekeringsmaatschappij AgriVer U.A.	KBC-Brede Weersverzekering - KBC Bank & Verzekering www.agriver.com
Brede weersverzekering Vlaams Gewest	Onderlinge Verzekeringsmaatschappij AgriVer U.A.	www.agriver.com
SECUFARM® 6	Vereinigde Hagel VVAG	www.vereenigte-hagel.nl
Bredeweersverzekering.be	All Speciality Underwriting B.V. (ASU BV)	www.bredeweersverzekering.be www.allspecialtyunderwriting.eu

Al de erkende brede weersverzekeringen voldoen aan de volgende wettelijke voorwaarden:

- ▶ Minstens de weersfenomenen storm, hagel, vorst, ijs, regenval en droogte worden gedekt;
- ▶ Alle open teelten zijn verzekeraar;
- ▶ Dekking vanaf schade groter dan 20%;
- ▶ Er zijn geen voorwaarden naar aard of hoeveelheid van toekomstige productie;
- ▶ De verzekering wordt aangegaan voor een periode van 12 maanden.

Enkel verzekeringen met een schadedrempel van 20% komen in aanmerking voor subsidie. Dus wanneer er 21% of meer schade is, zal de verzekeraar overgaan tot uitbetaling (conform de polisvoorwaarden). Als u bij een bepaalde verzekering zou opteren voor een uitbetaling vanaf een lagere schadedrempel (bv. 15%), komt het gedeelte van de premie voor deze bijkomende dekking niet in aanmerking voor subsidie.

De polisvoorwaarden (zoals eigen risico, normen voor weersfenomenen, maximale uitbetaling, ...) kunnen verschillen tussen de verzekeringen. U kunt zowel een voor-, hoofd- als nateelt laten verzekeren. Vanuit de overheid is er geen verplichting om alle percelen van een teelt te verzekeren noch om van een bepaalde teelt zowel een voor-, hoofd- als nateelt te verzekeren. De verzekeraar kan zelf wel bepaalde voorwaarden opleggen.

Lees dus steeds goed de voorwaarden en details van de verschillende verzekeringspolissen en ga na welke verzekering het beste aansluit bij de behoeften van uw bedrijf.

Vraag ook tijdig offertes aan, zodat u voldoende tijd hebt om de voorwaarden zorgvuldig te bekijken en te vergelijken.

Had u afgelopen jaar reeds een brede weersverzekering gesloten met een verzekeraar, neem dan de polis nog even ter hand en bekijk zorgvuldig de opzegtermijn. Vaak worden verzekeringspolissen stilzwijgend met een jaar verlengd als er niet tijdig opgezegd wordt.

4 SUBSIDIEAANVRAAG VIA DE VERZAMELAANVRAAG

- ▶ De subsidie moet aangevraagd zijn **uiterlijk op 30 april** (uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag).
- ▶ De betalingsaanvraag gebeurt in de verzamelaanvraag via het scherm 'Brede weersverzekering' onder het menu-item 'Plant/bodem'.
- ▶ U hoeft enkel te verklaren dat u wil deelnemen aan de subsidieregeling door het zetten van een vinkje. De verder gedetailleerde gegevens op perceelsniveau worden niet meer opgevraagd binnen de verzamelaanvraag.
- ▶ U mag uw volledig areaal verzekeren maar enkel percelen in het Vlaams Gewest met een openluchtteelt komen in aanmerking voor de subsidieregeling.
- ▶ Vergewis u er echter van dat de verzekerde teelten en oppervlaktes in uw polis zeker ook terug te vinden zijn in de perceelsaangifte van uw verzamelaanvraag.
- ▶ U geeft uiterlijk op 30 april de naam van de verzekeraar(s) waar u een polis heeft of zal afsluiten aan. De polis zelf dient nog niet afgesloten te zijn op 30 april.
Na 30 april kunt u de naam van de verzekeraar niet meer toevoegen of wijzigen.

5 VERWERKING SUBSIDIEAANVRAAG

Om de administratieve lasten van de land- en tuinbouwer zo laag mogelijk te houden wordt de betaalde verzekeringspremie rechtstreeks bij de verzekeraar opgevraagd. Hiertoe verleent u toestemming aan de verzekeraar bij het afsluiten van uw contract. Ook de nodige controles worden zo veel mogelijk bij de verzekeringsmaatschappijen uitgevoerd. Enkel op verzoek moet u uw individuele polis voorleggen aan de administratie.

Om in aanmerking te komen voor de subsidie brede weersverzekering moet de verzekeringspremie voor de betrokken jaarpolis uiterlijk 30 september volledig betaald zijn. Indien de verzekeraar het toelaat kan er ook later betaald worden maar in ieder geval moet de volledige verzekeringspremie voor 31 december betaald zijn om in het voorjaar van het volgend kalenderjaar de subsidie te ontvangen.

Na afhandeling van alle controles zal de tussenkomst in de verzekeringspremie berekend worden. Deze subsidie wordt ten vroegste op het einde van het kalenderjaar betaald aan de landbouwers die vóór 30 september betaalden. De overige landbouwers worden begin van het daaropvolgende jaar betaald.

Indien bij de verwerking van de subsidieaanvraag zou blijken dat de verzekeraar waarbij u een polis heeft afgesloten niet dezelfde is als de verzekeraar die u heeft aangegeven in de verzamelaanvraag 2026, dan hebt u geen recht op de subsidie. Ook worden er kruiscontroles gedaan tussen de aangifte in uw verzamelaanvraag

en de gesloten polis. U kan zich niet voor meer oppervlakte verzekeren van een teelt dan u heeft aangegeven uw verzamelaanvraag.